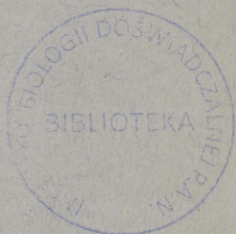

Z KSIĘGOSZKARNI
Prof. Dr. J. Gracjanickiego
L. inw. 2578
Dział Proza
L. p. Dz. 781

Handwritten signature

ROCZNIK POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI

ROK 1928/1929.

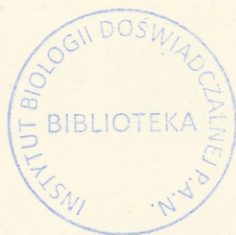
W KRAKOWIE 1930
NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — PARYŻ — POZNAŃ —
WILNO — ZAKOPANE

**ROCZNIK
POLSKIEJ AKADEMJI
UMIEJĘTNOŚCI**

ROK 1928/1929.

W KRAKOWIE 1930

**NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — PARYŻ — POZNAŃ —
WILNO — ZAKOPANE**

KRAKÓW. — DRUKARNIA UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządem Józefa Filipowskiego.

TREŚĆ.

Skład Polskiej Akademji Umiejętności	I—LXXVI
Sprawozdanie z czynności i wydawnictw P. A. U. od czerwca 1928 do czerwca 1929.	1
Posiedzenie publiczne dnia 8 czerwca 1929:	
Przemówienie Prezesa Kazimierza Kostaneckiego	95
Sprawozdanie Sekretarza Generalnego Stanisława Kutrzeby	100
Eugenjusz Romer: Ziemia i Państwo (odczyt).	115
Nowi członkowie P. A. U.	150
Sprawozdania i wnioski co do nagród z fundacji ś. p. Probusa Barczewskiego, F. Jasieńskiego i W. Łozińskiego	154
Nagrody	157
Ważniejsze akty urzędowe:	
Konkurs fund. Wydawnictw ekonomicznych	158
Wykaz stosunków Akademji z innymi instytucjami naukowymi	161
Zamknięcie sumaryczne rachunków za rok 1928	167

12721. ...
 12722. ...
 12723. ...
 12724. ...
 12725. ...
 12726. ...
 12727. ...
 12728. ...
 12729. ...
 12730. ...
 12731. ...
 12732. ...
 12733. ...
 12734. ...
 12735. ...
 12736. ...
 12737. ...
 12738. ...
 12739. ...
 12740. ...

SKŁAD

POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI

(STAN 31 STYCZNIA 1930)

ZARZĄD

Prezes:

Kazimierz Kostanecki.

Wiceprezes:

Stanisław Wróblewski.

Sekretarz Generalny:

Stanisław Kutrzeba.

Delegat Walnego Zgromadzenia:

Leon Marchlewski.

Dyrektor Wydziału filologicznego:

Stanisław Tomkiewicz.

Dyrektor Wydziału historyczno-filozoficznego:

Ks. Jan Fijałek.

Dyrektor Wydziału matematyczno-przyrodniczego:

Emil Godlewski jun.

Sekretarz Wydziału filologicznego:

Kazimierz Nitsch.

Sekretarz Wydziału historyczno-filozoficznego:

Władysław Semkowicz.

Sekretarze Wydziału matematyczno-przyrodniczego:

Henryk Hoyer, Karol Dziewoński.

Delegaci P. A. U.

w myśl § 4 statutu:

Łódź: **Władysław Abraham.**

Warszawa: **Stanisław Wróblewski.**

CZŁONKOWIE.

A) Czynni.

I. Wydział filologiczny.

a) *Krajowi.*

- Leon Sternbach** dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Kraków, ul. Batorego 14.
- Ludwik Œwikliński**, dr filoz., b. prof. filologii klasycznej Uniw. Lwowskiego i Wileńskiego. — Wybrany człon. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Poznań, aleja Marcinkowskiego 2 a.
- Tadeusz Zieliński**, dr filoz., prof. filologii klas. Uniw. Warszawskiego. — Wybrany człon. czyn. 6 maja 1907. — Warszawa, Uniwersytet.
- Stanisław Tomkowicz**, dr filozofji. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 4 maja 1894). — Kraków, ul. Podwale 2.
- Leonard Lepszy**, em. starszy radca górniczy. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 14 maja 1897). — Kraków, ul. Bracka 13.
- Jan Michał Rozwadowski**, dr filoz., prof. językoznawstwa porównawczego Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Smoleńska 21.
- Marjan Zdziechowski**, dr filoz., prof. historji literatury powszechnej Uniw. Wileńskiego. — Wybrany człon. czyn. 15 maja 1908. — (Korespondentem od 13 maja 1902). — Wilno, Uniwersytet.
- Ignacy Chrzanowski**, dr filoz. h. c., prof. historji literatury polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 11 maja 1906). — Kraków, ul. Biskupia 2.
- Stanisław Witkowski**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człon. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Lwów, Nowy Uniwersytet.

- Jan Czubek**, em. prof. Gimnazjum V. — Wybrany czł. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 21 maja 1909). — Kraków, ul. Czarnowiejska 15.
- Tadeusz Sinko**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Kraków-Zwierzyniec, ul. Księcia Józefa 13.
- Stanisław Windakiewicz**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Krupnicza 7.
- Wilhelm Bruchnalski**, dr filozof., prof. literatury pol. Uniw. Lwowskiego. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 19 maja 1905). — Lwów, ul. Długosza 27.
- Kazimierz Nitsch**, dr filoz., prof. językoznawstwa słowiańskiego Uniw. Jag. — Wybrany czł. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Kraków, Salwator, ul. Gontyna 12.
- Edward Porębowicz**, dr filozof., prof. filologii romańskiej Uniw. Lwowskiego. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1926. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Lwów, ul. Długosza 27.
- Juljusz Kleiner**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. we Lwowie. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Lwów, ul. Długosza 27.
- Władysław Kotwicz**, prof. nauk orientalistycznych Uniw. we Lwowie. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 15 czerwca 1926). — Lwów, ul. Marszałkowska 1, Uniwersytet.
- Jan Gwalbert Pawlikowski**, dr praw, literat. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 12 czerwca 1925). — Lwów, ul. Trzeciego Maja 5.
- Stanisław Kot**, dr filoz., prof. historii kultury w Polsce Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Kraków, ul. Straszewskiego 7.
- Stanisław Wędkiewicz**, dr filoz., prof. filologii romańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 15 czerwca 1923). — Kraków, ul. Łobzowska 27.

Gustaw Przychocki, dr filoz. prof. filologii klasycznej Uniwer. w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 15 czerwca 1923). — Warszawa, ul. Brzozowa 12, m. 10.

aa) Członkowie przybrani nadliczbowi
w myśl § 16 statutu Akademji.

Z Wydziału historyczno-filozoficznego wybrany 11 czerwca 1923
Ks. Jan Fijałek.

b) Zagraniczni.

Aleksander Brückner, dr filoz., em. prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Berlinie. — Wybrany człon. czyn. 31 października 1891. — Berlin-Wilmersdorf, Wilhelmsaue 18.

Ulrych Wilamowitz-Moellendorff, prof. filologii klasycznej Uniw. w Berlinie. — Wybrany człon. czyn. 23 maja 1910. — Berlin, Westend-Charlottenburg, Eichenallee 12.

Antoni Meillet, prof. gramatyki porównawczej w Collège de France. — Wybrany człon. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Paryż VII, 24 rue de Verneuil.

Fryderyk Jerzy Kenyon, dyr. British Museum w Londynie. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Londyn, British Museum.

Henryk Omont, człon. Institut de France i dyr. oddz. rękop. Bibliothèque Nationale w Paryżu. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paryż, Bibliothèque Nationale, rue de Richelieu.

Fortunat Strowski, prof. literatury francuskiej w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paryż, Sorbonne.

Aleksander Belić, prof. filologii słowiań. Uniwersytetu w Belgradzie. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Belgrad, Uniwersytet.

Józef Strzygowski, dr filoz., prof. historii sztuki Uniwersytetu w Wiedniu. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Wiedeń, Hörlgasse 6.

Józef Zubatý, dr filoz., prof. filol. staroindyjskiej Uniwersytetu w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Praga, Uniwersytet.

- Lubomir Miletič**, prof. filol. słowiańskiej Uniw. w Sofji. — Wybrany człon. czyn. 17 czerwca 1924. — Sofja, Uniwersytet.
- Abraham Bredius**, człon. Académie des Beaux-Arts w Paryżu. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Monaco, Villa Evelyne, Bd de Belgique.
- Emile Mâle**, prof. historii sztuki w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Paryż, Sorbonne.
- Holger Pedersen**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Kopenhædze. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Kopenhaga, Ellinorsvej 8, Charlottenlund.
- Karol Ernest Muka**, dr filoz., em. wicedyrektor gimn. we Freibergu Saskim. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — (Korespondentem od 2 maja 1895). — Budziszyn, ul. Wylemowa 16.
- Michał I. Rostowcew**, prof. histor. starożytnej i archeologii klasycznej przy University of Wisconsin w Madison (U. S. A.). — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Madison (U. S. A.).
- Ludwik Radermacher**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. w Wiedniu. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — Wien XVIII., Hermann Pachergasse 7.
- Adolf Wilhelm**, dr filoz., prof. starożytności greckich i epigrafiki Uniw. w Wiedniu. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — Wien IX/1, Wasagasse 8.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) Krajowi.

- Michał Bobrzyński**, dr praw, em. prof. Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 10 listopada 1888. — (Korespondentem od r. 1879). — Garby, p. Sulencin (Wielkopolska).
- Oswald Balzer**, dr praw, prof. prawa polskiego Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człon. czyn. 17 maja 1900. — (Korespondentem od r. 1888). — Lwów, ul. Zyblikiewicza 24.
- Władysław Abraham**, dr praw, prof. prawa kanonicznego Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człon. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Lwów, ul. Długosza 16.

- Leon Piniński**, dr praw, prof. prawa rzymskiego Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człón. czyn. 11 maja 1903. — (Korespondentem od r. 1885). — Lwów, ul. Matejki 4.
- Ludwik Finkel**, dr filozofji, em. i honor. prof. historii Uniw. Lwowskiego. — Wybrany człón. czyn. 23 maja 1910. — (Korespondentem od 17 maja 1900). — Lwów, ul. św. Mikołaja 9.
- Szymon Askenazy**, dr filoz. — Wybrany człón. czyn. 23 maja 1910. — (Korespondentem od 6 maja 1907). — Warszawa, ul. Czackiego 10.
- Leon Petrażycki**, dr praw, prof. socjologii Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 22 maja 1912. — Warszawa, Uniwersytet.
- Bronisław Dembiński**, dr filoz., prof. hist. powszechnej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany człón. czyn. 29 maja 1917. — (Korespondentem od 17 maja 1900). — Poznań, ul. Chełmońskiego 2.
- Stanisław Wróblewski**, dr praw, hon. prof. Uniw. Jagiell., prezes Najwyższej Izby Kontroli Państwa. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 23 maja 1910). — Warszawa, ul. Żórawia 44.
- Stanisław Kutrzeba**, dr praw, prof. prawa polskiego Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Studencka 15.
- Ks. Jan Fijałek**, dr teologii i prawa kanonicznego, prof. historii kościelnej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Kanonicza 20.
- Jan Korwin Kochanowski**, prof. hist. pol. wieków średnich Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Warszawa, ul. Koszykowa 67.
- Fryderyk Papée**, dr filoz., em. dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej z tyt. prof. Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 6 maja 1907). — Kraków, ul. Wolska 40.
- Franciszek Bujak**, dr filoz., prof. polskiej i powszechnej historii gospodarczej Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 27

czerwca 1922. — (Korespondentem od 29 maja 1917). — Lwów, ul. Grunwaldzka 11 a.

Władysław Semkowicz, dr praw, prof. nauk pomocniczych histor. i histor. średniowiecznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, ul. Studencka 15.

Władysław Heinrich, dr filoz., prof. filozofji Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, plac Groble 8.

Marceli Handelsman, dr filoz., prof. historii powszechnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człón. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Mokotowska 50.

Antoni Prochaska, dr filoz., kustosz Archiwum Ziemińskiego we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 9 maja 1893). — Lwów, ul. Kurkowa 5.

Kazimierz Twardowski, dr filoz., prof. filozofji Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 19 maja 1911). — Lwów, ul. św. Zofji 46.

Stanisław Zakrzewski, dr filoz., prof. historii pol. Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Lwów, ul. Długosza 25.

Adam Krzyżanowski, dr prawa, prof. ekonomji politycznej i polityki ekonomicznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Łobzowska 12.

Fryderyk Zoll, dr prawa, prof. prawa cywilnego Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Studencka 25.

Władysław Leopold Jaworski, dr prawa, prof. prawa cywiln. nauki administracji i prawa administracyjnego Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Studencka 14.

Wacław Sobieski, dr filoz., prof. historii powszechnej Uniw. Jagiell. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. św. Filipa 5.

Stanisław Starzyński, dr prawa, hon. i em. prof. prawa politycznego Uniw. we Lwowie, — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — Lwów, ul. Akademicka 11.

Jan Ptaśnik, dr filoz., prof. historii średniowiecznej i nauk pomocniczych Uniw. we Lwowie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 17 maja 1918). — Lwów, ul. Supełskiego 11.

aa) Członkowie nadliczbowi przybrani.

w myśl § 16 statutu Akademii.

Z Wydziału filologicznego wybrani d. 30 października 1892, d. 2 kwietnia 1917, d. 26 marca 1919, d. 9 marca 1929.

**Ignacy Chrzanowski, Stanisław Kot, Jan M. Rozwadowski,
Stanisław Tomkiewicz.**

b) Zagraniczni.

Jarosław Goll, dr filoz., em. prof. historii powszechnej Uniw. czeskiego w Pradze. — Wybrany człón. czyn. 17 maja 1900. — Praga, Smichov 455.

Fryderyk Wilhelm Foerster, dr filoz. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — Paryż, 1 rue Newton.

Helge Almquist, prof. histor. powszechnej Uniw. w Göteborgu. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Göteborg, Uniwersytet.

Rajmund Poincaré, adwokat, prezes Francuskiej Rady Ministrów. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Paryż XVI, 26 rue Marbeau.

Wiktor Scialoja, prof. prawa rzym. Uniw. w Rzymie. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Rzym, Uniwersytet.

Artur Balfour, angielski mąż stanu. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Carlton Gardens, Pall Mall, London S. W. 1.

Mikołaj Iorga, prof. historii nowożytnej Uniw. w Bukareszcie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Bukareszt, Uniwersytet.

Slobodan Jovanović, prof. prawa narodów Uniw. w Belgradzie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Belgrad, Uniwersytet.

- Piotr de Nolhac**, dr filoz., członek Académie Française. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Paryż, 158 Boul. Haussmann.
- Silvio Perozzi**, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Bolonji. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Bolonja, R. Università.
- Henryk Pirenne**, prof. historii średniowiecznej Uniw. w Gandawie. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Gandawa, Universiteit.
- Maurycy Prou**, dyrektor École Nationale des Chartes w Paryżu. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Paryż, 19 rue de la Sorbonne.
- Ludwik Szádeczky**, prof. historii węg. Uniw. w Szeged. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Budapest V, Báthory u. 24.
- Dezydery Csánki**, dyrektor gen. król. węgierskich archiwów państw. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Budapeszt.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) Krajowi.

- Emil Godlewski** (starszy), dr filoz., b. dyrektor Instytutu naukowego gospodarstwa wiejskiego w Puławach. — Wybrany człon. czyn. 31 października 1891. — Kraków, ul. Rúska 4.
- Władysław Natanson**, dr filoz., magister i dr fizyki Uniw. w Tartu, prof. fizyki matematycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 17 maja 1900. — (Korespondentem od r. 1893). — Kraków, ul. Studencka 3.
- Kazimierz Kostanecki**, dr med., prof. anatomji opisowej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1902. — (Korespondentem od 12 maja 1896). — Kraków, ul. Sienkiewicza 24.
- Leon Marchlewski**, dr filoz., prof. chemji lekarskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 11 maja 1903. — (Korespondentem od r. 1899). — Kraków, ul. Zyblikiewicza 8.
- Kazimierz Żorawski**, dr filoz., prof. matem. Uniwersytetu w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 9 czerwca 1916. — (Korespondentem od 17 maja 1900). — Warszawa, Nowy Zjazd 5, m. 6.

- Józef Morozewicz**, dr filoz. h. c., magister mineralogji i geognozji, dyrektor Państw. Instytutu Geologicznego. — Wybrany czł. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 12 maja 1902). — Warszawa, Nowy Świat 72, pałac Staszica.
- Emil Godlewski** (młodszy), dr med., prof. embriologii i biologji ogólnej Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondentem od 22 maja 1912). — Kraków, ul. św. Jana 20.
- Henryk Hoyer**, dr med., prof. anatomji porównawczej Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 12 maja 1902). — Kraków, ul. Wyspiańskiego 10.
- Michał Siedlecki**, dr filoz., prof. zool. Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Ruska 4.
- Wacław Sierpiński**, dr filozof., prof. matematyki Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 12 maja 1921. — (Korespondentem od 29 maja 1917). — Warszawa, ul. Marszałkowska 55, m. 2.
- Stanisław Józef Thugutt**, dr chemji, prof. mineralogji Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 12 maja 1921. — (Korespondentem od 2 maja 1913). — Warszawa, ul. Śniadeckich 18, m. 3.
- Karol Dziewoński**, dr nauk techn., prof. chemji Uniwersytetu Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 listopada 1919). — Kraków, Salwator, ul. Gontyna 1.
- Kazimierz Białaszewicz**, dr filoz., prof. fizjologii zwierząt Uniw. w Warszawie. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Śniadeckich 8, Instytut Nenckiego.
- Władysław Szafer**, dr filoz., prof. botaniki i dyr. Ogrodu botanicznego Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1925. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Kopernika 25.
- Stanisław Zaremba**, dr nauk matem., prof. matematyki Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1926. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, Warszawskie, ul. Żytnia 6.
- Juljan Talko-Hrynczewicz**, hon. prof. antropologji Uniw. Jagiell. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 11 maja 1903). — Kraków, ul. Grodzka 53.

- Stefan Kreutz**, dr filoz., prof. mineralogji Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 17 maja 1918). — Kraków, ul. Wolska 17.
- Tadeusz Banachiewicz**, dr filoz. h. c., mag. astronom., prof. astronomji Uniw. Jagiell. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Kopernika 25.
- Wojciech Świątosławski**, dr chemji, prof. chemji fizycznej Politechniki w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondentem od 15 czerwca 1923). — Warszawa, ul. Koszykowa 75, m. 4.
- Zygmunt Wóycieki**, prof. botaniki ogólnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondentem od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Wspólna 16, m. 7.
- Ignacy Mościcki**, dr filoz., hon. prof. Politechniki w Warszawie, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — Warszawa, Zamek.
- Eugenjusz Romer**, dr fil., prof. geografji Uniwersytetu we Lwowie. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem 9 czerwca 1916). — Lwów, ul. Długosza 25.
- Czesław Białobrzewski**, mag. fiz. i geofiz., prof. fizyki teoretycznej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 12 maja 1921). — Warszawa, Akademicka 4—13.
- Stefan Pięnkowski**, dr nauk fiz. i matem., prof. fizyki doświadczalnej Uniw. w Warszawie. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondentem od 15 czerwca 1926). — Warszawa, ul. Hoża 69, Zakład fizyczny.

b) Zagraniczni.

- Franciszek Vejdovský**, dr filoz., prof. zoologii i anatomji porównawczej Uniw. czeskiego w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 11 maja 1903. — Praga II, Riegrovo nábřeží 28.
- Marja Skłodowska-Curie**, dr filoz., prof. fizyki w Sorbonie. — Wybrana człon. czyn. 21 maja 1909. — Paryż, 1 rue Pierre Curie.
- Bogusław Brauner**, dr filoz., prof. chemji Uniw. czeskiego w Pra-

- dze. — Wybrany człón. czyn. 21 maja 1909. — Praga, Král. Vínohrady, Polska ul. 14.
- Maurycy Lugeon**, dr filoz., prof. geologii i paleontologii Uniw. w Lozannie. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — Lozanna, Avenue Secrétan 23.
- Albert Brachet**, prof. anatomji i embriologii Uniwersytetu w Brukseli. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Bruksela, 3 rue du Malebeck.
- Elie Cartan**, prof. matematyki w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Paryż, Sorbonne.
- Sir J. Józef Thomson, F. R. S.**, prof. fizyki doświadczalnej Uniwersytetu w Cambridge. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Cambridge (Anglja), University.
- Leopold Adametz**, dr filoz., prof. Hochschule für Bodenkultur w Wiedniu. — Wybrany człón. czyn. 27 czerwca 1922. — (Korespondentem od 2 maja 1895). — Wiedeń, Hochschule für Bodenkultur.
- Henryk Lebesgue**, prof. matematyki w Collège de France w Paryżu. — Wybrany człón. czyn. 27 czerwca 1922. — Paryż, rue St. Sabin 35 bis.
- G. H. Hardy**, prof. geometriji Uniw. w Oxfordzie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Oxford, University.
- Maurycy Caullery**, prof. zoologii w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Paryż, 105, Bd. Raspail (Laboratoire d'Evolution).
- Henryk Ludwik Le Chatelier**, człón. Académie des Sciences w Paryżu. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Paryż 6, 75 rue Notre Dame des Champs.
- Sir F. G. Hopkins, F. R. S.**, prof. biochemji Uniw. w Cambridge (Anglja). — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Cambridge, University.
- Paweł Pelseneer**, sekretarz wieczysty król. Akademji Umiejętności w Brukseli. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Bruksela, Palais des Académies, rue Ducale.
- Sir Ernest Rutherford, F. R. S.**, prof. fizyki doświadczalnej Uniw.

w Cambridge (Anglja). — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Cambridge, University.

Artur Keith, anatom i konserwator The Hunterian Museum przy Royal College of Surgeons of England w Londynie. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — Londyn.

Leon Lichtenstein, prof. matem. Uniw. w Lipsku. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — Lipsk.

Wiktor Grignard, prof. chemji organ. Uniw. w Lyonie. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — Lyon, 67 rue Pasteur, Institut de Chimie.

B) Korespondenci.

I. Wydział filologiczny.

a) *Krajowi.*

Adam Antoni Kryński, magister nauk filolog.-histor., hon. prof. języka polskiego Uniw. w Warszawie. — Wybrany 13 listopada 1889. — Warszawa, ul. Służewska 5, m. 11.

Karol z Brzezia Lanckoroński, dr praw. — Wybrany 31 października 1891. — Wiedeń III, Jacquingasse 18 i Rozdół (Małopolska).

Włodzimierz Józef Demetrykiewicz, dr praw, prof. archeologii przedhistorycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany 11 maja 1903. — Kraków, ul. Garbarska 7 A.

Bolesław Erzepki, dr filoz., konserwator zbiorów Muzeum Mielżyńskich w Poznaniu. — Wybrany 17 maja 1904. — Poznań, plac Nowowiejski 1.

Stanisław Ptaszycki, naczelny dyrektor Archiwów Państwowych. — Wybrany 17 maja 1904. — Warszawa, ul. Długa 13.

Tadeusz Grabowski, dr filoz., prof. literatury polskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 21 maja 1909. — Poznań, ulica Słowackiego 4/6, III p.

Feliks Kopera, dr filoz., prof. historii kultury w Polsce i wschodniej Europie Uniw. Jagiell. — Wybrany 17 maja 1918. — Kraków, ul. Wyspiańskiego, willa 5.

Karol Appel, dr filoz., prof. językoznawstwa ogólnego Uniw.

- w Warszawie. — Wybrany 28 listopada 1919. — Warszawa, ul. Nowowiejska 4, m. 5.
- Gabrjel Karaffa-Korbut**, prof. literatury polskiej w Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie. — Wybrany 28 listopada 1919. — Warszawa, ul. Śniadeckich 8.
- Ludwik Bernacki**, dr filoz., dyrektor Zakładu nar. im. Ossolińskich we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, Ossolineum.
- Władysław Podlacha**, dr filoz., prof. historii sztuki nowożytnej Uniw. we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, ul. Nabelaka 29, willa „Jaga“.
- Witold Klinger**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniwersytetu w Poznaniu. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Poznań, Uniwersytet.
- Roman Dyboski**, dr filoz., prof. filologii angielskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Kraków, ul. Jana Kochanowskiego 27.
- Stanisław Dobrzycki**, dr filoz., prof. literatury polskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 15 czerwca 1926. — Poznań, ul. Matejki 53.
- Juljan Pagaczewski**, dr filoz., prof. historii sztuki Uniw. Jagiell. — Wybrany 15 czerwca 1926. — Kraków, ul. Florjańska 40.
- Seweryn Hammer**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Tadeusz Kowalski**, dr filoz., prof. filologii orientalnej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Eugenjusz Kucharski**, dr filoz., doc. historii liter. polskiej Uniw. we Lwowie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Lwów, ul. Jana Kochanowskiego 37.
- Zygmunt Lempicki**, dr filoz., prof. filologii germańskiej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 5.
- Władysław Folkierski**, dr filoz., prof. filologii romańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Zyblikiewicza, gmach P. K. O. V/4.
- Bronisław Gubrynowicz**, dr filoz., prof. historii literatury pol-

skiej Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Warszawa, Krak. Przedmieście 30, m. 13 (dla wysyłki wydawnictw: Lwów, ul. Kleinowska 5).

Józef Kostrzewski, dr filoz., prof. prehistorji Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Poznań, Uniwersytet.

Tadeusz Lehr-Spławiński, dr filoz., prof. filologii słowiańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, Dębni, ul. Barska 10.

Mojżesz Schorr, dr filoz., prof. języków semickich i historii starosemickiego Wschodu Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Warszawa, Tomackie 7, m. 3.

Adolf Chybiński¹⁾ dr filoz., prof. muzykologii Uniw. we Lwowie. —

¹⁾ Adolf Chybiński, ur. 29 marca 1880 r. w Krakowie. Studja gimnazjalne ukończył w Krakowie (1898), studja uniwersyteckie odbywał w Krakowie (filol. niem. i klas.) i Monachjum (muzykologia i hist. sztuki), gdzie w r. 1908 uzyskał stopień dra filoz. W r. 1912 został docentem, w r. 1917 nadzwycz. profesorem, w r. 1920 zwycz. prof. muzykologii w Uniw. Lwowskim. Od r. 1917—27 był prof. Konserwatorjum muz. we Lwowie. Jest członkiem cz. Towarzystwa Naukowego we Lwowie, wiceprezesem P. Towarz. Muzykologicznego, czł. Państw. Rady Sztuki, przewodniczącym Komisji opiniodawczej Ministerstwa W. K. i O. P., w sprawach ustroju szkolnictwa muz., członkiem kuratorjum Muzeum Tatr. w Zakopanem i redaktorem „Wydawnictwa dawnej muzyki polskiej” i „Kwartalnika muz.”.

Ogłosił drukiem: 1) „Bogurodzica” pod wzgl. historyczno-muzycznym (Kraków 1907). — 2) O metodach zbierania i porządkowania melodyj ludowych (Lwów 1907). — 3) Stosunek muzyki polskiej do zachodniej w XV i XVI wieku (Kraków 1909). — 4) Materiały do dziejów król. kapeli rorantystów na Wawelu, cz. I, 1543—1624 (Kraków 1919). — 5) Zur Geschichte des Taktschlagens und des Kapellmeisteramtes in der Epoche der Mensuralmusik (Sammelbände d. Inter. Musikgesell., X, Lipsk 1909—10). — 6) Ioannes Borminus (Przegl. muz., Warszawa 1910). — 7) Z poszukiwań historyczno-muzycznych w klasztorach krak. (Tamże). — 8) Ze studjów nad polską muzyką wielogłosową wokalną w XVI w. (Tamże, 1910—11). — 9) Teorja mensuralna w pols. literaturze muz. I poł. XVI w. (Rozpr. Wydz. filol. Ak. Um., XLVIII). — 10) Materiały do dziejów król. kapeli rorantystów na Wawelu, cz. II, 1624—1694 (Przegląd muz., 1911). — 11) Die deutschen Musiktheoretiker d. 16—18. Jahrh. und die poln. Musik (Zeitschrift der Internat. Musikgesell., XIII, Lipsk 1911). — 12) Tabulatura organowa Jana

Wybrany dnia 7 czerwca 1929, — Lwów, ul. Mickiewicza 5, Inst. muzykologiczny Uniw.

- z Lublina, 1540, cz. I—VI, (Kwart. muz., 1911—14). — 13) Z dziejów muzyki w Krakowie, 1500—1600 (Przegl. muz. 1912). — 14) Die Musikbestände der Krakauer Bibliotheken, 1500—1650 (Samelb. d. Internat. Musikgesell., XIII, Lipsk 1912). — 15) Notatki biograficzne o przełożonych kapeli rorantystów w XVII stuleciu (Kwart. muz., 1912). — 16) Krakowskie inwentarze muz. z XVI w. (Tamże). — 17) Z dziejów muzyki krakowskiej, cz. I, Organizacja kapeli jezuickiej w 1 poł. XVIII w. (Tamże). — 18) Beiträge zur Geschichte des Taktschlagens (Lipsk 1912). — 19) Polnische Musik u. Musikultur des 16. Jahrh. in ihren Beziehungen zu Deutschland (Sammelb. d. Internat. Musikgesell., XIII, Lipsk 1912). — 20) O nieznanym zbiorze tańców polsk. z r. 1622 (Kwart. muz. 1913). — 21) Z dziejów muzyki krak., cz. II, Przyczynki do hist. organistów i organmistrzów od XV do XVIII wieku (Tamże, 1914). — 22) Nieznane listy Stanisława i Aleksandry Moniuszków (Przegl. muz. 1916). — 23) O organizację pracy nad melodjami ludowymi (Lud, Lwów 1922). — 24) Instrumenty muz. ludu polsk. na Podhalu (Prace i Mat. Kom. antrop. Akad. Um., III, 1924). — 25) Wskazówki zbierania melody, lud. (Poznań 1925). — 26) O kilku domniemanych, znanych i nieznanych kompozytorach polsk. XVII i XVIII w. (Przegl. muz., 1925). — 27) Daniel Fierszewicz (Tamże). — 28) Mikołaj z Chrzanowa (Tamże). — 29) O kulcie Palestriny w dawnym Krakowie (Tamże). — 30) Nowe materiały do dziejów król. kapeli rorantystów na Wawelu (Księga pam. ku czci O. Balzara, 1925). — 31) Dzwony pasterskie ludu polsk. na Podhalu (Prace i Mater. Kom. antrop. Ak. Um., IV). — 32) Przyczynki do hist. krakowskiej kultury muz. w XVII i XVIII w. (Wiad. muz. 1925—26). — 33) Przyczynki bio-bibliograficzne do dawnej muzyki polsk., cz. I, Stanisław Sylwester Starzyński — cz. II, Jacek (Hyacinthus) Różycki — cz. III, O. Damian, pijar (Przegl. muz. 1926 i 1929). — 34) Od Fierszewicza do Gorczyckiego, 1681—1697 (Tamże). — 35) Luźne notatki o staropolskich organach, organistach i organmistrzach (Muzyka kościelna, Poznań 1920). — 36) Kilka wiadomości o kulcie muzyki w klasztorze benedyktyńskim w Tyńcu (Hosanna, Tarnów 1926). — 37) Z muzycznej przeszłości Krosna (Tamże). — 38) Z korespondencji Mieczysława Karłowicza z A. Chybińskim (trzy serje: Wierchy, Lwów 1924 — Muzyka, Warszawa 1926 — Muzyk wojskowy, Grudziądz 1928). — 39) Przyczynki do historii muzyki w Krakowie w 1 połowie XVII wieku (Prace filol. XII). — 40) Muzycy włoscy w kapelach katedralnych krakowskich, 1619—1657. cz. I (Poznań 1927). — 41) Kult muzyki Orlanda di Lasso w dawnym Krakowie (Przegl. muz. 1927). — 42) Aleksander Władysław Leszczyński, zm. 1680 (Spiewak, Katowice 1927). — 43) Lutnia, lutniści i tańce

Adam Kleczkowski¹⁾, dr filoz., prof. filologii germańskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Poznań, Uniwersytet.

w poezji polskiej XVII w. (Tamże). — 44) O muzyce górali podhalańskich (Zakopane 1927). — 45) Martinus Paligonius (Tarnów 1928). — 46) Walentyń Gawara-Gutek (Poznań 1928). — 47) Grzegorz Gerwazy Gorczycki, cz. I (Poznań 1928). — 48) Pamiętnik Franc. Ksawerego Kratzera, kantora wawelskiego (Przeł. muz. 1928—29). — 49) Stosunki muz. Polski z Francją w XVI w. (Poznań 1928). — 50) Z dziejów muzyki polskiej do r. 1800 (Muzyka polska, 1928). — 51) Jan Fabrycy z Żywca (Myśl muz. Katowice 1928). — 52) Do kwestji wpływów włoskich w muzyce polsk. XVI w. (Tamże). — 53) Sonata St. S. Szarzyńskiego (Tamże). — 54) Canzona instrum. Marcina Mielczewskiego (Tamże). — 55) Do twórczości motetowej M. Mielczewskiego (Tamże, 1928 i 1929). — 56) Msza pastoralna Tomasz Szadka, 1580 (Muzyka kościelna, 1928 i 1929). — 57) O koncertach wokalnoinstr. M. Mielczewskiego (Kwart. muz. 1928 i 1929). — 58) Z korespondencji muz. M. Karłowicza z G. Fitelbergiem (Tamże, 1929). — 59) Studja z zakresu szkolnictwa muz., cz. I (Tamże). — 60) Biografia Sabastjana z Felsztyna (Myśl muz. 1929). — 61) O motetach Wacława z Szamotuł, zm. 1572 (Przeł. muz. 1929).

Wydał następujące zabytki muzyki polskiej: 1) Wybór utworów z tabulatury organowej Jana z Lublina, 1540 (Warszawa 1913). — 2) Wybór tańców polsk. z r. 1622 (Warszawa 1913). — 3) Sonata S. S. Szarzyńskiego 1706 (Warszawa 1928). — 4) Concerto „Deus in nomine Tuo“ M. Mielczewskiego, 1659 (Warszawa 1928). — 5) Hymni ecclesiastici J. Różyckiego, zm. ok. 1700 (Warszawa 1929). — 6) Concerto „Pariendo non gravaris“ S. S. Szarzyńskiego, 1705 (Warszawa 1929).

W czasopismach polskich i zagranicznych ogłosił ponadto około 300 mniejszych prac i notatek naukowych popularnych i recenzyj.

¹⁾ Adam Kleczkowski, ur. 25 marca 1883 w Krakowie. Studja gimnazjalne ukończył w Krakowie. uniwersyteckie w Krakowie i Fryburgu Badeńskim w latach 1901—1906. W r. 1908 złożył egzamin nauczycielski, w r. 1913 uzyskał tytuł doktora filozofji w Uniw. Jagiell. W latach 1906—1919 był nauczycielem gimnazjalnym w Krakowie. W r. 1919 habilituje się w Uniw. Jagiell. w zakresie germanistyki, w tymże roku zostaje mianowany nadzwyczajnym profesorem, a w r. 1922 zwyczajnym profesorem tegoż przedmiotu.

Ogłosił drukiem: 1) Rejestr budowy galeony. Zabytek z r. 1572 (Kraków 1915). — 2) Dialekt Wilamowic w zachodniej Galicji. Cz. I. (Kraków 1919). — 3) Dialekt Wilamowic. Cz. II. (Poznań 1921). — 4) Neu entdeckte altsächsische Psalmenfragmente aus

Stanisław Lempicki¹⁾, dr filoz. prof. historii oświaty w Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Lwów, ul. Długosza 10.

Stanisław Pigoń²⁾, dr filozof., prof. historii literatury polskiej Uniw. w Wilnie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Wilno ul. Wielka 17.

der Karolinger Zeit (Kraków 1923—1926). — 5) Komenský. Wielka Encyklopedia Warszawska. — 6) Objaśnienia do „Flisa“ Klonowicza (Poradnik Językowy VII. — 7) Aus der pol. Schiffersprache (Zeitschrift für deutsche Wortforschung X). — 8) Recenzja Śląskiego „Słownictwo rybackie i żeglarskie u Kaszubów nadmorskich“ (R. S. V). — 9) Wpływ języka polskiego na dialekty prusko-niemieckie (Księga ku uczczeniu prof. Tretiaka, Kraków 1913). — 10) Polski maszt i polski okręt (Jęz. Pol. II). — 11) Dialekty niemieckie na ziemiach polskich używane (Encyklopedia polska A. U. II). — 12) Funteol i łaszt okrętowy (Jęz. Pol. II). — 13) Gramatyki równoległe (Jęz. Pol. IV). — 14) „Drzewiej“ (Ks. pam. dla Baudonina de Courtenay Kraków 1921). — 15) „Lampart“ (Jęz. Pol. VI). — Stwosz, Stosz czy Stos? (Jęz. Pol. IX). — Recenzja Sturmfelsa „Lexikon deutscher und fremdländischer Ortsnamen“ (Slavia Occidentalis V). — 17) Złożenia nominalne w języku niemieckim a polskim (Prace Polonistyczne ofiarowane prof. J. Łosiowi, Warszawa 1927). — 18) Tekst niemiecki Psałterza Florjańskiego (L. Bernackiego, Geneza i historia Psałterza Florjańskiego, Lwów 1927). — 19) Cztery etymologie (Studja staropolskie, Księga ku czci A. Brücknera, Kraków 1928). — 20) Wyrazy niemieckie w staroczeskim i staropolskim (Symbolae Grammaticae in honorem J. Rozwadowski, Kraków 1927—1928 II). — 21) Polski język żeglarski (Jęz. Pol. 1928). — 22) Maszty, żagle i reje czteromasztowca (Jęz. Pol. 1929). — 23) Pol. Verein für Sprachforschung (Slav. Rundschau, Prag 1929). — 24) Wstęp do Słownika żeglarskiego (Warszawa 1929). Nadto cały szereg artykułów w czasopismach polskich i zagranicznych.

¹⁾ Biografia podana będzie w następnym Roczniku.

²⁾ Stanisław Pigoń, ur. 27 września 1885 w Komborni (pow. Krośniński); ukończył gimnazjum w Jaśle w r. 1906, studja uniwersyteckie w Krakowie; tytuł doktora filozofji otrzymał tamże w r. 1914. W r. 1919 powołany na zast. profesora do Uniwersytetu Poznańskiego, wykładał tam w latach 1919—1921. W r. 1921 habilitował się na Uniwer. Jagiell. i tegoż roku powołany został do Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie na katedrę historii literatury polskiej jako profesor nadzwyczajny; w r. 1924 zamianowany profesorem zwyczajnym. Jest członkiem Towarzystwa Naukowego we Lwowie i Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie.

Ogłosił drukiem: 1) O Księgach Narodu i Pielgrzymstwa Pol-

b) *Zagraniczeni.*

Eryk Berneker, dr filoz., prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Monachjum. — Wybrany 22 maja 1914. — Monachjum, Mauerkirchenstrasse 16.

skiego (Kraków 1911). — 2) Do podstaw wychowania narodowego (1917, 1920). — 3) Z epoki Mickiewicza (Lwów 1922). — 4) Głosy z przed wieku (Wilno 1924). — 5) Nieprawda i prawda o celi Konrada (Wilno 1924). — 6) Ze studjów nad tekstem Pana Tadeusza (Kraków 1928). — 7) Autograf Zdań i Uwag A. Mickiewicza (Wilno 1928). — 8) Z dawnego Wilna (Wilno 1927). — W opracowaniu krytycznem wydał: 9) A. Mickiewicza: Księgi Narodu i Pielgrzymstwa Polskiego (Bibl. Narod. I, 17). — 10) Pan Tadeusz (ibid. I, 83). — 11) Epilog Pana Tadeusza (Kraków 1925). — 12) Poezje (4 tomy, Lwów 1928). — 13) A. Mickiewicz o życiu duchowem (Poznań 1922). — 14) A. Towiański: Wybór pism i nauk (Bibl. Narod. I, 8). — 15) S. Goszczyński: Podróż mojego życia (Wilno 1924). — 16) W czasopiśmie: Symbol Pani Słonecznej w poezji Słowackiego (Spraw. Ak. Um. 1914). — 17) Autografy listów A. Mickiewicza do J. B. Zaleskiego (Pam. Liter. XIV). — 18) Pierwiastki tradycyjne w stroju Pana Tadeusza (Tyg. Ilustr. 1921). — 19) Pierwszy pomysł Pana Tadeusza (Przegl. Warsz. 1922). — 20) Jakiego Mickiewicza znamy? (Tamże). — 21) Narodziny heroizmu w myślenie Pana Tadeusza (Przegl. Współcz. 1923). — 22) Jan Nepomucen Rembowski (Dzien. Pozn. 1923). — 23) Mickiewicz członkiem Tow. Hist.-Liter. w Paryżu (Gaz. Warsz. 1924). — 24) Chrystologia Towiańskiego (Kwart. Teol. Wil. 1924). — 25) Goszczyńskiego nieznaną powieść o Wernyhorze (Przegl. Współcz. 1925). — 26) Czas akcji w Panu Tadeuszu (Dod. liter. Dzien. Wil. 1926). — 27) C. Norwid i A. Giller (Głos Narodu 1926). — 28) Mickiewicz wobec spisków galic. 1833 r. (Myśl Narod. 1926). — 29) Program moralny towianizmu (Nasze Drogi 1926). — 30) Adoracja Towiańskiego (Przegl. Współcz. 1926). — 31) Przyczynki do wydania i bibliografii pisma S. Goszczyńskiego (Pam. Liter. 1926). — 32) Wiadomość o II cz. Pana Tadeusza (Ruch Liter. 1927). — 33) Uwagi o prologu Kordjana (Przegl. Współcz. 1927). — 34) Słowo o stosunkach Towiańskiego z Vintrasem (Pam. Liter., 1928). — 37) Goszczyński w sporze z Kołem Sprawy (Przegl. Współcz., 1928). — 38) La première partie des Aïeux d' A. Mickiewicz (Revue des Etudes Slaves, 1928). — 39) Uczta koźła i święto Dziadów (Myśl Narod. 1928). — 40) Uwagi o zakroju i genezie Kościeliska S. Goszczyńskiego (Pam. Liter. 1929). — 41) Veni Creator w przekładzie Mickiewicza (Tęcza 1929). — Poza tem szereg artykułów w Pamiętniku Literackim, Przeglądzie Narod., Roku Polskim, Ruchu Literackim, Tęczy i in.

- Marjan Szykowski**, dr filoz., prof. hist. liter. polskiej Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany 28 listopada 1919. — Praga, ul. Břehova 5.
- Mgr. Giovanni Mercati**, prefekt Biblioteca Apostolica Vaticana w Rzymie. — Wybrany 12 maja 1921. — Rzym.
- Józef Juljusz Mikkola**, prof. filol. słowiańskiej Uniw. w Helsinkach. — Wybrany 12 maja 1921. — Helsinki.
- Mikołaj van Wijk**, prof. języków bałtycko-słowiańskich Uniw. w Lejdzie. — Wybrany 12 maja 1921. — Lejda, Nieuwstr. 36.
- Andrzej Mazon**, prof. języków i literatur słowiańskich w Collège de France w Paryżu. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Paryż.
- Jan Melich**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Budapeszcie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Budapeszt.
- Stefan Mladenow**, prof. gramatyki porównawczej Uniwersytetu w Sofji. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Sofja.
- Józef Škultety**, emer. prof. historii i literatury słowackiej Uniwersytetu w Bratysławie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Bratysława.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) *Krajowi.*

- Ignacy Koschembahr-Łyskowski**, dr praw, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Warszawie. — Wybrany 23 maja 1910. — Warszawa, Nowy Zjazd 5, m. 18.
- Stanisław Estreicher**, dr praw, prof. historii prawa zachodnio-europejskiego Uniw. Jagiell. — Wybrany 22 maja 1914. — Kraków, ul. Sobieskiego 10.
- Przemysław Dąbkowski**, dr praw, prof. prawa zach.-europejskiego i prawa polskiego Uniw. we Lwowie. — Wybrany 29 maja 1917. — Lwów, ul. Mickiewicza 14.
- Witold Rubeżyński**, dr filoz. i praw, prof. filozofji Uniw. Jagiell. — Wybrany 28 maja 1920. — Kraków, ul. Jabłonowskich 6.
- Władysław Konopczyński**, dr filoz., prof. historii polskiej Uniw.

- Jagiell. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Kraków, ul. Sobieskiego 3.
- Juljusz Makarewicz**, dr praw, prof. prawa i procesu karnego Uniw. we Lwowie. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Lwów, ul. Mochnackiego 57.
- Jan Rutkowski**, dr filoz., prof. historii gospodarczej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Poznań, ul. Kossaka 1, III p.
- Stanisław Ciszewski**, socjolog. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Warszawa, ul. Brzozowa 12, m. 4 (Stare Miasto).
- Adam Chmiel**, dyrektor Archiwum aktów dawnych m. Krakowa. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Kraków, ul. Jabłonowskich 28.
- Jan Dąbrowski**, dr filoz., prof. historii średniow. Uniw. Jagiell. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Kraków, ul. Ruska 4.
- Roman Rybarski**, dr praw, prof. skarbowości Uniw. w Warszawie. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Warszawa, ul. Marszałkowska 153, m. 13.
- Jan Kucharzewski**, historyk. — Wybrany dnia 15 czerwca 1926. — Warszawa, ul. Piękna 8.
- Wacław Tokarz**, dr filoz., prof. historii Uniw. w Warszawie. — Wybrany 15 czerwca 1926. — Warszawa, ul. Wspólna 65 a, m. 5.
- Kazimierz Chodynicki**, dr filoz., prof. historii polskiej Uniw. w Wilnie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Poznań, ul. Libelta 14, m. 1.
- Stanisław Grabski**, dr filoz., prof. ekonomji politycznej Uniw. we Lwowie. — Wybrany dnia 10 czerwca 1927. — Lwów, Wólka panińska 51.
- Ks. Konstanty Michalski**, dr filoz., prof. filozofji chrześcijańskiej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, Stradom 4.
- Roman Grodecki**, dr filoz., prof. historii gospodarczej Uniw. Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Edward Kuntze**, dr filoz., dyr. Biblioteki Jagiellońskiej. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Łokietka 1.

Ludwik Krzywicki, dr prawa, prof. historii ustrojów społecznych
Uniw. w Warszawie. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — War-
szawa, ul. Langiewicza 25 (Kolonja im. Staszica).

Rafał Taubenschlag, dr prawa, prof. prawa rzymskiego Uniw.
Jagiell. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Zygmunta
Augusta 7.

Kazimierz Tymieniecki, dr filoz., prof. historii średniowiecznej
Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Poznań,
Uniwersytet.

Stefan Czarnowski¹⁾, docent historii kultury Uniw. Warszawskiego. —
Warszawa, ul. Szopena 4, m. 2.

Oskar Halecki²⁾, dr filoz., prof. historii Europy wschodniej Uniw.

¹⁾ Bibliografia zostanie umieszczona w następnym Roczniku.

²⁾ Oskar Halecki ur. 26 maja 1891 w Wiedniu, gdzie też ukończył gimnazjum. Studja uniwer. w Krakowie na Wydz. filozof., gdzie w r. 1913 uzyskał stopień doktora filozofji. W r. 1916 habilitował się na Uniw. Jagiell. W r. 1918 został powołany na Uniw. Warszawski jako wykładowca historję Europy wschodniej, a w r. 1919 został prof. zwyczajnym tegoż przedmiotu. W r. 1918/19 był sekretarzem Generalnym Biura prac kongresowych i ekspertem Delegacji polskiej na konferencji pokojowej w Paryżu. W latach 1921—24 był członkiem sekretarjatu Ligi Narodów w Genewie i pierwszym sekretarzem Komisji współpracy umysłowej, której „membre-adjoint“ jest od r. 1926; w r. 1924 był „délégué-adjoint“ Rzplitej Polskiej na zgrupadzeniu Ligi Narodów, a w r. 1925/26 szefem sekcji uniwersyteckiej w Międzynar. Instytucie współpracy umysłowej w Paryżu. Jest członkiem zwyczajnym Tow. Nauk. Warszawskiego, człon. honor. „Istituto per l'Europa Orientale“ w Rzymie, człon. zagran. „Centre international de synthése historique“ w Paryżu oraz prezesem grupy polskiej „Union catholique d'études internationales“.

Ogłosił drukiem: 1) Chaleccy na Ukrainie (Mies. herald., 1910). — 2) Protestantyzm na Wawelu (Przełł. hist., 1910). — 3) Ród Łodziów w wiekach średnich (Mies. herald., 1911/13). — 4) Powołanie ks. Władysława opolskiego na tron krakowski 1273 (Kwart. hist., 1913). — 5) Ant. Małcki jako badacz dziejów piastowskich (Tamże, 1914). — 6) Sejm obozowy szlachty litewskiej w r. 1562 (Przełł. hist., 1914). — 7) Zgoda Sandomierska 1570 r. (Kraków 1915). — 8) Przyłączenie Podlasia, Wołynia i Kijowszczyzny do Korony w r. 1569 (Kraków 1915). — 9) Ostatnie lata Świdrygięły (Kraków 1915). — 10) O początkach parlamentaryzmu litewskiego (Spraw. Ak. Um., 1915). — 11) Litwa, Ruś i Żmudź jako

w Warszawie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa,
ul. Filtrowa 7.

części składowe W. Ks. Lit. (Rozpr. Ak. Um., 1916). — 12) Das Nationalitätenproblem im alten Polen (Kraków 1916). — 13) O początkach szlachty i heraldyki na Litwie (Kwart. hist., 1916). — 14) Kwestje sporne w sprawie początków szlachty litewskiej (Tamże). — 15) Die Beziehungen der Habsburger zum litauischen Hochadel (Mitteil. d. Inst. f. österr. Geschichtsforschung, t. 36). — 16) Geografja polityczna ziem ruskich Polski i Litwy (Spraw. T. N. W., 1917). — 17) O zabytkach języka polskiego na Litwie w wiekach średnich (Spraw. Ak. Um., 1917). — 18) Z Jana Zamoyskiego inwentarza Archiwum kor. (Arch. Kom. hist. Ak. Um., t. XII). — 19) Die neueste polnische Geschichtsforschung (Zeitschrift f. österr. Geschichte, 1917). — 20) Zwischen Ostsee und Schwarzem Meer (Tamże). — 21) Wcielenie i wznowienie państwa litewskiego 1386–1401 (Przegl. histor., 1917/18). — 22) Ekspansja i tolerancja (w książce: Przyczyny upadku Polski, Kraków 1918). — 23) Potrzeby naukowe w zakresie wydawnictw do dziejów jagiellońskich (Nauka Polska, 1919). — 24) Dzieje Unji Jagiellońskiej (Kraków 1919, 2 tomy). — 25) Kazimierz Wielki (Encykl. Pol. V₁). — 26) L'union de Lublin (Revue histor., 1920). — 27) Liga Narodów (Poznań 1920). — 28) O genezie i znaczeniu rządów andegawęńskich w Polsce (Kwart. hist., 1921). — 29) Dwaj ostatni Jagiellonowie (Encykl. Pol., V₂). — 30) L'histoire de l'Europe Orientale (w zbiorze: La Pologne au Ve Congrès int. d. seien. hist., Warszawa 1924). — 31) O podziale dziejów powszechnych na okresy (Przegl. warsz., 1925). — 32) L'Etat polonais et l'Eglise ruthène (Monde Slave, 1925). — 33) Od Polski piastowskiej do jagiellońskiej (Przegl. hist., 1925). — 34) Problem średniowiecza (Pam. IV Zjazdu hist. pol. Lwów 1925). — 35) L'évolution historique de l'Union polono-lithuanienne (Monde Slave, 1926). — 36) University development since 1910 (Enc. Brit. Suppl., t. III). — 37) Moyen âge et temps modernes (Rev. de synthèse histor., 1927). — 38) Zagadnienia kulturalne w dziejach Unji Jagiellońskiej (Przegl. hist., 1927). — 39) Polityka skandynawska Jagiellonów (Spraw. T. N. W., 1927). — 40) Geschichte als Lebensgrundlage eines Volkes (Europ. Revue, 1928). — 41) Dzieje Polski za Jagiellonów (w wyd.: Polska, jej dzieje i kultura, I, Warszawa 1928). — 42) Le problème de l'Union des Églises (Bull. of the Int. Comm. of histor. Sc., July 1928). — 43) Potrzeby nauki polskiej w dziedzinie historii (Nauka pol. 1929). — 44) Przełom w dziejach unji kościelnej w XIV w. (Przegl. powsz., 1929).

Nadto liczne artykuły i recenzje naukowe oraz prace z zakresu polskiej propagandy zagranicznej i z dziedziny międzynar. współpracy intelektualnej w pismach polskich i obcych, jak również w wydawn. Ligi Narodów.

Kazimierz Kaczmarczyk¹⁾ dr filoz., dyrektor Archiwum Państwowego w Poznaniu. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Poznań, Śniadeckich 13.

Stanisław Kętrzyński²⁾, dr filoz., historyk, poseł Rzeczypospolitej Polskiej w Hadze. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — La Haye, Légation de Pologne, 25 Alexanderstraat, Pays-Bas.

¹⁾ Kazimierz Kaczmarczyk, ur. 3 lutego 1878 w Starym Wiśniczu, ukończył szkoły średnie w Bochni i Podgórzu 1891—99, Uniwersytet w Krakowie 1900—04, gdzie uzyskał stopień doktora filozofji w 1909 r. W roku 1901 wstąpił do służby w Archiwum Aktów Dawnych miasta Krakowa, gdzie kolejno był asystentem, adjunktem i archiwariuszem. W roku 1919 był archiwistą w Archiwum Skarbowem w Warszawie, w roku 1920 powołany na kierownika Archiwum Państwowego w Poznaniu, a w roku 1925 mianowany dyrektorem tegoż Archiwum.

Ogłosił drukiem: 1) Proces o czarostwo w r. 1688 i 1689 (Lud VII, 1901). — 2) Podania ludowe w Wiśniczu (Mat. Kom. ant.-arch. i etn. A. U., VII). — 3) Ciężary ludności wiejskiej i miejskiej na prawie niemieckim w Polsce XIII i XIV wieku (Przeł. histor. XI, 1910). — 4) Das historische Archiv der Stadt Krakau (Wien 1914). — 5) Katalog Archiwum Opactwa Cystersów w Mogile (wspólnie z ks. G. Kowalskim, Kraków 1919). — 6) Działalność niemieckiego zarządu archiwalnego w Warszawie w latach 1915—1918 (Arch. Kom. hist. P. A. U., ser. 2, tom I.). — 7) W kwestji sądu komisarzkiego sześciu miast w Poznania (Kron. m. Poznania. I, 1923). — 8) Malarze poznańscy w XV wieku i ich cech (Tamże, II, 1924). — 9) Przegląd literatury poświęconej dziejom Wielkopolski (Roczn. histor. I. 1925). — 10) Nasze archiwa w latach 1901—1925 (Poznań 1926). — 11) Literatura archiwalna odrodzonej Polski (Warszawa 1928). — 12) Włosi w Poznaniu na przełomie XV/XVI w. (Kron. m. Poznania VI, 1928). — 13) Zbiory polskie (Kwart. hist. XLII, 1928). — 14) Potrzeby naszych archiwów (Nauka Polska X. 1929). — 15) Lokacja Starej Łodzi na prawie niemieckim w roku 1387 (Łódź 1928). — *Wydawnictwa*: 16) Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie, 1392—1506 (Kraków 1913). — 17) Akta radzieckie poznańskie, 1434—1470 (Poznań 1925).

²⁾ Stanisław Kętrzyński, ur. 1876, studja gimnazjalne i uniwersyteckie ukończył we Lwowie, stopień doktora filozofji uzyskał w r. 1900 w Krakowie. Dalsze studja specjalne prowadził w Rzymie i Paryżu. Od r. 1903 do 1904 był urzędnikiem Archiwum Aktów dawnych w Krakowie, od 1904 r. do 1910 r. dyrektorem Biblioteki ord. hr. Krasieńskich w Warszawie. W r. 1913 habilitował się, jako docent historii średniowiecznej i nauk pomocniczych na Uniwersytecie Ja-

Ks. Alfons Mańkowski¹⁾, prob. w Lembargu, prezes Towarzystwa

giellońskim. Od 1919 r. do 1920 był dyrektorem Archiwum akt dawnych, a następnie dyrektorem Archiwum Głównego akt dawnych w Warszawie. W r. 1920 został mianowany profesorem nauk pomocniczych historii w Uniw. Warszawskim, które to stanowisko zajmował do r. 1922. W r. 1922 został mianowany dyrektorem departamentu politycznego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w r. 1925 posłem Rzeczypospolitej w Moskwie, a w r. 1927 posłem w Hadze. Od r. 1906 jest członkiem Towarzystwa Naukowego w Warszawie.

Ogłosił drukiem: 1) Gall-Anonim (Kraków 1898). — 2) Kazimierz Odnowiciel (Kraków 1899). — 3) O rzekomej wyprawie Władysława Hermana na Szczecin (Lwów 1900). — 4) O palliuszu, arcybiskupów polskich 11 wieku (Kraków 1901). — 5) O zaginionym żywocie św. Wojciecha (Kraków 1901). — 6) Ze studjów nad Gerwazym Tilbury (Kraków 1903). — 7) O Astryku Anastazym (Warszawa 1906). — 8) Królestwo Wielkopolskie (Warszawa 1909). — 9) O zapisie Kazimierza Wielkiego dla Kazimierza Bogusławowica (Warszawa 1912). — 10) Studja i przyczynki do dziejów kancelarii koronnej Kazimierza Jagiellończyka (Warszawa 1912). — 11) O elementach chronologicznych dokumentów Kazimierza Wielkiego (Kraków 1913). — 12) O formule „ad relationem“ w kancelarii polskiej (Warszawa 1914). — 13) Michał i Konrad (Lwów 1926). — 14) O datkach t. zw. niejednolitych w dokumentach polskich (Lwów 1927). — 15) Uwagi o początkach Metryki Koronnej i jej charakterze w XV wieku (Warszawa 1927). — 16) Do genezy kanclerstwa koronnego (Lwów 1920). — 17) Uwagi o pieczęciach Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego (Warszawa 1929). — 18) *Wydawnictwa*: L. Finkel i St. Kętrzyński Galli-Angnymi Chronicon (Lwów 1899). 19) Taryfa generalna ziem pruskich z r. 1682 (Toruń 1902). — Ponadto liczne recenzje, artykuły i przyczynki w Kwartalniku historycznym, Przeglądzie Historycznym, Przeglądzie Literackim, Przeglądzie Muzycznym, Przeglądzie Dyplomatycznym, Bulletin Polonais i t. d.

¹⁾ Ks. Alfons Mańkowski ur. w r. 1870 w Kuntersztynie p. Grudziądzem. Gimnazjum ukończył tamże, a studja teologiczne w Pelplinie, święc. kapł. uzyskał w r. 1895. Był wikarym, administratorem par., poczem w 1920 proboszczem w Radzynie, a od 1923 w Lembargu (Pomorze). Jest prezesem T-wa Naukowego w Toruniu od r. 1923, czł. Pol. T-wa krajoznawczego w Warszawie, T-wa miłośników historii w Poznaniu, czł. Zarządu i Rad nadzorczych spółdzielni pol. w Teczowie i Lubawie, patronem Związku Kół śpiewackich pomorskich, cenzorem ksiąg, egzaminatorem synodalnym i prałatem dom. J. Św.

Ogłosił drukiem: 1) Dzieje drukarstwa i piśmiennictwa pol-

Naukowego w Toruniu. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Lembarg, p. Konijady, Pomorze.

skiego w Prusiech Zachodnich wraz z szczegółową bibliografią druków polskich zachodniopruskich (Toruń 1906). — 2) Z dziejów parafialnych diecez. chełmińskiej. Klodawa. (Toruń 1908). — 3) Najdawniejszy śpiewnik kościelny i katechizm dla diecez. chełmińskiej (Toruń 1909). — 4) Culmische Diöcesan-Blätter. Projekt czasopisma w r. 1835 (Toruń 1909). — 5. Imiona i nazwiska rodzinne a nazwy miejscowe. Przyczynek do genezy nazw miejscowych zachodniopruskich od 17 do 19 w. (Toruń 1910). — 6) Ruch narodowy w pow. lubawskim 1948—1850 (Lubawa 1913). — 7) Wilkierz dla wsi szlacheckich biskupstwa chełmińskiego z r. 1756 (Lubawa 1913). — 8) Niedola wojenna w Niem. Brzeziu 1807—12 (Toruń 1913). — 9) Diecezja chełmińska w roku wojennym 1808 (Poznań 1916). — 10) Wyproszenie od kary śmierci przez małżeństwo w Niedźwiedziu p. Wąbrzeźnem 1698 r. (Toruń 1916). — 11) Ustawy cechu szewskiego lubawskiego z r. 1684 (Toruń 1917). — 12) Dwa dokumenty dotyczące bartnictwa w starostwach tucholskiem i świeckiem (Toruń 1917). — 13) Bractwo kapłanów w trzech dekanatach pomorskich 1701—1735 (Pelplin 1917). — 14) Książę Hultazob, gdański lekarz cudotwórca w XVIII wieku (Poznań 1917). — 15) Szkoła kadetów chełmińskich w dobie Księstwa Warszawskiego (Poznań 1917). — 16) Warmjacy wśród duchowieństwa diecez. chełmiń. i pomorskiej (Olsztyn 1918). — 17) Niedola kapituły chełmińskiej 1806—07 (Toruń 1919). — 18) Biskup chełmiński Stan. Jacek Świecicki jako opat komendatarjusz lubiński (Toruń 1919). — 19) O przemianach i odmianach nazw miejscowych i rodowych w Prusiech Królewskich (Toruń 1919). — 20) Przeniesienie stolicy biskupiej z Chełmy do Pelplina 1824 (Toruń 1920). — 21) Dzieje bractwa strzelców chełmińskich (Toruń 1920). — 22) Anastazy Sedlag, biskup chełmiński (1787—1856) (Toruń 1920). — 23) Kapituła katedralna chełmińska 1466—1821 (Toruń 1921). — 24) Piśmiennictwo polskie na Warmji (Gdańsk 1921). — 25) Jan Lipski, biskup chełmiński 1635—39 (Toruń 1922). — 26) Szkolnictwo powszechne w dek. lubawskim u schyłku 18 w. (Toruń 1922). — 27) Kazimierz Jan Szczuka, biskup chełmiński (Toruń 1922). — 28) Bractwa literackie w diec. chełmińskiej (Toruń 1922). — 29) Adam Kos, biskup chełmiński 1657—61 (Toruń 1923). — 30) Nazwy miejscowe pow. lubawskiego (Wąbrzeźno 1923). — 31) Zwyczaje i wierzenia ludowe w Złotowie p. Lubawa (Toruń 1924). — 32) Karol Ferdynand Ney (1809—1850) (Toruń 1925). — 33) Dzieje myśli uniwersyteckiej na Pomorzu (Toruń 1925). — 34) O zadaniach historjografji pomorskiej (Lwów 1925). — 35) Zagadnienia pomorskie na IV Zjeździe historyków w Poznaniu (Toruń 1925). — 36) Prałaci i kononicy katedralni chełmińscy od założenia Kapituły do naszych czasów (Toruń 1926—27). — 37) In-

Józef Siemiński¹, dr filoz., dyrektor Archiwum Głównego akt dawnych. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, ul. Długa 24.

wentarz dóbr biskupstwa chełmińskiego z r. 1614 z uwzględnieniem późniejszych do r. 1759 inwentarzy (Toruń 1926). — 38) Kronika pieniężkowska 1807—37 (Toruń 1927). — 39) Ingresy biskupów chełmińskich (Toruń 1927). — 40) Pomorze i ziemia chełmińska pod rządami pruskimi (Poznań 1927). — 41) Anna z Bardzkich Karwatowa. Zarys życia i prac literackich. (Pelplin 1928). — 42) Liga Narodowa Polska w pow. kwidzyńsko-gniewskim 1848—60 (Toruń 1928). — 43) Diecezja chełmińska. Zarys hist.-statystyczny. (Pelplin 1928, współpracownictwo). — 44) Inwentarze dóbr kapituły chełmińskiej z 17 i 18 w. (Toruń 1927). — Ponadto liczne artykuły, przyczynki i recenzje.

¹) Józef Siemiński ur. w r. 1882 w maj. Skrzydlów (pow. radomski). Gimnazjum ukończył w Łodzi w r. 1900; wydział prawny ze stopniem kandydata nauk prawnych na Uniw. w Warszawie, następnie Wydział filozoficzny na Uniw. we Lwowie ze stopniem doktora filozofji w r. 1906. W latach 1906—1915 pracował w Bibl. ord. Zamoyskich, wydając „Archiwum Jana Zamoyskiego“ oraz wykładał na Kursach Naukowych (późniejsza Wolna Wszechnica) oraz tajnie w Seminar. nauczycielskiem dziś im. Konarskiego. W latach 1915—1918 wykładał historję ustroju Polski na Uniw. Warszawskim. W r. 1916/17 brał udział w Komisji sejm. Konst. Tymczasowej Rady Stanu i był referentem podkomisji sejmowej; w r. 1917/18 był referendarzem Rady Regencyjnej; w r. 1919/20 był starszym radcą Prokuratorji Generalnej, a w r. 1920 został zamianowany dyrektorem Arch. Główn. akt dawnych w Warszawie. Od r. 1911 jest rzeczy-w. człon. Warszaw. Tow. Naukowego.

Ogłosił drukiem: 1) Organizacja sejmiku ziemi dobrzyńskiej (Rozpr. Ak. Um., 1906). — 2) O metodzie modernizacji pisowni (Spraw. T. N. W., 1911). — 3) Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej (1915, 3 wyd.). — 4) Konstytucja 3 maja jako wyraz polskiej kultury politycznej (1916, 3 wyd.). — 5) Dziedzictwo Rzeczypospolitej (1918; toż samo po franc.: Les éléments modernes dans les institutions de l'ancienne Pologne — w czas. L'Est Européen, 1926). — 6) Rozbiór krytyczny ordynacji wyborczej (1918). — 7) Ze studjów nad Archiwum koronnem (1924). — 8) Podział historyczny ustroju Polski na okresy (1925). — 9) Jednomysłność (ref. na Zjazd hist. pol. w Poznaniu — i toż po franc.: Les études sur l'histoire de la Pologne — w czas. Oslo). — 10) Scalenie archiwów i zbiorów bibliotecznych (j. w.). — 11) Symbolika wydawnicza (toż po franc.: Les symboles graphiques dans les éditions critiques des textes, 1927). — 12) „Rebus“ w Konfederacji warszawskiej 1573 (1927). — 13) Jak praw nie pisać (1926). —

b) Zagraniczni.

- Michał Hruszewski**, historyk. — Wybrany 2 maja 1895. — Kijów.
- Mikołaj Iwanowicz Karejew**, dr hist., prof. historii Uniw. w Leningradzie. — Wybrany 13 maja 1902. — Leningrad, Uniwersitet, Geograficzeskij Fakultet.
- Robert Howard Lord**, b. prof. histor. nowożytnej w Harvard University w Cambridge. — Wybrany 12 maja 1921. — Cambridge (U. S. A.).
- Franciszek Gény**, prof. prawa cywilnego Uniw. w Nancy. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Nancy, Université.
- Józef Pekař**, dr filoz., prof. historii czeskiej Uniw. Karolowego w Pradze. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Praga III, Ujazd 25.
- Ernest Champeaux**, prof. historii prawa Uniw. w Strasburgu. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Strasbourg, 18 rue Herder.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) Krajowi.

- Samuel Dickstein**, hon. prof. matematyki Uniw. w Warszawie. — Wybrany 9 maja 1893. — Warszawa, ul. Marszałkowska 117.
- Adolf Beck**, dr medycyny, prof. fizjologii Uniw. we Lwowie. — Wybrany 2 maja 1913. — Lwów, ul. Asnyka 4.
- Józef Eismond**, prof. biologii Uniw. w Warszawie. — Wybrany 22 maja 1914. — Warszawa, ul. Koszykowa 45, m. 6.
- Konstanty Janicki**, dr filoz., prof. zoologii Uniw. w Warszawie. — Wybrany 28 listopada 1919. — Warszawa, Nowy Zjazd 5, m. 12.
- Wawrzyniec Teisseyre**, dr filoz., prof. geologii i paleontologii

14) Prawnicy pruscy o sądach królewskich (Spraw. T. N. W. 1927). — 14) Rewindykacja archiwum koronnych (Archeion, 1927). — 15) Stan i sprawa archiwów polskich (Nauka Pol., t. X). — Nadto liczne referaty, art. naukowe i recenzje w Kwartalniku historycznym, Przeglądzie historycznym, Archeionie oraz liczne broszury popularno-naukowe.

- Uniwersytetu we Lwowie. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, ul. Poniatowskiego 11.
- Konstanty Zakrzewski**, dr filoz., prof. fizyki doświadczalnej Uniw. Jagiell. — Wybrany 28 maja 1920. — Kraków, ul. Ruska 4.
- Bolesław Hryniewiecki**, dr filoz., prof. systematyki i geografii roślin Uniw. w Warszawie. — Wybrany 12 maja 1921. — Warszawa, aleja Ujazdowska 6/8.
- Jan Sleszyński**, em. prof. matematyki Uniw. Jagiell. — Wybrany 12 maja 1921. — Kraków, ul. Wygoda 7.
- Jan Zaleski**, dr filoz., prof. chemji farmaceut. Uniw. w Warszawie. — Wybrany 12 maja 1921. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 13.
- Władysław Gorczyński**, dr nauk fizycz., b. dyr. Państw. Instytutu Meteorologicznego w Warszawie. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Nice (Alp. Mar.) 271, Promenade des Anglais.
- Józef Markowski**, dr med., prof. anatomji opisowej Uniw. we Lwowie. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Lwów, ul. Piekarska 52.
- Stefan Mazurkiewicz**, dr filoz., prof. matematyki Uniw. w Warszawie. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Warszawa, ul. Oboźna 11, m. 7.
- Jan Waclaw Stach**, dyrektor Muzeum Fizjograficznego Pol. Akad. Umiej. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Kraków, ul. Wielopole 28.
- Jan Hirschler**, dr filoz., prof. zoologii i anatomji porównawczej Uniw. we Lwowie. — Wybrany dnia 17 czerwca 1924. — Lwów, ul. Dąbrowskiego 3.
- Stefan Banach**, dr filoz., prof. matematyki Uniw. we Lwowie. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Lwów, ul. św. Mikołaja 4.
- Jan Czekanowski**, dr filoz., prof. antropologii i etnologji Uniw. Lwowskiego. — Wybrany 12 czerwca 1925. — Lwów, ul. Stryjska 24.
- Maksymiljan Huber**, inż., dr nauk technicz., prof. mechaniki technicznej Politechniki w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Warszawa, ul. Lwowska 12, m. 5.
- Karol Klecki**, dr med., prof. patologji ogólnej i eksperymental-

nej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Krupnicza 9.

Edward Loth, dr med. i filoz., prof. anatomji prawidłowej Uniw. w Warszawie. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Warszawa, ul. Skłodowa 4, m. 3.

Stanisław Maziarski, dr med., prof. histologii prawidłowej Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Łobzowska 4.

Feliks Rogoziński, dr filoz., prof. fizjologii i nauki żywienia zwierząt Uniw. Jagiell. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, ul. Siemiradzkiego 12.

Stefan Kopeć, dr filoz., doc. zoologii Uniw. w Warszawie i dyr. oddziału zoolog. Instytutu w Puławach. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Puławy.

Stefan Dąbrowski¹⁾, prof. chemji lekarskiej Uniw. w Poznaniu. — Wybrany dnia 8 czerwca 1928. — Poznań, Uniwersytet.

Mieczysław Centnerszwer²⁾, dr fil., dr chem. h. c., prof. chemji

¹⁾ Bibliografja podana będzie w następnym Roczniku.

²⁾ Mieczysław Centnerszwer ur. 10 lipca 1874 w Warszawie. Gimnazjum ukończył w Warszawie w r. 1891. W r. 1898 otrzymał stopień dra fil. uniw. Lipskiego, w r. 1904 stopień magistra chem. uniw. Petersburskiego. W r. 1898 został asystentem Politechniki Ryskiej, w r. 1908 docentem tamże, w r. 1917 profesorem tamże. W r. 1919 prof. Uniwersytetu Łotewskiego w Rydze, w r. 1929 mianowany prof. Uniw. Warszawskiego. W r. 1929 obrany drem chem. h. c. przez Uniw. Łotewski.

Ogłosił drukiem: A) *Dzieła*: 1) Teorja jonów (Warszawa 1902). — 2) Szkice z historii chemji (Warszawa 1909, wyd. rosyjskie 1912 i 1927). — 3) Podręcznik do ćwiczeń z chemji fizycznej, termochemji i elektrochemji (wspólnie z W. Świętosławskim, Warszawa 1921, wyd. rosyjskie r. 1913 i 1922, franc. 1914, hiszpańskie 1922). — 4) Das Radium und die Radioaktivität (Lipsk 1913 i 1921, wyd. fińskie r. 1915, rosyjskie r. 1925). — 5) Die chemische Verwandtschaft und ihre Bedeutung (Ryga 1914, wyd. ros. 1915). — 6) Lekcje po nieorganicznej chemji (Ryga 2 tomy r. 1924, wyd. łotewskie, Ryga r. 1924 i inne. — B) *Prace naukowe*: 1) Über den katalytischen Einfluss verschiedener Gase und Dämpfe auf die Phosphoroxidation (Z. physik. Ch. 1899). — 2) Schmelzpunkte von Gemengen optischer Antipoden (Z. physik. Ch. 1900). — 3) Przyczynek do teorji katalizy pary wodnej (Chem. Pol. 1901). — 4) Schwefel-dioxyd als Lösungsmittel, z P. Waldenem (Z. physik. Ch. 1902). —

fizycznej Uniw. Warszawskiego. — Wybrany 7 czerwca 1929. —
Warszawa, Krakowskie Przedmieście 26.

- 5) O niektórych swojstwach żidkago cijana (Zurn. russk. chim. Obsč. 1902). — 6) O jonizirujuščej sposobnosti židkago cijanistago wodoroda (Zurn. russk. chim. obsč. 1902). — 7) Über die lösenden und dissoziierenden Eigenschaften des flüssigen Cyans und des flüssigen Cyanwasserstoffs (Z. physik. Ch. 1903). — 8) Über Verbindungen des Schwefeldioxyds mit Salzen, z P. Waldenem (Z. physik. Ch. 1903) — 9) Kritičeskaja temperatura rastworow (Zurn. russk. chim. obsč. 1903). — 10) Kritische Temperaturen der Lösungen (Z. physik. Ch. 1903). — 11) Löslichkeit fester Stoffe in der kritischen Gegend, z I. Teletowem (Z. Elektroch. 1903). — 12) Vlijanie temperatury na rastworimostj njekotorych vješdestw v sjernistom angidridje, z I. Teletowem (Zurn. russk. chim. obsč. 1904). — 13) Über eine Anwendung der Methode von Caillietet und Mathias zur Bestimmung der kritischen Volume (Z. physik. Ch. 1904). — 14) Krytyczne zjawiska w roztworach (Chem. Pol. 1906). — 15) Die Regel von Straus und Pawlewski, z M. Zoppi (Z. physik. Ch. 1906). — 16) Die kritischen Drucke der Lösungen, z A. Pakalneetem (Z. physik. Ch. 1906). — 17) Über die Molekulargrößen einiger Salze in Pyridin, z P. Waldenem (Z. physik. Ch. 1906). — 18) Über die retrograde Mischung und Entmischung, z J. Zawidzkim (Ann. Phys. 1906). — 19) Die gemeinsame kritische Kurve der Lösungen in Pentan, z A. Kalininem (Z. physik. Ch. 1907). — 20) Über die kritischen Temperaturen der Lösungen in Methylchlorid, Athyläther und Methylalkohol (Z. physik. Ch. 1907). — 21) Kinetik der Umsetzung der Alkylsulfate mit anorganischen Salzen, z P. Waldenem (Z. Elektroch. 1909). — 22) Die kritischen Volume und die Dichtekurven der Lösungen (Z. physik. Ch. 1909). — 23) Lösungslinie des Kaliumjodids in Methylalkohol (Z. physik. Ch. 1910). — 24) Rozpuszczalność soli w podniesionej temperaturze (Chem. Pol. 1910). — 25) Eine rationelle Temperatureinheit (Z. physik. chem. Unterr. 1910). — 26) Kilka doświadczeń nad biernością fosforu (Kosmos 1910). — 27) Über den Gebrauch der Phosphorlösungen in der Gasanalyse (Ch. Zeitung 1910). — 28) Über die Natur des Phosphorlichts, z A. Petrikalnem (Z. physik. Ch. 1912). — 29) Demonstration der chemischen Reaktionsgeschwindigkeit (Z. physik. Chem. Unterr. 1913). — 30) Verdampfung des Phosphors im Sauerstoff und in anderen Gasen (Z. physik. Ch. 1913). — 31) Die Lösungsgeschwindigkeit des Zinks, z Iz. Sachsem (Z. physik. Ch. 1914). — 32) Perijod indukeji i pasivnostj cinka z J. Druckerem (Zurn. russk. chim. obsč. 1915). — 33) Wytjesnjenje cinkom metalłow iz rastworow ich solej (Zurn. russk. chim. obsč. 1915). — 34) Mobilizacja metalłow (Zurn. russk. chim. obsč. 1915). — 35) Skorostj rasworenja metalłow. obzor literatury. (Zurn. russk. chim. obsč. 1915). — 36) Lösungsgeschwindigkeit

der Zink-Kupferlegierungen, z Iz. Sachsem (Z. physik. Ch. 1915). — 37) La période d'induction et la passivité du zinc, z J. Druckerem. (J. Ch. physique 1915). — 38) Substitution des métaux dans les solutions de leurs sels (J. Ch. physique 1915). — 39) Skorostj rastworenja cinka w kisłotach (Žurn. russk. chim. obšč. 1916). — 40) Lösungsgeschwindigkeit der Legierungen des Zinks mit Blei, Arsen, Nickel, Platin und Gold (Z. physik. Ch. 1918). — 41) O magnitnych swojstwach rastworow, z C. Rajchinsztajnem (Izw. Naučn. Inst. 1921). — 42) Radion, Proposition d'une petite unité de masse (Rec. trav. chim. Pays-Bas 1922). — 43) Einige elektrolytische Versuche mit freien Elektroden (Acta Univ. Latv. 1923). — 44) Elektrolyse in flüssigem Schwefeldioxyd, z J. Druckerem (Z. Elektroch. 1923). — 45) L'influence de la vitesse de l'agitation sur la dissolution du magnesium (Rec. trav. chim. Pays-Bas. 1923). — 46) La vitesse de la dissolution du magnesium (Rec. trav. chim. Pays-Bas. 1923). — 47) Auflösung des Magnesiums in anorganischen Säuren (Acta Univ. Latv. 1923). — 48) Über einige Folgerungen der Gleichung von van der Waals (Z. physik. Ch. 1923). — 49) Über Schwefelfluorür, z C. Strenkiem (Ber. deutsch. chem. Ges. 1923) — 50) Über die Dissoziation des Cadmiumkarbonats, z L. Andrusowem (Z. physik. Ch. 1924). — 51) Stufenweise Dissoziation des Magnesiumkarbonats, z B. Bružem (Z. physik. Ch. 1924). — 52) Zerfallsgeschwindigkeit des Magnesiumkarbonats, z B. Bružem (Z. physik. Ch. 1924). — 53) Über die Dissoziation des Bleikarbonats, z G. Falkiem i A. Awebuchem (Z. physik. Ch. 1924). — 54) Darstellung und Eigenschaften des Schwefelfluorürs, z C. Strenkiem (Ber. deutsch. chem. Ges. 1925). — 55) The thermal decomposition of silvercarbonate, z B. Bružem (J. Physic. Chem. 1925). — 56) Übt Radiumstrahlung einen Einfluss auf das Potential aus?, z M. Straumanisem (Z. physik. Ch. 1925). — 57) Die katalytischen Erscheinungen bei der Auflösung des Zinks in Säuren, z M. Straumanisem (Z. Physik. Ch. 1925). — 58) Die Überspannungen des Wassertoffs, z M. Straumanisem (Z. physik. Ch. 1925). — 59) Geschwindigkeit der Dissoziation des Cadmiumkarbonats, z B. Bružem (Z. physik. Ch. 1926). — 60) Über die Haupt- und Nebengruppen des Periodischen Systems (Ber. deutsch. chem. Ges. 1926). — 61) Lösungsgeschwindigkeit des Aluminiums, z W. Zabłockim (Z. physik. Ch. 1926). — 62) Geschwindigkeit der Dissoziation des Silberkarbonats, z B. Bružem (Z. physik. Ch. 1926). — 63) Geschwindigkeit der Dissoziation das Bleikarbonats, z A. Awebuchem (Z. physik. Ch. 1926). — 64) Beschreibung eines neuen Apparats zur Bestimmung der Dissoziationsspannungen, z J. Krustinsonem (Z. physik. Ch. 1926). — 65) O grubości warstwy powierzchniowej pasywnej (Roczn. Chem. 1926). — 66) Experimentelle Prüfung der Theorie der Lokalströme, z M. Straumanisem (Z. physik. Ch. 1927). — 67) Einfluss der Korngrösse auf den Dissoziationsgrad fester Stoffe, z J. Krustinsonem (Z. physik. Ch. 1927). — 68) Ka-

Jan Grochmalicki¹⁾ dr filoz., prof. zoologii na Wydziale mate-

talytische Erscheinungen bei der Auflösung des Aluminiums (Z. physik. Ch. 1928). — 69) Marcelin Berthélot (Acta Univ. Latv. 1928). — 70) Einfluss der Korngröße auf den Dissoziationsgrad des Bleikarbonats, z J. Krustinsonem (Z. physik. Ch. 1928). — 71) Zjawiska dysocjacji w świetle teorii faz (Wszechświat 1928). — 72) Lösungsgeschwindigkeit des Cadmiums (Z. physik. Ch. 1928). — 73) J. Zawadzki, geneza jego pracy naukowej i społecznej (Roczn. Chem. 1929). — 74) Lösungsgeschwindigkeit des Zinns und einiger Zinn-Kupferlegierungen in Säuren (Z. physik. Ch. 1929). — 75) Zur Theorie der Anflösung der Metalle und metalischer Legierungen (Z. physik. Ch. 1929). — 76) Einfluss der Säureanionen auf die Lösungsgeschwindigkeit des Aluminiums, z W. Wittandem (Z. Elektroch. 1929). — Oprócz tego ogłosił drukiem artykuły popularne i referaty we Wszechświecie, w Chemiku Polskim, w Zeitschrift f. physik. Ch. i w Physik, Chemisches Zentralbl.

¹⁾ Jan Gabrjel Grochmalicki ur. 24 marca 1883 w Białowej, ukończył gimnazjum w Rzeszowie, Wydział filozoficzny w Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. Stopień doktora filozofii uzyskał w 1908 r., od 1906 do 1914 był asystentem przy katedrze zoologii, w latach 1910—1914 także zast. nauczyciela w Gimnazjum IV we Lwowie, a od r. 1913—1919 współpracownikiem i sekretarzem Muzeum im. Dzieduszyckich. Veniam legendi w Uniwersytecie Jana Kazimierza uzyskał 8 lipca 1914. Od 1 kwietnia 1919 był profesorem nadzwyczajnym, a od 1 października 1921 jest profesorem zwyczajnym zoologii na Wydziale matematyczno-przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego.

Ogłosił drukiem: 1) Wyniki badań nad regeneracją soczewki ocznej u ryb (Spr. X. Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich we Lwowie, 1907). — 2) Über die Linsenregeneration bei den Knochenfischen (Zeitschr. f. wiss. Zoologie, Bd. 89, 1908). — Badania nad regeneracją soczewki ocznej u ryb (Arch. Nauk. t. 1, Lwów 1908). — 4) Über Missbildungen von Salamanderlarven im Mutterleib (Arch. f. Entwicklungsmechanik, Bd. 28, 1909). — 6) Beiträge zur Entwicklungsgeschichte des Gefäßsystems bei den Knochenfischen (Bull. d. l'Acad. d. Sc. Cracovie, 1910). — 6) Przyczynki do historii rozwoju układu krwionośnego u ryb kostnoskieletowych (Rozpr. Wydz. Mat.-Przyr. Pol. Akad. Um., t. 50, 1911). — 7) Wspólnie z W. Szaferem: Biologiczne stosunki Siwej Wody w Wyżyskach pod Szklęm (Spr. Kom. Fizjogr. Pol. Ak. Um., t. 45, 1911). — 8) *Triobus Lomnickii nov. sp.*, nowy gatunek nicienia z Siwej Wody (Kosmos, Lwów, t. 36, 1911). — 9) *Cypris Nusbaumi nov. sp.*, nowy gatunek małżoraczka z rodziny Grzypików (*Cypridae*) (Księga Jubil. ku czci prof. Nusbaum a, Lwów, 1911). — 10) Zur Entwicklung des Gefäßsystems bei den Knochenfischen (Verh. d. VIII. Inter. Zoologeu-Kon-Rocznik Akademji 1928/1929

matyczno-przyrodniczym Uniwersytetu Poznańskiego. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Poznań, ul. Libelta 14.

gresses zu Graz, 1910). — 11) *Cypris Nusbaumi nov. sp.* eine neue Ostracodenart aus einer Schwefelquelle (Zool. Anz. Bd. 39, 1912). — 12) Materiały do fauny skorupiaków krajowych I. *Ostracoda*-Małżoraczki (Kosmos, Lwów, t. 37, 1912). — 13) Beiträge zur Kenntniss der Süßwasserfauna Ost-Afrikas. *Copepoda* und *Ostracoda* (Bull. d. l'Acad. d. Sc. Cracovie, 1913). — 14*) Beiträge zur Kenntniss der Baikalmollusken I. Baicaliidae 1. *Turribaicallinae subf. nova.* I. Untergatt. *Garstfeldtia* (Ann. d. Mus. Zool. d. l'Acad. imp. d. Sc. d. St. Petersburg, t. 18, 1913). — 15*) Beiträge... II. Unteraatt. *Godlewskia* (Tamże). — 16*) Beiträge... III. Untergatt. *Trachybaicalia* (Tamże, t. 19, 1914). — 17) Beiträge zur Kenntniss der Süßwasserfauna Javas. *Phyllopoda*, *Copepoda* und *Ostracoda* (Bull. d. l'Acad. d. Sc. Cracovie, 1915). — 18*) Studien über die turmförmigen Schnecken des Baikalsees und des Kaspimeeres. *Turribaicaliinae-Turricaspiinae* (Abh d. k. k. Zool.-Bot. Ges. in Wien, Bd. 9, 1917). — 19*) Z zakresu naszej fauny krajowej. Mięczaki. Formy należące do rodzaju *Planorbis* do podrodz. *Gyraulus* (Agg.) I. *Gyraulus switesianus nov. f.* (Rozpr. i Wiad. z Muz. im Ozieduszyckich, t. 4, 1918). — 20*) Z zakresu (j. w.) I. Formy należące do rodzaju *Planorbis* do podrodz. *Gyraulus* (Agg.) II. *Gyraulus lemnicatus* (Hartmann) Bąkowski Łomnicki (Tamże, t. 5/6, 1919/20. — 21*) Z zakresu (j. w.) II. Formy należące do rodzaju *Planorbis* do podrodz. *Armiger* (Hartmann). Formy nowe (Tamże). — 22*) Badania nad ślimakami bajkalskimi o rozwiniętych skrętach skorupy oraz nad formami podobnymi z innych miejscowości. *Liobaicaliinae*, *Liosarmatiinae*, *Lioatlantiinae* (Kosmos, Lwów, t. 45, 1920). — 23) Zapiski do zoogeografii Polski. Suseł perełkowany (*Citellus guttatus* Pall.) i kolka (*Gasterosteus aculeatus* L.) (Tamże). — 24) O pojawianiu się samców w rodzinie przekopnic (Tamże). — 25) Materiały do fauny skorupiaków Polski. *Ostracoda*-Małżoraczki i *Copepoda*-Widłonogie (Prace Kom. Mat.-Przyr. T. P. N. w Poznaniu, t. 1, 1921). — 26) Przyczynki do znajomości fauny słodkowodnej wschodniej Afryki. *Phyllopoda*-Liścionogie (Tamże). — 27) *Ostracoda*-Małżoraczki i *Decapoda*-Dziesięcionogie (Podr. do zbier. i konserw. zwierząt. Pol. P. Muz. Przyr. zesz. 4, 1922). — 28) Praca naukowa na prowincji w zakresie zoologii (Nauka Polska, t. 4, Warszawa, 1923). — 29*) Przyczynki do znajomości mięczaków jeziora Bajkalskiego, *Baicaliidae* (*Conobaicaliinae*) Rodz. *Dybowska* Dall. i *Teratobaicalia* Lindh. (Kosmos, Lwów, t. 48, 1923). — 30*) Przyczynki (j. w.) Rodz. *Baicaliella* Lindh. (Tamże). — 31*) Przyczynki (j. w.) Rodzina *Benedictiidae* W. Dyb. (Tamże). — 32) Bielactwo u perkoza dwuczubnego (*Podiceps cristatus* L.). (Tamże, t. 50). — 33*) Przyczynki (j. w.) *Wladislaviidae nov. fam.* (Tamże). — 34*) Nowa

Michał Kamiński¹⁾ mag. astr. i geod., prof. astronomji Uniw. w Warszawie i dyrektor Obserwatorjum astronomicznego w War-

rodzina ślimaków bajkalskich (*Wladislavidae*) Pam. XII Zjazdu Lek. i Przyr. Pol. 1925). — Prócz tego pomieszczał artykuły w „Przyrodzie i Technice“, „Przyrodniku“, w „Czasopiśmie Przyrodniczem“, „Messenger Polonais“ i. n.

*) Prace oznaczone gwiazdką opublikowane wspólnie z prof. Benedyktem Dybowskiem.

¹⁾ Michał Kamiński ur. 12/24 listopada 1879 r. w majątku Dąbrowa gubernji Mohylewskiej. Gimnazjum ukończył w r. 1898 w Pskowie; w r. 1898 wstąpił na Wydział fizyko-matematyczny Uniw. Petersburskiego, który ukończył z dyplomem I stopnia w r. 1903. W latach 1903—1908 pracował jako astronom w Głównym Obserwatorjum w Pułkowie; następnie był przez kilka miesięcy nauczycielem gimnaz. w Kałudze. W r. 1909 wstąpił do marynarki rosyjskiej (Główny Urząd Hydrograficzny) na stanowisko kierownika Depo narzędzi i Stacji astronomicznej w Porcie Aleksandra III. W r. 1910 uzyskał stopień magistra astronomji i geodezji Uniw. Petersburskiego. W latach 1914—1920 był najpierw astronomem portowym we Władywostoku, a potem (od r. 1918) naczelnikiem założonego przez siebie Obserwatorjum morskiego we Władywostoku. Lata 1920—1922 spędził w Tokjo, gdzie pracował w cesarskiej marynarce japońskiej (Departament hydrograficzny). W drugiej połowie roku 1922 przybył do Krakowa, a od marca 1923 jest prof. astronomji na Uniw. Warszawskim i dyrektorem Obserwatorjum astronomicznego.

Jest członkiem hon. Royal Astronomical Society w Londynie, czł. Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, prezesem Zarządu Centralnego Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Astronomji.

Ogłosił drukiem: 1) Ephéméride approchée de la comète Encke (Petersburg 1904; toż samo Kiel 1904; c. d. tej pracy — Kiel 1904). — 2) Ephéméride de la Comète d'Encke (Petersburg 1905 — wspólnie z p. L. Okuliczem). — 3) Les éléments approchés et l'éphéméride de la Comète d'Encke (Petersburg 1907 — wspólnie z p. Korolkową). — 4) Zawisomość wielieźyny refrakcji od spektralnych tipów zwisejd (Petersburg, 1907). — 5) O prochożdenijach Merkurija po disku Sołnea (Petersburg, 1907). — 6) Nabljudenija prochożdenija Merkurija po disku Sołnea 1—14 Nojabrja 1907 goda (Petersburg, 1907). — 7) Ephemeride des Enckeschen Kometen (Kiel, 1908). — 8) Recherches sur le mouvement de la comète Wolf, I Partie (Petersburg, 1908). — 9) Czto takoje komety? (Petersburg 1910). — 10) Recherches sur le mouvement de la comète Wolf, II partie (Petersburg, 1910). — 11) To samo — III partie (Petersburg, 1910). — 12) L'Ephéméride de la comète Wolf calculée pour la période 1911 Janvier 3-October 14 (Petersburg, 1910). — 13) Recherches sur le mouvement de la comète Wolf 1898—1911 (Kiel, 1910). — 14) L'éphé-

III*

szawie. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, aleja Ujazdowska 6/8.

- méride de la comète Wolf 1911 a calculée pour la période 1911 Oct. 10.0 — 1912 Janv. 2.0 (Kiel, 1911). — 15) L'éphéméride de la comète Wolf 1911 a calculée pour la période 1912 Janv. 2.0 — Avril 7.0 (Kiel, 1911). — 16) L'éphéméride de la comète Wolf calculée pour la période 1912 Janv. 2.0 — Déc. 19.0 (Petersburg 1912). — 17) Untersuchungen über die Bewegung des Wolfschen Kometen 1884 - 1911 (Kiel, 1912). — 18) Oszybka przymy pelengatora i sposob jeja opredjelenija (Petersburg, 1912). — 19) Astronomiczeskij i magnityj azymutyj nowoj stwornoj linii Porta Imperatora Aleksandra III (Petersburg, 1913). — 20) Magnitnoje sklonienije w usėje zapadnoj Dwiny (Petersburg, 1913). — 21) Izogony okrestnostej Libawy (Petersburg, 1917). — 22) L'éphéméride de la comète Wolf pour la période 1917 Aout 1 — Déc. 31 (Petersburg, 1917). — 23) L'éphéméride de la comète Wolf pour la période 1918 Janv. 1 — Juilt. 5 (Albany USA, 1918). — 24) Ephemeris of Wolf's Comet for the period July 1 to Dec. 31, 1918 (Albany USA, 1918). — 25) The motion of Wolf's Comet in 1918 and 1919 (Albany USA, 1918). — 26) Le mouvement de la comète Wolf 1884—1911 (Albany USA, 1919). — 27) Recherches sur le mouvement de la comète Wolf. Parties: IV - V - VI, (Tokjo, 1922). — 28) Apparition de la comète Wolf en 1898—1899. Comparaison de la théorie avec les observations de la comète (Kraków, 1922). — 29) Preparative Table of Time Determination by Method of Equal Altitudes of Different Stars, for the North Latitudes 20° - 40° and for the Epoch 193.00 (Tokjo, 1922). — 30) Occultations de α Tauri per Luna, 1922 Aug. 22 (wspólnie z prof. T. Banachiewiczem, Kraków 1922). — 31) Ueber die Bewegung des Wolfschen periodischen Kometen 1884—1919 (Kiel, 1922). — 32) Preliminary Results of the Researches on the close approach of Wolf's periodic Comet to Jupiter in 1922 (Albany USA, 1922). — 33) Zbliżenie się komety perjodycznej Wolfa do Jowisza w r. 1922 (Kraków, 1924). — 34) The motion of the periodic Comet of Wolf in the sphere of activity of Jupiter in 1922 (Kraków, 1924). — 35) Recherches sur le mouvement de la comète périodique de Wolf, VII partie (Kraków, 1924). — 36) Mapy synoptyczne pogody i lodów na Syberji Wschodniej (Łódź, 1924). — 37) Recherches sur le mouvement de la comète périodique Wolf, VIII partie (Kraków, 1925). — 38) Stulecie Obserwatorjum Warszawskiego (1825—1925) (Kraków, 1925). — 39) The ephemeris of Wolf's periodic comet for the period June 22.5 to Oct. 4.5, 1925 (Warszawa, 1925). — 40) The apparition of Wolf's periodic comet in 1925 and its Ephemeris for the period Oct. 4.5. to Dec. 31.5 1925 (Warszawa, 1925). — 41) Stulecie Obserwatorjum Warszawskiego (1825—1925) (Warszawa, 1925). — 42) Izogony Małopolski, Część I (razem z prof.

Edmund Malinowski¹⁾, dr nauk przyr., doc. botaniki Uniw. w Warszawie i prof. genetyki i hodowli roślin Szkoły Głównej Gospo-

J. Witkowskim, Kraków 1925). — 43) Wstęp do astronomji matematycznej, Część I, (Warszawa, 1926). — 44) Recherches sur le mouvement de la comète périodique Wolf, IX partie (Warszawa, 1926). — 45) La comète périodique Wolf en 1911—1912 (Warszawa, 1926). — 46) Determination of Latitude by the Method of Equal Altitudes of Different Stars (Piewzow's Method) and the Corresponding Star-Pairs for Northern Latitudes 20°—40° and for the Epoch 1930. O. Volume I. Northern Latitudes 20°—25°, Part I. General Statement (Warszawa, 1927). — 47) Determination of Latitude by the Method of Equal Altitudes of Different Stars (Piewzow's Method) and the Corresponding Star-Pairs for Northern Latitudes 20°—40° and for the Epoch 1930. Volume 1. Northern Latitudes 20°—25°. Part 2. The List of Stars (Warszawa, 1927 — z pomocą dra F. Kępińskiego i dra E. Rybki). — 48) Obserwacje częściowego zaćmienia słońca w dn. 29. VI. 1927 w Warszawie (Warszawa, 1928). — 49) Azymuty nabeżników na Helu (Warszawa, 1928). — 50) Obserwatorjum astronomiczne w Warszawie w okresie 1916—1923—1927 (Kraków, 1928). — 51) Recherches sur le mouvement de la comète périodique Wolf. X partie (Warszawa, 1929). — 52) Obserwacje zakryć gwiazd przez księżyc w marcu i kwietniu 1929 w Obserwatorjum astronomicznem Oddziału Warszawskiego P. T. P. A. (Warszawa, 1929). — 53) Triangulacja i niwelacja centrów Obserwatorjum Astronomicznego i Meteorologicznego Uniw. Warszawskiego (Warszawa 1929). — 54) Ueber einen neuen Chronometer des Typus XXI. (Warszawa 1929). — 55) Recherches sur le mouvement de la Comète Périodique Wolf Partie XI (Warszawa 1930). — 56) Dalekomierz lodowy o pionowej bazie (Warszawa 1930). — Ponadto szereg prac popularnych i popularno naukowych w różnych czasopismach oraz szereg komunikatów codziennych o stanie pogody w Azji i lodów na Morzu Japońskim.

W r. 1929 uzyskał patent R. P. P. Nr 10148 na wynaleziony przez siebie chronometr nowego typu — t. zw. XXI.

¹⁾ Edmund Malinowski ur. w r. 1885 w Dobrzyniu nad Wisłą. Gimnazjum w Warszawie ukończył w r. 1905. Wydział przyrodniczo-matem. Uniw. w Genewie ukończył w r. 1910 z tytułem dr nauk przyr. W r. 1918 habilitował się na Wydz. mat.-przyr. U. J. z zakresu botaniki. W r. 1919 zostaje mianowany prof. Uniw. w Poznaniu. W r. 1920 obejmuje katedrę genetyki i hodowli roślin w Szkole Głównej Gosp. Wiejsk. w Warszawie i jednocześnie docenturę botaniki w Uniw. w Warszawie.

Ogłosił drukiem: 1) Une nouvelle espèce de *Crucianella* (Bull. l'Herbier Boissier, 1908). — 2) La géographie botanique, son sujet

darstwa Wiejskiego w Warszawie. — Wybrany 7 czerwca 1929. —
Skierniewice, Osada Pałacowa.

et ses méthodes (Bull. Soc. Bot. Genève, 1909). — 3) Les espèces du genre *Crucianella* (Tamże, 1910). — 4) Monographie du genre *Biscutella* (Rozprawy Akad. Umiej., 1910). — 5) Sur la biologie et l'écologie des lichens épilithiques (Tamże, 1911). — 6) Kilka uwag o łączeniu się okręgów geograficznych gatunków pokrewnych (Kosmos, 1910). — 7) Krzywa Jaccard'a a łąki podkrakowskie (Kosmos, 1911). — 8) Mozaika porostów naskalnych (Spraw. Tow. Nauk. Warsz., 1911). — 9) O formowaniu się warstwy glonów w młodych półkach porostów naskalnych (Tamże, 1912). — 10) O heterotalii kilku porostów (Tamże, 1912). — 11) O podziale jąder w podstawkach i o przechodzeniu chromatyny do zarodników u *Cyathus olla* (Tamże, 1913). — 12) Mieszańce Petunji (Tamże, 1914). — 13) Zjawiska korelacji u *Ceratium hirundinella* (Kosmos, 1913). — 14) Mieszańce pszenic (Rozpr. Akad. Umiej., 1914). — 15) Zrzeszenia roślin na porębach Łysicy (wspólnie z S. Dziubałtowskim) (Spraw. Tow. Nauk. Warsz., 1914). — 16) O dziedziczeniu barw i kształtów kwiatu u Petunji (wspólnie z M. Sachsową) (Tamże, 1916). — 17) O dziedziczeniu niektórych cech u Petunji (Tamże, 1916). — 18) Wielepostaciowość pszenicy, wywołana przez krzyżowanie (Tamże, 1916). — 19) O dziedziczeniu niektórych cech u rzodkiewki (Tamże, 1916). — 20) O występowaniu nowych form w potomstwie mieszańców *Nicotiana atropurpurea* × *Nic. silvestris* (Tamże, 1916). — 21) Sprawozdanie Stacji Genetycznej w Morach, 1917. — 22) Studja nad mieszańcami pszenicy (Prace Tow. Nauk. Warsz., 1918). — 23) Die Sterilität der Bastarde im Lichte des Mendelismus (Zeitschr. f. indukt. Abstammungs- und Vererbungslehre, 1920). — 24) O mieszańcach kapusty z jarmużem (Pam. Zakładu Genet. Szk. Główn. Gosp. Wiejsk., 1921). — 25) Analiza genetyczna kształtów nasion fasoli (Tamże, 1921). — 26) Kłosy óciste jako cecha panująca u pszenicy (Kosmos, 1922). — 27) Problemat heterozji w świetle doświadczeń nad mieszańcami fasoli (Pam. Zakładu Genetyki S. G. G. W., 1924). — 28) Kilka obserwacji nad mieszańcami rodzaju *Brassica* (Tamże, 1924). — 29) Sur les phénomènes de linkage d'ordre supérieur (C. R. Soc. Biol., 1925). — 30) Zjawiska sprzężenia u pszenicy (Roczniki Nauk. Roln., 1925). — 31) O dziedziczeniu kształtów plew i kłosek pszenicy w krzyżówce *Triticum polanicum* × *Tr. dicoccum* (Tamże, 1925). — 32) Les phénomènes de linkage qui ne peuvent pas être expliqués par la théorie de Morgan (Acta Soc. Bot. Pol., 1925). — 33) Linkage phenomena in Wheat (Journ. of Genetics, 1926). — 34) The hypothesis of chromosome affinity and the phenomenon of suppression of characters on crossing (Journ. of Genetics, 1927). — 35) A peculiar case of heterosis in

Jan Nowak¹⁾, dr fil. prof. geologii i paleontologii Uniw. Jagiell.—
Wybrany 7 czerwca 1929. — Kraków, ul. Wolska 14.

Phascolus vulgaris (V Intern. Kongress für Vererbungswissenschaft, 1927). — 36) Hipoteza powinowactwa chromosomów (*Acta Biol. Experimentalis*, 1928). — 37) *Variation and Chromosomes in Pstunia* (*Journ. of Heredity* 1928).

¹⁾ Jan Nowak ur. 15. X. w Hołyniu (pow. kałuski). Gimnazjum ukończył w Stanisławowie. Stopień doktora filozofii uzyskał w Uniwersytecie Lwowskim w r. 1907. W latach 1907—1912 był asystentem Uniw. Lwow. W r. 1912 otrzymał veniam legendi w Uniw. Lwowskim; następnie odbył studia naukowe w Wiedniu, Paryżu, Bonn, Monachjum i Lozannie. W r. 1910 odbył podróż badawczą do Azji Wschodniej, w r. 1920—1923 był naczelnikiem Wydziału geologicznego Ministerstwa Skarbu, zaś od tego roku jest zwyczajnym profesorem geologii i paleontologii Uniw. Jagiellońskiego.

Ogłosił drukiem: 1) Kopalna flora senońska z Potylicza (Rozprawy i Bulletin Ak. Um. Kraków 1907). — 2) Untersuchungen über Cephalopoden d. ober. Kreide in Polen, Cz. I—III. (Tamże 1908—1913). — 3) O kilku głównogach i o charakterse fauny z karpackiego kampanu („Kosmos“, Lwów 1909). — 4) Gliederung der oberen Kreide in der Umgebung von Halicz (Bull. Ac. Pol. Kraków 1909). — 5) Zur Kenntnis des Senons im KGR. Polen (Tamże 1910). — 6) Über den Bau der Kalkalpen in Salzburg und im Salzkammergut (Tamże 1911). — 7) Grundzüge des Baues des Sichtotalin-Gebirges (Tamże 1912). — 8) O kredzie zachodniej części Podola i Wołynia (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. Warszawa 1913). — 9) Jednostki tektoniczne polskich Karpat wschodnich (Arch. nauk. Lwów 1914). — 10) Über die bifiden Loben d. oberkretazischen Ammoniten (Bull. Ac. Pol. Kraków 1915). — 11) Zur Bedeutung v. Scaphites f. die Gliederung der Oberkreide (Verhandlungen d. Geol. R-A, Wiedeń 1916). — 12) Stosunki stratygraficzne rejonu Magórskiego w okolicy Rabki („Kosmos“, Lwów 1921). — 13) Nafta Karpat polskich w świetle geologii regionalnej (Prace geograf., Lwów 1921). — 14) Geologia Krynicy („Kosmos“, Lwów 1924). — 15) Stosunki geologiczne obszaru między Krosnem a Węglówką (Rocznik pol. Tow. Geol. 1925). — 16) Remarques générales sur la tectonique et le pétrole des formations du flysch des Carpathes polonaises (Comptes-rendus du Congr. Geolog. Intern. Liège 1926). — 17) Nouvelles données sur l'ensemble de la tectonique des Carpathes... en Pologne (Mémoire I. Assoc. Carpathique Lwów 1927). — 18) Zarys tektoniki Polski (Kraków 1927). — 19) Les chaînes hercyniennes en Pologne (Comptes-rend. du Congrès Géol. Intern. 1928 Madryt). — Nadto ogłosił 21 pomniejszych rozpraw i szereg recenzji.

Maksymiljan Rose¹⁾, dr med., docent neurologji Uniw. w Warszawie, dyrektor Polskiego Instytutu badań mózgu, tamże. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Warszawa, ul. Koszykowa 51.

¹⁾ Maksymiljan Rose ur. w r. 1883 w Przemyśle. Ginnazjum ukończył w Wadowicach w r. 1902. Stopień doktora wszech nauk lekarskich uzyskał w Uniwersytecie Jagiell. w r. 1908. Następnie był asystentem Kliniki neurologiczno-psychiatrycznej Uniw. Jagiell. Dalsze studia odbywał w Berlinie, Tybindze i Szwajcarii, gdzie był asystentem Kantonalnego Zakładu dla umysłowo chorych w Rheinau (Kanton Zurich). Po powrocie do kraju w r. 1912, pracował w oddziale neurologicznym Zakładu anatomji opisowej U. J. w Krakowie. W czasie wojny polsko-rosyjskiej był kierownikiem oddziału chorób nerwowych szpitalu w Szpitalu Rezerwowym a potem w Szpitalu Okręgowym w Krakowie. W r. 1925 został powołany na kierownika oddziału Wilhelmowskiego Instytutu badań mózgu w Berlinie, na którym to stanowisku pozostawał do r. 1929. W r. 1926 objął redakcję czasopisma *Journal für Psychologie und Neurologie*. W tym samym roku został mianowany członkiem naukowym Towarzystwa Wilhelmowskiego w Berlinie. W r. 1928 habilitował się z zakresu neurologji w Uniwersytecie Warszawskim i mianowany został dyrektorem Polskiego Instytutu badań mózgu w Warszawie.

Ogłosił drukiem: 1) Przyczynek do badań nad zaburzeniami uczucia w niektórych schorzeniach rdzenia (Przegląd Lekarski, 1909). — 2) Histologische Lokalisation der Grosshirnrinde bei kleinen Säugetieren (*Journ. f. Psychol. u. Neurol.*, 1912). — 3) Ueber die cytoarchitektonische Gliederung des Vorderhirns der Vögel. (*Bull. de l'Ac. d. Sciences. Cracovie* 1914). — 4) Ueber die cytoarchitektonische Gliederung des Vorderhirns der Vögel (*Journ. f. Psychol. u. Neurol.*, 1914). — 5) Lokalizacja histologiczna przedmózdzia krokodyli (*Bull. de l'Ac. d. Sciences. Cracovie* 1919). — 6) Cytoarchitektonika przedmózdzia żółwi (*Neurologja Polska*, 1922). — 7) Histologische Lokalisation des Vorderhirns der Reptilien (*Journ. f. Psychol. u. Neurol.*, 1923). — 8) Ataxia frontalis (*Pol. Gaz. lek.* 1923). — 9) O t. zw. Meningismus, wspólnie z drem A. Oszackim (*Pol. Gaz. lek.* 1923). — 10) Ueber das histogenetische Prinzip der Einteilung der Grosshirnrinde (*Bull. de l'Ac. d. Sciences, Cracovie* 1925). — 11) Ueber das histogenetische Prinzip der Rinteilung der Grosshirnrinde (*Journ. f. Psychol. u. Neurol.*, 1926). — 12) Der Allocortex bei Tier und Mensch. I Teil (Tamże, 1926). — 13) Die sog. Riechrinde beim Menschen und Affen. Der Allocortex bei Tier und Mensch. II Teil (Tamże, 1927). — 14) Der Grundplan der Cortex-tektonik beim Delphin (Tamże, 1926). — 15) Die Organdifferenzierung der Grosshirnrinde im Lichte der vergleichenden Architektonik (*Naturwissenschaften*, 14 Jahrg., Heft 50/51, 1926). — 16) Bemerk-

Bohdan Szyszkowski¹⁾, mag. chemji, prof. chemji fizycznej i elek-

kungen zur Arbeit von Riese: „Konvergenzerscheinungen am Gehirn“ (Journ. f. Psychol. u. Neurol. 1927). — 17) Die Bedeutung des Nachweises oxydierender und reduzierender Gewebsfermente für Lokalisationsfragen des Gehirns; wspólnie z Bielschowsky'm (Tamże, 1927). — 18) Zur Kenntnis der zentralen Veränderungen bei Reklinghausenscher Krankheit. Wspólnie z Bielschowsky'm (Tamże, 1927). — 19) Gyrus limbicus anterior und Regio retrosplenialii (Tamże, 1917). — 20) Aufgaben der vergleichenden Rindenarchitektonik. Referat na kongresie psychjatrów w Dreźnie 1926. — 21) Ontogenie der Inselrinde (Journ. f. Psychol. u. Neurol. 1928). — 22) Die Inselrinde des Menschen und der Tiere (Tamże, 1928). — 23) Ueber die Pathoarchitektonik der mikro- und pachygyren Rinde und ihre Beziehungen zur Morphogenie normaler Rindengebiete. Wspólnie z Bielschowsky'm (Tamże, 1929). — 24) Die morphogenetische Einteilung der Grosshirnrinde (Naturwissenschaften 16 Jahrg., 1928). — 25) Ueber den Einfluss der Fixierung auf das Zellbild der Grosshirnrinde (Journ. f. Psychol. u. Neurol., 1929). — 26) Myelo- und Cytoarchitektonik (W podręczniku Oppenheima). — 27) O zmianach architektonicznych kory mózgowej w padaczkę samoistnej. Odczyt wygłosz. na Zjeździe Psychjatrów w Warszawie 1928. — 28) Die Morphogenie und architektonische Gliederung der Inselrinde. Psychoneurologische Festschrift für Alexander Juschtschenko (Nakł. „Nord Caucasus“. Rostow, 1928). — 29) Entgegnung auf die Bemerkungen von H. Kuhlenbeck zu meiner Arbeit „Ueber das histogenetische Prinzip der Einteilung der Grosshirnrinde“ (Anat. Anz., 1929). — Poza tem liczne odczyty i pokazy w Krakowskiem Towarzystwie Lekarskiem.

¹⁾ Bohdan Szyszkowski ur. 20 czerwca 1873 r. w Trybuchach na Podolu. Nauki gimn. w Piotrkowie i Żytomierzu (1891); studja uniwersyt. na Wydziale fizyko-matem. początkowo w Odessie, ukończył je w Kijowie w r. 1896 ze złotym medalem. Następnie jako stypendysta Uniw. Kijowskiego pracował od 1896—1898 u Ostwalda w Lipsku a od 1898—1900 u Sir Williama Ramsay'a w Univerity College w Londynie. W latach 1900—1907 pracował jako chemik w Paryżu i Kijowie. W r. 1906/7 otrzymał tytuł magistra chemji i habilitował się do chemji fizycznej na Uniw. w Kijowie, gdzie też, jak i na Politechnice w Kijowie, wykladał od 1907 do 1919 r. Równocześnie był asystentem chemji i elektrochemji na Uniw. i Politechnice w Kijowie. W latach 1913 do 1915 jako stypendysta rządowy pracował w Inst. Nobla u Arrheniusa w Szwecji i u Sir Ernesta Rutherforda w Manchester. Od r. 1916 do 1919 był pierwszym rektorem i profesorem Polskiego Kolegium uniwersyteckiego w Kijowie. W r. 1920 został mianowany prof. zwyczajn. chemji fizycznej

trochemji Uniw. Jagiell. i Akademji Górniczej w Krakowie. —
Wybrany dnia 7 czerwca 1929. — Kraków, ul. Łokietka 1.

Uniw. Jag., a w r. 1922 kontrakt. chemji fizycznej Akademji Górniczej w Krakowie. Od r. 1929 jest prezesem Pol. Tow. chemicznego,
Ogłosił drukiem: 1) Postojannija chemiczeskago srodstwa organicznych kislot (Żurn. rusk. fiz.-chim. Obszczestwa 1896). — 2) Über Affinitätsgrößen organischer Säuren (Zeitschr. f. phys. Chem., 1897). 3) Sintez dimetil-etil-etilenmołocznoj kisloty — razem z Reformatskim (Żurn. [j. w.], 1902). — 4) On electrical accumulators (Proc. Clev. Inst., 1901). — 5) Über Neutralsalzwirkung (Zeitschr. [j. w.], 1907). — 6) Ein neues Verfahren zur Kalibrierung von Kapillarröhren (Tamże, 1908). — 7) Experimentelle Untersuchungen der kapillaren Eigenschaften der wässerigen Lösungen von Fettsäuren (Tamże, 1908). — 8) Experimentelle und thermodynamische Studien der Neutralsalzwirkung (Tamże, 1908). — 9) Nowyj wzglad na wtoroj zakon termodynamiki (Fizycz. Obozrienje, 1908). — 10) Energja i Entropja (Izwestja Uniw. Kijów 1908). — 11) Połonij (Fizicz. Obozrienje, 1909). — 12) Nowiejszija opredielenja wielicziny elementarnawo elektriczeskawo zariada (Tamże, 1909). — 13) Über das Wesen der Neutralsalzwirkung-Erwidernng an Herrn Veber (Zeitschr. f. physik. Chem., 1910). — 14) Urawnienie politropnoj kriwoj (Izwestja Uniw., Kijów 1910). — 15) Obszczaja teorja termodinamiczeskich ciżoro i jego primienienja (Izwestja Uniw., Kijów 1910). — 16) Sowremiennyja otkrytja w oblasti radjoaktiwnych jawlenij (Fiz. Obozrienje, 1910). — 17) Ciepło właściwe politropiczne i jego zastosowania (Wektor, Warszawa 1908). — 18) The latest discoveries in radioactivity in connection with Morozoff's theory (Nature, 1911). — 19) Sowremiennyje wzglady na strojenje atomow (Fiz. Nbozrienje, 1911). — 20) Kolorimetrische Untersuchungen der Neutralsatzwirkung I. (Zeitschr. f. physik. Chemie, 1912). — 21) Kolorimetrische Untersuchungen der Neutralsatzwirkung II (Tamże, 1913). — 22) Neutral Salt Action (Meddelanden Kgl. Vetenskaps Akademiens Nobelinstitut, 1913). — 23) a) Neutral Salt Action b) Association and Hydratation (Report Brit. Association, 1913). — 24) Sur le role de la molecule neutre des electrohytes (Comptes Renduse, 1913). — 25) The distribution of 1, 3, 5 — Dinitrobenzoic Acid (Meddel. K. Vet. Akad. Nobelinstitut, 1914). — 26) The dissociation of electrolytes as a function of the neutral molecule (Tamże, 1914). — 27) Hydrated and complex molecules in non-associated solvents (Tamże, 1914). — 28) The solubility of electrolytes in saltsolutions (Tamże, 1914). — 29) Hydrated and complex molecules in non-associated solvents. Second Memoir (Tamże, 1914). — 30) The influence of temperature on association and hydration of acids in benzene (Tamże, 1915). — 31) Anwendung der Theorie der Atome und Moleküle von Sir J. J. Thomson an die Strukturchemie.

Jan Tur¹⁾, dr fil., prof. anatomji porównawczej w Uniw. Warszawskim. — Wybrany dnia 7 czerwca 1929. Warszawa, ul. Wilcza 9, m. 3.

Vorläufige Mitteilung (Svensk Kemisk Tidskrift, 1915). — 32) The actual state of the theory of electrolytic dissociation in water and non-aqueous solvents (Meddel. K. Vet. Akad. Nobelinstitut, 1915). — 33) Application of Sir J. J. Thomson's theory of the Constitution of atoms and molecules to Chemistry. (K. Vet. Akad. Arkiv für Kemi 1915). — 34) Primienjenje teorji strojenja atomow i molekúl J. J. Thomson'a k chimji strojenja (Žurn. Russk. Chimicz. Obszcz. 1915). — 35) Sir William Ramsay (Przeegl. Nauk., Kijów 1916). — 36) Pani Curie-Skłodowska i jej dzieło (Świat kobiecey, Kijów 1916). — 37) O ciągłości (Przeegl. Nauk., Kijów 1916). — 38) Primienjenje teorji strojenja atomow i molekúl J. J. Thomsona k chimji. Rozprawa magisterska (Izw. Kijew. Politechn. Inst., 1917/18). — 39) A dilution law for uni-univalent Salts (Journ. Phys. Chem., 1924). — 40) A dilution law for strong electrolyts (Bull. Ac. d. Sc. A, Cracovie 1926). — 41) On the thermodynamical theory of reversible electrodes (Tamże, 1926). — 42) Prawo rozcienzeń (Roczn. Chemji, 1926). — 43) Über Komplexbildung zwischen in nicht-assoziierten Lösungsmitteln gelösten Stoffen (Zeitschr. f. physik. Chemie, 1927). — 44) Svante Arrhenius. Uczony i człowiek (Roczn. Chemji, 1928). — 45) Szyszkowski i Skąpski. Anwendung der Verteilungskoeffizientenmethode zur Bestimmung der Aktivitätskoeffizienten des undissoziierten und dissoziierten Anteils von Salicylsäure in Neutralsalzlösungen (Zeitschr. f. physik. Chem. 1928). — 46) Kinytika Zawidzkiego (Roczn. Chemji, 1929).

¹⁾ Jan Tur, ur. 25 sierpnia 1875 w Grażunach, pow. szawelski, ziemia kowieńska. Szkoły średnie w Wilnie i Częstochowie, uniwersyteckie na Wydziale przyrod. Uniw. Warszawskiego ze stopniem kandydata Nauk przyrodniczych w r. 1899. Tytuł doktora filozofji uzyskał w r. 1907 w Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. W latach 1899—1915 był asystentem przy katedrze anatomji porównawczej Uniw. Warszawskiego, od r. 1912 do 1919 był kierownikiem pracowni zoologicznej Tow. Nauk. Warsz. Od r. 1916 wykładał w Uniw. Warszawskim. W r. 1918 habilitował się w Uniw. Jagiell. w zakresie anatomji i embriologii porównawczej. W r. 1919 mianowany został profesorem nadzwyczajnym anatomji porównawczej w Uniw. Warszawskim, w r. 1919 profesorem zwyczajnym. Jest członkiem założycielem Tow. Nauk. Warszawskiego, członkiem Tow. Nauk. we Lwowie, Société de Biologie, Société Philomathique de Paris i in.

Ogłosił drukiem: 1) O wozdiejstwiu tiempieratury na dielenje jadier w błastomierach aksołotlia (Trudy Warsz. Obszcz. Jestiestwoispyt., Otd. Biologii 1897). — 2) O niekotorych osobiennostiach

- moczepołowej systiemy u *Mammalia* (Tamże 1899). — 3) Dopełnienie k morfologji żeńskiego połowego apparata mlekopitajuszczycch (Raboty iz Zootomiczeskoj Łaboratorii Warsz. Uniw. XXI, 1899). — 4) O niekötorych urodliwych blastodiermach cyplonka (Trudy Warsz. Obszcz. Jestiestw. Otd. Biol. 1901). — 5) O naczałnom razwitii cesarki (*Numida meleagris* L.) (Tamże 1901). — 6) Ob odnom graficzieskom metodie srawnitielnago izuczenia ptieczijch zarodyszej (Tamże 1901). — 7) Przyczynki do embriologii porównawczej ptaków (Wszechświat, Spostrzeżenia naukowe, 1901). — 8) O niektórych zбочeniach w embriologii kurczęcia (Tamże). — 9) Opis kości ludzkich z grobu w Koniuchach (Światowit III, 1901). — 10) Sur l'application d'une méthode graphique aux recherches embryologiques (Bibliographie anatomique 1902). — 11) Oteżot o zagranicznój pojezdkie w 1902 g. (Raboty iz Zoot. Łab. Warsz. Uniw. XXVII, 1903). — 12) Materjały do teratogenji ptaków (Kosmos XXVIII 1903). — 13) K kaznistikie i teorii mnogozaczatkowych urodstw (Raboty iz Zoot. Łab. XXIX, 1903). — 14) Nowyja dannyja odnositielnorannich dwójnych urodstw u cyplonka (Tamże tom XXX, 1903). — 15) Słuczaj ranniago dwójnego urodstwa u *Lacerta ocellata* Daud (Tamże). — 16) Sur la ligne primitive dans l'embryogénie de *Lacerta ocellata* Daud. (Anatomischer Anzeiger, XXIII, 1903). — 17) Sur un cas de diplogénèse très jeune dans le blastoderme de *Lacerta ocellata* Daud (Bibliographie Anatomique, 1903). — 18) W sprawie blastoderm bez zarodków (Wszechświat. Spostrz. nauk. 1903). — 19) Indywidualność rozwojowa. Uwagi krytyczne nad metodyką embriologii (Wszechświat 1903). — 20) K woprosu ob embrionalnych wkluczenjach (foetus in foetu) (Rab. iz Zoot. Łab. Warsz. Uniw. XXXIV, 1904). — 21) K teorii složnych urodstw (Tamże). — 22) Contributions à la théorie des polygénéèses (C. R. Soc. Biol. LVI, 1904). — 23) O wozdiejstwii łuczej radija na naczałnoje razwitije kurinych zarodyszej (Rab. iz Zoot. Łab. Warsz. Uniw. XXXIV, 1904). — 24) Owojnoj zarodysz jaszczericy s O-wa Jawy. *Mabuia multifasciata* Kuhl (Tamże tom XXXIII, 1904). — 25) Sur les malformations embryonnaires obtenues pas l'action du radium sur les oeufs de la Poule (C. R. Soc. Biol. LVII 1904). — 26) Études sur la corrélation embryonnaire (Bull. de la Société Philomatique de Paris 1905). — 27) Contribution à l'étude des monstres encycymiens (Journal de l'Anatomie et de la Physiologie XLI 1905). — 28) Note sur les formations gastruléennes chez *Lacerta ocellata* Daud (C. Rde l'Association des Anatomistes, VII-e session, Geneve 1905). — 29) Wahania indywidualne jaj gawrona *Corvus frugilegus* L. (Pam. fizjograf. XIX, 1906). — 30) Sur le développement anormal du parablaste dans les embryons de Poule [„Parablaste sous-germinal“] (Bull. de la Soc. Philomat. 1906). — 31) Sur l'influence des rayons du radium sur le développement de la Roussette *Scyllium canicula* (Archives de Zool. expér. et génér. V, 1906). — 32) Le développement des polygénéèses

et la théorie de la concrescence (C. R. de l'Acad. des Sciences de Paris 1906). — 33) Les débuts de la cyclocéphalie [Platyneurie embryonnaire] et les formations dissociées (Bull. de la Soc. Philomat. 1906). — 34) Doświadczenia nad wpływem promieni radu na rozwój zarodków *Scyllium canicula* Cuv. (Lwów Kosmos XXXII, 1907). — 35) Une forme nouvelle de l'évolution anidienne (C. R. Acad. des Sciences, Paris 1907). — 36) Sur l'origine des blastodermes anidiens „zonaux“ (Tamże). — 37) Sur une série d'embryons monstrueux provenant de poules primipares (Bull. de la Soc. Philomath. 1907). — 38) Sur les premiers stades du développement des vaisseaux extraembryonnaires chez les Sauropsidés (Archives de Zool. expér. et génér. 1907). — 39) Sur l'action tératogène localisée exercée par la coquille de l'oeuf sur les embryons d'Oiseaux (C. R. Soc. Biol. LXII, 1907). — 40) Badania nad historią rozwoju jaszczurki perlistej *Lacerta ocellata* Daud (Sprawozd. X Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie, 1907). — 41) Spostrzeżenia nad morfogenią *areae vasculosae* u gadokształtnych (*Sauropsida*) (Tamże). — 42) Badania nad embryogenią potworów bezpostaciowych (Tamże). — 43) Studya nad teratogenią ptaków (Kosmos, Lwów XXXIII 1908). — 44) Nouvelle forme singulière de blastoderme sans embryon (Arch. für Entwicklungsmechanik, XXV 1908). — 45) Spostrzeżenia nad blastodermami rzekomemi (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. T. I, zes. 1—2 1908). — 46) Nowa serya doświadczeń nad wpływem teratogenetycznym promieni radu na zarodki kurczęcia (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. T. I, zes. 3 1908). — 47) Henri Hoyer (Anatomischer Anzeiger, XXXI 1908). — 48) Dwa przypadki z teratologii bezkręgowców (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. T. I, zes. 6—7, 1908). — 49) Henryk Hoyer (Tamże). — 50) W sprawie stosunku wielkości ciała zarodka do masy żółtka (Tamże, T. II, zes. 2, 1909). — 51) Doświadczenia nad wpływem promieni radu na rozwój kaczki *Anas dom.* (Tamże, T. II, zes. 3, 1909). — 52) Spostrzeżenia nad jajami podwójnemi „bez blastoderm“ (Tamże, zes. 4). — 53) W sprawie pewnej potworności zarodkowej rzekomo złożonej [„Hemididymus“ Klaussner'a] (Tamże). — 54) Sur le développement des oeufs de *Philine aperta* L. exposés à l'action du radium (C. R. Acad. des Sciences, Paris 1909). — 55) Observations sur la perversion de l'instinct maternel (Bulletin Scientifique de la France et de la Belgique. 7-ème ser. XLIII. 1909). — 56) O wozdziejstwie łuczej radija na rozwitije jaic molluska *Philine aperta* L. (Trudy Warsz. Obszcz. Jestiestw. Otd. Bioł. 1909). — 57) O podstawach teoretycznych embriologii anormalnej (Sprawozd. Tow. Nauk. Warszaw. T. III, zes. 1, 1910). — 58) Opyty nad wlijanijem łuczej radija na rozwitije zczatkov nierwnoj sistemy zarodyszej pozvonocznych (Trudy Warsz. Obszcz. Jestiestw. Otd. Bioł. 1910). — 59) O rozrastaniu się pola naczyniowego u zarodków ptasich platyneurycznych i normalnych (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. T. III, zes. 5, 1910). — 60) Sur les pontes anormales chez

Philine aperta L. (Arch. für Entwicklungsmechanik XXX, 1910). — 61) Badania nad rozwojem potworności platyneurycznej i powstawaniem nadliczbowych zawiązków rdzenia (Księga prac I zjazdu neurologów w Warszawie 1910). — 62) Badania nad wpływem promieni radu na rozwój mięczaka *Pholas candida* Lam. (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. T. III, zes. 7, 1910). — 63) Expériences sur l'action du radium sur le développement de *Pholas candida* Lam. (C. R. Soc. Biol. LXX 1911). — 64) O ciałkach biegunowych olbrzymich u mięczaka *Philine aperta* L. (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. T. IV, zes. 4, 1911). — 65) Badania dalsze nad działaniem promieni radu na rozwój zarodków ptasich (Księga jubil. prof. J. Nusbaum, Lwów 1911). — 66) Sur le développement des oeufs de *Scyllium* [*Sc. canicula* Cuv.] exposés à l'action du radium (C. R. de l'Association des Anatomistes. XIII session. Paris 1911). — 67) O anormalnych rozrostach ektodermy we wczesnych stadiach rozwoju Gadokształtnych (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. T. IV, zes. 5, 1911). — 68) Nowe przypadki potworności wielozaczątkowych w stadiach wczesnych — w współpracownictwie z p. W. Zarembianką-Cielecką (Tamże). — 69) Badania nad wpływem promieni radu na rozwój zarodków kręgowców (Księga pamiątkowa XI Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich w Krakowie 1911). — 70) Nowa forma potworności zarodkowej — Kardiocefalia (Tamże). — 71) Badania nad anomaliami jajnika ssaków (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. T. V, zes. 1, 1912). — 72) Sur l'origine de la zone pellucide des oeufs des Mammifères (C. R. Soc. Biol. LXXII, 1912). — 73) Przypadek zarodków bliźniaczych kurczęcia (Sprawozd. Nank. Warsz. T. V, zes. 5, 1912). — 74) Przypadek kurczęcia potwornego „z żółtkiem dodatkowym“ i pygomelią (Tamże). — 75) O nader wczesnej potworności podwójnej w zarodku jaszczurki *Lacerta muralis* Laur. (Tamże). — 76) Sur les diplogénésés embryonnaires à centres rapprochés (Archives de Biologie T. XXVIII, 1913). — 77) O zachowaniu się parablastu w naświetlanych radem zarodkach żarłacza psiego *Scyllium canicula* (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. T. VI, zes. 6, 1913). — 78) O potworach podwójnych w stadiach wczesnych rozwoju kaczki (Tamże). — 79) O rozwoju „parablastycznym“ zarodków żarłacza psiego *Scyllium canicula* Cuv. naświetlanych promieniami radu w stadiach wczesnych (Księga jubileuszowa prof. E. Godlewskiego, Lwów 1913). — 80) Izsledowanja nad razwitiem słożnych urodstw (Raboty iz Zoot. Łab. Warsz. Uniw. XLII, 1914). — 81) O tworzeniu się blastodermy indyka *Meleagris gallopavo* L. (Spraw. Tow. Nauk. Warsz. T. VII, 1914). — 82) Nowy typ potworności: Enterotelia (Tamże, T. VIII, 1915). — 83) O pewnej nader powikłanej potworności podwójnej w zarodku kurczęcia (Tamże). — 84) O normalnej asymetrii w rozwoju pola naczyniowego zarodków ptaków (Tamże). — 85) Nowy przypadek potworności podwójnej zarodkowej u kaczki (Tamże). — 86) Nowe badania nad rozwojem

układu nerwowego potworów platyneurycznych (Prace Tow. Nauk. Warsz. Wyd. III, Nr 11, 1915). — 87) Badania nad rozwojem *Chalcides lineatus* Leuck (Tamże, Nr 17, 1916). — 88) Przyczynki do historii rozwoju okolicy ogonowej zarodków ludzkich (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. T. IX, 1916). — 89) Wpływ promieni radu na rozwój organizmów (Rocznik Tow. Nauk. Warszaw. 1916). — 90) Nauka i Uczyony (Gebethner i Wolff 1917). — 91) Teoria mezostomy (Spraw. Tow. Nauk. Warsz. T. X 1917). — 92) Nić osiowa i czop metastomalny w rozwoju owodniowców *Amniota* (Prace Tow. Nauk. Warsz. Wyd. III, Nr 25, 1917). — 93) Metody mechaniki rozwojowej, a samorzutne zboczenia zarodkowe (Wykład habilitacyjny w Uniw. Jagiell. 1918). — 94) O kormogenezie w rozwoju kręgowców wyższych (Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. T. XI, 1918). — 95) Etudes sur le développement des diplogénèses à centres abortifs (Bull. Scientifique de la France et de la Belgique, T. XLVIII, 1920). — 96) Observations sur l'oogénèse chez le Hanneton *Melolontha vulgaris* L. (Bull. Biologique de la France et de la Belgique, T. LIII, 1920). — 97) La Cardiocéphalie (nouvelle forme de monstruosité embryonnaire) et la morphogénèse de la „fovea cardiaca“ (Tamże, T. LV, 1922). — 98) Sur le déterminisme morphogénique de la formation de l'amnios (C. R. Soc. Biol. T. XCII, 1925). — 99) Potwory podwójne a rozdwojenia w potworach platyneurycznych (Księga Pam. XII Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich, T. I, 1925). — 100) La corde dorsale comme critérium de l'individualité des germes polygéniques d'Amniotes (C. R. Soc. Biol. T. XCIII, 1925). — 101) W sprawie genezy potworów złożonych (Kosmos, T. 50, Lwów 1925). — 102) Z morfologii porównawczej owodni u ptaków (Warsz. Czasopismo Lekarskie Nr 2, 1926). — 103) Sur le capuchon céphalique de l'amnios chez les embryons d'Oiseaux (C. R. Soc. Biol. T. XCV, 1926). — 104) Zagadnienia wyuczne embriologii potworów złożonych (Pamiętnik I Zjazdu anatom. zool. w Warszawie 1926). — 105) Potwory i ich rozwój. Zarys Teratologii i Teratogenji (Warszawa 1927). — 106) Sur la synergie embryonnaire dans les systèmes polygéniques (C. R. Soc. Biol. T. XCVII, 1927). — 107) W sprawie „oddziaływania na odległość“ w układach zarodkowych wielotwórczych (Spraw. Tow. Nauk. Warsz. T. XX, 1927). — 108) Trzechsetlecie Harvey'a (Arch. Hist. i Fil. Medycyny i Nauk. Przyr. Poznań, T. VIII, zes. II, 1927). — 109) Sur la durée des stades embryonnaires; w współpracownictwie z dr G. Dehnelem (C. R. Soc. Biol. T. XCIX, 1928). — 110) Sur un processus singulier „d'action à distance“, dans l'évolution diplogénique (Tamże). — 111) O nierównomierności tempa rozwojowego. W współpracownictwie z D-r'em G. Dehnelem (Kosmos, T. LIII, 1928). — 112) Sur un arrangement spécial d'ilots sanguins dans les blastoderms polygéniques des Oiseaux (C. R. Soc. Biol. T. C., 1929). — 113) Anidiens embryonnaires et ectrosomiens (Tamże). — 114) La Sténencéphalie (Tamże). — 115) *Studia Teratogenetica. I. Essai d'une classification provisoire des anidiens embryonnaires*

b) *Zagraniczni.*

George Bohn, prof. Collège de France w Paryżu. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Paryż, rue Cuvier, Faculté des Sciences.

Karol Pérez, prof. zoologii w Sorbonie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Paryż.

ZMARLI.

Stanisław Bączyński, dr med. i filoz., profesor chemii lekarskiej Uniwersytetu w Warszawie — członek czynny krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1918 (korespondent od r. 1909) — zmarł w Warszawie 10 lutego 1929.

Wiktor Jan Porzeziński, dr filoz., profesor językoznawstwa indoeuropejskiego Uniwersytetu w Warszawie — członek czynny krajowy Wydziału filologicznego od r. 1927 (korespondent od r. 1926) — zmarł w Warszawie 12 marca 1919.

Jarosław Goll, dr filoz., em. prof. historii powszechnej Uniw. czeskiego w Pradze — członek czynny zagraniczny Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1900 — zmarł w Pradze 8 lipca 1929.

Józef Kallenbach, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. Jag. — członek czynny krajowy Wydziału filologicznego od r. 1906 (korespondent od r. 1893) — zmarł w Krakowie 12 września 1929.

Jan Baudouin de Courtenay, dr filoz., prof. językoznawstwa Uniwersytetu w Warszawie — członek czynny krajowy Wydziału filologicznego od r. 1887 — zmarł w Warszawie 3 listopada 1929.

Ludwik Birkenmajer, prof. historii nauk ścisłych Uniw. Jag. — członek czynny krajowy Wydziału mat.-przyrodniczego od r. 1927 (korespondent od r. 1893) — zmarł w Krakowie 20 listopada 1929.

(Folia Morphologica T. I, zesz. 1, 1929). — 116) Studia Teratogenetica. II. Les monstres incohérents (Tamże, zesz. 2). — 117) Początki teratogenji bezkręgowców (Kosmos, Ser. B. T. LIV, 1929). — 118) Stadja krytyczne w embriologii normalnej i teratogenji (Tamże, 1929), — Poza tem przeszło 200 artykułów, recenzyj, sprawozdań i t. d. w różnych czasopismach.

Felice Ramozino, prof. historii literatury łacińskiej Uniw. Katol. del Sacro Cuore w Medjolanie — członek czynny zagraniczny Wydziału filologicznego — zmarł w Medjolanie 1929.

Benedykt Dybowski, dr med., em. prof. zoologii Uniwersytetu we Lwowie — członek czynny krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1891 — zmarł we Lwowie 31 stycznia 1930.

STAŁE KOMISJE AKADEMICKIE.

I. Wydział filologiczny.

1. Komisja historii sztuki.

Przewodniczący: Stanisław Tomkowicz ¹⁾.

Sekretarz: Marja Jarosławiecka.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)
Zofja Ameisenowa
Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa)
Oswald Balzer (Lwów)
Zygmunt Batowski (Warszawa)
Klemens Bąkowski
Ludwik Bernacki (Lwów)
Zbigniew Bocheński
Adam Bochnak
Ferdynand Bostel (Lwów)
Edmund Bulanda (Lwów)
Adam Chmiel
Aleksander Czołowski (Lwów)
Ludwik Ćwikliński (Poznań)
Jan Dąbrowski
Włodzimierz Demetrykiewicz
Ks. Szcześnie Dettloff (Poznań)

Tadeusz Dobrowolski (Katowice)
Jerzy Dobrzycki
Ks. Jan Fijałek
Ludwik Finkel (Lwów)
Kazimiera Furmankiewiczówna
Stanisław Gąsiorowski
Mieczysław Gębarowicz
(Lwów)
Marjan Gumowski (Poznań)
Marja Jarosławiecka
Stefan Komornicki
Feliks Kopera
Władysław Kozicki (Lwów)
Ks. Tadeusz Kruszyński
Eugenjusz Kucharski (Lwów)
Alfred Lauterbach (Warszawa)
Leonard Lepszy
Tadeusz Mańkowski (Lwów)

¹⁾ Niewymienienie miejsca oznacza Kraków.

Marjan Morelowski
Józef Muczkowski
Sławomir Odrzywolski
Juljan Pagaczewski
Nikodem Pajzderski (Poznań)
Fryderyk Papée
Leon Piniński (Lwów)
Władysław Podlacha (Lwów)
Jan Ptaśnik (Lwów)
Ludwik Puszet
Witold Rubczyński
Stanisława Sawicka (Warszawa)
Władysław Semkowicz
Kazimierz Skórewicz (Warszawa)

Józef Smoliński (Warszawa)
Władysław Stroner (Lwów)
Stanisław Świerż
Tadeusz Stryjeński
Tadeusz Szydłowski
Adolf Szyszko-Bohusz
Wład. Tatarkiewicz (Warszawa)
Stanisław Tomkowicz
Mieczysław Treter (Warszawa)
W. Stanisław Turczyński (Warszawa)
Jerzy Warchałowski
Michał Witanowski (Piotrków)
Stan. Witkowski (Lwów)
Jan Zubrzycki (Lwów)

2. Komisja językowa.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: Kazimierz Nitsch.

Sekretarz: Henryk Oesterreicher.

Członkowie:

Karol Appel (Warszawa)
Tytus Benni (Warszawa)
Eryk Berneker (Monachjum)
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)
Aleksander Brückner (Berlin)
Olgierd Chomiński (Wilno)
Stanisław Ciszewski (Warszawa)
Ludwik Ćwikliński (Poznań)
Stanisław Dobrzycki (Poznań)
Witold Doroszewski (Warszawa)
Bolesław Erzepki (Poznań)
Henryk Gaertner (Lwów)

Jan Janów (Lwów)
Piotr Jaworek
Adam Kleczkowski (Poznań)
Zenon Klemensiewicz
Edward Klich (Poznań)
Ks. Stanisław Kozierowski
(Poznań)
Adam Antoni Kryński (Warszawa)
Eugenjusz Kucharski (Lwów)
Stefan Kulbakin (Belgrad)
Jerzy Kuryłowicz (Lwów).

Jan Leciejewski (Lwów)
Tadeusz Lehr-Spławiński
(Lwów)
Antoni Meillet (Paryż)
Józef Mikkola (Helsinki)
Kazimierz Moszyński
Ernest Muka (Budziszyn)
Eino Nieminen (Helsinki)
Kazimierz Nitsch
Antonina Obrębska
Henryk Oesterreicher
Jan Otrębski (Wilno)
Holger Pedersen (Kopenha-
ga)
Stanisław Ptaszycki (War-
szawa)

Jan M. Rozwadowski
Mikołaj Rudnicki (Poznań)
Stanisław Słoński (War-
szawa)
Ignacy Stein (Poznań)
Stanisław Szober (Warszawa)
Antoni Śmieszek (Poznań)
Witold Taszycki
Adam Tomaszewski (Poznań)
Tore Torbiörnsson (Upsala)
Henryk Ułaszyn (Poznań)
Stanisław Wędkiewicz
Helena Willman-Grabowska
Roman Zawiliński
Juljusz Zborowski (Zakopane)
Jan Ziłyński

3. Komisja historii literatury polskiej.

Przewodniczący: Jan Czubek.

Zastępca Przewodniczącego: Stanisław Tomkiewicz.

Dyrektor Wydawnictw: Jan Czubek.

Sekretarz: Aleksander Łucki.

Członkowie:

Stanisław Adameczewski (War-
szawa)
Karol Badecki (Lwów)
Ludwik Bernacki (Lwów)
Franciszek Bielak
Aleksander Birkenmajer
Michał Bobrzyński (Garby)
Wacław Borowy (Warszawa)
Meczysław Brahmer
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)
Jan Bystrzycki
Adam Chmiel
Ignacy Chrzanowski

Isak Collijn (Stockholm)
Stanisław Cywiński (Wilno)
Jan Czubek
Samuel Dickstein (Warszawa)
Stanisław Dobrzycki (Poznań)
Aureli Drogoszewski (War-
szawa)
Bolesław Erzepki (Poznań)
Stanisław Estreicher
Ks. Jan Fijałek
Władysław Folkierski
Monika Gardner (Londyn)
Tadeusz Grabowski (Poznań)

- Tad. Stanisław Grabowski
(Rio de Janeiro)
- Bronisław Gubrynowicz (Warszawa)
- Wiktor Hahn (Lublin)
- Ferdynand Hoesick (Warszawa)
- Michał Janik
- Juljusz Kleiner (Lwów)
- Kazimierz Kolbuszewski (Wilno)
- Stefan Kołaczkowski
- Feliks Koneczny (Wilno)
- Feliks Kopera
- Gabrjel Korbut (Warszawa)
- Stanisław Kościałkowski (Wilno)
- Stanisław Kossowski (Lwów)
- Stanisław Kot
- Aleksander Kraushar (Warszawa)
- Manfred Kridl (Warszawa)
- Ad. Antoni Kryński (Warszawa)
- Juljan Krzyżanowski
- Eugenjusz Kucharski (Lwów)
- Leon Kulczyński
- Jan Lachs
- Stanisław Lam (Warszawa)
- Leonard Lepszy
- Stanisław Łempicki (Lwów)
- Aleksander Łucki
- Maurycy Mann (Warszawa)
- Mikołaj Mazanowski
- Ks. Kazimierz Miaskowski
(Warszawa)
- Henryk Mościcki (Warszawa)
- Kazimierz Nitsch
- Georg Rapall Noyes (Berkeley)
- Kazimierz Piekarski
- St. Pietraszkiewiczówna (Wilno)
- Stanisław Pigoń (Wilno)
- Leon Płoszewski (Warszawa)
- Roman Pollak (Poznań)
- Franc. Pułaski (Paryż)
- Jan Ptaśnik (Lwów)
- Stanisław Ptaszycki (Warszawa)
- Marjan Reiter (Warszawa)
- Michał Rolle (Lwów)
- Witold Rubczyński
- Tadeusz Sinko
- Zofja Gąsiorowska-Schmidtowa
(Warszawa)
- Stanisław Szpotański (Warszawa)
- Zygmunt Szweykowski
- Marjan Szyjkowski (Praga)
- Stanisław Tomkowicz
- Henryk Trzpis (Bochnia)
- Stanisław Turowski (Zakopane)
- Józef Ujejski (Warszawa)
- Zygm. Wasilewski (Warszawa)
- Stanisław Wasylewski (Poznań)
- Stefan Vrtel-Wierezyński
(Poznań)
- Stanisław Windakiewicz
- Kaz. Wójcicki (Warszawa)
- Zygmunt L. Zaleski (Paryż)
- Roman Zawiliński
- Marjan Zdziechowski (Wilno)
- Henryk Życzyński (Lublin)

4. Komisja filologiczna.

Przewodniczący: Leon Sternbach.

Zastępca Przewodniczącego: Seweryn Hammer.

Sekretarz: Stanisław Skimina.

Redaktor »Meletemata Patristica«: Leon Sternbach.

Redaktor »Archiwum Filologicznego«: Tadeusz Sinko.

Członkowie:

Marjan Auerbach (Lwów)	Jan Pelczar
Stanisław Bednarski	Stanisław Pileh (Lwów)
Michał Bogucki	Ludwik Piotrowicz
Edmund Bulanda (Lwów)	Mieczysław Popławski (Lublin)
Bogusław Butrymowicz	Gustaw Przychocki (Warszawa)
Władysław Chodaczek (Lwów)	Artur Rappaport (Lwów)
Franciszek Chowaniec	Joachim Reinhold
Konstanty Chyliński (Lwów)	Jan M. Rozwadowski
Ludwik Ćwikliński (Poznań)	Stanisław Rzepiński
Bronisław Daniec	Mikołaj Sabat (Stanisławów)
Karol Dąbrowski (Warszawa)	Jan Sajdak (Poznań)
Józef Dziech (Poznań)	Jerzy Schnayder
Wiktor Hahn (Lublin)	Tadeusz Sinko
Seweryn Hammer	Stanisław Skimina
Michał Jezienicki (Stanisławów)	Franciszek Smolka (Lwów)
Jan Kopacz (Lwów)	Stefan Srebrny (Wilno)
Stanisław Kot	Karol Stach
Adam Krokiewicz (Warszawa)	Leon Sternbach
Jerzy Krókowski (Warszawa)	Stanisław Stroński (Warszawa)
Tadeusz Lewicki (Lwów)	Wincenty Śmiałek (Lwów)
Piotr Liszkowicz	Franciszek Terlikowski (Lwów)
Franciszek Nagórzański (Lwów)	Stanisław Wędkiewicz
Wincenty Ogrodziński (Kato- wice)	Józef Winkowski
Jan Oko (Wilno)	Stanisław Witkowski (Lwów)

5. Komisja orientalistyczna.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: Kazimierz Nitsch.

Sekretarz: Tadeusz Kowalski.

Członkowie:

Ks. Józef Bromski (Warszawa)	Edward Piekarski (Leningrad)
Jan Czekanowski (Lwów)	Bogdan Richter (Warszawa)
Ks. Bohdan Dawidowicz (Lwów)	Jan M. Rozwadowski
Włodzimierz Demetrykiewicz	Stanisław Schayer (Warszawa)
Helena Willman-Grabowska	Mojżesz Schorr (Warszawa)
Władysław Kotwicz (Lwów)	Zygmunt Smogorzewski (Lwów)
Tadeusz Kowalski	Stefan Stasiak (Lwów)
Dawid Künstlinger	Leon Sternbach
Jerzy Kuryłowicz (Lwów)	Seraja Szapszał (Wilno)
Stanisław F. Michalski (Warszawa)	Jakób Szykiewicz (Wilno)
Ks. Wilhelm Michalski (Warszawa)	Antoni Smieszek (Poznań)
Kazimierz Nitsch	Juljan Talko-Hryncewicz
	J. Wajnberg (Warszawa)

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

1. Komisja historyczna.

Przewodniczący i Dyrektor zbiorów i wydawnictw: Ks. Jan Fijałek.

Zastępca Przewodniczącego: Władysław Semkowicz.

Sekretarz: Jan Dąbrowski.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)	Oswald Balzer (Lwów)
Stan. Arnold (Warszawa)	Eugenjusz Barwiński (Lwów)

Leon Białkowski (Lublin)
Michał Bobrzyński (Garby)
Władysław Bogatyński
Ferdynand Bostel (Lwów)
W. A. Bruchnalski (Lwów)
Franciszek Bujak (Lwów)
Adam Chmiel
Kazimierz Chodynicki (Wilno)
Ludwik Ćwikliński (Poznań)
Aleksander Czołowski (Lwów)
Jan Dąbrowski
Bronisław Dembiński (Poznań)
Adrjan Divéky (Warszawa)
Edmund Długopolski
Kazimierz Dobrowolski
Franciszek Duda
Józef Feldman
Ks. Jan Fijałek
Ludwik Finkel (Lwów)
Ks. biskup Michał Godlewski
Roman Grodecki
Oskar Halecki (Warszawa)
Marceli Handelsman (Warszawa)
Kazim. Kaczmarczyk (Poznań)
Witold Kamieniecki (Warszawa)
Stanisł. Kętrzyński (Haga)
Emil Kipa (Warszawa)
Abdon Kłodziński
Adam Kłodziński
Ludwik Kolankowski
Feliks Koneczny (Wilno)
Władysław Konopczyński
Stan. Kościalkowski (Wilno)
Stanisław Kot
Aleks. Kraushar (Warszawa)
Eugenjusz Kucharski (Lwów)

Marjan Kukiel
Edward Kuntze
Tadeusz Kupczyński
Stanisław Kutrzeba
Ks. Jan Kwolek (Przemyśl)
Leonard Lepszy
Ks. Henryk Likowski (Warszawa)
Marjan Łodyński (Warszawa)
Tadeusz Manteuffel (Warszawa)
Emil Teofil Modelski (Wilno)
Czesław Nanke (Lwów)
Fryderyk Papée
Alfons Parczewski (Wilno)
Bron. Pawłowski (Warszawa)
Ludwik Piotrowicz
Helena Polaczkówna (Lwów)
Antoni Prochaska (Lwów)
Jan Ptaśnik (Lwów)
Stanisław Ptaszycki (Warszawa)
Władysław Semkowicz
Adam Skalkowski (Poznań)
Mieczysław Skibiński
Wacław Sobieski
Kaz. Sochaniowicz (Lwów)
Adam Szelaǳowski (Lwów)
Wacław Tokarz (Warszawa)
Kazimierz Tymieniecki (Poznań)
Kazimierz Tyszkowski (Lwów)
Tadeusz Wałek (Warszawa)
Stanisław Windakiewicz
Stanisław Zakrzewski (Lwów)

2. Komisja prawnicza.

Przewodniczący: Stanisław Wróblewski.

Dyrektor zbiorów i wydawnictw: Stanisław Kutrzeba.

Sekretarz: Adam Krzyżanowski.

Członkowie:

Władysław Abraham (Lwów)	Antoni Kostanecki (Warszawa)
Oswald Balzer (Lwów)	Adam Krzyżanowski
Michał Bobrzyński (Garby)	Kazimierz Kumaniecki
Franciszek Bossowski (Wilno)	Stanisław Kutrzeba
Józef Brzeziński	Zygmunt Lisowski (Poznań)
Stanisław Bukowiecki (Warszawa)	Juljan Makarewicz (Lwów)
Józef Buzek (Warszawa)	Antoni Peretiatkowicz (Poznań)
Marceli Chlamtacz (Lwów)	Michał Rostworowski
Edward Dubanowicz (Warszawa)	Jan Rutkowski (Poznań)
Tadeusz Dziurzyński	Roman Rybarski (Warszawa)
Stanisław Estreicher	Józef Siemiński (Warszawa)
Ks. Jan Fijałek	Adolf Suligowski (Warszawa)
Marceli Handelsman (Warszawa)	Stanisław Wróblewski (Warszawa)
W. Leopold Jaworski	Władysław Wróblewski (Warszawa)
Henryk Konic (Warszawa)	Fryderyk Zoll

3. Komisja historii filozofii polskiej.

Przewodniczący: Witold Rubczyński.

Zastępca Przewodniczącego: Kazimierz Twardowski.

Sekretarz: Ks. Konstanty Michalski.

Członkowie:

Szymon Askenazy (Warszawa)	Ignacy Chrzanowski
Aleksander Birkenmajer	August Cieszkowski (Poznań)
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)	Zofja Daszyńska-Golińska (Warszawa)
Jan St. Bystróż	Samuel Dickstein (Warszawa)
Ludwik Chmaj	

Ks. Jan Fijałek
Tadeusz Garbowski
Wojciech Gielecki
Stanisław Gołąb
Tadeusz Grabowski (Poznań)
Stefan Harassek
Władysław Heinrich
Marjan Heitzman
Stanisław Kot
Eugenjusz Kucharski (Lwów)
Jan Łukasiewicz (Warszawa)
Ks. Konstanty Michalski
Ignacy Myślicki (Warszawa)
Antoni Peretiatkiewicz (Poznań)
Stanisław Pigoń
Zenon Przesmycki (Warszawa)
Jan M. Rozwadowski

Witold Rubczyński
Tadeusz Sinko
Michał Sobeski (Poznań)
Marjan Szykowski (Praga)
Bohdan Szyszkowski
Wład. Tatarkiewicz (Warszawa)
Kazimierz Twardowski (Lwów)
Józef Ujejski (Warszawa)
Mściśław Wartenberg (Lwów)
Wiktor Wąsik (Warszawa)
Stanisław Windakiewicz
Władysław Witwicki (Warszawa)
O. Adam Woroniecki (Rzym)
Adam Wrzosek (Poznań)
Adam Żółtowski (Poznań)

4. Komisja historii wojskowej.

Przewodniczący: Jan Dąbrowski.

Sekretarz: *Vacat.*

Członkowie:

Franciszek Bujak (Lwów)
Adam Chmiel
Jan Dąbrowski
Bronisław Gembarzewski (Warszawa)
Marceli Handelsman (Warszawa)
Antoni Hniłko (Warszawa)
Władysław Konopczyński
Marjan Kukiel
Stanisław Kutrzeba
Otto Laskowski (Warszawa)

Marjan Łodyński (Warszawa)
Bronisław Pawłowski (Warszawa)
Jan Ptaśnik (Lwów)
Jan Rutkowski (Poznań)
Władysław Semkiewicz
Adam Skałkowski (Poznań)
Juljan Stachiewicz (Warszawa)
Wacław Tokarz (Warszawa)
Adam Wolański
Stanisław Zakrzewski (Lwów)

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

1. Komisja fizjograficzna.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Sekretarz: Jan Stach.

Członkowie:

Leopold Adametz (Wiedeń)	Benedykt Fuliński (Lwów)
Henryk Arctowski (Lwów)	Anna Gadomska
J. Bajerlein (Poznań)	Jan Gadomski
Tadeusz Banachiewicz	Kazimierz Gajl (Warszawa)
Jan Bayger (Lwów)	Tadeusz Garbowski
Franciszek Bieda	Antoni Gawel
Czesław Bieźanko (Gniezno)	Michał Gedroyé (Krzemieniec)
Jan Blitek (Katowice)	Emil Godlewski sen.
Ryszard Błędowski (Warszawa)	Emil Godlewski jun.
Karol Bogdanowicz	Walery Goetel
Jan Bowkiewicz (Wilno)	Stanisław Goliński (Puławy)
Józef Brzeziński (Prądnik Czerwony)	Władysław Gorczyński (Warszawa)
Bolesław Bujalski (Bitków)	Lucjan Grabowski (Lwów)
Odo Bujwid (Warszawa)	Marjan Grabowski (Tarnów)
Jan Czarnocki (Warszawa)	Jan Grochmalicki (Poznań)
Hanna Czczcottowa	Romuald Gumiński (Warszawa)
Jan Czekanowski (Lwów)	Roman Gutwiński
Juljan Czyżewski (Lwów)	Jan Hirschler (Lwów)
Kazimierz Demel (Hel)	Stefan Hłasek (Warszawa)
Włodzimierz Demetrykiewicz	Ludwik Horwitz (Warszawa)
Antoni Dobrowolski (Warszawa)	Henryk Hoyer
Janusz Domaniewski (Zakopane)	Bolesław Hryniewiecki (Warszawa)
Roman Dreżepolski (Poznań)	Eugenjusz Jabłoński (Lwów)
Marja Dyrdowska (Poznań)	Tadeusz Jaczewski (Warszawa)
Władysław Dziewulski (Wilno)	Antoni Jakubski (Poznań)
Seweryn Dziubałtowski (Warszawa)	Kazimierz Jantzen (Wilno)
Wilhelm Friedberg	Jerzy Jarocki (Warszawa)
Józef Fudakowski	Jan Jarosz
	Stanisław Jaskólski

Hieronim Jawłowski (Warszawa)
Władysław Jedliński (Warszawa)
Marjan Kamiński (Lwów)
Michał Kamiński (Warszawa)
Jan Karpowicz (Cząbrow, pod Nowogródkiem)
Tytus Kaucki (Lwów)
Kazimierz Kaznowski (Kielce)
Jan Kinel (Lwów)
Roman Kobendza (Warszawa)
Marjan Koczwara (Lwów)
Janusz Kołodziejczyk (Warszawa)
Stanisław Kontkiewicz (Warszawa)
Stefan Kopec (Puławy)
Helena Koporska (Lublin)
Stanisł. Kosińska (Warszawa)
Konst. Kowalewski (Warszawa)
Ludwik Kowalski
Hugo Kowarzyk (Jaworzno)
Karol Kozierowski (Warszawa)
Aleksander Kozikowski (Lwów)
Aniela Kozłowska
Roman Kozłowski (Warszawa)
Zygmunt Kozmiński (Warszawa)
Marja Krańska (Warszawa)
Adam Krasucki (Lwów)
Jerzy Kremky (Warszawa)
Stefan Kreutz
Ignacy Król
Helena Krzemieniewska (Lwów)
Seweryn Krzemieniewski (Lwów)
Stanisław Krzysik

Witold Kulesza (Poznań)
Stanisław Kulczyński (Lwów)
Włodzimierz Kulmatycki (Bydgoszcz)
Roman Kuntze (Lwów)
Czesław Kuźniar (Warszawa)
Wiktor Kuźniar
Wacław Lastowski (Bieniakonie)
Stanisław Lencewicz (Warszawa)
Jan Lewiński (Warszawa)
Bernard Liebetanz (Poznań)
Flora Lilienfeldówna
Jerzy Lilpop
Miecz. Limanowski (Wilno)
Stanisław Liśkiewicz (Wilno)
Alfred Lityński (Wigry)
Michał Łempicki (Warszawa)
Jarosław Łomnicki (Lwów)
Paweł Łoziński
Walery Łoziński
Józef Łukaszewicz (Wilno)
Adam Łuniewski (Warszawa)
Stefan Makowiecki (Lwów)
Marja Marchewianka
Stanisław Małkowski (Warszawa)
Edward Mazur (Podgórze)
Alojzy Mazurek (Warszawa)
Kazimierz Miczyński
Władysław Mierzejewski (Wilno)
Stanisław Minkiewicz (Puławy)
Zygmunt Mokrzecki (Warszawa)
Ambroży Moszyński (Poznań)
Józef Motyka
Józef Morozewicz (Warszawa)
Jan Muszyński (Wilno)
Bolesław Namysłowski (Poznań)
Apolinary Negrusz

Władysław Niebrzydowski
(Warszawa)
Witold Niesiołowski
Edward Lubicz Niezabitowski
(Poznań)
Jan Noskiewicz (Lwów)
Jan Nowak
Marjan Nowiński (Tryńcza)
Marjan Nunberg (Cieszyn)
Józef Paczowski (Białowieża)
Edward Passendorfer
Stanisław Pawłowski (Poznań)
Bogumił Pawłowski
Kazimierz Piech
Feliks Piestrak (Tarnowskie
Góry)
Adam Piwowar (Dąbrowa Górna.)
Wilhelm Pokorny (Lwów)
Marja Polaczkówna (Lwów)
Władysław Poliński (Warszawa)
Gustaw Poluszyński
Roman Prawocheński
Józef Premik
Jan Prüffer (Wilno)
Ferd. Rabowski (Warszawa)
Jan Radomski (Nisko)
Paweł Radziszewski (Wilno)
Edward Ralski
Miroslaw Ramuńt
Jan Rivola (Poznań)
Wojciech Rogala (Lwów)
Kazimierz Rogóyski (Wilno)
Jan Romaniszyn (Lwów)
Eugenjusz Romer (Lwów)
Romuald Rosłoński (Przemyśl)
Wacław Roszkowski (Warszawa)
Kazimierz Rouppert

Zygmunt Rezen
Marja Rózkowska (Poznań)
Jan Ruszkowski (Poznań)
Jerzy Ruszkowski (Warszawa)
Jan Rychlicki
Bronisław Rydzewski (Wilno)
Jan Rylski (Lwów)
Józef Ryzner (Lwów)
Juljan Rzóska (Poznań)
Jan Samsonowicz (Warszawa)
Edward Schechtel (Poznań)
Fryderyk Schille (Strzałków
koło Stryja)
Antoni Schimitzek (Siersza)
Michał Siedlecki
Wincenty Siemaszko (Skiernie-
wice)
Jan Siemiradzki (Lwów)
Tadeusz Sikorski
Kazimierz Simm (Cieszyn)
Ludwik Sitowski (Poznań)
Franciszek Skupniewski (War-
szawa)
Witold Sławiński (Wilno)
Piotr Słonimski (Warszawa)
Jerzy Smoleński
Władysław Smosarski (Poznań)
Stanisław Smreczyński sen.
Stanisław Smreczyński jun.
Kazimierz Śmulikowski (Lwów)
Marjan Sokołowski
Stanisław Sokołowski sen.
Stanisław Sokołowski jun.
Teodor Spiczakow
Jan Stach
Karol Starmach
Konstanty Stecki (Poznań)

Witold Stefański (Warszawa)
Edward Stenz (Gdańsk)
Stefan Stobiecki
August Stöckl (Lwów)
Konst. Strawiński (Warszawa)
Wacław Strażewicz (Wilno)
Fortunat Stroński (Lwów)
Kazimierz Strzemiński
Ks. Bolesł. Strzeszewski (Płock)
Stanisław Sumiński (Warszawa)
Walery Swederski (Lwów)
Michał Świątkiewicz (Lwów)
Bohdan Świdorski (Warszawa)
Władysław Szafer
Janina Szaferowa
Kazimierz Szafnagel (Kuszlany)
Bronisław Szafran
Bronisław Szakien (Wilno)
Wład. Szaniawski (Przegoliny)
Kazimierz Szulc (Warszawa)
Jan Szulczewski (Poznań)
Franciszek Szychliński (Poznań)
Dezydery Szymkiewicz (Lwów)
Wawrzyniec Teisseyre (Lwów)
Szymon Tenenbaum (Warszawa)
F. K. Terlikowski (Poznań)
Juljan Tokarski (Lwów)
Stanisław Tołpa (Lwów)
Jan Trela
Tadeusz Trela (Przemyśl)
Józef Trzebiński (Wilno)
Irena Turowska
Seweryn Udziela (Podgórze)

Tadeusz Vetulani (Poznań)
Władysław Vorbrodt
Karol Wallisch
Stan. Waśniewski (Mydlnik)
Ks. Franciszek Wawrzyniak
(Dziekanowice)
Stanisław Weigner
Herkulan Weigt
Zygmunt Weyberg (Lwów)
Szymon Wierdak (Lwów)
Kazimierz Wieze (Poznań)
Jan Wilczyński (Wilno)
Tadeusz Wilczyński (Lwów)
Piotr Wiśniewski (Wilno)
Tadeusz Wiśniowski (Lwów)
Józef Witkowski
Jan Włodek
Adam Wodziecko (Poznań)
Tadeusz Wolski (Warszawa)
Stan. Wołosowicz (Warszawa)
Jadwiga Wołoszyńska
Tadeusz Woyno (Warszawa)
Kazimierz Wójcik (Poznań)
Zygmunt Wóycicki (Warszawa)
Antoni Wróblewski (Lwów)
Wanda Zabłocka
Jan Zabłocki
Zofja Zaćwilichowska
Jan Zaćwilichowski
Jan Zerndt
August Zierhoffer (Lwów)
Władysław Zych (Lwów)
Kazimierz Żorawski (Warszawa)

Prace tej Komisji są rozdzielone na pięć ośrodków (Kraków, Lwów, Poznań, Warszawa i Wilno). W Krakowie istnieje 5 sekcji pod kierunkiem: 1) *geofizyczna* — prof. Banachiewicza; 2) *geologiczna* — prof. Nowaka; 3) *botaniczna* — prof. Szafera; 4) *zoologiczna* — prof. Hoyerera i *rolniczo-leśna* — prof. Włódka.

2. Komisja historii nauk matematyczno-przyrodniczych.

Przewodniczący: Vacat.

Sekretarz: Aleksander Birkenmajer.

Członkowie:

Aleksander Birkenmajer|
Franciszek Bujak (Lwów)|
Stanisław Ciechanowski|
Isak Collijn (Stockholm)|
Ks. Konstanty Czaykowski|
Samuel Dickstein (Warszawa)|
Tadeusz Estreicher|
Franciszek Fuchs|
Franciszek Giedroyć (Warszawa)|

Aleksander Kraushar (Warszawa)|
Feliks Kucharzewski (Warszawa)|
Jan Lachs|
Władysław Natanson|
Władysław Szumowski|
Jan Tur (Warszawa)|
Adam Wrzosek (Poznań)|
Władysław Zahorski (Wilno)|

IV. Komisje wspólne.

1. Komisja antropologii i prehistorji.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

*Zastępcy przewodniczącego: Juljan Talko-Hryncewicz¹⁾,
Włodzimierz Demetrykiewicz²⁾.*

Sekretarz: Józef Żurowski.

Członkowie:

Leopold Adametz|
Włodz, Antoniewicz (Warszawa)|
Michał Bernstein (Wilno)|

Stanisław Ciechanowski|
Jan Czekanowski (Lwów)|
Bol. Czapkiewicz (Tarnów)|

¹⁾ Kierownik Sekcji antropologicznej i redaktor części antropologicznej „Prac Komisji antropologii i prehistorji“.

²⁾ Kierownik Sekcji prehistorycznej i redaktor części prehistorycznej „Prac Komisji antropologii i prehistorji“.

J. L. Červinka (Kojetin)
E. Czepurkowskij (Władywo-
stok)
M. Ćwirko-Godycki (Poznań)
Włodzimierz Demetrykiewicz
Michał Drewko (Warszawa)
Bolesław Erzepki (Poznań)
Henryk Hoyer
A. Hrdlička (Washington)
Roman Jakimowicz (Warszawa)
Bohdan Janusz (Lwów)
Kazimierz Kostanecki
Józef Kostrzewski (Poznań)
Ludwik Krzywicki (Warszawa)
Stefan Krukowski (Warszawa)
Edward Loth (Warszawa).
Aleksander Maciesza (Płock)
Ernest Maydell

Jan Mydlarski (Warszawa)
Lubor Niederle (Praga)
Jan Olbrycht
G. Papillaut (Paryż)
Roman Prawocheński
Michał Reicher (Wilno)
Ludwik Sawicki (Warszawa)
Olga Spitzer-Willerowa
Karol Stojanowski (Poznań)
Kazim. Stołyhwo (Warszawa)
J. Talko-Hryncewicz
Stanisław Tomkowicz
Seweryn Udziela
Leon Wachholz
Adam Wrzosek (Poznań)
Edmund Załęski
Zygmunt Zakrzewski (Poznań)
Józef Żurowski

2. Komisja etnograficzna.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Zastępca Przewodniczącego: Seweryn Udziela.

Sekretarz: Jan Stanisław Bystron.

Zastępca Sekretarza: Tadeusz Seweryn.

Członkowie:

Włodzimierz Antoniewicz (War-
szawa)
Henryk Biegeleisen (Lwów)
Włodzimierz Bugiel (Paryż)
Franciszek Bujak (Lwów)
Jan Stanisław Bystron
Adam Chętnik (Nowogród nad
Narwią)
Adolf Chybiński (Lwów)
Jędrzej Cierniak (Warszawa)
Stanisław Ciszewski (Warszawa)

Stefan Czarnowski (Warszawa)
Jan Czekanowski (Lwów)
Stanisław Dobrzycki (Poznań)
Kazimierz Dobrowolski
Cezarja Ehrenkretzowa (Wilno)
Stanisław Estreicher
Adam Fischer (Lwów)
Eugenjusz Frankowski (Poznań)
Roman Grodecki
Milovan Gavazzi (Zagreb)
Jerzy Horák (Praha)

Zdzisław Jachimecki
Witold Klinger (Poznań)
Filaret Kołessa (Lwów)
Tadeusz Kowalski
Ludwik Krzywicki (Warszawa)
Włodzimierz Kubijowicz
Eugeniusz Kucharski (Lwów)
Leonard Lepszy
Bronisław Malinowski (Londyn)
Kazimierz Moszyński
Kazimierz Nitsch
Czesław Pietkiewicz (Warszawa)
Stanisław Poniatowski (Warszawa)

Jan M. Rozwadowski
Edmund Schneeweis (Praha)
Władysław Semkowicz
Tadeusz Seweryn (Tomaszów Maz.)
Juljan Talko-Hryncewicz
Seweryn Udziela
Leon Wachholz
Stanisław Windakiewicz
Helena Windakiewiczowa
Roman Zawiliński
Kazimiera Zawistowicz-Kintopfowa (Warszawa)
Juljusz Zborowski (Zakopane)

3. Komisja geograficzna.

Przewodniczący: Eugenjusz Romer.

Sekretarz: Jerzy Smoleński.

Członkowie:

Henryk Arctowski (Lwów)
Stanisław Arnold (Warszawa)
Franciszek Bujak (Lwów)
Jan Stanisław Bystron
Jan Czarnocki (Warszawa)
Stefan Czarnowski (Warszawa)
Jan Czekanowski (Lwów)
Juljan Czyżewski (Lwów)
Regina Danysz-Fleszarowa
(Warszawa)
Kazimierz Demel (Hel)
Władysław Deszerka (Poznań)
Marja Dobrowolska
Antoni Dobrowolski (Warszawa)
Janusz Domaniewski (Zakopane)
Seweryn Dziubałtowski (Warszawa)

Benedykt Fuliński (Lwów)
Adam Gadomski
Ferdynand Goetel (Warszawa)
Walery Goetel
Wład. Gorczyński (Warszawa)
Jan Grochmalicki (Poznań)
Marc. Handelsman (Warszawa)
Jan Hirschler (Lwów)
Bolesław Hryniewiecki (Warszawa)
Jan Jakubowski (Warszawa)
Antoni Jakubski (Poznań)
Aleks. Janowski (Warszawa)
Wacław Jezierski (Warszawa)
Juljusz Jurezyński (Łódź)
Witold Kamieniecki (Warszawa)
Kaz. Kaznowski (Warszawa)

Jan Kinel (Lwów)
Roman Kobendza (Warszawa)
Marjan Koczwarą (Lwów)
Stanisław Korbel
Jan Kornaus (Warszawa)
Józef Kostrzewski (Poznań)
Władysław Kotwicz (Lwów)
Tadeusz Kowalski
Ks. Stan. Kozierowski (Winno-
górá)
Aleksander Kozikowski (Lwów)
Aniela Kozłowska
Stefan Kreutz
Włodzimierz Kubijowicz
Stanisław Kulczyński (Lwów)
Witold Kulesza (Poznań)
Stanisław Kutrzeba
Stan. Lencewicz (Warszawa)
Jan Lewiński (Warszawa)
Mieczysław Limanowski (Wilno)
Alfred Lityński (Wigry)
Jerzy Loth (Warszawa)
Jarosław Łomnicki (Lwów)
Walery Łoziński
Stan. Małkowski (Warszawa)
Władysław Massalski (Warsza-
wa)
Stan. Minkiewicz (Puławy)
Zygmunt Mokrzecki (Warszawa)
Kazimierz Moszyński
Józef Motyka
Jan Natanson-Leski (Warszawa)
Stanisława Niemcówna
Edward Niezabitowski (Poznań)
Kazimierz Nitsch
Jan Noskiewicz (Lwów)
Jan Nowak

Stan. Nowakowski (Poznań)
Bolesław Olszewicz (Poznań)
Zdzisław Opolski (Krzemieniec)
Wiktor Ormicki
Józef Paczowski (Poznań)
Bogumił Pawłowski
Stanisław Pawłowski (Poznań)
Bronisław Piątkiewicz
Marja Polaczkówna (Lwów)
Wład. Poliński (Warszawa)
Stan. Poniatowski (Warszawa)
Eugenjusz Romer (Lwów)
Kazimierz Rouppert
Mikołaj Rudnicki (Poznań)
Jan Samsonowicz (Warszawa)
Edward Schechtel (Poznań)
Władysław Semkowicz
Michał Siedlecki
Wacław Sieroszewski (War-
szawa)
Ludwik Sitowski (Poznań)
Jerzy Smoleński
Marjan Sokołowski
Stanisław Sokołowski
Jan Stach
Konstanty Stecki (Poznań)
Kazimierz Stołyhwo (Warszawa)
Antoni Sujkowski (Warszawa)
Władysław Szafer
Bronisław Szafran
Kazimierz Szulc (Warszawa)
Jerzy Wojciech Szulczewki
(Poznań)
Teofil Szumański (Lwów)
Dezydery Szymkiewicz (Lwów)
Juljan Talko-Hryncewicz
Henryk Teisseyre (Lwów)

Józef Trzebiński (Warszawa)
Seweryn Udziela
Roman Umiastowski (Wilno)
Antoni Wagner (Warszawa)
Józef Wąsowicz (Lwów)
Herkulan Weigt
Szymon Wierdak (Lwów)
Tadeusz Wilczyński (Lwów)

Walenty Winid (Poznań)
Stan. Wołosowicz (Warszawa)
Jadwiga Wołoszyńska
Zygmunt Wóycicki (Warszawa)
Bohdan Zaborski (Warszawa)
Juljusz Zborowski (Zakopane)
August Zierhoffer (Lwów)
Tadeusz Zubrzycki (Warszawa)

Nadto należą do Komisji delegaci następujących towarzystw i instytucyj naukowych: Towarzystwa Naukowego w Warszawie, Lwowie, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Wilnie, Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Wojskowego Instytutu Geograficznego, Głównego Urzędu Statystycznego, Państw. Instytutu Meteorologicznego, Centralnego Biura Hydrograficznego, Państw. Instytutu Geologicznego, Inst. Nauk Antropol. w Warsz. Tow. Nauk., Towarzystwa Geologicznego, Botanicznego, Etnologicznego, Przyrodników im. Kopernika, Pol. Towarzystwa Tatrzańskiego, Pol. Towarzystwa Krajoznawczego, Państw. Komisji Ochrony Przyrody i Zrzeszenia Pol. Nauczycieli Geografji.

4. Komisji dla dziejów oświaty i szkolnictwa w Polsce.

Przewodniczący: Stanisław Kot.

Sekretarz: Stanisław Pigoń.

Członkowie:

Ludwik Bernacki (Lwów)
Wilhelm Bruchnański (Lwów)
Adam Chmiel
Adolf Chybiński (Lwów)
Ludwik Ćwikliński (Poznań)
Jan Czubek
Przemysław Dąbkowski (Lwów)
Jan Dąbrowski
Bronisław Dembinski (Poznań)
Samuel Dickstein (Warszawa)
Stanisław Estreicher
Ludwik Finkel (Lwów)
Tadeusz Grabowski (Poznań)

J. Grochmalicki (Poznań)
Roman Grodecki
Oskar Halecki (Warszawa)
Kaz. Kaczmarczyk (Poznań)
Adam Kleczkowski (Poznań)
Juljusz Kleiner (Lwów)
Stanisław Kot
Jan Kucharzewski (Warszawa)
Stanisław Kutrzeba
Stanisław Lempicki (Lwów)
X. Alfons Mańkowski (Lembarg)

X. Konstanty Michalski
Stanisław Pigoń
Stanisław Ptaszycki (Warszawa)

Witold Rubczyński
Mojżesz Schorr (Warszawa)
Stanisław Tomkowicz
Stanisław Windakiewicz

Stacja Naukowa Polska w Paryżu.

6, Quai d'Orléans, Paris IVme

(Stan 15 stycznia 1929).

Delegat P. A. U.: Franciszek Pułaski.

Biblioteka Polska.

Kustosz: Stanisław Piotr Koczorowski.

Komitet miejscowy.

Przewodniczący: Adam Czartoryski.

Sekretarz: *Vacat.*

Członkowie: Stanisław Henryk Badeni, Tadeusz Chojecki,
Józef Przeździecki, Dionizy Zaleski.

Muzeum Adama Mickiewicza.

Kustosz honorowy: Marja Mickiewiczówna.

Kustosz: Bronisława Mońkiewiczówna.

Stacja Naukowa i Biblioteka Polska w Rzymie.

Roma, 15 via delle Botteghe Oscure.

Dyrektor: *Vacat.*

Bibliotekarz: Józef Michałowski.

Polska Komisja Międzynarodowej Współpracy Intelektualnej przy Lidze Narodów.

Warszawa, Pałac Staszica, Nowy Świat 72.

Delegaci P. A. U.: Stanisław Wróblewski (Warszawa).

Stefan Pieńkowski (Warszawa).

Polskie Komitety Narodowe Unij Naukowych Międzynarodowych.

1. Unja Astronomiczna.

Przewodniczący: Tadeusz Banachiewicz¹⁾.

Zastępca przewodniczącego: Marcin Ernst (Lwów).

Sekretarz Komitetu: Michał Kamiński (Warszawa).

Członkowie: Władysław Dziewulski (Wilno), Lucjan Grabowski (Lwów), Felicjan Kępiński (Warszawa), Józef Witkowski (Poznań).

2. Unja Biologiczna.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Kazimierz Białaszewicz (Warszawa), Emil Godlewski jun., Jan Hirschler (Lwów), Bolesław Hryniewiecki (Warszawa), Kazimierz Kostanecki, Michał Siedlecki Władysław Szafer.

3. Unja Chemji czystej i stosowanej.

Przewodniczący: Leon Marchlewski.

Członkowie: Karol Dziewoński, Wojciech Świątosławski (Warszawa) — oraz trzech wybranych przez Polskie Towarzystwo Chemiczne w Warszawie: Wiktor Lampe, Edmund Trepka (trzeci niewybrany).

4. Unja Fizyczna.

Przewodniczący: Władysław Natanson.

Członkowie: Czesław Białobrzęski (Warszawa), Stefan Mazurkiewicz (Warszawa), Stefan Pieńkowski (Warszawa) Czesław Reczyński (Lwów), Mieczysław Wolfke (Warszawa) Konstanty Zakrzewski.

5. Unja Geodezyjno-Geofizyczna.

Przewodniczący: Tadeusz Banachiewicz.

Przewodniczący Sekcji geofizycznej: Henryk Arctowski (Lwów).

¹⁾ Niewymienienie miejsca oznacza Kraków.

Przewodniczący Sekcji geodezyjnej: Kasper Weigel (Lwów).
Sekretarz Komitetu: Edward Warchałowski (Warszawa).
Członkowie: Bolesław A. Dobrowolski (Warszawa), Władysław Dziewulski (Wilno), Władysław Gorczyński (Warszawa), Stanisław Kalinowski (Warszawa), Michał Kamiński (Warszawa), Władysław Natanson, Eugenjusz Romer (Lwów), Mieczysław Rybczyński (Warszawa), Michał Siedlecki, T. Zubrzycki (Warszawa).

6. Unja Geograficzna.

Przewodniczący: Eugenjusz Romer (Lwów).

Sekretarz Generalny: Jerzy Smoleński.

Członkowie: Henryk Arctowski (Lwów), Jan Czekanowski (Lwów), Władysław Gorczyński (Warszawa), Antoni Jakubski (Poznań), Stanisław Lencewicz (Warszawa), Mieczysław Limanowski (Wilno), Władysław Massalski (Warszawa), Stanisław Pawłowski (Poznań), Władysław Semkowicz, Władysław Szafer.

7. Unja Matematyczna.

Przewodniczący: Waclaw Sierpiński (Warszawa).

Członkowie: Stefan Banach (Lwów), Samuel Dickstein (Warszawa), Antoni Hoborski, Zdzisław Krygowski (Poznań), Antoni Łomnicki (Lwów), Stefan Mazurkiewicz (Warszawa), Wiktor Staniewicz (Wilno), Stanisław Zaremba, Kazimierz Żorawski (Warszawa).

8. Union Académique Internationale.

Bruxelles, Palais des Académies.

Delegaci P. A. U.: Jan M. Rozwadowski, Ks. Konstanty Michalski.

9. Conseil International de Recherches.

London, Burlington House.

Delegaci P. A. U.: Kazimierz Kostanecki, Władysław Natanson.

Komitet Biblioteki pisarzy polskich.

Przewodniczący: Jan Czubek.

Sekretarz: Stanisław Kot.

Członkowie: Stanisław Estreicher, Stanisław Kutrzeba.

Komitet Encyklopedji Polskiej.

Prezes P. A. U. — Sekretarz Generalny — Sekretarze Wydziału
I i II — Redaktor: Stanisław Estreicher.

Komitet wydania dzieł Arystotelesa w tłumaczeniu polskiem.

Przewodniczący: Władysław Heinrich.

Redaktorowie: Ks. Konstanty Michalski i Seweryn Hammer.

Komitet wydania „Corpus Vasorum Antiquorum“ w Polsce.

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Członkowie: Edmund Bulanda (Lwów), Kazimierz Bulaś,
Stanisław Gąsiorowski, Rajmund Gostkowski, Wojsław Molé,
Ludwik Piotrowicz, M. Ruxerówna (Poznań), Tadeusz Sinko.

Komitet Słownika łaciny średniowiecznej w Polsce.

Przewodniczący: Ks. Jan Fijałek.

Sekretarz: Ludwik Piotrowicz.

Członkowie: Adam Chmiel, Leon Sternbach.

Słownik staropolski.

Redaktor: Kazimierz Nitsch.

Pomocnik: Henryk Oesterreicher.

Komitet Historji Śląska do XIV wieku.

Przewodniczący: Stanisław Kutrzeba.

Sekretarz: Kazimierz Dobrowolski.

Członkowie: Jan Dąbrowski, ks. Jan Fijałek, Roman Grodecki, Abdon Kłodziński, Silvio Mikucki, Karol Piotrowicz, Władysław Semkowicz.

Komitet dla wydawnictwa »Źródeł do dziejów życia umysłowego Polski w dobie humanizmu (Stosunki z zagranicą)«.

a) Z Wydziału filologicznego: Ignacy Chrzanowski, Stanisław Kot, Stanisław Windakiewicz.

b) Z Wydziału histor.-filozoficznego: ks. Jan Fijałek, Stanisław Kutrzeba, Jan Ptaśnik (Lwów).

Komitet fund.

im. ś. p. Erazma i Anny małżonków
Jerzmanowskich.

Zarząd Pol. Akademji Umiejętności oraz delegaci:

Wydziału filologicznego: Ignacy Chrzanowski

Stanisław Witkowski.

Wydziału histor.-filozoficznego: Władysław Abraham

Wydziału matem.-przyrodniczego: Emil Godlewski jun.

Wojciech Świątosławski.

Komitet fund.

im. ś. p. Probusa Barczewskiego.

Dla przyznania nagrody: 1) za pracę historyczną, 2) za pracę malarzką składa się z dwóch członków Wydziału filolog. i trzech członków Wydziału hist.-filozof. Wyborów dokonuje się co roku w grudniu.

Komitet fund.

Feliksa Jasińskiego i Witolda Łozińskiego.

Dla przyznania nagrody z zakresu grafiki, rzeźby albo muzyki składa się z członków działu artystycznego fund. ś. p. Probusa Barczewskiego oraz delegatów: a) profesora muzykologii na Uniw. Jagiell., b) delegata Towarzystwa Muzycznego w Krakowie.

**Komitet naukowy fund.
ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza.**

Prezes, Sekretarz Generalny, Rektor i Prorektor Uniw. Jagiell.,
Dziekan i Prodziekan Wydziału rolniczego Uniw. Jagiell.

**Komitet naukowy fund.
im. Pawła Tyszkowskiego.**

Prezes: Kazimierz Kostanecki.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Dyrektor Wydziału matem.-przyrodn.: Emil Godlewski jun.

Członkowie wybrani przez Wydz. mat.-przyrodn.: Henryk

Hoyer, Leon Marchlewski.

Referenci: Stanisław Ciechanowski, Karol Klecki, Franciszek Krzysztalowicz (Warszawa), Jan Lenartowicz (Lwów), Witold Nowicki (Lwów).

Sekretarz Komitetu: Henryk Hoyer.

**Komitet dla uczczenia 100-ej rocznicy
śmierci Jana Śniadeckiego.**

Prezes: Kazimierz Kostanecki.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Sekretarz Komitetu: Stanisław Kot.

Członkowie: Tadeusz Banachiewicz, Ignacy Chrzanowski, Samuel Dickstein (Warszawa), Władysław Natanson, Witold Rubczyński, Władysław Szumowski.

**Komitet dla uczczenia 400-ej rocznicy
urodzin Stefana Batorego.**

Członkowie: Jan Dąbrowski, ks. Jan Fijałek, Stanisław Kot, Władysław Konopczyński, Władysław Semkowicz.

**Komitet dla uczczenia 400-ej rocznicy
urodzin Jana Kochanowskiego.**

Przewodniczący: Jan M. Rozwadowski.

Sekretarz: Stanisław Kot.

Członkowie: Ignacy Chrzanowski, Marjan Dąbrowski, Stanisław Estreicher, ks. Jan Fijałek, Władysław Folkiński, Zdzisław Jachimecki, Józef Muczkowski, Kazimierz Piekański, Tadeusz Sinko, Wacław Sobieski, Adolf Szyszko-Bohusz, Teofil Trzeciński.

Komitet wydawnictw ekonomicznych.

Przewodniczący: Adam Krzyżanowski.

Sekretarz: Tomasz Buczkowski (Warszawa)

Członkowie: Franciszek Bujak (Lwów), Zygmunt Karpiński (Warszawa), Stanisław Kutrzeba, Stanisław Wróblewski (Warszawa).

Zastępcy: Adam Heydel, Czesław Madey, Mieczysław Szablewski (Warszawa).

Państwowy Instytut Meteorologiczny.

Delegat P. A. U.: Czesław Białobrzeski (Warszawa).

Fundacja Kórnicka.

Delegaci P. A. U.: Stanisław Wróblewski (Warszawa), drugi delegat *vacat*.

Fundacja im. Suszyńskich.

Delegat P. A. U.: Leon Marchlewski.

Kasa im. Mianowskiego w Warszawie.

Delegat P. A. U.: Kazimierz Żorawski (Warszawa).

Komitet nagrody literackiej m. Łodzi.

Ignacy Chrzanowski.

Komisja dla ustalenia nazw topograficznych.

Delegaci P. A. U. w komisji przy Min. W. R. i O. P.: ks. Stanisław Kozierowski (Winnogóra), Kazimierz Nitsch.

Delegat P. A. U. w komisji przy Urzędzie Wojew. w Krakowie: Władysław Semkowicz.

Komisja regulaminowa.

Prezes: Kazimierz Kostanecki.

Sekretarz Generalny: Stanisław Kutrzeba.

Członkowie: Władysław Abraham (Lwów), Emil Godlewski jun., Leon Marchlewski, Władysław Natanson, Leon Piniński (Lwów), Stanisław Wróblewski (Warszawa).

Komisja rewizyjna.

Członkowie: Franciszek Bujak (Lwów), Władysław Heinrich, Fryderyk Zoll.

Muzeum Fizjograficzne.

Dyrektor: Jan Stach.

Kustosz działu zoolog.: Józef Fudakowski.

Kustosz działu botan.: Jerzy Lilpop.

Kustosz działu geolog.: Eugenjusz Panow.

Konserwator zbioru motyli: Witold Niesiołowski.

Rada Muzealna.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Stefan Kreutz, Michał Siedlecki, Jan Stach, Władysław Szafer.

Muzeum Archeologiczne.

Dyrektor: Włodzimierz Demetrykiewicz.

Zastępca: Tadeusz Reyman.

Rada Muzealna.

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Włodzimierz Demetrykiewicz, Julian Talko-Hryncowicz.

Komitet Biblioteki Pol. Akademji Umiejęt- ności.

Przewodniczący: Stanisław Kutrzeba.

Członkowie: ks. Jan Fijałek, Kazimierz Nitsch, Fryderyk Papée, Władysław Semkowicz, Michał Siedlecki, Władysław Baran.

Biblioteka Pol. Akademji Umiejętności.

Inspektor: Fryderyk Papée.

Dyrektor: Władysław Baran.

Bibliotekarka: Helena d'Abancourt.

Pomocnicy: Jadwiga Czapska, Walerja Suszyłówna,
Ludwik Wyrostek.

Syndyk Pol. Akademji Umiejętności.

Dr. Józef Skąpski, Kraków, ul. św. Jana 12.

Tel. Nr 443.

Kancelarja Polskiej Akademji Umiejętności.

Według § 21 statutu Akademji znajduje się pod zarządem Sekre-
tarza Generalnego.

Tel. Nr 39.

Dyrektor: Józef Rydel.

Zastępcy: Silvio Mikucki.

Urzędnicy: Marja Wróblewska, Wanda Engelmanówna.

Kierownik magazynu wydawn.: Kazimierz Hałaciński.

Urzędnicy: Tadeusz Machowski, Marja Sermetówna.

Kasjer: Józef Patykiewicz.

Rachmistrz: Edward Pompa.

Kancelarja Gospodarcza dóbr P. A. U.

Tel. Nr 2920.

Według § 21 statutu Akademji znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego.

Inspektor: Inż. Jan Krzesiwo.

Rachmistrz: Stefan Dobruchowski.

Urzednicy: Helena Antecka, Stanisława Łuczyńska.

SPRAWOZDANIE Z CZYNNOŚCI
I WYDAWNICTW
POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
OD CZERWCA 1928 DO CZERWCA 1929.

SPRAWOZDANIE Z CZYNNOŚCI
I WYDAWNICTW
POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
OD CZERWCA 1928 DO CZERWCA 1929

Warszawa 1929

Sprawozdanie z czynności i wydawnictw Polskiej Akademji Umiejętności od czerwca 1928 do czerwca 1929.

Encyklopedia Polska. W ubiegłym roku opracował Komitet programy działów „Obyczaju“ oraz „Historji wojskowości“. „Obyczaj“ obejmie dwa tomy, z których pierwszy da obraz historji obyczajów w Polsce po koniec XVIII wieku, tom drugi obraz dzisiejszego obyczaju. Proponowani są dla napisania odpowiednich rozdziałów pp.: prof. Bałaban, prof. Bystron, prof. Chybiński, dr Dobrowolski, dr Czarnowski, prof. Ehrenkreutzowa, prof. Fischer, prof. Moszyński, dr Seweryn i insp. Udziela. Rękopisy do tomu II, który w pierw może być gotowy, mają być dostarczone w ciągu roku. Tom, tycający się Historji wojskowości, sięgać ma do roku 1863; o opracowanie zwrócono się do pp. czł. J. Dąbrowskiego, gen. Kukiela, pułk. Br. Pawłowskiego i czł. W. Tokarza. Liczy się, iż rękopisy zostaną dostarczone w ciągu dwóch lat. Druk I tomu Historji porozbiorowej Polski będzie się mógł zacząć, jak tylko zostanie dostarczony pierwszy rozdział, obejmujący lata 1773—1795, którego opracowania podjął się czł. Br. Dembiński; dalsze rozdziały, w opracowaniu czł. M. Handelsmana, są już

od kilku lat napisane i gotowe do druku. Rękopisy do powtórnego wydania Historji literatury pięknej (która wejdzie do wydawnictwa podręczników humanistycznych) nie zostały dotąd niestety jeszcze dostarczone.

Biblijografia Polska K. i St. Estreicherów. Ukończono druk tomu XXVII Biblijografji, który liczy 54 form; rozpoczęto zaraz następnie druk tomu XXVIII, którego dotąd złożono 12 form. Wydawnictwo prowadzi, jak dotąd, czł. St. Estreicher.

Podręczniki. W dziale podręczników humanistycznych podjęto przedruk anastatyczny zupełnie wyczerpanego I tomu Słownika gwar polskich J. Karłowicza. Przyjęto do druku I tom Kultury Słowian prof. K. Moszyńskiego, obejmujący kulturę materjalną; druk tego tomu, który liczyć będzie koło 42 arkusze, dobiega już końca. Powoli, z powodu wielkich trudności technicznych, postępuje jednak naprzód druk Gramatyki sanskryckiej ś. p. czł. A. Gawrońskiego, prowadzony obecnie przez dr Willman-Grabowską pod kierunkiem czł. J. M. Rozwadowskiego; odbito dotąd na czysto 5 arkuszy.

W dziale podręczników przyrodniczych wydano w trzeciem wydaniu III tom Anatomji człowieka ś. p. prof. A. Bochenka, poprawiony i uzupełniony przez prof. St. Ciechanowskiego. Może być, iż jeszcze w tym roku będzie można przystąpić do druku ostatniej części Anatomji człowieka (tj. brakującego zeszytu I tomu IV), w której ma być opisany mózg przez czł. J. Markowskiego.

Sprawozdania z czynności i posiedzeń i Bulletin Wydziału I—II ukazują się regularnie.

Bulletin został już ogłoszony za cały rok 1928, w druku znajduje się zeszyt Bulletin'u za pierwszy kwartał 1929 r.

Komisja antropologii i prehistorji odbyła w okresie sprawozdawczym 2 posiedzenia naukowe i 2 administracyjne. Na posiedzeniach naukowych przedstawili: czł. Wł. Demetrykiewicz: Zarys historii Muzeum Archeologicznego P. A. U. i kwestja jego dalszego rozwoju; czł. J. Talko-Hryncewicz zdał sprawę z działalności Zakładu Antropologii Fizycznej U. J. za lata 1926—27 oraz przedstawił pracę p. J. Tambora: Trwanie życia ludzkiego w Krakowie od 1881—1925 r. na podstawie wykazów urodzin i śmierci Miejskiego Biura Statystycznego; J. Żurowski: Wyniki badań archeologicznych w pobliżu kościoła św. Jakóba w Sandomierzu.

Ukończono druk pracy czł. J. Talko-Hryncewicza: Krakowiacy współcześni — jako pierwszy zeszyt Prac Komisji antropologii i prehistorji oraz wydano zeszyt drugi, zawierający pracę L. Sedlaczka: Dregowiczanie, studjum antropologiczne.

Z zasiłku Komisji rozpoczął L. Sedlaczek badania antropologiczne Ormian polskich w następujących miejscowościach: Stanisławów (21 osób), Kutry (91 osób), Śniatyn (4 osoby), Załucze Dolne pow. Śniatyn (6 osób), Jasionów Polny pow. Horodenka (8 osób), Kraków (3 osoby).

Ogółem zmierzono w czasie od 27. VII—12. IX. 1928 r. 133 osoby, z tego czystej krwi Ormian 97 (55 ♂ i 38 ♀ i 4 ♂); u pozostałych 36 osób występowała domieszka krwi polskiej (14 ♂ i 7 ♀ i 8 ♂), ruskiej (2 ♂ i 9 ♀) i niemieckiej (2 ♂ i 1 ♀).

Rozpoczęto inwentaryzację klisz drukarskich, będących własnością Komisji. W tym celu uporządkowano cały odnośny materiał, rozdzielając go na dwie grupy: antropologiczną i prehistoryczną. Klisze posortowano według tomów, w których były drukowane, oznaczono je i rozpoczęto ich spisywanie.

Komisja etnograficzna. W okresie sprawozdawczym odbyła Komisja trzy posiedzenia, na których przedłożono 6 prac, a mianowicie: Petru Caraman: Obrzęd kolędowania u Słowian i Rumunów; Antoni Czubyński: Studja nad zabobonami; Stanisława Matuszkówna: Zdobnictwo żywieckiego stroju kobiecego; Tadeusz Seweryn: Złotogłowie kaszubskie; Bożena Stelmachowska: Obrzędy zapustne Polski zachodniej; Kazimiera Zawistowicz-Kintopfowa: Zawarcie małżeństwa przez kupno w polskich obrzędach weselnych.

Z wydawnictw Komisji ukazały się: nr 8, Wł. Antoniewicz: Metalowe spinki góralskie; nr 9, J. Ligęza: Ujanowice, wieś pow. limanowskiego; nr 10, K. Zawistowicz-Kintopfowa: Zawarcie małżeństwa przez kupno w polskich obrzędach weselnych. W druku znajduje się nr 11, T. Seweryn: Pokucka majolika ludowa; na druk czekają gotowe rękopisy nr 12, 13 i 14, obejmujące prace P. Caramana, K. Dobrowolskiego i B. Stelmachowskiej.

Komisja podjęła też w okresie sprawozdawczym nowe wydawnictwo pt. „Sztuka ludowa“. W niedługim czasie ukaże się w tym nowym zbiorze bogato ilustrowana praca p. Stanisławy Matuszkówny pt.: Zdob-

nictwo żywieckiego stroju kobiecego, na której wydanie uzyskano z Ministerstwa W. R. i O. P. osobną subwencję.

Z polecenia i zasiłku Komisji odbył p. Wł. Kubi-jowicz podróż naukową po Słowaczczyźnie (dla badań nad szalaśnictwem), a p. A. Chętnik prowadził badania nad kulturą duchową Kurpiów.

Komisja geograficzna. W okresie sprawo-zdawczym odbyła jedno posiedzenie, na którym wygło-szono dwa referaty, mianowicie czł. Ludomir Sawicki: Nasza brama lewantyńska a porty Dobrudży i dr Zofja Pa-cewiczowa: Życie pasterskie w Tatrach. Wskutek tragicznej śmierci śp. prof. Sawickiego nie mógł rozpocząć się dotąd druk publikacji jego o jeziorach tatrzańskich, do której atlas jezior jest już gotowy. Tekst pracy, uzupełniony i przygotowany do druku na podstawie notatek zmarłego przez wdowę jego, p. Marję Sa-wicką, rozpocznie się drukować w najbliższym czasie. Również niebawem oddaną zostanie do druku, będąca już na ukończeniu, praca dr Z. Pa-cewiczowej: Pa-sterstwo i wędrówki pasterskie w Tatrach, do której ukończono druk 10 map oraz przygotowano kilkadziesiąt rysunków i ilustracyj. Na zebraniu Zarządu Komisji d. 21 listopada 1928 wybrano komitet, mający się zająć sprawą możliwości kontynuowania akcji ekspedycyjnej, rozpoczętej i prowadzonej przez ś. p. prof. L. Sawic-kiego, oraz kwestją umożliwienia publikacji wyników naukowych z odbytych przez niego wypraw.

Komitet dla wydania Kopernika Opera Omnia. Zamysł krytycznego wydania wszystkich dzieł Kopernika powstał w Akademji jeszcze w końcu ubie-głego wieku, nie wszedł jednak na drogę urzeczywist-

nienia; jako rezultat pozostało po tych zamierzeniach skolacjonowanie przez czł. Ludwika Birkenmajera przy pomocy dra A. Czuczynskiego tekstu *De Revolutionibus* z oryginałem. Obecnie Zarząd P. A. U. powołał do życia osobny Komitet ogólno-akademicki dla zajęcia się tem zadaniem a redakcji podjęli się: czł. Ludwik Birkenmajer, który ma opracować tekst dzieła *De Revolutionibus*, i dr Aleksander Birkenmajer, któremu przypadłoby przygotowanie do druku wszystkich innych prac. W tym roku mają być rozpoczęte prace wstępne, przede wszystkim nad ustaleniem tekstu do wydania dzieła *De Revolutionibus*.

Wydział filologiczny wydał 3 numery LXII tomu *Rozpraw*: nr 5—I. Wieniewskiego: O zapowiadaniu przyszłych zdarzeń u Homera; nr 6—W. Klingera: Ze studjów nad liryką grecką; nr 7—St. Witkowskiego: *De codicibus s. Basilii Magni Hispaniensibus*. — Kończy się druk większej pracy dra K. Górskiego: Grzegorz Paweł; monografia z dziejów polskiej literatury arjańskiej XVI wieku.

Na posiedzeniach Wydziału przedstawiono następujące referaty:

Z filologii klasycznej: Czł. W. Klinger: 1) Obrazy burzy morskiej u Alkajosa, 2) Obrzędowość św. Marcina i jej źródła, 3) Przyczynek do rekonstrukcji fragmentów Tyrtajosa; prof. J. Kowalski: 1) *De Didone Graeca et Romana*, 2) *De amicitia et amore in Vergilii bucolicis*; czł. T. Sinko: *De Vergilii rebus bacchicis*; czł. L. Sternbach: 1) *Cratetea*, 2) Historja wyrazu $\mu\eta\lambda\acute{o}\beta\omicron\tau\omicron\varsigma$; dr A. Turyn: *De Aelii Aristidis*

codice Varsoviensi atque de Andrea Taranowski et Theodosio Zygomala.

Z historii literatury polskiej: czł. T. Grabowski: Krytyka literacka na emigracji między rokiem 1831 a 1863; prof. St. Łempicki: 1) Tak zwany „Heinrech“ w bruljonie Mickiewiczowskich „Ksiąg pielgrzymstwa“, 2) Uwagi o „Foricoeniach“ Kochanowskiego; dr G. Reichertówna: Ironja Słowackiego; czł. St. Windakiewicz: Mickiewicz i Zaleski; T. Zawadzki: Rękopis Biblioteki Czartoryskich z r. 1555, zawierający Nauki duchowne dla Zofji Odrowążówny.

Z językoznawstwa słowiańskiego i polskiego: prof. J. Kuryłowicz: Akcentacja prasłow. tworów prefiksalnych rzeczownikowych; czł. T. Lehr-Spławiński: Zapożyczenia łacińskie w prasłowiańskim; dr M. Małecki: Cakawizm (z uwzględnieniem zjawisk pokrewnych); T. Milewski: Przyczynek do charakterystyki wymowy prasłow. *y; dr A. Obrębska: *Stryj, wuj, swak* w dialektach i historii języka polskiego; prof. J. Otrębski: Północno-wschodni litewski dialekt parafji twereckiej; prof. St. Szober: Lechicka dyspalatalizacja przednich samogłosek.

Biblia królowej Zofji w reprodukcjach. Już dawniej członkowie Akademji ś. p. Jan Łoś i L. Bernacki przedstawili projekt wydawnictwa podobizn najważniejszych zabytków języka i piśmiennictwa polskiego, przechowywanych w znacznej mierze w bibliotekach zagranicznych i z tej przyczyny nieraz trudnych, jak Biblia szarospatacka, Psalterz florjański, Modlitewnik monachijski (Chojeńskiego) oraz Godzinki budapeszteńskie, zwane dawniej Modlitwami Wacława.

Wobec tego, iż na wydanie przedewszystkiem Biblii szarospatackiej uzyskano subwencję specjalną z Funduszu Kultury Narodowej, utworzono Komitet, złożony z prezesa i sekretarza gen. Akademji i członków: Bernackiego, Łosia, Nitscha i Semkowicza. W lipcu r. z. wyjechał czł. Bernacki do Szarospataku, gdzie dokonał zdjęć fotograficznych całego kodeksu. Komitet zdecydował po dłuższych naradach użyć przy opublikowaniu zabytku techniki światłodrukowej. W obecnej chwili praca nad wykonaniem światłodruków jest w pełnym toku i będzie najdalej w lipcu bieżącego roku zupełnie ukończona. Wydawnictwo to, które obok krótkiego wstępu obejmie facsimile całkowitego kodeksu szarospatackiego oraz podobizny wszystkich fragmentów tej biblii, rozproszonych po bibliotekach zagranicznych, razem około 400 podobizn, i opatrzone będzie odpowiednim wstępem krytycznym, uprzęstąpi nauce ten najobszerniejszy pomnik języka i piśmiennictwa naszego z pierwszej połowy XV stulecia.

Komitet Źródeł do dziejów życia umysłowego w Polsce. Opóźniło się zapowiedziane na rok przeszły rozpoczęcie druku pierwszego tomu Źródeł do dziejów życia umysłowego w Polsce (Stosunki z Zachodem), obejmującego materiały do dziejów Nacji Polskiej w Padwie. Przygotowanie drugiego tomu (inne materiały do historii studjów polskich w Padwie, przeważnie z archiwów włoskich) jest na ukończeniu. — Dla uzupełnienia poszukiwań czł. St. Kota w archiwach i bibliotekach szwajcarskich wyjechał dr Tadeusz Stanisław na trzy miesiące do St. Gallen, Zurychu, Genewy i Bazylei; najcenniejszy materiał źródłowy okazał się w Archiwum Państwowem w Zurychu.

Komitet Pism greckich OO. Kościoła IV wieku. Czł. Leon Sternbach odbył podróż naukową do Włoch celem uzupełnienia materiału rękopiśmiennego do wydania pieśni św. Grzegorza z Nazjanzu. Aparat krytyczny do pierwszego tomu jest już w całości przygotowany. Niestety rozpoczęcie druku z różnych przyczyn coraz się odwleka.

Komitet dla uczczenia pamięci Jana Śniadeckiego (w setną rocznicę jego zgonu) rozpocznie w bieżącym roku druk najstarszej korespondencji Śniadeckiego z krakowskiego okresu jego działalności (1780—1806). Dr Ludwik Kamykowski z Lublina, który z polecenia Komitetu przygotowuje to wydawnictwo pod kierunkiem czł. St. Kota, ukończył już poszukiwania materiału we wszystkich zbiorach polskich. Akademia zamierza wydać o własnych siłach tylko korespondencję Śniadeckiego z okresu krakowskiego. Ogromny materiał z okresu litewskiego, również zebrany przez dra Kamykowskiego, zasługuje także na publikację; może znajdą się towarzystwa czy instytucje naukowe, które się tego podejmą.

Komisja historii sztuki wydała w b. r. drugi zeszyt IV tomu Prac Komisji, zawierający następujące prace: T. Mańkowski: August Moszyński, architekt polski XVIII stulecia; St. J. Gąsiorowski: Późnohellenistyczne i wczesnochrześcijańskie tkaniny egipskie w zbiorach polskich. Nadto do zeszytu tego weszły Sprawozdania z posiedzeń za czas od 1/I 1926 do 31/XII 1927. Jako osobny zeszyt ukazała się praca czł. J. Pagaczewskiego: Gobeliny polskie.

Nadto podjęła Komisja dla odciążenia Prac wy-

dawnictwo perjodyczne (kwartalnik), mające obejmować mniejsze rozprawy, kronikę i dział recenzyjny. Redakcję objął prof. W. Molè. Druk pierwszego podwójnego zeszytu *Przeglądu historii sztuki* już się ukończył.

Na posiedzeniach Komisji przedstawiono następujące rozprawy i komunikaty: dr Zbigniew Bocheński: Polskie szyszaki średniowieczne; doc. dr Adam Bochnak: Rzeźby barokowe w Kielcach, Jędrzejowie i Zielonkach; dr Jerzy Dobrzycki: a) Pałac hr. Raczyńskich w Rogalinie; b) Studja na wielkopolskich pałacach wiejskich epoki neoklasycyzmu; doc. dr Stanisław Gąsiorowski: Nowy skarb rzymski na ziemiach polskich; dr Marja Jarosławiecka: a) Przyczynek do dziejów snycerstwa w Krakowie w pierwszej połowie XVII wieku; b) Rękopis 3090 z Muzeum XX. Czartoryskich w Krakowie (*Livre des tournois du Roi René*); dr Stefan Komornicki: Franciszek Włoch, della Lora i pałac wawelski; ks. dr Tadeusz Kruszyński: a) O małych srebrnych przedmiocikach uzupełniających hafty; b) O dawnych ozdobach alby i humerału; c) Pierwotne tło ornatu Kmity; czł. Leonard Lepszy: Nieco o Stwoszu; dr Tadeusz Mańkowski: O obrazach Rembrandta w galerji Stanisława Augusta; Anna Misiążanka: Kilka uwag o grobowcu Łokietka; dr Marjan Morełowski i Stanisław Fischer: Rodzina snycerzy Korneckich; czł. Juljan Pagaczewski: Jeszcze o Madonnie wieluńskiej

Komisja językowa odbyła trzy posiedzenia, na których zajmowała się transkrypcją egzotycznych nazw miejscowych, transkrypcją nazw miejscowości z obszaru ruskiego oraz zmianą niektórych polskich nazw

miejscowych o obcem brzmieniu. Poza tem wydawała opinie w sprawach dotyczących fachowych terminologij oraz udzieliła szeregu odpowiedzi na pytania z zakresu poprawności językowej.

Z wydawnictw Komisji ukazały się dwa zeszyty „Monografij polskich cech gwarowych“, a to: nr 4 — Mieczysław Małeck i: Archaizm podhalański i nr 5 — Antonina Obrębska: *Stryj, wuj, swak* w dialektach i historii języka polskiego. Jako zeszyt 14 Prac Komisji pojawił się Mieczysława Małeckiego: Cakawizm z uwzględnieniem zjawisk podobnych. Dobiega końca druk Słownika gwary wilamowickiej, zebranego przez dra Mojmira a opracowanego przezeń przy pomocy prof. A. Kleczkowskiego; w druku są ponadto prace: Jana Otrębskiego: Ze studjów nad infiksem nosowym w językach indoeuropejskich i Adama Tomaszewskiego: Północno-wielkopolska gwara Łopienna i okolicy.

Redakcję Słownika staropolskiego dotknął srogi cios: umarł główny redaktor i niestrudzony od r. 1902 współpracownik, ś. p. prof. Jan Łoś. Strata to tem boleśnieszka i wprost niepowetowana, ile że przy ostatecznej redakcji dzieła zabraknie najdoskonalszego znawcy staropolszczyzny, zabraknie wytrawnego doradcy i długoletniego kierownika prac słownikowych, którego doświadczenie, zdobyte żmudną pracą, nie da się niestety niczem zastąpić.

Pieczę nad Słownikiem objął obecnie czł. Kazimierz Nitsch. Dotychczasowy współpracownik, dr Henryk Oesterreicher, w dalszym ciągu wybiera materiał z „Rozmyślenia przemyskiego“. Od 1 kwietnia 1929 r. przyjęto zaś dwie młodsze siły, zajęte narazie włącza-

niem gotowych już materiałów do t. zw. „magazynu“, obejmującego część Słownika, przygotowaną już niejako do druku.

Słownik łaciny średniowiecznej. Praca ekscerpowania z dyplomatarjuszów i wydanych ksiąg sądowych z w. XV postąpiła w ostatnim roku (po dzień 31 marca 1929) znacznie naprzód, dosięgając liczby 240.615 kartek. Z grona współpracowników wystąpił dr J. Krókowski z powodu wyjazdu do Warszawy, umarł w r. b. prof. W. Cholewa; w ich miejsce pozyskano prof. Wł. Kurka oraz prof. J. Pelczara; dawniejszych, pracujących stale i wydatnie, wymienia zeszlóroczne sprawozdanie. Nad postępem pracy czuwa bezpośrednio sekretarz Komitetu tegoż Słownika, dr Ludwik Piotrowicz. W toku jest ściąganie w jeden zbiór dostarczonych kartek.

Komisja orientalistyczna. W okresie sprawozdawczym odbyła Komisja jedno posiedzenie naukowe, na którym prof. Helena Willman-Grabowska zdała sprawę z XVII Kongresu Międzynarodowego Orientalistów, który się odbył w Oksfordzie w dniach od 27 sierpnia do 1 września 1928, i z udziału w nim delegatów polskich.

Działalność wydawnicza Komisji rozwijała się bardzo pomyślnie. Ukończono druk dwóch numerów Prac Komisji orientalistycznej, a mianowicie: nr 11 — *Karaimische Texte im Dialekt von Troki* czł. T. Kowalskiego i nr 12 — *Les composés nominaux dans le Śatapathabrāhmaṇa, seconde partie*, prof. H. Willman-Grabowskiej.

Komisja filologiczna wydała w Bibliotece

przekładów z literatury starożytnej „Rzeczpospolitą“ Platona w tłumaczeniu dra St. Lisieckiego, a przygotowano do druku, który niebawem się rozpocznie, przekład Komedyj Plauta w opracowaniu czł. G. Przychockiego. W Archiwum Filologicznem wydano pracę dra K. F. Kumanieckiego: De Satyro peripatetico i przygotowano do druku pracę dra A. Turyna o Kodeksach greckich w Bibliotece Zamojskich w Warszawie.

Dla uczczenia dwutysiąclecia Wergilego przygotowuje Komisja na rok 1930 wydanie osobnego tomu Archiwum Filologicznego, wypełnionego pracami filologów polskich o Wergiljuszu.

Komisja historii literatury polskiej wydała w bieżącym roku Katalog rękopisów polskich (poezyj), wywiezionych niegdyś do Petersburga, a obecnie znajdujących się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie, opracowany przez p. J. Kozłowską-Studnicką (jako osobną publikację) — oraz Korespondencję łacińską Szymona Maryckiego z humanistami polskimi w opracowaniu czł. St. Kota (w Archiwum do dziejów literatury w Polsce ser. II, t. I, nr 2). — Na ukończeniu jest druk Dzienników podróży Stanisława Staszica, opracowanych przez p. Cz. Leśniewskiego.

W tece posiada Komisja kilka gotowych do druku rękopisów, z których w najbliższym czasie zacznie się drukować Korespondencja literacka Michała Grabowskiego, przygotowana przez p. Ad. Bara. — Rękopis ostatniego tomu Archiwum Filomatów (Materjały tom III) jest już niemal w całości opracowany; po nadesłaniu ostatnich arkuszy przez p. St. Pietraszkiewiczównę Komisja przystąpi bezzwłocznie do jego ogłoszenia.

Biblioteka Pisarzy Polskich. W okresie sprawozdawczym dokończono druku *Historji o cesarzu Otonie* z wyd. 1569 r. w opracowaniu dra Juljana Krzyżanowskiego (nr 80). Jako nr 81 wyszły *Pamiętniki Paska* (wydanie zupełne), przygotowane przez czł. J. Czubka na podstawie rękopisu rewidowanego z Petersburga. Nr 83 stanowi *Gratis Jana Brożka*, sławne dzieło polemiczne z r. 1625 przeciw jezuitom w obronie Akademji Krakowskiej, w wydaniu dra Henryka Barycza; oprócz trzech części, ogłoszonych przez Brożka drukiem, zawiera czwartą, na podstawie dochowanych trzech kopij rękopiśmiennych.

W druku znajduje się jako nr 83 poemat epicki z XVII w. p. t. *Obleżenie Jasnej Góry*, ogromne dzieło, bo liczące około 13 tysięcy wierszy, autora nieznanego, z rękopisu Biblj. Jagiellońskiej; wydanie przygotował do druku czł. J. Czubek.

Wydział historyczno-filozoficzny odbył w czasie od maja 1928 do kwietnia 1929 r. 11 posiedzeń, na których przedstawiono 13 prac, mianowicie 4 z historii filozofji (czł. Wł. Heinrich: *Wiara i rozum w filozofji średniowiecznej*; M. Heitzman: *Geneza i rozwój filozofji Franciszka Bacona*; A. Krokiewicz: *Nauka Epikura*; L. Chmaj: *Rozwój filozofji Kartezjusza od r. 1637*); 5 z historii polskiej [ks. T. Głemma: *Stany pruskie i biskup chełmiński Piotr Kostka wobec drugiego bezkrólewia 1574—1576*; czł. Br. Dembiński: *Rola dyplomatyczna Lucchesiniego a sprawa polska w latach 1791—1795*; czł. J. Dąbrowski: *Janko z Czarnkowa i jego kronika*; czł. W. Semkiewicz: *Hanul, namiestnik wileński (1382—1387) i jego ród*; J. Sie-

mieński: Jeszcze o konfederacji warszawskiej 1570 r.); 1 z historii wojen w Polsce (M. Kukiel: Maciejowice); 1 z historii gospodarczej Polski (R. Rybarski: Handel i polityka handlowa Polski w XVI wieku); 1 z historii ustroju Polski (Z. Wojciechowski: Organizacja i kompetencja sądownictwa na prawie polskiem w Polsce piastowskiej) i 1 z dyplomatyki polskiej (czł. R. Taubenschlag: Dokumenty w sprawach prywatnych w Polsce XII i XIII w.).

W tomie 67 Rozpraw wydrukowano pracę czł. W. Tokarza: Deputacja indagacyjna oraz ks. dra T. Glemmy: Stany pruskie i biskup chełmiński Piotr Kostka wobec drugiego bezkrólewia 1574—1576. Rozpoczęto druk pracy dra Fr. Bossowskiego: Actio ad exhibendum w prawie rzymskiem. Nadto wydano jako osobną książkę pracę zbiorową pod redakcją i z przedmową czł. A. Krzyżanowskiego: Przewroty walutowe i gospodarcze po wielkiej wojnie (w opracowaniu L. Oberlendera, K. Steina, S. Rittermanna, B. Friedigera, A. Zaubermana i O. Langego). Rozpoczęto druk osobnej książki dra A. Krokiewicza: Nauka Epikura.

Historja Śląska do końca XIV w. Dzięki osobnej subwencji, udzielonej przez Sejm Śląski na wniosek wojewody śląskiego dra M. Grażyńskiego, przystąpiono do przygotowania osobnej książki, która ma zawrzeć w syntetycznem ujęciu przedstawienie historii Śląska do końca XIV stulecia; w tym celu powołał Zarząd P. A. U. osobny Komitet pod przewodnictwem sekretarza generalnego. Opracowania poszczególnych działów podjęli się następujący uczeni: geografia historyczna — czł. Wł. Semko-

wiecz, prehistorja — czł. J. Kostrzewski, etnografja i język — doc. W. Taszycki, ustrój plemienny i administracja do r. 1139 — docent Z. Wojciechowski, historia w latach 1139—1400 — czł. R. Grodecki i czł. J. Dąbrowski, ustrój administracyjny 1139—1400 — docent St. Arnold, kościół — czł. ks. J. Fijałek, rody rycerskie — czł. Wł. Semkiewicz, włościanie — czł. R. Grodecki i czł. K. Tymieniecki, miasta — dr K. Piotrowicz, kultura — dr K. Dobrowolski, sztuka — czł. Wł. Podlacha i dr M. Gębarowicz, numizmatyka i sfragistyka — dyr. M. Gumowski, herb — dr S. Mikucki. Znaczna część rozdziałów została napisana i nadesłana, druk już rozpoczął się, tak że w zimie 1929/30 powinna książka ta, która będzie ozdobiona licznymi reprodukcjami, ukazać się w handlu księgarskim. Staranne opracowanie, wysoki poziom prac, dają gwarancję, że zajmie ona ważne miejsce w szeregu prac, dotyczących się Śląska, a stojąc wyłącznie na stanowisku naukowym, usunie sporo fałszywych twierdzeń, które w dotychczasowej niemieckiej literaturze się pojawiły.

Druk Aktów Unji Polski z Litwą w opracowaniu czł. St. Kutrzeby i czł. Wł. Semkowicza ukończony; niebawem rozpocznie się drukować indeks osób i miejscowości w opracowaniu dra M. Friedberga oraz indeks rzeczowy w opracowaniu dra Z. Wojciechowskiego, nadto przedmowy wydawców, tak że wydawnictwo to w ciągu najbliższego roku zostanie doprowadzone do końca.

Komitet dla tłumaczenia dzieł Arystotelesa na język polski posunął swe prace już tak daleko,

iz w październiku b. r. będzie można przystąpić do druku przekładu Konstytucji Ateńskiej w opracowaniu prof. L. Piotrowicza.

Komisja historyczna. W zakresie wydawnictw. 1° Archiwum Kom. hist. część 2-ga t. 12, serji I, obejmująca formularz prowincji zak. dominikańskiego w Polsce z w. XIV/XV, wyd. przez czł. ks. Jana Fijałka i o. Jacka Woronieckiego O. Pr., jest już na dokończeniu. W t. 2, serji II czł. Wład. Konopczyński daje dwa nieznanne przyczynki do dziejów Konfederacji Barskiej ze zbiorów archiwalnych Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie p. t. „Polityka i ustroj Generalności Konfederacji Barskiej“ (str. 41—111); Stanisława Małachowskiego-Łempickiego „Wykaz polskich lóž wolnomularskich oraz ich członków w latach 1738—1821“ w objętości 20 arkuszy dochodzi do końca; zakończy ten tom oddany już do druku „Diarjusz Senatu z r. 1830 i 1831“ wyd. przez Stefana Pomarańskiego. 2° Kodeksu dyplomatycznego Katedry i Diecezji Wileńskiej, wyd. przez ks. czł. Jana Fijałka i czł. Wład. Semkowicza, odbito na czysto form 15 (nrów 92 z lat 1387—1425). 3° Druk 1-go tomu Nuncjatury Bolognetti'ego (od 4 kwietnia 1581 do końca r. 1582) prowadzony od końca r. 1927, poczynając od formy 30 przez czł. Edwarda Kuntzego, dyr. Biblioteki Jagiellońskiej, zbliża się do końca; złożonych jest form 77, przygotowuje się indeks tego tomu a przedmowa obejmie całość wydawnictwa w 3-ch tomach.

W opracowaniu znajdują się: czł. Jana Dąbrowskiego dwa tomy *Acta Romanorum Pontificum res gestas Poloniae illustrantia* z czasów Ka-

zimierza Wielkiego i Ludwika Węgierskiego, tudzież t. 5-ty Kodeksu Małopolskiego przez czł. Franciszka Bujaka. Praca około Repertorium dokumentów i listów w Polsce do końca w. XII, prowadzona przez dr Zofję Kozłowską-Budkową pod kierownictwem czł. Wład. Semkowieza, będzie wykończona w ciągu r. 1929. Postępuje również naprzód przygotowanie do druku Roczników w wyd. czł. Wład. Semkowieza.

Zbiory Komisji hist. uzupełniono w dziale Hozjanów odpisami z Archiwum Fromborskiego przez ks. dra T. Glemmę z Pelplina oraz w Tekach hr. A. Cieszkowskiego, obejmujących materiały do dziejów Polski z Archiwum Państwowego w Modenie, nowem ofiarowaniem dalszych części tychże materiałów przez hr. Cieszkowskiego. Pracę zinwentaryzowania zbiorów Komisji rozpoczął w r. b. jej sekretarz czł. Jan Dąbrowski. Ze zbiorów Kom. korzystali w ub. roku sprawozdawczym: z Hozjanów ks. dr Józef Umiński, rektor Seminarjum Duchownego w Płocku, już po raz drugi; z Tek Rzymskich dr Kazimierz Piwarski, asystent Seminarjum hist. Uniw. Jagiell. (czasy Sobieskiego) i dr Wanda Dobrowolska (czasy Zygmunta III); z nuncjatury Bolognetti'ego ks. Stanisław Przygodzki z Warszawy.

Ekspedycja Rzymska. Praca około zebrania materiałów do historii polskiej, znajdujących się w Archiwum Watykańskim, postąpiła znacznie naprzód w ubiegłym roku sprawozdawczym, a okoliczność, iż brała w niej udział większa, niż w latach poprzednich, liczba uczestników, pozwoliła rozszerzyć jej zakres i podjąć na nowo zbadanie aktów nuncjatury w Polsce z czasów Zygmunta Augusta.

A. W obrębie materiałów średniowiecznych pracowali: dr Edmund Długopolski, prof. gimn. z Krakowa, od początku stycznia aż do zamknięcia Archiwum w połowie lipca 1928 przy gorliwej pomocy dra Karola Malczyńskiego ze Lwowa (od lutego do końca czerwca), następnie dr Abdon Kłodziński, prof. Uniw. Jagiell., dawny członek Ekspedycji Rzymskiej (w r. 1909/1910) od 22 października 1928 do 10 kwietnia 1929.

Pierwszy, opracowując w dalszym ciągu (ob. Sprawozdanie za r. 1927/28, str. 18) pontyfikat Bonifacego IX (1389—1404), wyczerpał w całości materiały znajdujący się w temże Archiwum, a mianowicie w Regestach Lateraneńskich t. 1—118 oraz tom 2121 A Miscellanea litterarum apost. Bonifacii IX—Pii II, w Regestach zaś Watykańskich t. 312—320 i 347, następnie w dziale aktów skarbowych „Obligaciones et Solutiones“, t. 47, 48, 51—55, 57 i 59, tudzież w Armariach: XXI, t. 1 (Div. Camer. t. 1) XXXI, t. 35 i 36 i XXXIII, t. 12. Ujemny natomiast rezultat dały „Instrumenta miscellanea“, jako też luźne tomy z regestów antypapieży Klemensa VII i Benedykta XIII, których Polska nie uznawała; jedynie w regestach suplik Klemensa VII, w t. 77—80 z 12—14 r. pontyfikatu, znalazły się trzy akty, dotyczące ekspektatyw na beneficja kościelne dla A. biskupa dorpackiego i Jana z Pragi, nazwanego „locumtenens primariorum Bohemorum, Polonorum et Slavorum in curia Romana“; przenikły ten rezultat wobec ogromu pracy, jaką musiałoby się włożyć w przeglądanie karta za kartą regestów obu papieży awinjońskich, skłonił do przerwania pracy w wertowaniu tychże regestów. Z przeglądanych rękopisów w Bibliotece Watykańskiej

(która otwarta jest obecnie w tych samych godzinach, co i Archiwum od 8^{1/2} do 12^{1/2}) znalazły się materiały w Vat. Lat. t. 6952 (134 krótkich regestów bull Bonifacego IX), tudzież w t. 3940, 6330, 6772; Ottob. Lat. 2115, 2548 i 1093 dały plon znikomy. Pozostają do przeglądu kodeksy, znajdujące się w bibliotekach pozaryzymskich we Florencji i w Prato, a wskazanych w Sprawozdaniach czł. rektora Abrahama. Plon dotychczasowych poszukiwań wynosi około 2.200 numerów aktów zarejestrowanych lub odpisanych w całości; ewentualne uzupełnienia poza jedynym oryginalnym tomem suplik tegoż papieża w Kodeksie Eichstädteńskim w Niemczech, w którym się mieści 54 suplik polskich, niewiele przyniosą. Zebrany dotychczas materiał jest częściowo już skolacjonowany i prawie przygotowany do druku, a mianowicie z początkowych pięciu lat pontyfikatu; utworzy on osobny tom w wydawnictwie *Acta Romanorum Pontificum res gestas Poloniae illustrantia*.

Materiał z lat następnych, z czasów pontyfikatu Inocentego VII (1404—1406), Grzegorza XII (1406—1409), Aleksandra V (1409—1410) i Jana XXIII (1410—1415), objął prof. Abdon Kłodziński, sporządzając z obu podstawowych działów regestów, watykańskich i laterańskich, bądź pełne, bądź skrócone odpisy aktów, dotyczących spraw polskich w całej metropolji gnieźnieńskiej, a zatem włącznie z diecezją wrocławską i częścią pomorską diecezji włocławskiej, z uwzględnieniem spraw pruskich (zakonnych) i inflanckich. Rezultatem tej pracy jest wyczerpanie w całości materiału z lat 1404—1415, mieszczącego się w *Regesta Vaticana*, a częściowego, do

r. 1406/7, w Regesta Lateranensia; z pierwszych, obejmujących tomów 17 (sygn. 333—349), sporządzonych jest odpisów 175, z drugich w ilości tomów 12 (sygn. 119—129) odpisów 211, razem z tomów 29 odpisów 386. Dział pierwszy (regesta watykańskie) daje głównie akta do stosunków politycznych między Stolicą Apostolską a Państwem Polskim; w pewnej mierze są one już znane, gdyż 20 z nich przedrukował już był Theiner w *Vet. Monumenta Poloniae et Lithuaniae* (przy końcu t. I i na pocz. II), wiele jednak opuszczał, zwłaszcza bardzo liczne akta związane z poselstwami, wyprawianymi przez Stolicę Apost. do Polski, jak szczególnie pełnomocnictwa dla posłów celem świadczenia przez nich wielu łask na terenie ich działania (*Litterae facultatum*). Prof. Kłodziński przepisał także teksty drukowane przez Theinera, znacząc wszelkie odmianki, a nie pominął tomu 347 tychże regestów watykańskich, w którym znajduje się do spraw polskich 7 aktów z czasów pontyfikatu Urbana VI i Bonifacego IX. Dział drugi (regesta lateraneńskie) zawiera materiał głównie natury administracji kościelnej Stolicy Apost., dotyczącej przeważnie osób duchownych i instytucji kościelnych w Polsce, materiał zupełnie nowy, zawierający wielką ilość wiadomości faktycznych o osobach beneficjatorów. Sądzić należy, iż cały materiał aktów z lat 1404—1415 zaczerpnięty z tychże regestów, da ponad 700 aktów, a z dodaniem 175 aktów, wydobytych już z regestów watykańskich, około 900. W przypuszczeniu zaś, że trzeci podstawowy dział materiału archiwalnego watykańskiego, akta skarbowe (*Acta cameralia*) wraz z uzupełniającym materiałem, znajdującym się przygodnie w innych dzia-

łach, przyniosłby około 200 aktów, można przyjąć, że cały materiał watykański, zebrany z lat 1404—1415, starczyłby na jeden okazały tom wydawnictwa *Acta Romanorum Pontificum res gestas Poloniae illustrantia*, obejmujący około 1100 aktów, zasilających w wydatny sposób wiadomości źródłowe z tego okresu czasu. Wszakże zebranie tego materiału wymagałoby co najmniej rocznej pracy w Rzymie z uwzględnieniem wyjazdu do Biblioteki Ronconciiana w Prato (koło Florencji) i Narodowej we Florencji, gdzie należałoby zbadać materiał aktów skarbowych, znajdujących się tam z tegoż czasu.

B. Wydawnictwo Aktów nuncjatury w Polsce w w. XVI, podjęte przez ś. p. Wincentego Zakrzewskiego († 1918), według pierwotnego jego planu miało iść w dwóch serjach. Pierwsza miała objąć jej początki za czasów Zygmunta Augusta († 1572), druga panowanie Stefana Batorego. Poszukiwanie i zbieranie materiałów do obu tych działów szło zrazu przez pierwsze lata „Ekspedycji Rzymskiej“ (od r. 1886) równocześnie. Okazało się jednak rychło, iż wcześniej będzie można przystąpić do wydania nuncjatury późniejszej (serji drugiej), jako zachowanej naogół w pełnym zasobie a także w archiwach pozarymskich więcej dostępnej, aniżeli do nuncjatury dawniejszej (serji pierwszej), gdyż materiał tejże dochował się tylko fragmentarycznie i jest rozprószony po różnych częściach Archiwum Watykańskiego. W tym też kierunku poszła w latach następnych praca około przygotowania do druku nuncjatury Caligarego (1578—1581, wyd. w r. 1915) i jego następcy Bolognetti'ego (1581—1585, w 3 tomach,

z których pierwszy jest na dokończeniu). Nie zapomniał przecież Wincenty Zakrzewski o dalszych poszukiwaniach aktów dawniejszej nuncjatury polskiej: Alojzego Lipomana biskupa weroneńskiego (od lata 1555 do końca stycznia 1557), tudzież po dłuższej przerwie jego następcy Kamila Mentovata, biskupa Satriano (od jesieni 1558, † 16 września 1559 w Krakowie). Za pierwszym pobycem swoim w Rzymie od grudnia 1903 do marca 1904 zajmuje się jeszcze dopełnieniem nuncjatury Caligarego; dalsze prace w Archiwum Watykańskim w latach następnych, od marca do lipca 1906, od listopada 1907 do lutego 1908 i od grudnia 1909 do końca lutego 1910, poświęca już wyłącznie rozpatrzeniu się w stanie, materiałów do dziejów początkowych nuncjatury polskiej, aby się przekonać, czy jest możebnem jej wydanie (zob. Rocznik 1903/4, str. 88 i 90; 1905/6, str. 81 i 1907/8, str. 90). Zrazu uważał, iż dojrzała do niego tylko nuncjatura Lipomana i zapowiadał ją w najbliższej przyszłości (l. c. 1906/7, str. 92); wyrażona jest ta nadzieja i w przedmowie, wydanej pod jego kierownictwem nuncjatury Caligarego (str. X). Później wciągnął zachowane szczątki nuncjatury Mentovata; stąd też L. Pastor († 1928) w swojej historii papieżstwa (t. VI z r. 1913) obwieścił światu naukowemu publikację aktów fragmentarycznych obu tych nuncjatur, jako ukazać się mającą w „Akademji Krakowskiej“ w niedalekim już czasie.

Zaległe to wydawnictwo przywieść do skutku, przyspasiając je do druku, zamierzył przewodniczący Komisji historycznej, ks. Jan Fijałek, kiedy mu z iniejiatywy sekretarza generalnego Akademji przypadło jechać w Ekspedycji Rzymskiej, aby wprawić do pracy w dziale nun-

ejatury młodszą siłę. W nawiązaniu do ostatnich badań W. Zakrzewskiego z przed lat dwudziestu wielką były mu pomocą sporządzone przez tegoż nadzwyczaj dokładne opisy kodeksów i szczegółowe konsygnacje ich zawartości we wszystkich działach materiałów watykańskich z czasów pierwszych stałych nuncjuszów w Polsce. Praca ta winna być z tą samą ścisłością kontynuowana, by służyła za pewny przewodnik w dalszych a systematycznie już prowadzonych badaniach naszej nuncjatury, z uwzględnieniem oczywiście państw postronnych, w szczególności przy dworze cesarskim. Domaga się takiego przewodnika zarówno potrzeba wdrożenia pracy około nuncjatury naszej w Archiwum Watykańskim na tory normalne, które posiada już oddawna obręb t. zw. średniowiecza w głąb wieku XV dzięki kierownictwu i sprawozdaniom czł. rektora Abrahama, jako też dokonywujące się obecnie przesygnowywanie, trzecie co najmniej z rzędu, zbiorów watykańskich, zwłaszcza pochodzących z zamku św. Anioła. (Także Barberiniana, znajdujące się teraz w Bibliotece Watykańskiej, połączonej bezpośrednio z Archiwum, uległy w niej przesygnowaniu; w niej też się mieszczą zbiory Chigich, natomiast Borghesiana stanowią osobne „Fondo Borghese“, również przesygnowane, w Archiwum Watykańskim). Ks. J. Fijałek w czasie pobytu swego w Rzymie przez ośm tygodni, od 22 października do 15 grudnia 1928, rozpatrzywszy się w materjale dotychczas zebrany, poszedł i w tem za przykładem W. Zakrzewskiego, iż zajął się skolacjonowaniem, sporządzonych w sposób modernizujący odpisów aktów obu pierwszych nuncjuszów polskich za pontyfikatu Pawła IV (1555—1559) przez

ś. p. dra Józefa Korzeniowskiego († 1921) jeszcze przed laty czterdziestu; skolacjonował i akta później przepisane i już kolacjonowane ale niedostatecznie, jak n. p. bardzo obszerny proces Doroty Łazęckiej i o spaleniu żydów sochaczowskich w Płocku 1556, wydobyty przez W. Zakrzewskiego [z Arm. XIV Caps. VI nr 69 i 70, obecnie AA. (t. j. Archivium Arcis) Arm. I—XVIII 4351, 4352]. Rozciągnął tę pracę i do aktów trzeciej z rządu nuncjatury polskiej Berarda Bongiovanni'ego, biskupa Kamerynu (1560—1563 za pontyfikatu Piusa IV i obrad końcowych soboru trydenckiego), o ile znalazły się w odpisach Korzeniowskiego. Zarządził: 1° sporządzenie wykazu chronologicznego wszystkich aktów z tego czasu (1555—1563), ogłoszonych już z Archiwum i Biblioteki Watykańskiej w całości lub częściowo albo tylko wzmiankowanych w wydawnictwach Raynalda, Theinera i Wierzbowskiego ze wskazaniem i redukcją podanej w nich starej sygnatury na dzisiejszą; 2° skolacjonowanie ich wszystkich ew. odpisanie z powodu nieściśłości, silnej modernizacji a nieraz i opuszczeń znaczniejszych w edycji; 3° całkowitą rewizję pierwszych relacyj nuncjuszów o Polsce i innych aktów, wydanych przez Rykaczewskiego z późnych i niedbałych odpisów, często przytem tylko w przekładzie polskim; 4° odpis listów oryginalnych z Polski tudzież kilku kodeksów, zawierających Polonica, wynotowanie tychże lub skopjowanie. Wykonywali tę pracę za wskazówką sobie daną dr Włodzimierz Budka, archiwista z Krakowa, uczestnik Ekspedycji Rzymskiej od 22 października 1928 do 19 kwietnia 1929, jako też przybyła później w tymże charakterze dr Zofja Kozłowska-Budkowa, asystentka Gabinetu nauk

pom. hist. U. J. od 25 lutego do 19 kwietnia 1929. Wspomnieć też wkońcu należy, iż członkowie Ekspedycji w swojej pracy archiwalnej znajdowali wielkie ułatwienie, mogąc korzystać na miejscu swego pobytu z wydawnictw źródłowych i dzieł polskich i obcych, znajdujących się w bibliotece Stacji Polskiej w Rzymie.

Komisja Atlasu historycznego Polski. W okresie sprawozdawczym oddano do wykonania pierwszą mapę z serji A (mapy szczegółowe), mianowicie mapę Województwa Krakowskiego w dobie Sejmu Czteroletniego (1788—1792) w skali 1:200.000, opracowaną pod kierunkiem czł. Wł. Semkowicza przez pp. dra K. Buczka, H. Müncha, A. Szumańskiego i T. Czortę, który nadto opracował do niej plan m. Krakowa z końca XVIII w. Wykonania mapy podjął się Wojskowy Instytut Geograficzny w Warszawie i jest nadzieja, że w niedługim czasie opuści ona prasę. Ponadto prowadzono w dalszym ciągu pracę nad Słownikiem historyczno-geograficznym i gromadzono doń materiały z Taryf podatkowych i Spisów ludności Województwa sandomierskiego z w. XVIII, jako podstawę do drugiej kolejki mapy tegoż województwa.

Komisja prawnicza. W tomie X Archiwum Komisji prawniczej wydrukowany został obszerny indeks osób i miejscowości do najstarszej księgi Sądu wyższego prawa niemieckiego na Zamku krakowskim, wydawanej przez prof. Abdona Kłodzińskiego; w najbliższym czasie oddany zostanie do druku indeks rzeczowy, już prawie gotowy. Do tomu II Polskich Instrukarzy ekonomicznych, wydawanego przez śp. prof. Stefana Pawlika, a przygotowanego ostatecznie do druku przez dyr.

Wł. Barana, złożono przedmowę; opracowania indeksu podjął się czł. R. Grodecki. Czł. ks. J. Fijałek doprowadził do końca rozpoczęty jeszcze przez ś. p. B. Ulanowskiego w zeszycie 4-y m Studjów i materiałów do historii ustawodawstwa synodalnego w Polsce druk Statutów arcybiskupa Mikołaja Trąby wraz z bardzo dokładnym indeksem, również przezeń przygotowanym. Brak jeszcze jednak przedmowy.

Czł. O. Balzer nie mógł niestety jeszcze w tym roku przystąpić do dalszego druku tomu IV Corpus iuris polonici, zapewne jednak będzie mógł podjąć tę pracę w roku przyszłym. Czł. St. Estreicher przystąpił obecnie przy pomocy dra J. Serugi do ostatecznego przygotowania materiału do druku I tomu Źródeł prawa niemieckiego w Polsce, który obejmie zbiory polskich orytyli.

Komisja historii wojskowej po ukonstytuowaniu się opracowuje plan wydawnictwa Źródeł do dziejów wojskowych polskich. Postanowiono przystąpić do wydania Archiwum Komisji, którego I tom obejmie przedewszystkiem materiały do organizacji wojska w XV i XVI wieku.

Komisja do badania historii filozofji w Polsce ukończyła druk tekstu teodyceji Mateusza z Krakowa (9 arkuszy) w opracowaniu czł. Witolda Rubczyńskiego, tak iż po wydrukowaniu przedmowy ukaże się niebawem to znamienne dla schyłku średnio-wieczna dziełko polskiego filozofa i teologa. Bezpośrednio potem przystępuje Komisja do wydania dokumentów do usunięcia prof. Józefa Gołuchowskiego z katedry uniwersyteckiej w Wilnie i rozpocznie prace przygoto-

wawrze do wydawnictwa korespondencji naukowej filozofów polskich XIX wieku.

Kwartalnik filozoficzny. W roku sprawozdawczym ukazał się tom VI, w którym pomieszczono następujące prace: Zygmunta Zawirskiego: Wieczne pogromy światów; Stanisława Chelińskiego: Schopenhauera teoria prawa i państwa; W. M. Kozłowski: Filozofja czeska współczesna; Leona Chmaja: Kartezjusz i jego filozofja w świetle współczesnych badań; Witolda Rubczyńskiego: Krytyczny personalizm Williama Sterna; Adama Krokiewicza: Arkezilaos; Emanuela Anisfelda: Wstępne uzasadnienia Filozofji wierzącego; B. Gaweckiego: Stosunek czasowy przyczyny i skutku; Marjana Heitzmana: Geneza i rozwój filozofji F. Bacona. — Obok rozpraw pomieszczono szereg sprawozdań z literatury bieżącej.

Wydział matematyczno-przyrodniczy odbył w czasie sprawozdawczym 10 posiedzeń, na których przedstawiono ogółem 104 prace, z nich 4 wycofano a 100 przyjęto do druku.

Według treści było prac z zakresu: matematyki 5 astronomji 10, fizyki 11, chemji 26, mineralogji i petrografji 5, geografji 1, botaniki 15, anatomji, zoologji i biologji 24, fizjologii 4.

Wydano następujące publikacje:

1) Bulletin International de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sc. mathém. et nat. Série A. Sciences mathém. Année 1928—9.

2) Bulletin International de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences math. et nat. Série B. Sciences naturelles (*Botanique*). Année 1928.

3) Bulletin International de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences math. et nat. Série B. Sciences naturelles (*Zoologie*). Année 1928.

4) Mémoires de l'Académie Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sc. math. et nat. Série B: Sciences naturelles. Année 1928.

5) Comptes Rendus Mensuels des Séances de la Classe des Sciences mathématiques et naturelles. Année 1929. No 1—5.

W druku znajduje się:

Flora Polska, tom IV, pod redakcją czł. Wł. Szafera.

Komisja fizjograficzna wydała w roku sprawozdawczym 2-gi tom dzieła prof. dra A. Jakubskiego p. t. Bibliografia fauny polskiej do roku 1880, ważnego dla prac fizjograficznych i faunistycznych. Tom ten, będący 4-tym wydawnictwa „Monograficzne Prace Kom. fizjograficznej“, obejmuje 24 arkusze druku. Z dalszych dwóch tomów wydrukowano obecnie już 10 arkuszy.

Z fundusów Akademji, a częściowo także z subwencji Wydziału Nauki Ministerstwa W. R. i O. P. wydano znacznie obszerniejszy niż w latach poprzednich 63-ci tom „Sprawozdań Komisji fizjograficznej“ za rok 1928 (arkuszy 23), w którym pomieszczono 24 prac z dziedziny botaniki, geologii i zoologii, będących rezultatami badań fizjograficznych współpracowników ośrodka krakowskiego (12 prac), lwowskiego (2), poznańskiego (8), warszawskiego (1) i wileńskiego (1).

Nieco podwyższona w porównaniu z rokiem poprzednim kwota, jaką Komisja fizjograficzna uzyskuje corocznie z Wydziału Nauki Minist. Z. R. i O. P. na ba-

dania fizjograficzne kraju, pozwoliła na udzielenie zasiłku większej ilości współpracownikom Komisji i w nieco wyższej kwocie, niż w roku 1927. Fundusz ten w ogólnej sumie 42.000 zł rozdzielono jako zasiłek na badania fizjograficzne w terenie pomiędzy 165 współpracowników, należących do wszystkich pięciu ośrodków naukowych, a sprawozdanie roczne Kom. fizjograficznej, na które złożyły się sprawozdania z czynności wszystkich Kół fizjograficznych, objęło przegląd całokształtu badań fizjograficznych, podjętych w kraju z ramienia Komisji fizjograficznej.

Wszystkie te sprawozdania pomieszczono w tomie 63 Sprawozdań Komisji fizjograficznej.

Muzeum Fizjograficzne. Fundusze udzielone w roku 1928 przez Zarząd Akademii dozwoliły na dalsze wyposażanie Muzeum w sprzęty konieczne do należytego rozłożenia zbiorów, oraz na zwiększenie personalu, pracującego nad uporządkowaniem materiałów, nagromadzonych z biegiem lat w znacznej ilości w temże Muzeum. Dzięki temu wzrosła nietylko wystawowa część w Muzeum i postąpiła znacznie praca porządkowania i racjonalnego inwentaryzowania zbiorów, lecz także podjęto i wykonano w pracowniach szereg prac naukowych oraz nawiązano żywe stosunki z zagranicznymi muzeami przyrodniczymi i przyrodnikami.

W dziale botanicznym ukończono tymczasowe porządkowanie zielnika E. Wołoszczaka, t. j. oddzielono rośliny europejskie od egzotycznych (Ameryka, Azja, Afryka) i rozdzielono je według rodzin i rodzajów tak, że obecnie całość zbioru, obejmująca 96 fascykułów, jest dostępna dla pracy na miejscu.

Przygotowano do wcielenia do zielnika głównego i wciągnięto do katalogów:

1. Zielnik roślin naczyniowych lasu bukowego ze Złotego Potoku pod Częstochową (złożony przez dra M. Sokołowskiego);

2. Zielnik roślin kwiatowych z Podola (dar Instytutu Botan. Un. Jag.);

3. Zielnik roślin kwiatowych z Wołynia (dar dra J. Fudakowskiego);

4. Okazy rzadkich roślin z Tatr (dar dra J. Lilpopa).

Najwięcej pracy i czasu kosztowało zestawienie porównawczego zbioru nasion. Z materiałów A. Wagi, E. Wołoszczaka i różnych fragmentów zielników wybrano próbki nasion i umieszczono w szklanych flaszkach, zaopatrując w odpowiednie etykiety. Z przyczyn natury technicznej rozdzielono na razie materiał ten na dwie części: nasiona i owoce roślin egzotycznych (z materiałów A. Wagi) i nasiona roślin europejskich. Obie części uporządkowano według systemu Wettsteina i zaopatrzone w tymczasowy katalog kartkowy. W chwili obecnej zbiór ten obejmuje w całości około 1.000 gatunków i zajmuje trzy szafy. Praca nad gromadzeniem materiału nasion postępuje w dalszym ciągu.

W związku ze zbiorem nasion rozpoczęto porządkowanie dość bogatego materiału szyszek drzew szpilkowych europejskich i egzotycznych.

Praca nad porządkowaniem tych zbiorów postępuje szybciej dzięki przyjęciu od połowy kwietnia roku 1928 nowego pracownika p. J. Walasa w charakterze asystenta działu botanicznego.

Z darów otrzymało Muzeum oprócz wyżej wymienionych i uporządkowanych już zielników:

Zielnik nowych gatunków i odmian rodzaju *Hieracium* z Tatr (złożył dr B. Pawłowski); zielnik roślin naczyniowych z Włoch i Dalmacji (dar dra J. Lilpopa); zbiór mechów z pasma krakowsko-wieluńskiego (złożyła dr A. Kozłowska); zbiór porostów z Karpat (złożył dr J. Motyka); ze zbiorów ś. p. prof. dra Józefa Rostafińskiego: zbiór śluzowców (2 fascykuły), zbiór glonów morskich (3 fascykuły) i zbiór mechów (2 fascykuły); nadto następujące zbiory publikowane: Rabenhorst: *Cladoniae Europaeae* (Supl. I. 1863); Rabenhorst: *Cryptogamae vasculares* (Fasc. III, IV); Areschong: *Algae Scandinavicae exsiccatae* (6 fascykułów); Rabenhorst: *Die Algen Europas* (87 zeszytów); Farlow, Anderson, Eaton: *Algae exsiccatae Americae Borealis* (1 fascykuł); Żmuda: *Bryotheca Polonica* (2 fascykuły).

W dziale paleobotanicznym, pozostającym pod opieką kustosa działu botanicznego dra J. Lilpopa, zestawiono w ciągu miesięcy wiosennych w nowych gablotach, w świeżo pomalowanej i elektrycznie oświetlonej sali paleobotanicznej, zbiór wystawowy, ilustrujący rozwój flory Polski od karbonu po eocen. Zbiór ten obejmuje piękne i typowe okazy roślinności krakowskiego zagłębia węglowego, flory permo-karbońskiej Karniowic i Kwaczały, florę cechsztynu z Kajetanowa, retycką Tatr i gór Świętokrzyskich, triasową węgli blanowickich (okazy złożone w depozycie przez p. Panowa), jurajską glinek ogniotrwałych krakowskich i eocенską Tatr, wreszcie okazy Cycadeoideów. Na wystawienie materiałów z młodszego trzeciorzędu i czwartorzędu brak na razie miejsca.

Rozmieszczenie flor kopalnych w Polsce ilustruje osobna mapa ścienna, narysowana przez dra Lilpopa.

W dziale paleobotanicznym przybyły: okazy trzeciorzędowej flory kopalnej z warstw solnych w Wieliczce, 16 gatunków (złożył dr J. Zabłocki); skrzemieniały pień sagowca (*Cycadeoidea polonica* Wall.) (złożył p. K. Wallisch); okazy zboża paleolitycznego z Witkowiec pod Krakowem (dar p. E. Panowa); okazy nasion flory lasu mieszanego z profilu dyluwjalnego w Ludwinowie, uzyskane częścią drogą wymiany od dra J. Zabłockiego, częścią zebrane staraniem kustosa dra Lilpopa

W ciągu okresu sprawozdawczego, oprócz dra Lilpopa, który obok zajęć muzealnych, opracowuje florę międzylodowcową z Olszewic pod Tomaszowem, stałe miejsce w pracowni botanicznej zajmował dr J. Motyka, który od dłuższego czasu pracuje nad monografią rodzaju *Usnea* na podstawie materiałów własnych oraz sprowadzonych dla niego z zagranicy za pośrednictwem Muzeum z Botanisk Museum w Oslo, z Nationales Naturhistorisches Museum w Wiedniu i Magyar Nemzeti Museum w Budapeszcie. Przez przeciąg trzech miesięcy pracowała w Muzeum p. H. Czeczottowa nad zielnikiem A. Wagi z Pirenejów i własnymi materiałami tychże gór. Nadto kilku innych botaników korzystało na miejscu z zielnika i biblioteki przez czas krótszy oraz pożyczano materiały zielnikowe do zakładów botanicznych w Krakowie, Lwowie i w Warszawie.

Materiały geologiczne i paleozoologiczne grupowano w dalszym ciągu według formacyj w salach, w których materiały te znajdują już stałe pomieszczenie. Salę, przeznaczoną na formację jurajską, wyposażono w nowe ga-

bloty i szafy, a zbiory z tej formacji, zgrupowane tymczasowo w innej sali, przygotowano do ułożenia ich w nowych gablotach w dydaktyczny zbiór wystawowy i ułożono według grup świata zwierzęcego. Stare gabloty przeniesiono do preparatorni geologicznej, gdzie służyć one będą jako tymczasowe magazyny materiałów geologicznych, napływających do Muzeum.

Ze zbiorów A. Wagi, złożonych w pakach w magazynie, wydzielono okazy mineralogiczne i geologiczne. Okazy ze zbioru paleontologicznego zostały przygotowane do wcielenia ich do odpowiednich formacji, resztę zaś ułożono na razie w niezajętych gablotach. Meteoryty z Pułtuska, znajdujące się w tym zbiorze w ilości 805 okazów, otrzymają w roku przyszłym osobną gablotę.

Z materiałów surowych opracował kustosz działu geologicznego p. E. Panow część zbioru ś. p. prof. Zaręcznego z formacji kredowej.

W dziale geologicznym przybył zbiór skamielin z gaultu tatrzańskiego (dar p. E. Panowa i dra E. Passendorfera), okaz *Aspidoceras longispinum* Sow. z pod Krakowa i okazy soli z pod Truskawca (dary kustosza), nadto 3 okazy z kredy krzemienieckiej (dar dra J. Fudakowskiego).

Zbiory geologiczne wypożyczano jako materiał do prac naukowych trzem zakładom naukowym dla geologów tam pracujących, nadto na miejscu korzystała ze zbiorów kredowych p. Kokoszyńska, pracowniczka Zakładu Geologicznego Uniw. we Lwowie.

Stałe swe miejsce do pracy posiada w Muzeum dr E. Passendorfer, geolog Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie, który wykończył w ciągu 1928 r.

pięć prac, między niemi obszerne: Studium stratygraficzne i paleontologiczne kredy wierchowej w Tatrach. Obecnie wspólnie z kustoszem drem J. Lilpopem pracuje nad utworami interglacjalnymi Olszewie pod Tomaszowem.

W dziale zoologicznym część wystawowa powiększona została o okazy, które dotychczas nie były wystawione z powodu nieodpowiedniego spreparowania.

I tak wystawiono ze zbiorów A. Wagi, pozostałych jeszcze w magazynie, okazy koralu i innych zwierząt morskich, okaz dużego pająka ptasznika i gniazdo os brazylijskich. Dalej skorupiaki adriatyckie ze zbioru Ciastonia i otrzymane w r. 1921 w darze od p. Wojtusiaka skorupiaki i inne okazy fauny Atlantyku, spreparowawszy je częściowo na sucho, częściowo pomieszczając niektóre w słojach.

W materiałach przeznaczonych do pracy naukowej spreparowano w dziale lepidopterologicznym, pozostającym pod opieką pułk. W. Niesiołowskiego, przybyłe w 1928 roku zbiory, mianowicie tegoroczny zbiór motyli z Tatr (około 600 ok.), zbiór z okolic Truskawca około 100 sztuk, dar dra J. Fudakowskiego), zbiór z okolicy Żółkwi (około 100 sztuk, dar p. Schnür-Pełowskiego) i zbiór motyli alpejskich (około 80 sztuk, dar p. Klimesch'a z Linzu); nadto spisano, poetykietowano i zainwentaryzowano w sposób kartkowy w skomasywanym zbiorze motyli grupy *Bombycidae* i *Sphingidae*, a rozpoczęto grupę *Noctuidae*. Idąc w myśl polecenia Zarządu P. A. U. z pomocą powstającemu Muzeum Śląskiemu, przygotowano dla niego z dubletów wystawowy

zbiór fauny motyli polskich, a dla Muzeum Tatrzańskiego wystawowy zbiór motyli tatrzańskich.

W dużym bardzo zbiorze chrząszczy krajowych spisał kustosz dr Fudakowski grupę trzyszczy (*Cicindela*), skomasowaną w roku poprzednim i skontrolowaną w oznaczeniach przez specjalistę dra W. Horna, dyrektora Muzeum Entomologicznego w Dahlem koło Berlina, i ukończył już prawie komasację rodzaju: *Cychrus*, *Carabus* s. l. i *Procrustes*. W zbiorze muchówek spisał również i ustawił oddzielnie grupę *Sciarinae*, głównie ze zbioru Grzegorzeka, która skontrolowana została pod względem oznaczeń przez specjalistę rektora F. Lengersdorfa z Bonn. Rektor Lengersdorf w pracy, ogłoszonej na podstawie tego zbioru w biuletynie Polsk. Akad. Umiej. (Nr. 3—7 B. Zool. 1928), opisał z Polski dwa nowe dla nauki gatunki, a skasował 20 gatunków, utworzonych poprzednio przez Grzegorzeka.

W dziale błonkówek przystąpiono (dyr. J. Stach) do szczegółowego spisania, poetykietowania i zainwentaryzowania w sposób kartkowy okazów ze skomasowanego zbioru rodzaju *Halictus*, który skontrolowany został co do oznaczeń przez specjalistę dra P. Blüthgena z Naumburga. Dr Blüthgen ogłosił parę prac na podstawie tego materiału, którego główną część stanowi zbiór gen. Radoszkowskiego, zawierający liczne typy opisane przedtem przez Radoszkowskiego i Vachal'a, obecnie zaś przez dra Blüthgena.

Skomasowano również zbiory wijów i wysłano je do opracowania p. H. Jawłowskiemu do Zakładu Zoologicznego Uniwersytetu w Wilnie.

Okazy ptaków mongolskich wysłano do zbadania

p. J. Domaniewskiemu, kustoszowi działu przyrodniczego w Muzeum Tatrzańskim w Zakopanem.

Odwzajemniając się zagranicą, podjęto na prośbę przyrodniczych muzeów i stacyj zagranicznych pracę oznaczania i opracowania naukowego grup, dla których brak tam specjalistów. I tak z owadów bezskrzydłych (*Apterygogenea*) opracowano (dyr. J. Stach) dla Muzeum Senckenbergskiego w Frakfurcie nad Menem materiały, zgromadzone z półn.-zach. Hiszpanji, oznaczono materiał zebrany przez dra Mertensa z wysp morza Śródziemnego, opracowano bardzo obfite materiały z tej grupy owadów z całego przedwojennego obszaru Węgier, ostatnio także jaskiniowe z obszernych jaskiń w Aggteleker.

Ze zbiorów zoologicznych korzystali na miejscu często i miejscowi przyrodnicy oprócz zagranicznych.

Do zbiorów tych przybyły, głównie do działu motyli, wymienione wyżej zbiory (pułk. W. Niesiołowski, Z. Stuglika, dra J. Fudakowskiego, p. Schnür-Pepłowskiego, J. Klimescha, H. Kollara) oraz zbiór 100 okazów fauny Atlantyku (dar p. J. Wojtusiaka). Nadto otrzymano cenny zbiorek (60 okazów) ślepych chrząszczy jaskiniowych (dar pułk. dra M. Grabowskiego), chrząszcze z Tatr (koło 130 okazów), zebrane przez pułk. Niesiołowskiego wypchane okazy ptaków i ssawców krajowych oraz rogi (razem 42 okazy, dary p. H. Czechtowej, dra J. Lilpopa, J. Sagana i dra J. Zabłockiego), wreszcie mięczaki (140 okazów — dar dra J. Zabłockiego).

Wyniki pracy naukowej pracowników działu zoologicznego Muzeum Fizjograficznego ogłoszone zostały w ciągu roku 1928 w 4 pracach.

W ciągu roku 1928 ukończono też kartkową inwentaryzację podręcznej biblioteki Muzeum, która obejmuje 3.306 dzieł i 130 czasopism. Dzięki dotacji w kwocie 3.000 zł, przyznanej przez Zarząd Akademji na uzupełnianie tejże biblioteki, zakupiono w tym roku najpotrzebniejsze dzieła podręczne do oznaczeń z działu botanicznego, geologicznego i zoologicznego.

Muzeum pozyskało też w roku 1928 dwa portrety wielce zasłużonych członków Komisji fizjograficznej, mianowicie ś. p. prof. dra M. Nowickiego, malowany przez artystę Bąkowskiego, i ś. p. prof. dra J. Rostafińskiego, malowany przez M. Radlińską, ofiarowany Muzeum przez rodzinę ś. p. prof. Rostafińskiego.

Liczba osób zwiedzających Muzeum zwiększa się stale. Oprócz wielu przyrodników miejscowych i zamiejscowych oraz zagranicznych zwiedzili Muzeum Fizjograficzne w roku 1928 uczniowie i uczennice 31 klas szkół średnich miejscowych i zamiejscowych pod kierunkiem nauczycieli, parę kursów seminarjalnych, nadto przygotowywało się w Muzeum 23 kandydatów do egzaminu kwalifikacyjnego na nauczycieli szkół średnich, zapoznając się głównie z okazami fauny krajowej.

Muzeum Archeologiczne. Z prac muzealnych, poza stałymi zabiegami nad konserwacją zabytków nowo wpływających i uzupełnianiem konserwacji wykopalisk dawniejszych, przystąpiono do urządzenia magazynu naukowego, na którego pomieszczenie sprawiono odpowiednie szafy i pudła tekturowe. Ważny materiał naukowy, nie nadający się jednak do wystawienia, wydobyty z piwnic i schowków muzealnych, będzie mógł być tutaj ułożony w sposób przejrzysty i łatwo dostępny,

co umożliwi w dużej mierze korzystanie z niego prehistorykom. Obecnie już umieszczono w kilkuset pudłach materiały paleolityczne i neolityczne z wykopalisk zmarłego w styczniu 1929 a zasłużonego archeologa Stan. Czarnowskiego, część wykopalisk z jaskiń zachodniej Małopolski, materiały grodziskowe i t. p. Uporządkowanie to daje możność zaprowadzenia naukowej i administracyjnej inwentaryzacji, do której przystąpiono po przestudjowaniu przez pomocnika dyr. Muzeum dra T. Reymana sposobów używanych w najlepiej w Polsce zorganizowanym dziale prehistorycznym Muzeum Wielkopolskiego w Poznaniu i po uwzględnieniu specjalnych potrzeb tutejszego Muzeum: sprawiono w tym celu odpowiednie druki inwentaryzacyjne i rozpoczęto ich wypełnianie. Praca ta musi zająć dłuższy okres czasu, by mogła swemu zadaniu należycie odpowiedzieć.

Na skutek kilkakrotnych życzeń z kraju i zagranicy o wykonanie odlewu posągu t. zw. Światowida, sporządzono formy odlewnicze i wykonano kopje.

P. Stefan Krukowski, konserwator zabytków przedhist., ukończył prace nad uporządkowaniem zabytków paleolitycznych w tutejszem Muzeum, zaś konserwator, docent dr J. Żurowski, kontynuował porządkowanie dawnych materiałów neolitycznych oraz materiałów z Książnic Wielkich (pow. Pińczów), z Błonia i Beradzia (pow. Sandomierz), przywiezionych ze swoich badań konserwatorskich.

Uzyskanie dwóch stypendjów pozwoliło na zaangażowanie sił pomocniczych celem przyspieszenia prac naukowo-muzealnych.

Dla uzupełnienia obrazu kultury przedhistorycznej

tutejszego Muzeum sprowadzono szereg kopij zabytków śląskich z Muzeum we Wrocławiu.

Cenne wykopaliska neolityczne z Horodnicy umieszczono w nowej szafie.

Z badań konserwatorskich dra J. Żurowskiego wpłynęły do Muzeum zabytki przedhistoryczne z następujących miejscowości w powiecie sandomierskim: Beradź (osada z grobami kultury puharów dzwonoватych), Błonie (ementarzysko kultury grobów podkloszowych), Dacharzew (ceramika z grodziska), Koprzywnica (różne zabytki zebrane na powierzchni wydmy), Sandomierz miasto (groby neolityczne południowego typu).

Muzeum otrzymało w darze lub zakupiło za pośrednictwem kons. dra J. Żurowskiego wykopaliska z następujących miejscowości: Chruszczyna Mała pow. Pińczów (zabytki ze skarbu brązowego III okr. Monteliusa) — dar pp. Wł. Postawków; Janikowice pow. Miechów (osada neolityczna kultury małopolskiej) — zakupiono; Kopki pow. Nisko (groby ciałopalne kultury rzymskiej) i Nisko z okolicą (zabytki neolityczne z okolicy) — dar p. R. Janickiego; Rosiejów pow. Pińczów (zabytki przeważnie kultury rzymskiej) — dar p. Jana Tańskiego; Słupów pow. Miechów (siekierra krzemienna) — zakupiono; zbiór znalezisk z Podola po Kniaziołuckim zakupiono od p. Wł. Grabowskiego; Sokołowice pow. Pińczów (ceramika przedhist. nieokreślonego bliżej typu).

W roku ubiegłym, w myśl regulaminu Pol. Akad. Um., ukonstytuowała się Rada Muzealna, w skład której weszli: wyznaczony przez Zarząd Pol. Akad. Um. czł. H. Hoyer jako przewodniczący i dwaj członkowie Akademji: prof. J. Talko-Hryncewicz i dyrektor Mu-

zeum Archeologicznego prof. W. Demetrykiewicz. Rada ta odbyła dwa posiedzenia według programu, przewidzianego przez regulamin.

Sprowadzono do Muzeum zabytki egipskie z El-Kubanieh, pomieszczone chwilowo w Uniwersytecie Jagiell., owoć współdziałania Akademji Umiejętności w wykopaliskach, prowadzonych jeszcze przed wojną razem z Wiedeńską Akademią Umiejętności. Nabytki te, reprezentujące kultury przedhistoryczne i historyczne Egiptu, uporządkowano prowizorycznie i pomieszczone na drugim piętrze w sali wykopalisk egzotycznych.

Naukowo pracowali w Muzeum: p. Rosenberg z Kopenhagi (neolit), p. Kandyba z Pragi (ceramika malowana), p. Rosenówna z Warszawy (okr. lateński), p. Śmieszko ze Lwowa (okr. rzymski), czł. J. Kostrzewski z Poznania (ogólnie) oraz dr M. Ruxerówna z Poznania (skarb ryżanowski).

Muzeum, otwarte stale w piątki, zwiedziło kilka wycieczek i pojedynczych osób (razem około 700 osób).

Biblioteka Akademji otwarta jest codziennie (z wyjątkiem niedziel, świąt i feryj) dla pracujących naukowo od godz. 10 do 2 w południe i od godz. 6 do 8 wieczorem. Z czytelni korzystało przez cały rok, prócz członków Akademji i współpracowników Komisyj, 393 osoby 5876 razy. Na miejscu wydano dzieł 5658 w 9273 tomach i 1596 rękopisów. Na zewnątrz wypożyczono członkom Akademji, Komisyj i osobom poleconym 907 dzieł w 1689 tomach; innym bibliotekom 174 dzieł w 406 tomach i 134 rękopisy. Z innych bibliotek wypożyczono do Biblioteki Akademji dla użytku czytelników 617 dzieł w 738 tomach i 129 rękopisów. Pozycję wypożyczonych dzieł z innych

bibliotek stanowią niemal w całości druki dla redakcji Biblijografji Estreichera. Liczba czytelników w porównaniu z zeszłym rokiem obniżyła się o 18 osób, a wielokrotność ich korzystania z czytelni o 52, wzrosła zato ilość dzieł wydanych na miejscu o 1365, a ilość tomów o 2278. Ilość dzieł wypożyczonych na zewnątrz wzrosła niewiele, bo o 22, a ilość tomów o 40. Wzrosła także ilość wypożyczonych innym bibliotekom nie tyle w dziełach (tylko 9), ile w tomach, bo 113, rękopisów wypożyczyły inne biblioteki o 67 więcej. Z innych bibliotek wypożyczono 270 więcej dzieł, aniżeli w roku zeszłym, rękopisów zaś o 19 więcej.

Okazuje się z powyższego zestawienia, że mimo nieznacznego obniżenia się liczby czytelników, ruch w czytelni i Bibliotece Akademji nietylko nie słabnie, ale wzrasta, jeżeli się zważy na ilość dzieł i tomów wydanych na miejscu i wypożyczanych z innych bibliotek.

Dzięki temu, że z roku na rok Zarząd Akademji podwyższa, w miarę możności, dotację dla Biblioteki, można było dać więcej książek i rękopisów do oprawy i pozwolić sobie na zakupno potrzebnych książek, a nawet i rękopisów. W zeszłym roku oddano do oprawy 236 dzieł w 726 tomach i 11 rękopisów. Obecnie Zarząd Biblioteki kładzie główny nacisk na oprawę rękopisów, gdyż przeważna ich część jest umieszczona w teczках tekturowych, a ponieważ składają się one z luźnych zeszytów, a nawet pojedynczych kart, łatwo je pomieścić, zwłaszcza, jeżeli czytelnik ma przed sobą kilka rękopisów; mogą się zdarzyć także wypadki wyjęcia kart; najważniejszym jednak był wzgląd, że rękopisy pozo-

stawione w tym stanie w niedługim czasie tak zostaną zniszczone, że potem już nie będzie nawet co oprawiać.

Z ważniejszych nabytków zeszlórocznych należy wymienić kupno rękopisu p. t.: „*Terra regia propter benemeritos cives Regni Poloniae Magnique Ducatus Lithvaniae consecrata, alias registrum bonorum regalium tam hybernalium, quam mensalium S. R. M. collectum A. D. 1758*“. Z druków zaś zakupiono 31 tomów oprawnych Złotej Księgi Żychlińskiego, poza tem 3 słowniki (włoski, czeski i portugalski) i kilka dzieł, dotyczących się bibliografji, a nadających się do biblioteki podręcznej.

Biblioteka Akademji otrzymuje z zagranicy drogą wymiany 1321 wydawnictw z 61 akademij i 586 instytucyj naukowych z 44 krajów wszystkich części świata. Z wydawnictw tych wpłynęło do Biblioteki w ubiegłym roku 2695 tomów w 6193 zeszytach i numerach.

Wydawnictwa polskie otrzymuje Biblioteka z 154 miast, a 431 instytucyj i towarzystw naukowych, oraz urzędów państwowych, w liczbie 1327 tomów i 1822 zeszytów i numerów. Pisma te otrzymuje Biblioteka albo w drodze wymiany, albo po większej części zupełnie bezinteresownie.

Biblioteka Akademji udzieliła w czasie sprawozdawczym całego szeregu informacyj naukowych instytucjom i osobom prywatnym tak w kraju, jak i zagranicą; pośredniczyła też w wyszukiwaniu źródeł i robieniu odpisów z naszych rękopisów.

Biblioteka otrzymała w darze w roku ubiegłym, nie licząc publikacyj, nadchodzących w zamian za wydawnictwa Akademji, 358 dzieł w 405 tomach. Najwydatniej zasilają swemi wydawnictwami Bibliotekę Aka-

demji Instytut Wydawniczy „Biblioteka Polska“ w Warszawie, „Książnica-Atlas“ we Lwowie i Krakowska Spółka Wydawnicza. Ofiarowały do niej nadto swoje wydawnictwa Państwowy Bank Rolny w Warszawie, Biblioteka Iskier i Iskierok we Lwowie, Biblioteka Krasińskich w Warszawie, Miejska Biblioteka Publiczna w Łodzi, Wojskowe Biuro Historyczne w Warszawie, Centralne Biuro Hydrograficzne Min. Rob. Publ., miasto Bydgoszcz, Instytut Geograficzny Uniw. Jag., Państwowy Instytut Geologiczny, Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy i Wojskowy Instytut Geograficzny w Warszawie, Korporacja Studentów Uniwersytetu Poznańskiego „Pomerania“, Krakowski Oddział Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Książnica Miejska im. Kopernika w Toruniu, Lubelski Komitet Obchodu setnej rocznicy zgonu Stanisława Staszica, Macierz Szkolna w Gdańsku, Małopolska Straż Obywatelska, Muzeum ks. Czartoryskich, Muzeum Narodowe w Krakowie, Politechnika we Lwowie, Magistrat m. Poznania, Stowarzyszenie Miłośników dawnej Muzyki w Warszawie, Studium Słowiańskie Uniw. Jag., Studium Teologii Prawosławnej Uniw. Warsz., Towarzystwo Bibliotek Powszecznych w Warszawie, Polskie Towarzystwo Przyjaciół Książki w Paryżu, Polskie Towarzystwo Psychotechniczne w Warszawie, Towarzystwo Wydawnicze „Rój“, Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, wszystkie Uniwersytety, Główny Urząd Statystyczny, Związek Księgarzy Polskich i wszystkie Ministerstwa. Z osób prywatnych do wzbogacenia zbiorów bibliotecznych przyczynili się: Henryk Arctowski, M. J. Bajkow, Klemens Bąkowski, Władysław Baran, Kazi-

mierz Bartoszewicz, Jan Baudouin de Courtenay, J. M. Bazewicz, ks. Stanisław Bednarski, Michał Birzyszka, Zbigniew Bocheński, Władysław Borth, Władysław Brayer, Bolesław Breżgo, Adam Chmiel, Józef Białynia Chołodecki, Adolf Chybiński, Antoni Cieszyński, Adorjan Divéky, S. M. Dobrogajew, Stanisław Estreicher, Józef Feldman, Ludwik Finkel, Karol Górski, Kazimierz Grochowski z Harbina, Vicomte de Guichen, Kazimierz Hałaciński, Jiři Horák, Kazimierz Kaczmarczyk, Jadwiga Karwasińska, Adam Kłodziński, Stanisław Piotr Koczorowski, Józef Korpała, Stanisław Kot, Józef Gustaw Krajewski, Edward Krasieński, Stanisław Kutrzeba, Otto Laskowski, Aleksander Lattyák, Zdzisław Ludkiewicz, Walerj Łoziński, ks. Julian Antoni Łukaszewicz, Stanisław Markowski, J. Metallmann, Silvio Mikucki, S. M. Nekraszewicz, Mieczysław Niwiński, Bolesław Olszewicz, Adam Ostoja-Ostaszewski, Ed. Paegle, Bronisław Pawłowski, Josef Pekař, Jadwiga Petrażycka-Tomicka, Leon Petrażycki, Józef Piekarczyk, Jan Pietrzycki, Kazimierz Piwarski, Stefan Pomarański, Stefan Przewalski, Eugenjusz Przybyszewski, Helena Radlińska. E. Reinhardt, William J. Rose, Józef Rydel, Wojciech Józef Rządowski, Paweł ks. Sapiaha, Karol Schikora z Wrocławia, Marcin Schlott, Józef Seruga, Józef Siemieński, Wacław Sierpiński, Jan Smółka, Marjan Sokołowski, Salomon Spitzer, Adolf Suligowski, Stefan Surzycki, Franciszek Sypowski, Wacław Szczygielski, Regina Szewczykówna, ks. Władysław Szofdrski, Julian Talko-Hryncewicz, Ludwik Tomanek, Stanisław Tomkowicz, Stanisław Trzebiński, Seweryn Udziela, ks. Józef Umiński, Zygmunt

Wdowiszewski, O. Benedykt Welc, Władysław Wielhorski, ks. Ludwik Zalewski.

Do działu rękopisów oddała Komisja etnograficzna za pośrednictwem prof. Jana Stanisława Bystronia „Materiały etnograficzne z Podhala“, zebrane przez radcę Ignacego Moczydłowskiego w Nowym Targu. P. Arnold Liebeskind złożył: 1) dwa akta komisarza rządowego przy instytucjach naukowych Wolnego Miasta Krakowa i jego okręgu z lat 1835 i 1836, 2) Okólnik zapraszający członków Oddziału nauk moralnych Tow. Nauk. Krak. na posiedzenie z 5/I 1852, 3) Protokół posiedzenia Komitetu Akademickiego Tow. Nauk. Krak. z 15/VI 1852, 4) dwa akta rektora Uniw. Jag. (Łańcuckiego) z lat 1835 i 1836 i 5) Projekt (Felixsa Słotwińskiego) do Statutu Organicznego zarządzającego Sądownictwo z 7/IV 1849. P. Inspektor Seweryn Udziela ofiarował Registr odbierania mesznego z parochji tuleckiej z lat 1737 do 1881.

Biblioteka Polska w Paryżu. W ciągu ostatniego roku dokończono przebudowy i remontu gmachu Biblioteki, a mianowicie: ukończono odnowienie fasady, przerobiono skład na parterze na dwa mieszkania (2- i 1-pokojowe), odnowiono podwórze, odrestaurowano klatkę schodową. Wobec ustąpienia lokatora z IV piętra odnawia się to piętro, gdzie będą urządzone dwa mieszkania. Przez urządzenie tych kilku mieszkań wzrosły dochody z gmachu, gdyż mieszkania są wynajmowane. Piętra I i III dalej są zajmowane przez poprzednich lokatorów, korzystających z ochrony ustawowej i płacących niskie czynsze.

Przez przeróbki przestrzeń, zajmowana na Bibliotekę i Muzeum im. A. Mickiewicza, wzrosła z 499 m² na

880 m²; resztę wydatków na przebudowę pokryje subwencja specjalna Ministerstwa Spraw Zagranicznych, wstawiona w budżet na rok 1929/30 w kwocie 125.000 zł, z czego wypłacono już 80.000 zł.

Subwencja zwyczajna Ministerstwa W. R. i O. P. na rok 1929/30 została podwyższona na 50.000 zł, co jednak — wraz z dochodami z domu — ledwie wystarcza na pokrycie zwiększonych wydatków rzeczowych i osobistych. Na opłacanie specjalnego „informatora“ o Polsce współczesnej wypłaca Ministerstwo S. Z. od 1 lipca 1928 r. po 1.000 zł miesięcznie. W skład personelu wchodzi obecnie: delegat P. A. U. (Franciszek Pułaski), kustosz Biblioteki (Stanisław Piotr Koczorowski), kustosz Muzeum (Bronisława Mońkiewiczówna), dochodząca buchalterka, dwie siły pomocnicze (dla Biblioteki i dla Muzeum), woźny i portjer. Zginęły tragicznie dwie siły: dobra pracownica ś. p. Piotrowska i niedawno dopiero jako informator zakontraktowany, pełen inicjatywy i zapału ś. p. Stanisław Grabiański.

W ubiegłym roku praca inwentaryzowania i katalogowania, prowadzona już tylko zwykłymi siłami Biblioteki, szła powolniej naprzód. Katalog kartkowy i inwentarz doszedł do nru 48.000; katalog książek, które mają być odesłane do kraju, dochodzi do 20.000; nadto skatalogowano 4.000 dzieł do katalogu o Polsce współczesnej, przyczem układa się równocześnie katalog rzeczowy tych dzieł. Pozostaje do zinwentaryzowania i skatalogowania razem około 11.000 dzieł (z czego około 7.000 przeznaczonych do odesłania do kraju). W Warszawie utworzono czasowe biuro, pod kierunkiem dr Newlin-Wagnera, dla nabytków do biblioteki o Polsce

współczesnej. Biuro to gromadzi dezyderata, wykazane w katalogu, ułożonym na ten cel, w ilości ok. 10.000 pozycji. Dotąd zebrano z darów instytucyj naukowych i prywatnych nakładów ok. 1.000 dzieł. Obecnie gromadzi się wydawnictwa urzędowe oraz korzysta w pewnej mierze z udostępnionego przez p. ministra Spraw Wewnętrznych egzemplarza obowiązkowego, poczem przystąpi się do nabywania dzieł, których inną drogą nie dało się pozyskać. Katalog dezyderatów będzie uzupełniany przez spożytkowanie urzędowego Wykazu druków nieperjodycznych, ogłaszanego przez Ministerstwo W. R. i O. P. i dzięki zarządzeniu Ministerstwa Spraw Zagranicznych, które okólnikiem, opracowanym przez zarząd Biblioteki Polskiej w porozumieniu z Ministerstwem W. R. i O. P., ma zalecić polskim placówkom dyplomatycznym dostarczanie Bibliotece Polskiej spisu druków o Polsce, pojawiających się w poszczególnych krajach.

W toku jest katalogowanie rękopisów Biblioteki. Uporządkowano i zinwentaryzowano archiwa towarzystw emigracyjnych i archiwum Biblioteki Polskiej. Luźne rękopisy zostały ułożone prowizorycznie.

Katalog rycin obcych doprowadzono do nru 11.000. Prowadzi się dwa katalogi kartkowe: A) dla użytku specjalistów w układzie według nazwisk: a) rytowników, b) malarzy (twórców) i c) przedmiotu i B) dla publiczności, skrócony, według rytowników. Pozostaje do skatalogowania ok. 6.200 rycin obcych i 3.800 polskich (te ostatnie posiadają dawny katalog, wymagający przerebienia). Katalogowanie rycin zostało wstrzymane ze względu na brak kredytów na ten cel.

Katalog rękopisów, tyjących się Adama Mickiewi-

cza, opracowany przez dra A. Lewaka, został już oddany do druku. Na jego wydanie przyznało Ministerstwo W. R. i O. P. osobną subwencję w kwocie 4.500 zł.

Czytelnia i Biblioteki otwarta jest dla publiczności od listopada 1928 r. w godzinach od 9 rano do 8 wieczór, w soboty do godz. 4 po południu. Ilość czytelników wzrosła z 89 w listopadzie 1928 r. do 188 w marcu i 197 w kwietniu b. r.

Działalności odczytowej Biblioteka jeszcze nie rozpoczęła. Na razie sala odczytowa była odnajmowana za symboliczną opłatą 1 fr. na następujące odczyty: Korab-Kucharki — O Starej i Nowej Emigracji; K. Smogorzewski — O propagandzie polskiej we Francji; A. Krawczyński — Księgarstwo Polskie we Francji. Odbywały się w niej nadto zebrania Towarzystwa Szerzenia Sztuki i Literatury polskiej we Francji, a Związek Studentów polskich Szkoły Nauk politycznych zbierał się w niej na swoje wieczory dyskusyjne za każdorazowym zezwoleniem zarządu Biblioteki Polskiej.

Muzeum Adama Mickiewicza otwarto dla publiczności w listopadzie 1928 r. Od maja 1928 r. do 8 maja 1929 r. zwiedziło Muzeum 329 osób, w tem kilka wycieczek, a mianowicie: La Société d'Art et Science, La Fédération des Universités Populaires, Wycieczka Przedstawicieli Opieki polskiej we Francji, Stowarzyszenie Robotników żydowskich we Francji im. „Władimira Medema“. Na dzień 3 maja 1929 r. urządzono w Muzeum wystawę autografów Adama Mickiewicza i pierwszych wydań jego utworów (w 5-ciu gablotach). Na czas wystawy, która trwała od 3 do 8 maja, dr

Ludwik Gorecki, wnuk Poety, pożyczył uprzejmie meble, należące niegdyś do Adama Mickiewicza.

W okresie sprawozdawczym Muzeum wzbogaciło się następującymi darami: od p. Dionizego Zaleskiego, po ś. p. bracie jego Karolu 12 portretów i obrazków; od p. Marji Mickiewiczówny kilkanaście portretów rodziny Szymanowskich i Malewskich oraz 2 szafki po Werze Klustin, ofiarowane przez nią Władysławowi Mickiewiczowi. Dział druków i autografów wzbogacił się darami p. L. Almy Tademy, p. Winogradowa z Moskwy, p. Henryka Mościckiego, prof. Stanisława Pigonia, p. Kolbuszewskiego, p. George Rapall Noyes'a z Kalifornji, Stowarzyszenia „Les Amis de la Pologne“ w Paryżu (wydawnictwa) i in., oraz większą ilością wycinków i druków zebranych przez p. Marję Mickiewiczównę.

Z okazji uroczystości Mickiewiczowskich w Paryżu wydała p. Bronisława Mońkiewiczówna, kustosz Muzeum, broszurę p. t.: „Musée Adam Mickiewicz à Paris. Notice explicative à l'usage des visiteurs“ w 12°, str. 32 i 10 rycin.

Po ukończeniu głównych prac reorganizacyjnych odbyło się dnia 3 maja 1929 otwarcie Biblioteki Polskiej przy udziale prezesa Polskiej Akademji Umiejętności, prof. K. Kostaneckiego i członków Akademji: rektora Uniw. Jagiell. Józefa Kallenbacha i prof. Ignacego Chrzanowskiego, prof. Marcelęgo Handelsmana, który reprezentował też Uniwersytet Warszawski. O godzinie 3-ej odsłonięto trzy tablice pamiątkowe z napisami:

Tablica I.

Biblioteka Polska w Paryżu.

- 1838 r. powstała ze zjednoczonych bibliotek Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Towarzystwa Naukowej Pomocy.
- 1839 r. oddana na użytek publiczny.
- 1854 r. przeniesiona do własnego domu.
- 1893 r. przekazana Akademji Umiejętności w Krakowie, która zakłada przy niej swoją Stację Naukową.
- 1903 r. wzbogacona Muzeum Adama Mickiewicza, ofiarowanym przez Władysława Mickiewicza.
- 1929 r. odnowiona staraniem Polskiej Akademji Umiejętności i kosztem Rządu Rzeczypospolitej Polskiej oraz miast Warszawy i Poznania.

Tablica II.

Zasłużeni.

Adam Czartoryski	Władysław Zamoyski
Juljan Ursyn Niemcewicz	Stanisław Małachowski
Ludwik Plater	Adam Mickiewicz
Teodor Morawski	Eustachy Januskiewicz
Andrzej Plichta	Cezary Plater
Karol Sienkiewicz	Władysław Czartoryski
Józef Reitzenheim	Tytus Działyński
Feliks Wrotnowski	Zygmunt Krasiński
Karol Kniaziewicz	Leonard Chodźko
Henryk Dembiński	Ignacy Domeyko
Stanisław Barzykowski	Franciszek Wołowski
Józef Bem	Władysław Plater
Ludwik Bystrzonowski	August Cieszkowski

Roman Załuski	August Szultz
Aleksander Jełowicki	Klementyna Hoffmanowa
Bohdan Zaleski	Konstanty Gaszyński
Juljusz Słowacki	Stefan Witwicki
Fryderyk Chopin	Karol Montalembert
Maciej Wodziński	Felicyt Lamennais

Tablica III.

Zasłużeni.

Władysław Zamoyski junior	Miasto Paryż
Walerjan Kalinka	Sejm Krajowy Galicyjski
Bronisław Zaleski	Ministerstwo Wyznań Re-
Józef Rustejko	ligijnych i Oświecenia
Lubomir Gadon	Publicznego
Władysław Mickiewicz	Ministerstwo Spraw Zagra-
Stanisław Tarnowski	nicznych
Stanisław Smolka	Sejm Rzeczypospolitej Pol-
Józef Korzeniowski	skiej
Kazimierz Morawski	Miasto Warszawa
Bolesław Ulanowski	Miasto Poznań
Ministerstwo Oświaty Fran-	
cuskie	

W uroczystości wzięło udział około 300 osób, w szczególności ze strony Rządu Francuskiego p. minister Oświaty Pierre Marraud i szef jego gabinetu Marcel Oudinot, ze strony Rządu Polskiego ambasador Chłapowski i konsul generalny Poznański z całym personelem Ambasadory i Konsulatu Generalnego, delegat Ministerstwa W. R. i O. P. dyr. dep. Fr. Połocki i delegat stały tego M-stwa, Zygmunt Zaleski; ze strony grupy parlamentarnej

polskiej Izb francuskich jej wiceprezes p. Evain, ze strony francusko-polskiej grupy polskich Izb prawodawczych marszałek Senatu Szymański, Zdzisław Lubomirski, Leon Łubieński, sen. Motz. Z przedstawicieli świata naukowego francuskiego brali udział: prezes Akademji Francuskiej Pierre Nolhac i sekretarz stały René Doumic, członkowie innych Akademij: Cognat, Omont, Prou, Mazon, Strowski, Bourgeois, Blondel, Babiński, Jusserand; rektorowie: Sorbony Charléty, Collège de France Croiset, Instytutu Katolickiego arcyb. Baudrillart, Instytutu Słowiańskiego Fournol, Instytutu Międzynarodowego Współpracy umysłowej Luchaire, Szkoły języków wschodnich P. Boyer. — Pierwszy wygłosił przemówienie prezes Pol. Akademji Umiejętności. Następnie przemawiał w zastępstwie ministra Oświaty p. Marraud szef jego gabinetu Marcel Oudinot, wiceprezes grupy francusko-polskiej francuskich Izb prawodawczych p. Evain, wkońcu p. ambasador Chłapowski, zapewniając o poparciu, którego tej instytucji Rząd Polski będzie stale udzielał.

O godz. 9 wieczorem tego dnia odbyło się uroczyste posiedzenie doroczne z następującym porządkiem dziennym: 1) zagajenie prezesa Polskiej Akademji Umiejętności prof. Kazimierza Kostaneckiego; 2) sprawozdanie delegata P. A. U. Franciszka Pułaskiego z działalności Biblioteki Polskiej i Muzeum Ad. Mickiewicza za lata 1926—28; 3) odczyt rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Józefa Kallenbacha: Wspomnienia o Bibliotece Polskiej. 4) Odczyt prof. Uniw. Jagiell. Ignacego Chrzanowskiego: Trwałe wartości Ksiąg Pielgrzymstwa Mickiewicza.

Po przemówieniu prezesa i sprawozdaniu delegata

zabrał głos marszałek Senatu Szymański, który podziękował Akademji za uwzględnienie życzeń polskich Izb prawodawczych co do stworzenia dla parlamentarzystów francuskich źródła dokumentacji o Polsce współczesnej; w zakończeniu złożył dla Muzeum Mickiewiczowskiego ziemię z pod wiazu, rosnącego w granicach posiadłości p. Stanisława Rzewuskiego przy ulicy Kościuszki nr 14 w Wilnie, a pod którym A. Mickiewicz tworzył swe młodzieńcze dzieła czasu pobytu w Wilnie. Z kolei składali życzenia odnowionej Biblijotece Polskiej prof. Ruszczyce imieniem Uniwersytetu Wileńskiego, prof. Grabowski imieniem Uniwersytetu Poznańskiego i prof. Kucharski imieniem Uniwersytetu Lwowskiego.

Stacja Rzymska. Pomieszczenie Stacji Akademji w Hospicjum św. Stanisława w Rzymie powiększyło się od lipca 1928 r. o dwa pokoje, opróżnione przez lokatora. Na użytek Stacji służą więc obecnie: trzy wcale obszerne sale, przeznaczone na biblijotekę i czytelnię, jeden pokój biblijotekarza, cztery pokoje mieszkalne, któremi dysponuje Akademia, i dwa pokoje mieszkalne, oddane do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Wszystkie pokoje urządzono kosztem zwyczajnej dotacji Stacji. W Stacji ma oparcie Ekspedycja Rzymska, której uczestnicy tu mieszkają; w roku 1928/9 zajmowali pokoje w Stacji: czł. ks. rektor J. Fijałek, prof. Abdon Kłodzinski, dr W. Budka, dr Z. Kozłowska-Budkowa i czł. J. Dąbrowski. Nadto — nieraz obok subwencji na wyjazd do Włoch — Akademia przyznawała pokoje innym pracownikom naukowym, udającym się do Rzymu na studia. Subwencje otrzymali: dr M. Serejski 1.500 zł, dr St. Gąsio-

rowski 2.000 zł, czł. St. Wędkiewicz 1.000 zł; pokoje zaś mieli przyznane: dr M. Serejski, dr St. Gąsiorowski, dr R. Gostkowski, prof. R. Pollak prof. St. Glaser.

Pomieszczenie to wystarczyć na długo nie może. Konieczną jest rzeczą rozbudowanie Stacji Rzymskiej, jeśli ma ona wyrównać choć w części naukowym „szkolom“ i „instytutom“ innych narodów. Jest takich instytutów obecnie w Rzymie kilkanaście. Są to bądź wyłącznie instytuty, przeznaczone dla badań naukowych: historycznych (francuski, pruski, austriacki), archeologicznych (włoski, niemiecki), historii sztuki (Hertziana) bądź też obejmujące także uczniów, kształcących się w zakładach naukowych w Rzymie (w literaturze i języku włoskim, w teologii), i artystów, przyjeżdżających dla studjów (Instytut węgierski, obliczony na 50 osób, amerykański dla 30 osób, angielski i inne). Przekształcenie dotychczasowej Stacji Rzymskiej Pol. Akademii Umiejętności na Instytut o szerszym zakresie działalności stało się rzeczą pilną ze względu na hojny dar Karola hr. Lanckorońskiego, który ofiarował Akademii zbiór reprodukcji zabytków sztuki, zwłaszcza z epoki renesansu, głównie z obszaru Włoch, ale także i z poza Włoch, w liczbie około 60.000 fotografii, z warunkiem, że zbiór ten będzie pomieszczony w Stacji Rzymskiej pod opieką osobnego kustosa, któryby tam kierował pracą naukową studentów, oddających się studjom historii sztuki. W celu przygotowania przekształcenia Stacji udał się do Rzymu w kwietniu 1929 r. sekretarz generalny Akademii prof. Stanisław Kutrzeba. Okazało się, iż nabycie budynku już istniejącego nie jest rzeczą wskazaną ze względu na znaczny

koszt oraz iż trudnoby taki budynek przerobić dla właściwego celu, że raczej należałoby odpowiedni budynek wystawić. Trzeba będzie jednakże wpierv postarać się o odpowiednie fundusze. Stanisław Henryk hr. Badeni, interesujący się kwestją rozszerzenia zakresu działania Stacji także na historję sztuki, przyrzekł ofiarować kwotę 50.000 zł, jeśli Akademia kupi odpowiedni budynek. Koszt budynku, któryby objął bibliotekę i zbiór fotografij, mieszkania: dyrektora, kustosa i bibliotekarza, oraz pokoje dla stypendystów wyniesie wraz z urządzeniem koło 500.000 zł, nadto sprawienie biblioteki podręcznej dla historii sztuki ze względu na kosztowność wydawnictw pochłonie koło 60.000 zł.

Na razie da się urządzić prowizorjum przez powiększenie zajmowanego lokalu w Hospicjum św. Stanisława, mianowicie przez wynajęcie jeszcze kilku pokoi, z których lokatorzy zgodzili się ustąpić. W jesieni więc zapewne zostaną już tam sprowadzone fotografie, ofiarowane przez hr. Lanckorońskiego; córka ofiarodawcy, dr Karolina Lanckorońska, ofiarowała się podjąć bezinteresownie pracę zinwentaryzowania i skatalogowania — przy odpowiedniej pomocy — tego zbioru.

Fundusz ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza. Przeszłego roku po raz pierwszy można było przeznaczyć z dochodów tego funduszu kwotę 20.000 zł na cele wskazane przez testament ś. p. Wł. J. Fedorowicza. Przyznano z tego funduszu nagrodę w kwocie 5.000 zł prof. Edmundowi Załęskiemu za całą jego działalność w zakresie hodowli roślin i doświadczalnictwa rolniczego. Rozpisano konkurs na trzy stypendja dla kształcących się w rolnictwie, dwa po 2.400 zł dla kształcących się w kraju,

jedno w kwocie 5.200 na wyjazd za granicę; jednakże tylko jedno krajowe stypendjum można było nadać z powodu braku u innych kandydatów przepisanych warunków. Kwotę 3.000 zł przyznano na dokończenie druku II tomu Polskich Instruktarzy gospodarczych, przygotowanych przez ś. p. prof. Stefana Pawlika. Przyjęto na koszt funduszu wydanie I tomu Pism zbiorowych prof. Emila Godlewskiego (sen.); druk tego tomu bardzo znacznie posunął się naprzód. Na rok 1929 Zarząd Akademji przeznaczył z funduszu tego na cele naukowe znowu kwotę 20.000 zł. Rozpisano więc konkurs na trzy stypendja, jak w roku zeszłym. Powołano do życia osobną komisję doradcą, złożoną z rolników i uczonych, dla obmyślenia stałego wydawnictwa monografij z zakresu rolnictwa.

Fundusz ś. p. Pawła Tyszkowskiego. Mimo znacznych wydatków, które jeszcze trzeba ciągle ponosić z dochodów dóbr, zapisanych Polskiej Akademji Umiejętności przez ś. p. P. Tyszkowskiego na pokrycie legatów i odbudowy, można było już od r. 1927 przyznawać pewne przynajmniej sumy na cele, przewidziane testamentem ofiarodawcy, t. j. przede wszystkim na badania nad rakiem i chorobami wenerycznymi. W r. 1926 otrzymali z tego funduszu subwencje: prof. K. Klecki (3.000 zł), prof. St. Ciechanowski (3.500 zł), prof. Witold Nowicki i dr Jakób Parnas (2.500 zł), prof. J. Lenartowicz i prof. Rudolf Weigl (3.150 zł), dr A. Oszacki (3.000 zł), dr T. Dyboski (2.000 zł) i dr M. Solecka (2.500 zł); w r. 1928: prof. K. Klecki (6.000 zł); prof. St. Ciechanowski (8.000 zł), prof. W. Nowicki i dr J. Parnas (5.500 zł), prof. J. Lenartowicz i prof. R. Weigl (3.100 zł), prof. E.

Godlewski jun. (4.000 zł), dr Włodzimierz Mikułowski (3.000 zł), prof. L. Hirschfeld i prof. Z. Radliński (5.000 zł), prof. R. Weigl (na badanie tyfusu plamistego, 5.000 zł), dr B. Pieczenko (2.000 zł); nadto wydano kosztem tego funduszu I tom Patologii prof. K. Kleckiego. Na rok 1929 Zarząd przeznaczył na subwencję z tego funduszu znowu kwotę 50.000 zł., jeszcze nie w całości rozdana.

Stosunki z zagranicą. Na Zjeździe historycznym w Oslo reprezentował Akademię czł. Br. Dembiński; na Zjeździe przeciwgruźliczym w Rzymie prof. A. Rosner. W Federacji Towarzystw historycznych Europy wschodniej przedstawia Akademię czł. M. Handelsman. W ciągu ostatniego roku odbył się szereg zjazdów związków międzynarodowych, w których Akademia występuje jako przedstawicielka Rzeczypospolitej Polskiej; w posiedzeniach Conseil de Recherches brali udział z ramienia Akademii członkowie: K. Kostanecki, E. Godlewski jun. i M. Siedlecki, ci dwaj ostatni także w zebraniu Unji biologicznej; w zebraniu Unji astronomicznej czł. T. Banachiewicz, prof. M. Kamiński i prof. M. Ernst; Unji matematycznej członkowie: W. Sierpiński i S. Banach; Unji chemicznej czł. W. Świętosławski; Unji geograficznej czł. E. Romer; w r. 1929 w posiedzeniu Union Académique czł. ks. K. Michalski. Przedstawiciele Akademii brali czynny udział w pracach, zwłaszcza w Unji biologicznej (wnioski w sprawie konwencji co do ochrony przyrody) i w Unji akademickiej (obszerny memorjał w sprawie wydania Corpus philosophorum medii aevi, wygotowany przez czł. ks. K. Michalskiego na życzenie

Unji, wyrażone na posiedzeniu z r. 1928, na którym postawiony był wniosek ze strony P. Akademji Umiejętności w sprawie tego wydawnictwa).

W związku z przynależnością do Union Académique przystąpiła Polska Akademia Umiejętności do międzynarodowego wydawnictwa „Corpus vasorum antiquorum“ celem wydania zeszytu polskiego, zawierającego reprodukcje waz starożytnych, znajdujących się w zbiorach polskich. W ciągu ubiegłego roku sfotografowano do tego celu wazy prawie we wszystkich zbiorach polskich, mianowicie: Muzeum ks. Czartoryskich w Gołuchowie (265 waz), Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie (110 waz), Gabinet archeologii klasycznej U. J. (200 waz), Muzeum Wielkopolskie w Poznaniu (90 waz), Seminarjum archeologii klasycznej Uniw. w Poznaniu (40 waz), Muzeum Miejskie w Bydgoszczy (10 waz); w Warszawie: Muzeum Narodowe (120 waz), Państwowe Muzeum Archeologiczne (35 waz), Muzeum im. Erazma Majewskiego (170 waz), Biblioteka hr. Krasińskich (12 waz), zbiory p. Leopolda Binentalą (24 waz); Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Wilnie (46 waz), Muzeum Uniwersytetu w Wilnie (2 wazy), zbiory ks. Janusza Radziwiłła w Nieborowie (6 waz), zbiory hr. Branickiego w Wilanowie (około 50 waz). Razem sfotografowano dotychczas około 1.180 waz. Pozostają jeszcze do sfotografowania wazy w zbiorach hr. Tarnowskiego w Dzikowie, hr. Potockiego w Łańcucie oraz ewentualnie hr. Lanckorońskiego w Wiedniu. Podkreślić należy, iż u właścicieli i zarządów zbiorów natrafiła Akademia na bardzo daleko idącą pomoc w tej pracy. Zbiory w Wilanowie sfotografował prof. E. Bulanda, inne dr K. Bulas. Obecnie przygotowuje się

opisy waz i już dość znaczna ich ilość została opracowaną w sposób, przyjęty w wydawnictwie Corpus vasorum, dalsza praca w toku, tak że do wydania będzie można przystąpić jeszcze w bieżącym roku.

Przygotowuje się też do druku dalszy tom Bibliografji nauk matematyczno-przyrodniczych, za lata 1919—1922, w opracowaniu czł. H. Hoyer a.

W r. 1931 upływa termin konwencji o utworzeniu Conseil de Recherches, zawartej na lat 10; ze strony Pol. Akademji Umiejętności wchodzi w skład Komisji międzynarodowej, przygotowującej projekt zmian w konwencji, czł. K. K o s t a n e c k i; wnioski polskie zostały opracowane w osobnej komisji i przyjęte przez Zarząd Akademji.

Już w poprzednim roku rozpoczęły się z inicjatywy p. ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pertraktacje między P. Akademią Umiejętności, Ministerstwem W. R. i O. P., Ministerstwem Robót Pulicznych i Ministerstwem Spraw Wojskowych w sprawie reorganizacji Komitetu Narodowego geodezyjno-geofizycznego. Rokowania doprowadziły na konferencji pod przewodnictwem p. ministra Dobruckiego do uzgodnienia projektu statutu dla Komitetu Narodowego geodezyjno-geofizycznego; rozszerzono skład Komitetu, przyznano na skład wpływ p. ministrowi W. R. i O. P., z drugiej strony zaś Komitetowi przyznano szerokie atrybucje, jakkolwiek tylko doradczego charakteru, w zakresie prac geodezyjnych, podejmowanych w obrębie Rzeczypospolitej. Ogłoszenie tego statutu zostało jednak w ostatniej chwili wstrzymane z przyczyn bliżej jeszcze Akademji nieznanym.

DODATEK DO SPRAWOZDANIA.

Biblijografja wydawnictw Polskiej Akademji Umiejętności

od 1 czerwca 1928 do końca lipca 1929.

(Ceny w złotych).

I. Wydział filologiczny¹.

Archiwum Filologiczne nr 8. Kraków 1929, 8°, str. 90.

Treść: Casimirus Felix Kumaniecki: De Satyro peripatetico. 4.—

Barycz H. p. Biblijoteka pisarzy polskich nr 82.

Biblijografja polska Karola Estreichera. Ogólnego zbioru tom XXVII.

Lit. S-Sb. Wydał Stanisław Estreicher. Kraków 1929, 8°, str. IX+421+IX+11 nlb. 60.—

Biblijoteka Pisarzy Polskich nr 81, Kraków 1929, 8°, str. XXXIV+635+3 nlb.

Treść: Jan Chryzostom z Gosławie Pasek. Pamiętniki. Z rękopisu wydał Jan Czubek. Wydanie zupełne. 4:50

— nr 82, Kraków 1929, 8°, str. XV i 180.

Treść: Jana Brożka Gratis 1625. Wydał H. Barycz. 2.—

Biblijoteka przekładów z literatury starożytnej nr 6, Kraków 1929, 8°, str. LXVIII+622+6 nlb.

Treść: Platon Rzeczpospolita. Przełożył, wstępem i objaśnieniami zaopatrzył Stanisław Lisiecki. 12.—

Bobkowska Wanda. Nowe prądy w polskim szkolnictwie ludowem w początku XIX wieku. Kraków 1928, 8°, str. VIII+318, 9.—

¹ Bulletin I/II oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de philologie. Classe de histoire et de philosophie.

- Bocheński Zb.** p. Bulletin I/II 1928 nr 7—10.
— — 1929 nr 1—3.
- Bochnak A.** p. Bulletin I/II 1926.
- Brahmer M.** p. Bulletin I/II 1926.
- Czernobajew W.** p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.
- Czubek J.** p. Biblioteka Pisarzy Polskich nr 81.
- Dalbor W.** p. Przegląd Historji Sztuki rocz. I, zes. 1—2.
- Dettloff Szcz.** ks. p. Przegląd Historji Sztuki rocz. I, zes. 1—2.
- Dobrzycki J.** p. Bulletin I/II 1928 nr. 4—6, nr 7—10.
- Estreicher K.** p. Bibliografja Polska.
- Estreicher St.** p. Bibliografja Polska.
- Fijałek J.** ks. p. Bulletin I/II 1926.
- Furmankiewiczówna K.** p. Bulletin I/II 1926.
- Gąsiorowski S.** p. Bulletin I/II 1926.
— — 1928 nr 1—3.
— — 1929 nr 1—3.
— Prace Komisji historii sztuki t. II, zes. 2.
- Górski Konrad.** Grzegorz Paweł z Brzezia. Monografja z dziejów polskiej literatury arjańskiej XVI w. Kraków 1928, 8°, str. 296.
10—
- Grabowski T.** p. Bulletin I/II 1926.
- Willman-Grabowska H.** p. Prace Komisji orientalistycznej nr 12.
- Jarosławiecka M.** p. Bulletin I/II 1928 nr 7—10.
— — 1929 nr 1—3.
- Kallenbach J.** p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.
- Karłowicz Jan.** Słownik gwar polskich. Tom I, A-E. Kraków 1929, str. 454+10 nlb. Anastatyczny przedruk wydania z r. 1900.
60—
- Klemensiewicz Z.** p. Bulletin I/II 1926.
- Klinger W.** p. Rozprawy Wydziału filol. t. LXII, nr. 6.
— p. Bulletin I/II 1928 nr 7—10.
— — 1929 nr 1—3.
- Komornicki St.** p. Bulletin I/II 1928 nr. 1—3.
- Kotwicz Wł.** p. Bulletin I/II 1928 nr 4—6.
- Kowalski J.** p. Bulletin I/II 1926.
- Kowalski T.** p. Prace Komisji orientalistycznej nr 11.

- Krókowski J.** p. Bulletin I/II 1926.
- Kumaniecki K. F.** p. Bulletin I/II 1926.
— — 1927 nr 7—10.
— p. Archiwum filologiczne nr 8.
- Lepszy L.** p. Bulletin I/II 1926.
— — 1928 nr 7—10.
- Liebeskind M.** p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.
- Lisiecki St.** p. Biblioteka przekładów z literatury starożytnej nr 6.
- Loret M.** p. Bulletin I/II 1928 nr 7—10.
- Łempicki St.** p. Bulletin I/II 1929 nr 1—3.
- Małecki M.** p. Bulletin I/II 1928 nr 1—3, nr 4—6.
— p. Prace Komisji językowej nr 14.
- Mańkowski T.** p. Prace Komisji historii sztuki t. IV, zes. 2.
— p. Bulletin I/II 1928 nr 7—10.
- Misiażanka St.** p. Bulletin I/II 1929 nr 1—3.
- Molę W.** p. Bulletin I/II 1926.
— — 1927 nr 7—10.
— p. Przegląd Historji Sztuki rocz, I, zes. 1—2.
- Monografie polskich cech gwarowych**, nr 5. Kraków 1929, 8°, str. 100+4 nlb.+3 mapy.
Treść: Obrębska A. „Stryj, wuj, swak“ w dialektach i historii języka polskiego. 4·50
- Morelowski M.** p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.
— — 1929 nr 1—3.
- Noyes R. G.** p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.
- Obrębska K.** p. Bulletin I/II 1928 nr 7—10.
— p. Monografie polskich cech gwarowych nr 5.
- Otrębski J.** p. Bulletin I/II 1926.
— — 1929 nr 1—3.
— p. Prace Komisji językowej nr 5.
- Pagaczewski J.** p. Bulletin I/II 1928 nr 1—3.
— Gobeliny Polskie. Kraków 1929, folio, str. 135, 1 tabl. w heljograwurze i 57 rycin. 45—
- Piekarski K.** p. Bulletin I/II 1926
- Pollak R.** p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.
- Rocznik Akademji 1928/29. 5

Prace Komisji historii sztuki. Tom IV, zesz. II. Kraków 1928, 4°, str. 169—292+XLI—LXXIV z 118 rycinami w tekście.

Treść: Tadeusz Mańkowski. August Moszyński, architekt polski XVIII stulecia, str. 160. — Stanisław Jan Gąsiorowski. Późno-hellenistyczne i wczesno-chrześcijańskie tkaniny egipskie w zbiorach polskich, str. 231. — Sprawozdania z posiedzeń za lata 1926—1927, str. XLI. 30—

Prace Komisji językowej, nr 14. Kraków 1929, 8°, str. 98+1 mapa.

Treść: Małeckci Mieczysław. Cakawizm z uwzględnieniem zjawisk podobnych. 4—

— nr 15. Kraków 1929, 8°, str. 68.

Treść: Otrębski Jan: Z badań nad infiksem głosowym w językach indoeuropejskich. 2—

Prace Komisji orientalistycznej nr. 11. Kraków 1929, 8°, str. LXXIX +311+1 nlb.

Treść: Kowalski T.: Karaimische Texte im Dialekt von Troki. Eingeleitet, erläutert und mit einem karaimisch-polnisch-deutschen Glossar versehen. Karaimskie teksty w narzeczu trockim. Z wstępem i objaśnieniami w języku niemieckim, tudzież ze słownikiem karaimsko-polsko-niemieckim. 20—

— nr 12. Mémoires de la Commission orientale de l'Académie polonaise des Sciences et des Letres nr 12. Cracovie 1928, 8°, p. 266+2 nlb.

Treść: Willman-Grabowska Helena. Les composés nominaux dans le Śatapathabrāhmana. Seconde partie: Le rôle de la composition nominale dans le Śatapathabrāhmana. 9—

Przegląd Historji Sztuki. Czasopismo poświęcone historji i teorji sztuki. Redaktor naczelny Wojsław Molé. I Rocznik, zeszyt 1—2. Kraków 1929, 4°, str. 54+5+1 nlb., 8 rycin w tekście i XIII tablic.

Treść: Wojsław Molé: Słowo wstępne, str. 1. Ks. Szczęśny Dettloff: Wit Stwosch czy Hans Brandt, str. 3. Witold Dalbor: Portret kobiecey Łukasza Cranacha starszego, str. 14. Jerzy Raczyński i Michał Walicki: Z wycieczki naukowej Zakładu Architektury Polskiej na Wołyń, str. 24. Władysław Semkowicz: Zabytki romańskie na górze Sobótce, str. 29. Michał Walicki: Madonna z jagnięciem w sandomierskim

Muzeum diecezjalnem, str. 37. Recenzje i Sprawozdania, str. 40.
Kronika, str. 54. 16—

Raczyński J. p. Przegląd Historji Sztuki rocz. I, zes. 1—2.

Rozprawy Wydziału filologicznego t. LXII nr 5. Kraków 1928, 8°,
str. 159+1 nlb.

Treść: Wieniewski Ignacy. O zapowiadaniu przyszłych
zdarzeń u Homera. 6—

— nr 6. Kraków 1928, 8°, str. 36.

Treść: Klinger Witold. Ze studjów nad liryką grecką.
1·50

— nr 7. Kraków 1929, 8°, str. 22+2 nlb.

Treść: Witkowski Stanislaus: De S. Basilii Magni Codici-
bus Hispaniensibus. 1·20

Sawicka St. p. Bulletin I/II 1926.

Semkowicz Wł. p. Przegląd Historji Sztuki rocz. I, zes. 1—2.

Sinko T. p. Bulletin I/II 1926.

— — 1927 nr 7—10.

— — 1928 nr 1—3, nr 4—6.

Sternbach L. p. Bulletin I/II 1926.

— — 1928 nr 4—6.

— — 1929 nr 1—3.

Strzygowski J. p. Bulletin I/II 1926.

Szydłowski T. p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.

Tomaszewki A. p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.

Turyń Alex. p. Bulletin I/II 1928 nr 4—6.

Walicki M. p. Przegląd Historji Sztuki rocz. I, zes. 1—2.

Windakiewicz S. p. Bulletin I/II 1926.

Wieniewski J. p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.

— p. Rozprawy Wydziału filologicznego t. LXII, nr 5.

Witkowski St. p. Bulletin I/II 1928 nr 1—3.

— p. Rozprawy Wydziału filol. t. LXII nr 7.

Zawadzki J. p. Bulletin I/II 1928 nr. 4—6.

Żurowski J. p. Bulletin I/II 1928 nr. 7—10.

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

Abraham W. p. Bulletin I/II 1926.

- Anisfeld E. p. Kwartalnik filozoficzny t. VI, zes. 2.
Arnold S. p. Bulletin I/II 1926.
Birkenmajer A. p. Bulletin I/II 1926.
Bossowski Fr. p. Rozprawy Wydziału hist.-filoz. Serja II, t. XLII
nr 4.
— p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.
Chmaj L. p. Bulletin I/II 1926.
— — 1929 nr 1—3.
— p. Kwartalnik filozoficzny t. VI, zes. 2, zes. 3, zes. 4.
Chotkowski W. p. Bulletin I/II 1926.
Cichocki M. p. Rozprawy Wydz. hist.-filoz. Serja II, t. XLII,
nr 1.
Dąbrowski J. p. Bulletin I/I 1926.
— — 1928 nr 7—10.
Demiński Br. p. Bulletin I/II 1928 nr 4—6.
Dobrowolski K. p. Bulletin I/II 1928 nr 1—3.
Dryjski A. p. Kwartalnik filozoficzny t. VII, zes. 2.
Feldman J. p. Bulletin I/I 1926.
— — 1928 nr 7—10.
Frauenglas E. p. Kwartalnik filozoficzny t. VII, zes. 1.
Gawecki B. p. Kwartalnik filozoficzny t. VI, zes. 3, zes. 4.
Glema F. ks. p. Bulletin I/II 1928 nr 4—6.
— p. Rozprawy Wydziału hist.-filoz. Serja II, t. XLII, nr 3.
Godziszewski Wł. p. Bulletin I/II 1928 nr 4—6.
Grodecki R. p. Bulletin I/II 1926.
Heitzman M. p. Bulletin I/II 1926.
— — 1928 nr 7—10.
— p. Kwartalnik filozoficzny t. VI, zes. 4.
— — t. VII, zes. 1, zes. 2.
Hełczyński B. p. Bulletin I/II 1926.
Jarecki K. p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.
Kaczmarek Zdz. p. Kwartalnik filozoficzny t. VII, zes. 2.
Krokiewicz A. p. Bulletin I/II 1929 nr 1—3.
— p. Kwartalnik filozoficzny t. XI, zes. 2.
Kruszyński T. ks. p. Bulletin I/II 1928 nr 7—8.
Krzyżanowski W. p. Bulletin I/II 1926.
Kukiel M. p. Bulletin I/II 1928 nr 7—10.

Kwartalnik filozoficzny pod redakcją W. Heinricha przy udziale Komitetu złożonego z ks. K. Michalskiego, J. M. Rozwadowskiego, W. Rubczyńskiego.

— — Tom VI. 1928. Zeszyt II. Kraków 1928, 8°, str. 111—274. 3·75

Treść: Rubczyński W. Krytyczny personalizm Williama Sterna, str. 111. — Krokiewicz Adam. Arkezilaos, str. 143. — Anisfeld Emanuel. Wstępne uzasadnienia filozofji wierzącego, str. 177. — Chmaj Ludwik. Kartezjusz i jego filozofja w świetle ostatnich badań (c. d.), str. 242. — Sprawozdania, str. 272.

— — Tom VI. 1928. Zeszyt III. Kraków 1928, 8°, str. 275—400
3·75

Treść: Chmaj Ludwik. Kartezjusz i jego filozofja w świetle ostatnich badań (c. d.), str. 275. — Rubczyński W. Krytyczny personalizm Williama Sterna (c. d.), str. 298. — Gawęcki Bolesław. Stosunek czasowy przyczyny i skutku (c. d.) str. 336. — Polemika, str. 385. — Sprawozdania, str. 391.

— — Tom VI. 1928. Zeszyt IV. Kraków 1928, 8°, str. 401—514.
3·75

Treść: Gawęcki Bolesław. Stosunek czasowy przyczyny i skutku (dok.), str. 401. — Chmaj Leon. Kartezjusz i jego filozofja w świetle ostatnich badań (dok.), str. 419. — Heitzman Marjan. Geneza i rozwój filozofji Franciszka Bacona, str. 443. — Rubczyński W. Krytyczny personalizm Williama Sterna (c. d.) str. 473. — Sprawozdania, str. 506.

— — Tom VII. 1929. Zeszyt I. Kraków 1929, 8°, str. 1—120. 3·75

Treść: Heitzman Marjan. Geneza i rozwój filozofji Franciszka Bacona, (c. d.) str. 1. — Rubczyński W. Krytyczny personalizm Williama Sterna (dok.), str. 39. — Szejnberg Dina. Zagadnienie wyjaśnienia zjawisk i praw przyrodniczych w nowej literaturze metodologicznej, str. 73. — Frauenglas Edward. Odrodzenie metafizyki a podstawy humanistyki (Rzecz o Sprangerze), str. 93. — Sprawozdania, str. 117.

— — Tom VII, 1929, Zeszyt II. Kraków 1929, 8°, str. 121—229. 3·75

Treść: Heitzman M.G. Geneza i rozwój filozofji Franciszka Bacona (dok.) str. 121. — Metallman J. Podstawy współczesnej biologji psychologicznej, str. 163. — Kaczmarek Zdz.

- Rozwój i źródła poglądów estetycznych Libelta, str. 174. —
Dryjski H. Zarys psychologii prof. W. Witwickiego, str. 194. —
Sprawozdania, str. 217.
- Lisiecki S. p. Bulletin I/II 1926.
Manteuffel T. p. Bulletin I/II 1926.
Metallman J. p. Kwartalnik filozoficzny t. VII, zes. 2.
Michalski K. ks. p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.
— — 1928 nr 1—3.
Namysłowski W. p. Bulletin I/II 1926.
- Oberlender L., Stein K., Rittermann S., Friediger B., Zauberman A.,
Lange O. Przewroty walutowe i gospogarcze po wielkiej wojnie —
z przedmową Adama Krzyżanowskiego. Kraków 1928, 8°,
str. XVI+438+2 nlb. 15—
- Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego. Serja II, tom XLII,
nr 1. Kraków 1928, 8°, str. 158. 6—
Treść: Cichocki M. Medjacja Francji w rozejmie alt-
marskim.
- nr 2. Kraków 1928, 8°, str. 32.
Treść: Tokarz Wacław. Deputacja indagacyjna. 1—
- nr 3. Kraków 1928, 8°, str. 73+1 nlb.
Treść: Głemma Tadeusz, ks. Stany pruskie i biskup cheł-
miński Piotr Kostka wobec drugiego bezkrólewia 1574—1576.
2:10
- nr 4. Kraków 1929, 8°, str. 82+2 nlb.
Treść: Bossowski Fr. Actio ad exhibendum w prawie kla-
sycznym i justyniańskim. 2:40
- Rubczyński W. p. Bulletin I/II 1926.
— p. Kwartalnik filozoficzny t. VI, zes. 2, zes. 3, zes. 4.
— — t. VII, zes. 1.
- Rybarski R. p. Bulletin I/II 1928 nr 7—10.
Sawicki Lud. p. Bulletin I/II 1928 nr 4—6.
Semkowicz Wł. p. Bulletin I/II 1928 nr 7—10.
Siemieński J. p. Bulletin I/II 1929 nr 1—3.
Sztejnberg Dina p. Kwartalnik filozoficzny t. VII, zes. 1. —
Taubenschlag R. p. Bulletin I/II 1928 nr 1—3.
Tokarz W. p. Rozprawy Wydziału hist. - filoz. Serja II, t. XLII,
nr 2.

- Vetulani A. p. Bulletin I/II 1927 nr 7—10.
Wojtas M. p. Bulletin I/II 1928 nr 1—3.
Wróblewski St. Sądy polubowne w historii prawa. Kraków 1928,
8°, str. 26. 1·20
Zakrzewski K. p. Bulletin I/II 1926

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.¹

- Ayres W. L. p. Bulletin IIIA 1928 nr 4—5.
Banachiewicz T. p. Bulletin IIIA 1929 nr 1.
Bernhardt W. p. Bulletin IIIA 1928 nr 3.
Błaszowska Z. p. Bulletin IIIA 1929 nr 3.
Bosc N. N. p. Bulletin IIIA 1929 nr 4—5.
Choraży M. p. Bulletin IIIA 1928 nr 8.
Dorabalska A. p. Bulletin IIIA 1928 nr 9—10.
Dybowski B. p. Bulletin IIIB 1927 nr 8—10.
— — Bulletin IIIBz 1928 nr 3—7.
Dyrkowska M. p. Prace monograficzne Komisji fizjograficznej t. IV.
Dziwoński K. p. Bulletin IIIA 1927 nr 10.
— — 1929 nr 3, nr 6—7, nr 8, nr 9—10.
— — 1929 nr 2.
Gawęł A. p. Bulletin IIIA 1928 nr 9—10.
Geschwindówna O. p. Bulletin IIIA 1928 nr 9—10.
Godlewski E. iun. p. Bulletin IIIB 1927 nr 7.
Grodzińska W. p. Bulletin IIIBb 1928 nr 8—10.
Grodziński Z. p. Bulletin IIIBz 1928 nr 8—10.
— p. Mémoires IIIB 1928 nr 1.
Hiller St. p. Bulletin IIIBz 1928 nr 3—7.
Hłasko M. p. Bulletin IIIA 1928 nr 4—5.

¹ Bulletin IIIA oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres, Classe de Sciences Mathématiques et Naturelles. Série A: Sciences Mathématiques.

Bulletin IIIB oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres, Classe de Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles.

Od r. 1928 Bulletin IIIB dzieli się na dział botaniczny (Bb) oraz dział zoologiczny (Bz).

- Hoyer H. p. Bulletin III Bz 1928 nr 1—2.
Jabłoński A. p. Bulletin III A 1928 nr 4—5.
Jakubski A. p. Prace monograficzne Komisji fizjograficznej t. IV.
Jeżewski H. p. Bulletin III A 1928 nr 4—5.
Jeżewski M. p. Bulletin III A 1928 nr 1—2, nr 8.
Józefowicz E. p. Bulletin III A 1929 nr 1, nr 3.
Juraszek H. p. Bulletin III B 1927 nr 6.
Kamieński B. p. Bulletin III A 1928 nr 1—2.
Kapuściński Wł. p. Bulletin III A 1929 nr 6.
Katalog literatury matematyczno-przyrodniczej polskiej, wydawany przez Polską Akademię Umiejętności. Catalogue of polish scientific literature published by the Polish Academy of Sciences and Lettres tom XV, lata 1915—1918. Kraków 1928, 8°, str. 128+4 nlb. 3 50
Kączkowski B. p. Bulletin III Bz 1928 nr 8—10.
Kępiński F. p. Bulletin III A 1927 nr 10.
— — 1929 nr 1.
Kocwa A. p. Bulletin III A 1928 nr 8.
Koehler S. p. Bulletin III B 1927 nr 7.
Kołodziejcki Z. p. Bulletin III Bz 1928 nr 1—2, nr 3—7.
Kowalewska Z. p. Bulletin III B 1927 nr 7.
Kuntze R. p. Bulletin III Bz 1928 nr 3—7.
Kwieciński L. p. Bulletin III A 1928 nr 6—7.
— — 1929 nr 4—5.
Lachowicz A. p. Bulletin III B 1927 nr 8—10.
Latinik I. p. Bulletin III Bz 1928 nr 8—10.
Latyszewski M. p. Bulletin III B 1927 nr 7.
Lengersdorf Fr. p. Bulletin III Bz 1928 nr 3—7.
Leonhard K. p. Bulletin III A 1928 nr 3.
Leśniański W. p. Bulletin III A 1928 nr 4—5.
Lichtenstein L. p. Bulletin III A 1928 nr 1—2.
Listowski St. p. Bulletin III B 1927 nr 6.
Małachowski R. p. Bulletin III A 1929 nr 4—5.
Marchlewski L. p. Bulletin III A 1928 nr 6—7.
— — III Bz 1928 nr 3—7.
— — 1929 nr 1, nr 2, nr 3, nr 4—5.

- Marchlewski T. p. Bulletin IIIB 1927 nr 6.
— — III Bz 1928 nr 3—7.
- Marciniak J. p. Bulletin III Bz 1928 nr 3—7.
- Mayer J. p. Bulletin III A 1929 nr 2, nr 3.
- Mazák P. p. Bulletin III A 1929 nr 2.
- Maziarski S. p. Bulletin II B 1927 nr 7.
- Mémoires de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres.
Classe des Sciences mathématiques et naturelles. Serie B: Sciences
naturelles N 1 1928, Cracovie 1928, 8°, p. 1—110+10 pl.
Treść: Z. Grodziński. Die Blutgewässentwicklung bei der
Natter, *Tropidonotus natrix* L. (Planches 1—10). 2·20
- Mikulski J. p. Bulletin III Bz 1928 nr 8—10.
- Miodoński J. p. Bulletin II B 1927 nr 7.
- Moldenhawer C. p. Bulletin II B 1927 nr 8—10.
- Monné L. p. Bulletin II B 1927 nr 8—10.
- Morozewicz J. p. Bulletin III A 1928 nr 3.
- Moszew J. p. Bulletin III A 1928 nr 6—7.
- Natanson Wl. p. Bulletin III A 1929 nr 4—5.
- Niesiołowski A. p. Prace monograficzne Komisji fizjograficznej
t. V.
- Noskiewicz J. p. Bulletin II B 1927 nr 8—10.
- Nunberg M. p. Bulletin III Bz 1928 nr 3—7.
- Nytkówna J. p. Bulletin III A 1928 nr 8.
- Panek M. p. Bulletin III A 1927 nr 10.
- Pawłowski B. p. Bulletin III Bb 1928 nr 8—10.
- Pelczar K. p. Bulletin III Bz 1928 nr 3—7.
- Petschenko B. F. p. Bulletin II B 1927 nr 8—10.
- Pęska W. p. Bulletin II B 1927 nr 7.
- Piech K. p. Bulletin III Bb 1928 nr 1—2.
- Piekara A. p. Bulletin III A 1928 nr 6—7.
- Pieńkowski St. p. Bulletin III A 1928 nr 4—5, nr 6—7.
- Poluszyński G. p. Bulletin II B 1927 nr 8—10.
— — III Bz 1928 nr 3—7.
- Prace monograficzne Komisji fizjograficznej t. IV. Kraków 1928. 8°,
str. 384.
Treść: A. Jakubski i M. Dyrkowska. Bibliografja fauny
polskiej do r. 1860. 12—

Prace monograficzne Komisji fizjograficznej t. V. Kraków 1929, 8°, str. 88.

Treść: Niesiołowski W. Motyle większe Tatr Polskich.
(Polonae partis Tatorum macrolepidoptera). 3.—

Ray S. p. Bulletin IIIA 1929 nr 4—5.

Rogoziński F. p. Bulletin IIIB 1927 nr 8—10.

— — Bulletin III Bb 1928 nr 3—7.

Rosental St. p. Bulletin IIIA 1928 nr 8.

Ruszkowski S. J. p. Bulletin IIIB 1927 nr 7.

Schimmer L. p. Bulletin IIIA 1928 nr 9—10.

Schmidt B. p. Bulletin IIIA 1928 nr 3.

Sembrat K. p. Bulletin III Bz 1928 nr 8—10.

Singh A. N. p. Bulletin IIIA 1928 nr 6—7.

Skarżyński B. p. Bulletin IIIA 1929 nr 4—6.

Smerczyński St. p. Bulletin IIIB 1927 nr 7.

Smólska A. p. Bulletin IIIB 1927 nr 8—10.

Sprawozdanie Komisji fizjograficznej obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1927 oraz Materiały do fizjografji kraju.
Tom 62. Kraków 1928, 8°, str. XLV+223+2 nlb. 15.—

Stach J. p. Bulletin III Bz 1928 nr 3—7.

Starcewska H. p. Bulletin IIIA 1928 nr 3.

Starkiewicz J. p. Bulletin IIIA 1929 nr 6.

Starzewska M. p. Bulletin IIIB 1927 nr 8—10.

— p. Bulletin III Bb 1928 nr 3—7.

Stec W. p. Bulletin IIIB 1928 nr 7.

Suszko J. p. Bulletin IIIA 1929 nr 2.

Szafer-Jentys J. p. Bulletin III Bb 1928 nr 3—7.

Szpotañska J. p. Bulletin III Bz 1928 nr 3—7.

Szwejkowska G. p. Bulletin III Bz 1928 nr 8—10.

Szymański J. p. Bulletin IIIA 1929 nr 2.

Śnieszko St. p. Bulletin IIIB 1927 nr 8—10.

— p. Bulletin III Bb 1928 nr 1—2.

Świętosławski W. p. Bulletin IIIA 1928 nr 3, nr 8.

— — 1929 nr 3, nr 6.

Targoński H. p. Bulletin IIIB 1927 nr 8—10.

Talko-Hryncewicz J. p. Bulletin III Bz 1928 nr 3—7.

Trela J. p. Bulletin III Bb 1928 nr 1—2.

- Wallisch K. p. Bulletin II B 1927 nr 8—10.
Waraskiewicz Z. p. Bulletin III A 1929 nr 6.
Ważewski D. p. Bulletin III A 1928 nr 4—5.
Ważewski T. p. Bulletin III A 1929 nr 4—5.
Wątocki Wł. p. Bulletin III A 1928 nr 8.
Whyburn G. T. p. Bulletin III A 1929 nr 6.
Wierzuchowska J. p. Bulletin III A 1928 nr 9—10.
— — 1929 nr 1.
Wodźicki K. p. Bulletin III B 1927 nr 6.
— — III Bz 1928 nr 1—2.
Wojtczak A. p. Bulletin III B 1927 nr 8—10.
Wóycicki Z. p. Bulletin III B 1927 nr 6.
Wróblewski W. p. Bulletin III B 1927 nr 8—10.
Wulffsohn A. p. Bulletin III A 1929 nr 2.
Wyczałkowski W. p. Bulletin III A 1928 nr 8.
Wyrobek O. p. Bulletin III A 1929 nr 2.
Vetulani T. p. Bulletin III B 1927 nr 7.
Zalesiński E. p. Bulletin III A 1928 nr 9—10.
Zaleski K. p. Bulletin III B 1927 nr 6.
Zalewska Z. p. Bulletin III Bb 1928 nr 3—7.
Zarankiewicz C. p. Bulletin III A 1928 nr 9—10.
Zawidzki J. p. Bulletin III A 1928 nr 8.
— — 1929 nr 6.
Zahn H. p. Bulletin III Bb 1928 nr 8—10.
Ziemiecki St. p. Bulletin III A 1928 nr 8.
Żuliński R. p. Bulletin III A nr 9—10.
Żyliński E. p. Bulletin III A 1929 nr 2.

IV. Wydawnictwa Komisyj wspólnych.

- Antoniewicz Wł. p. Prace Komisji etnograficznej nr 8.
Kintopfowa-Zawistowicz K. p. Prace Komisji etnograficznej nr 10.
Ligeża J. p. Prace Komisji etnograficznej nr 9.
Prace Komisji antropologii i prehistorji.
Nr 1. Kraków 1927, 8°, str. 130.

Treść: Talko Hryncewicz Juljan. Krakowiacy współcześniei.

Prace Komisji antropologii i prehistorji.

Nr 2. Kraków 1929, 8°, str. 53+3 nlb., 6 tablic, 2 mapy. 6.—

Treść: Sedlaczek Lud. Dregowiczanie. Studium antropologiczne. Przyczynek do paleontologii Białej Rusi.

Prace Komisji etnograficznej.

Nr 8. Kraków 1928, 8°, str. 82+4 nlb. 7.—

Treść: Antoniewicz Włodzimierz. Metalowe spinki góralskie (z 136 rycinami i 2 mapami w tekście).

— Nr 9. Kraków 1928, 8°, str. 33+1 nlb. 1·20

Treść: Ligęza Jan. Ujanowice, wieś powiatu limanowskiego (zapiski z r. 1905).

— Nr 10. Kraków 1929, 8°, str. 55. 2.—

Treść: Zawistowicz-Kintopfowa Kazimiera. Zawarcie małżeństwa przez kupno w polskich obrzędach weselnych ze szczególnem uwzględnieniem roli orszaku pana młodego.

Sedlaczek Lud. p. Prace Komisji antropologii i prehistorji nr 2.

Taiko-Hryncewicz J. p. Prace Komisji antropologii i prehistorji nr 1.

V. Wydawnictwa osobnych funduszków.

Bochenek Adam. Anatomja człowieka. Podręcznik dla słuchaczy szkół wyższych i lekarzy. Tom III z 120 rysunkami — przygotował do druku i uzupełnił Stanisław Ciechanowski. Wydanie III poprawione. Kraków 1928, str. II+275+3 nlb. 12.—

VI. Rocznik, Sprawozdania, Bulletin, Comptes Rendus.

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de philologie. Classe d'histoire et de philosophie. Année 1926, Cracovie 1928, 8°, p. IX+160

Contenu: Compte-rendu de l'Académie pour l'année 1926, p. III. — Compte-rendu de la séance publique de l'Académie tenue le 16 juin 1926. p. VI. — Bibliographie pour l'année 1926,

p. 155. — Résumés, p. 1. — W. Abraham. Le pontifical des évêques des Cracovie du commencement du XII s., p. 1. — S. Arnold. Les plus anciennes divisions administratives et politiques de la Pologne du moyen âge (XIIe et XIIIe siècle), p. 4. — A. Birkenmajer. Études sur Vitelo. Partie. III, bis., p. 5. — A. Bochnak. L'église de l'ancienne abbaye cistercienne à Jędrzejów, p. 10. — M. Brahmer. Le pétrarquisme dans la poésie polonaise du XVIe siècle, p. 12. — L. Chmaj. Samuel Przykowski im Lichte der religiösen Strömungen im XVII. Jahrhundert, p. 16. — W. Chotkowski. L'histoire des couvents et des monastères grecs-unis en Galicie entre 1780 et 1848, p. 20. — J. Dąbrowski. Relazione sulle ricerche archivistiche in Italia, p. 28. — J. Feldman. La Pologne et la question d'Orient 1709—1714, p. 28. — J. Fijałek. Matériaux pour servir à l'étude de rapports entre le graveur romain Jacques Lauro et des Polonais, au début XVIIe siècle, p. 31. — K. Furmankiewiczówna. La sculpture romane en Pologne, p. 41. — S. Gąsiorowski, Die griechisch-römische Miniaturmalerei und ihre Traditionen im Mittelalter, p. 42. — S. Gąsiorowski. Spätantike u. altchristliche Textilien aus Ägypten in polnischen Sammlungen, p. 46. — T. Grabowski. Libelt comme esthéticien, critique est historien de la littérature, p. 47. — R. Grodecki. Die ältesten polnischen Zolltarife, p. 49. — M. Heitzman. Nicolas Hill. Une étude sur la renaissance de la philosophie atomiste au déclin du XVIe et au commencement du XVIIe s., p. 52. — B. Hełczyński. Die Versicherung für fremde Rechnung, p. 62. — Z. Klemensiewicz. L'attribut accompagnat les formes personnelles du verbe être, p. 86. — J. Kowalski. Note sur la première édition monographique complète des leçons d'Adam Mickiewicz à Lausanne, publiées d'après le manuscrit, p. 90. — J. Krókowski. De „Septem Sideribus“ quae Nicolao Copernico vulgo tribuuntur (Symbolae ad carminum Horatii a Polonorum poetis latinis imitatione expressorum historiam), p. 94. — W. Krzyżanowski. The Location of Industries, p. 97. — K. F. Kumaniecki. Quo temporis ordine Vergilius singulos Aeneidos libros elaboraverit, p. 101. — L. Lepszy. Dürer in Polen, p. 105. — S. Li-

siecki. La théorie de Platon sur l'existence première de l'âme humaine et la critique de cette doctrine, p. 111. — T. Mantuffel. L'expansion franque en Italie au VIe et au VIIe siècle, p. 114. — W. Molè. Les miniatures de l'évangélaire de Ławriszew, n° 2097, au Musée des Princes Czartoryski à Cracovie, p. 115. — W. Namysłowski. Der frühere kroatische Prozeß, p. 117. — J. Otrębski. Recherches sur l'infixe nasal, p. 120. — K. Piekarski. Die Anfänge der Buchdruckertätigkeit Florian Unglers in der Zeit 1510—1515, p. 128. — W. Rubczyński. Methoden und Ergebnisse der Untersuchungen hinsichtlich der Filiation der Handschriften der Theodicee des Matthäus von Krakau. „Rationale operum divinorum“, p. 130. — St. Sawicka. Warsaw II by Arthur Grotgter, p. 133. — T. Sinko. Études sur Jean Kochanowski, p. 135. — T. Sinko. De Platonis viia Apuleiana, str. 143. — L. Sternbach. Cercidaea, p. 144. — J. Strzygowski. Nord und Süd in der bildenden Kunst, p. 145. — S. Windakiewicz. Fredro et Molière, p. 148. — K. Zakrzewski. Il governo e l'opposizione nel tardo impero romano al tempo di Arcadio, p. 149.

3·20

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. *Classe de philologie. Classe d'histoire et de philosophie.* N° 7—10. I. II. Juillet-Décembre 1927. Cracovie 1928, 8°, p. 177—267.

Contenu: Comptes-rendus de l'Académie pour juillet-décembre 1927, p. 177. — La séance solennelle de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres, p. 179. — Bibliographie pour juillet-décembre 1927, p. 263. — Résumés, p. 180. — Bosowski Fr. De actione ad exhibendum, p. 180. — Czernobajew W. Contributions à la connaissance des sources et des origines de l'„Iridion“ de Sigismond Krasinski, p. 192. — Jarecki K. Quels sont les trois évêques qu'Éthérie désigne sous le nom de confesseurs dans son „Pèlerinage aux Lieux saints“, p. 199. — Kallenbach J. Note sur le manuscrit autographe de la „Balladyna“, p. 202. — Kumaniecki K. F. De satyro peripatetico, p. 204. — Liebeskind M. L'oeuvre musical de Mieczysław Karłowicz, p. 206. — Michalski K.

(abbé) Le problème de la volonté au XIVe s., p. 208. — Molè V. Les origines du style monumental dans la peinture byzantine ancienne, p. 208. — Morelowski M. Sur des tapisseries jusqu'ici inconnues, tissées pour la Pologne au XVIe, XVIIe et XVIIIe s., p. 211. — Noyes R. G. Słowacki and Silvio Pellico, p. 214. — Pollak R. Considerazioni sulla parafrasi polacca del Cortegiano di Castiglione, p. 216. — Sinko T. Problèmes relatifs à Sep, p. 217. — Szydłowski T. Les églises du XIIe et XIIIe s. en briques ou en pierre de taille dans les campagnes de la région de Cracovie et de Sandomierz, p. 219. — Szydłowski T. L'église des PP. Franciscains à Nowy Korczyn, p. 222. — Tomaszewski Adam. Die grosspolnische Mundart von Łopienno und Umgegend, p. 224. — Vetulani Adam. Das Lehnverhältnis des Herzogtums Preußen zu Polen. I Teil: vom Krakauer Vertrag bis zum Tode Albrechts des ersten Herzogs von Preußen (1525–1568), p. 229. — Wieniewski I. Sur la prédiction des événements futurs dans Homère, p. 255. — Compte-rendu de la Commission pour la publication d'un Atlas historique de la Pologne, p. 258. 1.—

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. *Classe de philologie. Classe d'histoire et de philosophie.* Nr. 1–3. Janvier-Mars 1928. Kraków 1928, 8°, str. 43–1 nlb.

Contenu: Comptes-rendus de l'Académie pour janvier-mars 1928, p. 1. — Bibliographie pour janvier-mars 1928, p. 42. — Résumés: Dobrowolski K.: La disposition et les formes les plus anciennes de l'habitat rural polonais, p. 3. — Gąsiorowski St. Aus Studien über antike Ornamentik: Das Vasenmotiv in der antiken Kunst, p. 6. — Komornicki St. François l'Italien, della Lora et le Palais Royal du Wawel à Cracovie, p. 10. — Małecki M. L'archaïsme du dialecte podhalien et un essai de fixer les limites géographiques de celui-ci, p. 21. — Michalski K. (abbé): L'influence d'Averroès et d'Alexandre d'Aphrodisias dans la psychologie du XIVe s., p. 14. — Pagačzewski J. Über die Wieluner Madonna, eine aus Silber geschmiedete, in der Pfarrkirche zu Wieluń befindliche Statuette aus dem Jahre 1510, p. 16. — Sinko T. De Horatii carmini-

- bus bacchicis, p. 17. — Taubenschlag Rafał. Die Entstehung der Statuten Kasimirs des Großen, p. 18. — Witkowski St. De codicibus S. Basilli Magni Hispaniensibus, p. 33. — Wojtas Maksymiljan. Die Zugehörigkeit der Breslauer Diözese zur Provinz Gnesnen, p. 35. 1.—
- N° 4—6. I—II. Avril-Juin 1928. Cracovie 1928, 8°, str. 45—95 +1 nlb.

- Contenu:** Comptes-rendus de l'Académie pour avril-juin 1928, p. 45. — Séance publique de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres, p. 46. — Bibliographie pour avril-juin 1928, p. 93. — Résumés. Dembiński Br. Le rôle diplomatique de Lucchesini et la question polonaise entre 1791 et 1795, p. 50. — Dobrzycki J. Le palais des comtes Raczyński à Rogalin, p. 54. — Glemma F. (abbé): Les états provinciaux de Prusse ainsi que Pierre Kostka, évêque de Chełmno, pendant le second interrègne (1574—1576). p. 58. — Godziszewski Wł. La Pologne et l'empire moscovite à l'époque de Ladislas IV, p. 62. — Godziszewski Wł. La frontière entre la Pologne et l'empire moscovite, fixée entre 1634—1648, en vertu du traité du paix de Polanów, p. 65. — Kotwicz Wł. Quelques remarques sur les statues de pierre dites „baba“ („femmes en pierre“), p. 70. — Małeckie M. Le tsakavisme et les phénomènes analogues, p. 81. — Sawicki Lud. Notre porte ouverte sur le Levant et les ports de la Dobroudja, p. 83. — Sinko T. De Vergilii rebus Bacchicis, p. 85. — Sternbach L. Cratetea, p. 87. — Turyn Alex. De Aelii Aristidis codice Varsoviensi atque de Andrea Taranowski et Theodosio Zygomala, p. 87. — Zawadzki T. Le manuscrit de l'année 1555 de la Bibliothèque des princes Czartoryski contenant les Leçons spirituelles destinées à la Demoiselle Sophie Odrowąż, p. 92. 1.—
- N° 7—10. I—II. Juillet-Décembre 1928. Cracovie 1928, 8°, 97—195+IV+1 nlb.

Contenu: Séances 97. Bibliographie pour juillet-décembre 1928, p. 193. Résumés. Bocheński Zb. Les casques polonais du moyen âge, p. 99. — Dąbrowski J. Jean de Czaraków et sa chronique, p. 101. — Dobrzycki J. Études sur les palais de campagne de l'époque néoclassique en Grande-Pologne, p. 113. —

Feldman J. La question polonaise en 1848, p. 117. — Heitzman M. Les origines et l'évolution de la philosophie de François Bacon, p. 133. — Jarosławiecka M. Contribution à l'histoire de la sculpture sur bois à Cracovie pendant la première moitié du XVIIe siècle, p. 144. — Klinger W. La description des tempêtes en mer chez Alcée, p. 146. — Klinger W. Les coutumes en rapport avec le culte de Saint Martin et leurs origines, p. 149. — Kruszyński T. (abbé): De l'ornementation ancienne de l'aube et de l'amict, p. 152. — Kukiel M. Maciejowice, p. 157. — Lepszy L. Über den Flügelaltar von Veit Stoss in der Polnischen Akademie der Wissenschaften zu Kraków und neue Erkennungsmerkmale seiner Bildwerke, p. 168. — Loret M. Artisti polacchi a Roma nel settecento, p. 170. — Mańkowski T. Les tableaux de Rembrandt de la galerie du roi Stanislas-Auguste, p. 171. — Obrębska A. Les mots „stryj“, „wuj“ et „swak“ dans les dialectes et dans l'histoire de la langue polonaise, p. 174. — Rybarski R. Le commerce et la politique commerciale de la Pologne au XVIe s., p. 180. — Semkowicz Wł. Hanul, der Statthalter von Wilno (1382—1387) und sein Geschlecht, p. 187. — Żurowski J. Die Ergebnisse archäologischer Forschungen in der Nähe der Jacobskirche in Sandomierz, p. 189. 2.—

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de philologie. Classe d'histoire et de philosophie. N° 1—3. I—II. Janvier-Mars. Kraków 1929, 8°, str. 85—3 nlb.

Contenu: Comptes-rendus de l'Académie pour janvier-mars 1929, p. 1. — Bibliographie pour janvier-mars 1929, p. 83. — Résumés. 1 Bocheński Zb. Les casques polonais du moyen âge, p. 3. — Chmaj L. L'évolution philosophique de Descartes jusqu'à l'année 1637, p. 3. — Gąsiorowski St. Un trésor de l'époque de la migration des peuples, découvert en Volhynie, p. 27. — Jarosławiecka Marja. Le „Livre des tournois de roi René“, p. 31. — Klinger W. Contributions à la reconstruction de fragments de Tyrtée, p. 35. — Krokiewicz Adam. De Epicuri philosophia, p. 39. — Łempicki Stanisław. Der sogenannte „Heinrech“ im Entwurf der „Bücher der Pilger-

schaft“ von Mickiewicz, p. 54. — Lempicki Stanisław. Considérations sur les „Poricoenia“ de Jean Kochanowski, p. 60. — Misiążanka A. Einige Bemerkungen über das Grabmal König Władysław Łokieteks in der Domkirche zu Krakau, p. 64. — Morelowski M. Sur trois groupes polonais connexes des peintres, de sculpteurs et de sculpteurs en bois, appartenant à l'école de Cracovie du XIIIe siècle, p. 66. — Otrębski Jan. Le dialecte lituanien nord-est de la paroisse de Twerecz, p. 69. — Siemieński J. Un second acte de la confédération de Varsovie de 1573, p. 79. — Sternbach Leo. Geschichte des Wortes *μηλόβοτος*. 240

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série A. Sciences mathématiques. N° 10 A. Décembre 1927, Cracovie 1928, 8°, p. 719—754.

Contenu: Kępiński F. L'orbite de la comète Wilk-Peltier, p. 719. — Dziewoński K. et Panek M. Über Synthese von zwei hochmolekularen Kohlenwasserstoffen, Fluoren- und Methan-Abkömmlingen, p. 745. 090

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série A. Sciences mathématiques. N° 1—2 A. Janvier-Février 1928, Cracovie 1928, 8°, p. 1—60.

Contenu: Lichtenstein L. Bemerkungen über den Stokeschen Satz, p. 1. — Lichtenstein L. Bemerkungen über die Flächen mit stetiger Normale, p. 7. — Jeżewski M. Über elektrische Schwingungen in zusammengesetzten Kreisen und über die Kapazitätsmessung von Widerständen und Spulen nach der Resonanzmethode, p. 15. — Kamieński B. Über eine neue Methode der potentiometrischen Maßanalyse, p. 33. 1—

— N° 3 A. Mars 1928. Cracovie 1928, 8°, p. 61—125+1 nb.

Contenu: Schmidt B. Sur une nouvelle série de résonance du sélénium, p. 61. — Bernhardt W. Sur la luminescence retardée observée dans l'air, p. 69. — Świątosławski W. et Starczewska H. L'influence de certaines corrections sur les résultats de mesures de la chaleur de combustion des substan-

ces organiques, p. 85. — Dzięwoński K. und Leonhard K. Über das α - und β -Phenylacenaphthyl-methan (α - und β -Benzyl-acenaphthen), p. 99. — Morozewicz J. Über die chemische Zusammensetzung des gesteinsbildenden Nephelins, p. 111. 1-20

— N° 4-5 A. Avril-Mai 1928. Cracovie 1928, 8°, p. 127-190.

Contenu: Ayres W. L. Continuous curves which are cyclicly connected, p. 127. — Jeżewski H. Nouvelles bandes d'hydrure de mercure dans l'ultraviolet, p. 143. — Jabłoński A. Sur l'absorption à spectre de bandes de la vapeur de cadmium p. 163. — Pieńkowski St. Sur l'origine de la bande $\lambda 2476.3 - 2482.7$, dans le spectre de mercure, p. 171. — Hłasko M. et Ważewski D. Sur la conductibilité électrique des acides: chlorhydrique, bromhydrique et iodhydrique et sur la mobilité de l'ion H^+ , p. 181. 1-22

— N° 6-7 A. Juin-Juillet 1929. Cracovie 1928, 8°, p. 191-291+3 nlb.

Contenu: Singh A. N. On Bolzano's non-differentiable function, p. 191. — Piekara A. Sur la constante diélectrique des émulsions d'eau et de mercure dans l'huile, p. 201. — Piekara A. Sur la relation entre la constante diélectrique d'une émulsion de mercure dans la vaseline et le degré de dispersion des grains, p. 223. — Pieńkowski St. Sur le retard de la fluorescence verte de la vapeur de mercure, p. 241. — Kwieciński L. and Marchlewski L. The absorption of ultraviolet light by the inversion products of saccharose, p. 257. — Kwieciński L. and Marchlewski L. Absorption of ultraviolet light by the glucosans, p. 263. — Kwieciński L. and Marchlewski L. Absorption of ultraviolet light by arabinose, maltose, saccharose, raffinose and by mannitol and dulcitol, p. 271. — Dzięwoński K. und Moszew J. Über das *peri*-Dibenzyl-naphthalin und zwei andere isomere Kohlenwasserstoffe, p. 283. 2-

— N° 8 A. Octobre 1928. Cracovie 1928, 8°, p. 293-444+2 pl.

Contenu: Zawidzki J. und Wyczałkowska W. Studien zur chemischen Dynamik autokatalytischer Prozesse: VII. Über die Abspaltungsgeschwindigkeit des Bromwasserstoffs von der Brombernsteinsäure in wässrigen Lösungen, p. 293. — Świą-

tosławski W. et Chorąży M. Sur la sorption des vapeurs de la pyridine par la houille de Haute Silésie et par ses modifications pétrographiques, p. 361. — Ziemecki St. On the excitation of solid bodies by slow speed electrons, p. 367. — Rosental St. Sur la constante diélectrique du soufre surfondu et de quelques solutions du soufre, p. 377. — Jeżewski M. Über dielektrische Anisotropie der nematischen Flüssigkeiten im magnetischen Felde, p. 397. — Dziewoński K. und Kocwa A. Zur Kenntnis der Naphthalsäure Derivate, p. 406. — Nytkówna J. Karpatengneis von Ostry Wierch bei Göllwitz (Planche 1), p. 431. — Wątocki Wl. Der Granatsand vol Hel am Baltischen Meer (Planche 2), p. 439. 3-50
— N° 9—10 A. Novembre-Décembre 1928. Cracovie 1928, 8° str. 445—540.

Contenu: Zarankiewicz C. Über Endpunkte, p. 445. — Sierpiński W. Sur un ensemble non dénombrable dont toute image continue est de Ire catégorie, p. 455. — Dorabialska A. Sur le débit de chaleur due aux rayonnements β et γ du radium, p. 459. — Marchlewski L. and Wierzuchowska J. The absorption of ultraviolet light by some albuminous substances, p. 471. — Zalesiński K. und Żuliński R. Studien über die Schmelzwärme und spezifische Wärme von Kalzium und Magnesium, p. 479. — Dziewoński K., Geschwindówna O. und Schimmer L. Weitere Studien über Naphtalsäure-Derivate, p. 507. — Gawel A. Über die chemisch-mineralogische Zusammensetzung roter und grüner eozäner Schiefer-tone der Ostkarpaten, p. 523. 2—

Bulletin International de l'Académie Polonaise des sciences et des Lettres. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série A. Sciences mathématiques. N° 1 A. Janvier 1929. Cracovie 1929, 8°, str. 1—88.

Contenu: Banachiewicz T. Tables sélénographiques dans le système équatorial, p. 1. — Kępiński F. Sur la détermination de la latitude géographique de l'Observatoire Astronomique de l'Université de Varsovie, p. 23. — Józefowicz E. Kinetik der Oxydationsreaktionen einiger organischen Verbindungen durch Einwirkung von Brom. I. Brom und Oxalsäure, p. 39. —

Marchlewski L. and Wierzuchowski J. Absorption of ultraviolet light by some purine derivatives and allied substances, p. 65. — Leśniański W. Studien über Synthesen von Verbindungen der Akridongruppe, p. 81. 1·80

— N° 2 A. Février 1929. Cracovie 1929, 8°, str. 89—148.

Contenu: Żyliński E. Über einen Satz der Theorie der algebraischen Zahlen, p. 89. — Marchlewski L. and WYROBEK O. The absorption of light by some organic substances, p. 93. — Marchlewski L. and Mayer J. Absorption of ultraviolet light by methyl-d-glucosides, p. 111. — Marchlewski L. and Szymański J. Studien in the chlorophyll group, p. 119. — Mazák P. und Suszko J. Zur Kenntnis der Oxosulfonsäuren. I. Synthesen von 1-2-3 Thiodiazolderivaten, p. 131. — Dzierwoński K. und Wulffsohn A. Studien über das β -Methylnaphtalin (III). — Über die 2-Methyl-8-naphtalinsulfonsäure, p. 143. 2·—

— N° 3 A. Mars 1929, Cracovie 1929, 8°, str. 149—202+1 nlb.

Contenu: Świętosławski W., Błaszowska Z. et Józefowicz E. Méthode ébullioscopique de détermination de la constante d'équilibre chimique, p. 149. — Marchlewski L. and Mayer J. The absorption of ultraviolet light by some organic substances, p. 169. 2·—

— N° 4—5 A. Avril-Mai 1929. Cracovie 1929, 8°, str. 203—274.

Contenu: Ważewski T. Un théorème sur le changement de variable dans les intégrales simples, p. 203. — Natanson Lad. Some properties of groups of wave-disturbances, p. 213. — Bosc N. N. On the Fourier analysis, subject to certain quantum condition, p. 225. — Ray S. On the back wave in wave motion, p. 229. — Ray S. On a Generalisation of the Virial of Clausius, p. 233. — Marchlewski L. and Skarżyński B. Absorption of ultraviolet light by some hormones and allied substances, p. 241. — Kwieciński L. and Marchlewski L. The absorption of ultraviolet light by benzene, p. 256. — Machałowski R. Sur la constitution moléculaire de l'acide anhydrotricarballoylique, p. 265. 2·—

— N° 6 A Juin 1929. Cracovie 1929, 8°, str. 275—315+1 nlb.

Contenu: Waraszkiewicz Z. Remarque sur un théorème

de M. Zygmund, p. 275. — Whyburn G. T. On simple closed curves, p. 280. — Kapuściński Wl. Sur le rayonnement de résonance de la vapeur d'argent (Note préliminaire), p. 284. — Starkiewicz J. Sur l'excitation monochromatique de la fluorescence du benzène à -183°C ., p. 287. — Świątosławski W. and Zawidzki J. G. On the reduced equations used in Chemical Kinetics, p. 295. 1·20

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série B. Sciences naturelles. N° 6 B. Juin 1927. Cracovie 1928, 8°, p. 419—704.

Contenu : Zaleski K. Über die in Polen gefundenen Arten der Gruppe Penicillium Link. I. Teil (Planches 36—44), p. 417. — Zaleski K. Über die in Polen gefundenen Arten der Gruppe Penicillium Link. II. Teil (Planches 45—61), p. 459. — Zaleski K. Über die in Polen gefundenen Arten der Gruppe Penicillium Link. III. Teil, p. 515. — Juraszek H. Pflanzensoziologische Studien über die Dünen bei Warschau, p. 565. — Wóycicki Z. Über die Zahl und Form der Chromosomen bei *Haemanthus Katherinae*, p. 611. — Listowski A. Über den Einfluß verschiedenfarbigen Lichtes auf die Keimung der Sporen und Entwicklung der Protonemen einiger Moose, p. 631. — Wodzicki K. Beitrag zur Kenntnis der Haut und des Fettansatzes bei Vögeln (Planche 62), p. 667. — Marchlewski T. and Wodzicki K. Studies on silvering in Rabbits. II. (A Survey of the Genetic Factors involved), p. 687. 6·50
— N° 7 B. Juillet 1927, Cracovie 1928, 8°, p. 705—979, pl. 63—80.

Contenu : Stec W. Über das Vorkommen von Bakterococcidien an Kartoffelantheren (Planches 63—65), p. 705. — Kowalewska Z. Über Sproßregenerate an isolierten Keimblättern von Bohnen und Erbsen (Planches 66—67), p. 713. — Ruszkowski J. S. Études sur le cycle évolutif et sur la structure des Cestodes de mer I. — *Echinobothrium benedeui* n. sp., ses larves et son hôte intermédiaire *Hippolyte varians* Leach (Planches 68—70), p. 719. — Smreczyński St. Les résultats des recherches sur la localisation de l'embryon virtuel dans l'oeuf de grenouille, obtenus en enfonçant des aiguilles de verre, p.

730. — Latyszewski M. Le rapport plasmonucléaire dans les cellules hépatiques de l'Axolotl pendant la période de croissance et après la métarmorphose, p. 751. — Maziarski S. Sur le tissu musculaire des Insectes. II. Les éléments contractiles dans les couches musculaires du tube digestif des Tipulines (Planches 71—72), p. 785. — Godlewski E. (fils). Sur les stimulus de la Régénération, p. 823. — Pęska W. Über die Blutgefäßentwicklung in den Federkeimen der Vögel (Planches 73—74), p. 827. — Vetulani T. Weitere Studien über den polnischen Konik (polnisches Landpferd) (Planches 75—78), p. 835. — Koehler S. De l'influence exercée par la farine de céréales sur la réaction du liquide dans lequel elle baigne, p. 953. — Miodoński I. Von der quantitativen Bestimmungen des Zeige- und Einstellungsversuches (Planches 79—80), p. 965.

560

— N° 8—10 B. Octobre-Décembre 1927. Cracovie 1928, 8°, p. 981—1303+1 nlb.

Contenu: Petschenko B. F. et Wróblewski W. Vergleichende Morphologie der lokomotorischen Organe des *Bacillus pyocyaneus* (Gessard) und des *Bacillus fluorescens* (Flügge) (Planche 81), p. 981. — Smólska A. Die Entwicklung des Archegoniums und der Befruchtungsprozess bei *Larix europaea* DC, (Planches 82—85), p. 993. — Wallisch K. *Cycadeoidea polonica*, eine neue Art aus Polen (Planches 85—85), p. 1039. — Moldenhawer C. Recherches sur certains croisements intéressants du genre *Brassica* (Planches 94—96), p. 1049. — Dybowski B. Über die Urodelen Ostsibiriens, p. 1073. — Monné L. Untersuchungen über die Chromosomen garnituren in den somatischen Zellen des Regenwurmes *Allolobophora foetida* Eisen (Planche 97), p. 1083. — Noskiewicz J. und Poluszyński G. Embryologische Untersuchungen an Strepsipteren I Teil. Embryogenese der Gattung *Stylops* Klrbj (Planches 98—101), p. 1093. — Śnieszko S. et Lachowicz A. Recherches sérologiques sur les races de betteraves, p. 1229. — Rogoziński F. et Starzewska M. Sur la digestion de la lignine par les ruminants, p. 1243. — Wojtczak A. Recherches sur la perméabilité des muscles aux électrolytes pendant

le travail et à l'état de repos, p. 1253. — Targoński H. Contribution à l'étude du métabolisme azoté chez les embryons d'Oiseaux, p. 1277. 6:40

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série B. Sciences naturelles (botanique). N° 1—2 Janvier-Février 1928. Cracovie 1928, 8°, p. 1—74+6 pl.

Contenu: Piech K. Zytologische Studien an der Gattung *Scirpus* (Planches 1—5), p. 1. — Trela J. Zur Morphologie der Pollenkörner der einheimischen Tilia-Arten, p. 45. — Śniezko St. L'influence exercée par la concentration des ions d'hydrogène du milieu nutritif sur le développement des bactéries des nodosités du Haricot, du Trèfle rouge, du Pois cultivé et de la Vesce velue (Planches 6—7), p. 55. 2:—

N° 3—7 *B. Bot.* Mars-Juillet 1928. Cracovie 1928, 8°, p. 75—160 +2 nlb.+12 pl.

Contenu: Jentys-Szafer J. La structure des membranes du pollen de *Corylus*, de *Myrica* et des espèces européennes de *Betula* et leur détermination à l'état fossile (Planches 8—11), p. 75. — Rogoziński F. et Starzewska M. La composition des parois cellulaires de l'avoine dans les différents stades de son développement, p. 127. — Zalewska Z. Recherches sur l'évolution des étamines, considérée du point de vue de leur adaptation à la pollinisation des fleurs de la Sauge (*Salvia*) (Planches 12—19), p. 133. 2:—

N° 8—10 *B. Bot.* Octobre-Décembre 1928. Cracovie 1929, 8°, p. 161—301+1 nlb.

Contenu: Pawłowski B. Die geographischen Elemente und die Herkunft der Flora der subnivalen Vegetationsstufe im Tatra-Gebirge, p. 161. — Zahn H. Hieracia nova vel minus cognita a cl. Dr. B. Pawłowski in regionibus Tatrae Magnae et Occidentalis nec non in montibus Sarmaticis adjacentibus lecta, p. 203. — Nowiński M. L'influence des conditions extérieures sur l'amidonité du pollen des fleurs, p. 215. — Grodzińska W. De la nitrification de l'urine sous l'action de l'argile et des pertes d'azote libre qu'elle subit, p. 251. 4:—

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série B. Sciences naturelles (zoologie). N° 1—2 B. Zool. Janvier-Février 1928. Cracovie 1928, 8°, p. 1—104+10 pl.

Contenu: Kołodziejski Z. Untersuchungen über die Beteiligung der transplantierten Haut an der Regeneration (Planches 1—3), p. 1. — Wodzicki K. Beitrag zur Kenntnis des Fettschwanzes bei Karakulschafen (Planches 4—6), p. 63. — Hoyer H. Recherches sur les vaisseaux lymphatiques des Sélaciens (Planches 7—10), p. 79. 2—

N° 3—7 B. Zool. Mars-Juillet 1928. Cracovie 1929, 8°, p. 105—415 +4 tabl.

Contenu: Lengersdorf Fr. Die Revision der Sciaridensammlung des Pfarrers Dr. W Grzegorzek, p. 105. — Nunberg M. Biologische Beobachtungen über Borkenkäfer (Planche 11), p. 113. — Szpotańska I. Recherches sur quelques Tétrabothriides d'Oiseaux, p. 129. — Kuntze R. und Poluszyński G. Genetische Analyse der Färbungsvariabilität des Kiefernspinners (*Dendrolimus pini* L.) (Lepidoptera) (Planches 12—13), p. 153. — Hiller St. L'influence du jeûne sur la régénération chez l'Axolotl (Planches 14—15), p. 191. — Pelczar K. Über den Verlauf der Taubenavitaminose B unter dem Einfluss einer nicht vollwertigen Eiweissernährung, p. 219. — Talko-Hryniewicz J. Les habitants autochtones contemporains de la région de Cracovie. Étude anthropologique, p. 251. — Marciniak T. Über die Innervation des Musculus transversus menti und dessen Varietäten beim Menschen, p. 263. — Marciniak I. Über das sogenannte Aufsteigen des Rückenmarkes bei menschlichen Föten (Planche 16), p. 277. — Marciniak T. Bemerkungen zur Innervation und Morphologie des kurzen Kopfes des Musculus biceps femoris beim Menschen, p. 293. — Kołodziejski Z. Untersuchungen über die Metamorphose der transplantierten Haut bei *Amblystoma tigrinum* Green (Planches 17—18), p. 317. — Stach J. Die Gattung *Brachystomella* Agr. (*Collembola*) und ihre Arten (Planches 19), p. 355. — Marchlewski T. Some Comments on the Japanese Rabbit. A preliminary note. (Planches 20—21), p. 371. — Marchlewski T. Some obser-

vations on breeding Kharakhul Sheep, p. 383. — Dybowski B. Kurze Darstellung erkannter Tatsachen in Bezug auf Bau und Evolution der Säugetierzähne (Planches 22—25), p. 405.
12.—

N° 8—10 *B zool.* Octobre-Décembre 1928. Cracovic 1929, 8°, p. 417—680.

Contenu: Grodziński Z. Entwicklung der Blutgefäße bei *Scyllium canicula* (Planches 26—28), p. 417. — Grodziński Z. Das Rusconische Organ bei *Triton cristatus*, p. 455. — Sembrat K. The influence of fish thyroid transplants on the metamorphosis of *Rana temporaria* L. larvae and on their thyroid and thymus glands. Experiments with thyroid glands of Selachians (*Scyllium canicula* Cuv. and *Sc. stellare* Gthr.) and Teleosts (*Cyprinus carpio* L.) (Planches 29—30), p. 461. — Szwejkowska G. Recherches sur la physiologie de la maturation des oeufs d'*Ascaris*, p. 389. — Kączkowski B. Studien über die Wolle der einheimischen Schafrassen in Polen (Planches 31—32), p. 521. — Mikulski J. Beitrag zur Kenntnis des Baues und der Funktion der Haftballen des Laubfrosches (*Hyla arborea* L.) (Planches 33), p. 595. — Latinik I. L'influence des agents thermiques, appliqués pendant des stades déterminés, sur le développement embryonnaire de la grenouille, p. 623. 9—

Comptes Rendus Mensuels de séances de la Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles 1929. Janvier, N° 1, 8°, str. 8. 0·50
— Février 1929. N° 2, 8°, str. 8+2 nlb. 0·50
— Mars 1929. N° 3. Cracovie 1929, 8°, str. 5. 0·50
— Avril 1929. N° 4, 8°, str. 6. 0·30
— Mai 1928. N° 5, 8°, str. 6+2 nlb. 0·30
— Juillet 1929, N° 7, 8°, str. 10. 0·50
— Juin 1929. N° 6, 8°, str. 7. 0·50.
Rocznik Polskiej Akademji Umiejętności. Rok 1927/8. Kraków 1929, 8°, str. LX+136. 3—

Treść: Skład P. A. U. str. I. — Sprawozdanie z czynności Akademji od czerwca 1927 do czerwca 1928, str. 1. — Publiczne posiedzenie w dniu 9 czerwca 1928, str. 63. — Wróblewski Stanisław. Sądy polubowne w historii prawa (odczyt),

str. 82. — Nowi członkowie, str. 108. — Nagrody, str. 111. — Sprawozdania i wnioski w sprawie nagród z funduszu śp. Probusa Barczeskiego, F. Jasińskiego i W. Łozińskiego, str. 112. — Statut funduszu śp. Władysława Józefa Fedorowicza, str. 116. — Konkursy, str. 119. — Wykaz stosunków Akademji z zagranicznymi instytucjami naukowymi, str. 121. — Zamknięcie sumaryczne rachunków za rok 1928, str. 125.

**Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademji Umiejętności,
tom XXXIII, rok 1928.**

— nr 4, kwiecień 1928, 8 ^o , str. 16.	0:30
— nr 5, maj 1928, 8 ^o , str. 24.	0:30
— nr 6, czerwiec 1928, 8 ^o , str. 16.	0:30
— nr 7, lipiec-wrzesień 1928, 8 ^o , str. 18.	0:30
— nr 8, październik 1928, 8 ^o , str. 12.	0:30
— nr 9, listopad 1928, 8 ^o , str. 19.	0:30
— nr 10, grudzień 1928, 8 ^o , str. 24.	0:30

**Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademji Umiejętności,
tom XXXIV, rok 1929.**

— nr 1, styczeń 1929, 8 ^o , str. 14.	0:30
— nr 2, luty 1929, 8 ^o , str. 24.	0:30
— nr 3, marzec 1929, 8 ^o , str. 16.	0:30
— nr 4, kwiecień, 1929, 8 ^o , str. 28.	0:30
— nr 5, maj 1929, 8 ^o , str. 29.	0:30
— nr 6, czerwiec 1929, 8 ^o , str. 36.	0:30
— nr 7, lipiec 1929, 8 ^o , str. 22.	0:3

POSIEDZENIE PUBLICZNE
POLSKIEJ AKADEMJI UMIEJĘTNOŚCI
DNIA 8 CZERWCA 1929 R.

POSIEDZENIE PUBLICZNE
POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
DNIA 6 CZERWCA 1929 R.

I

PRZEMÓWIENIE

PREZESA KAZIMIERZA KOSTANECKIEGO.

Dla dobra nauki, a przez naukę dla dobra Ojczyzny.

Hasło to od początku istnienia Akademji było wytyczną jej działalności; tak samo i w roku ubiegłym towarzyszyło jej pracy.

Hasło to tak doniosłe i tak wszechstronne, że zwalnia tego, któremu pierwszy raz z tego miejsca imieniem Akademji przemawiać przypadło, od roztaczania nowych programów, a tylko zniewala go, by, wzorem swych poprzedników, na zaufanie i życzliwość kolegów odpowiedział całkowitem oddaniem się na usługi tej wszystkim nam i całemu społeczeństwu drogiej Instytucji, w miłości i przywiązaniu do niej czerpiąc otuchę i siły dla sprostania swym obowiązkom.

Ślady przerwy i zastoju, jakie w postępie nauki u wszystkich narodów wywołać musiała wielka burza dziejowa, stopniowo się zacierają, życie naukowe zaczyna żywszem bić tętnem.

W wieku niewoli Akademja nasza spełniała wielką misję dziejową, pod sztandarem nauki jednocząc synów wszystkich dzielnic; wespół ze sztuką polską, poezją i literaturą była ostoją wspólności narodu jako niepodzielnej całości, była afirmacją jego bytu, jego niezłomnej

woli trwania i przetrwania, — zasługa to przeważnie tych, którzy już nas odeszli, więc z czcią ich imiona we wdzięcznych sercach chowamy.

W wolnej Ojczyźnie cele Akademji się nie zmieniły, ale rozszerzyć się musiał zakres jej działania. Tam, gdzie tłumiono objawy żywotności ducha narodowego, nowe powstały ogniska polskiej nauki, oparci o tradycję przeszłości mogą wszyscy synowie polskiej ziemi zespolić swe wysiłki ku budowaniu podwalin przyszłości polskiej nauki.

Utrwała się we wszystkich społeczeństwach coraz więcej zrozumienie celów i dążności badań naukowych, wzrasta świadomość, że nauka, obejmująca wszystkie dziedziny wytwórczości duchowej, jest podwaliną bytu narodów, że twórcza praca naukowa jest osią i treścią kultury i dźwignią w cywilizacyjnym pochodzie ludzkości. Historia nauki uczy nas, że badania naukowe, czysto teoretyczne, przedsiębrane bez względu na uboczne cele, przynoszą nieraz nie dające się obliczyć korzyści ludzkości i stają się źródłem bogactwa narodowego, że zmieniają warunki bytu i ustroju społeczeństw.

W dzisiejszej nowoczesnej walce o byt te tylko narody zdołają się ostać, które najdoskonalszy osiągną stopień rozwoju duchowego, które potrafią wydrzeć z zardrosnej przyrodzie nowe tajemnice i spożytkować je dla dobra ludzkości. Ale nie można jedynie przyswajać sobie gotowych haseł czy zdobywszy obcych, bo tylko na rodzimem podłożu nauka krzepiąca i umacniająca życie narodu wykwitnąć może.

Na niwie nauki żyzne życiodajne ziarna, zawierające owoce, spadają tylko z tych drzew, które głęboko w ziemi

o czystej zapuściły korzenie, a których wierzchołki dosięgają wyżyn, kędy powiewają prądy wielkiej wszechświatowej nauki.

To też w równej mierze, jak ku jednoczeniu naszych wysiłków naukowych, ku utrzymaniu łączności z nauką wszechświatową, z kulturą Zachodu, zwrócona jest dążność Akademii.

Biuletyn jej, wzorem innych Akademii, w obcych wydawany językach ułatwia uczonym zagranicznym poznanie prac naszych, ale zmusza ich równocześnie do liczenia się z wynikami nauki polskiej; rozwój Stacji Rzymskiej, Stacji Paryskiej ku temu samemu zdąża celowi. Udział Akademii w międzynarodowym związku Akademii zarówno w dziedzinie nauk humanistycznych, jako też przyrodniczych, wywalcza nauce polskiej należny głos na terenie międzynarodowym; w szeregu komitetów międzynarodowych inicjatywa polskich uczonych tworzy podstawę wspólnych badań, prac i przedsięwzięć naukowych; i tak w ostatnim roku program opracowany przez ks. prof. Michalskiego stał się podstawą wydawnictwa międzynarodowego Corpus philosophorum medii aevi, a w Unii Biologicznej wnioski wypracowane przez prof. Siedleckiego, Szafera i Godlewskiego są wytyczną dla projektu międzynarodowych przepisów o ochronie przyrody.

Działalność Akademii zależna jest od twórczości jednostek. Uczony bada i tworzy z osobistego impulsu, szuka prawdy w objawach i przejawach życia duchowego jednostek lub narodów, szuka wytłomaczenia zjawisk przyrody i rządzących niemi praw — twórczym umysłem narzucać zakresu ich badań nie można.

Ale można uczonych, którzy złączeni są wspólnością

celów i dążeń naukowych, skupić ku wspólnym wysiłkom, w których się nawzajem uzupełniają i wspomagają. Tu Akademia może wyjść poza wydawniczy swój zakres działania, tu przypada jej rola inicjatywy w kierunku wydawnictw zbiorowych źródeł historycznych, pomników literackich, zabytków sztuki, lub też w kierunku systematycznych badań i monograficznych opracowań w dziedzinie nauk przyrodniczych.

Ten zakres zbiorowej, wedle dokładnie opracowanego planu przedsiębranej pracy naukowej, znajduje wyraz w szeregu Komisyj, w wydawnictwie Encyklopedji Polskiej, w działalności Stacji Rzymskiej i Paryskiej. Na tę drogę pragniemy skierować fundusze płynące z dwóch wielkich zapisów ś. p. Tyszkowskiego i ś. p. Fedorowicza.

Zdajemy sobie sprawę, że na rozkaz nie pojawiają się wielkie odkrycia i wynalazki lub wielkie przełomowe myśli, ale poparciem i zespoleniem usiłowań, nowemi zbiorowemi przedsięwzięciami walnie można przyczynić się do postępu nauki i podniesienia rodzimej kultury.

Akademia pragnęłaby pójść dalej jeszcze w popieraniu badań naukowych. Są ludzie, którzy już pierwszemi pracami nieraz wykazują umysł prawdziwie twórczy o szerokim widnokręgu, są tacy, którzy idąc za wrodzonym popędem, pchani wewnętrzną potrzebą oddają się dociekaniom naukowym w trudzie i mozole codziennego życia zapatrzeni w ideał im przyświecający. Przy rozroście nowoczesnych subtelnych metod badania praca naukowa bez wydatnych środków materialnych obyć się nie może. Z braku ich niejeden pomysł naukowy, który

mógłby naukę pchnąć na nowe tory, który mógłby zapłodnić całe obszary życia społecznego, przepada.

Takim badaczom, z których prac przebija ta iskra Boża, talent twórczy i zapał, takim, u których widać miłość rzetelnej pracy, oddanie się nauce i dążenie do poznania prawdy, pragnęłaby Akademia móc przyjść z pomocą w ich naukowych zamierzeniach. Dotychczasowe skromne środki Akademji, zbyt skromne w stosunku do potrzeb, w szczupłej tylko mierze na istotne popierania badań naukowych pozwalały.

Szczęśliwą będzie Akademia, jeśli swem poparciem przyczyni społeczeństwu i ludzkości nowych zdobyczy, które i wśród swoich i wśród obcych przysporzą uznania dla polskiej nauki.

II

Sprawozdanie Sekretarza Generalnego

Polskiej Akademji Umiejętności

za czas od czerwca 1928 do czerwca 1929 r.

Smutny to obowiązek sekretarza generalnego zestawianie na początku dorocznego sprawozdania bilansu strat, jakie poniosła Akademia w gronie swych członków — obowiązek tem cięższy, jeśli tych strat taki długi szereg, i jeśli wśród tych strat są tak dotkliwe ze względu na naukę i na działalność Akademji, jak w roku ubiegłym.

Taką wyjątkowo ciężką i na długo niepowetowaną stratę poniosła nauka polska i Akademia przez śmierć Jana Łosia. Umarł pierwszy na wielką skalę historyk języka polskiego, zwłaszcza pierwszy naukowy badacz składni polskiej, najlepszy znawca staropolskich zabytków językowych, wydawca szeregu dzieł ze starszej literatury polskiej, autor bardzo wielu prac drukowanych i — co najcięższa — główny długoletni pracownik około niedokończonego, niestety, Słownika staropolskiego. Tu zatrzymać się chcę przede wszystkim nad jego pracą w Akademji, a mogę to uczynić bez zarzutu zacieśnienia, bo stanowiła ona główną oś jego działalności naukowej. Jan Łoś zostawił po sobie chwalebna pamięć w Petersburgu, gdzie był szereg lat docentem — dowodem tego poświęcony mu niedawno obchód w tamtejszej Aka-

demji Nauk — ale jego niezwykła płodna twórczość zaczęła się dopiero od przybycia do Krakowa. Tu zaś z polską Akademią związał się ściśle — nim jeszcze został jej członkiem, a potem sekretarzem i dyrektorem jej Wydziału filologicznego — przez Słownik staropolski. Plan pracy nad Słownikiem zastał w głównych zarysach gotowy, ale też niemal tylko plan; nie zaczął — jak się często dzieje — od jego krytyki, ale zabrał się odrazu do roboty i przez 25-letni systematyczny wysiłek, oparty o ściśle naukową metodę, doprowadził do opracowania niemal całego materiału; oszedł wprawdzie, nie rozpoczynszy jeszcze ostatecznej redakcji Słownika, ale przygotował rzecz tak, że doprowadzenie go za lat kilka do końca nie ulega już wątpliwości. Ze Słownikiem staropolskim związane były, z niego się poczęły inne prace Łosia: Przegląd zabytków staropolskich, przygotowanie do wydania Biblii Szarospatackiej, szereg wydań w Bibliotece pisarzy polskich i t. p.; pracą nad tym Słownikiem tłumaczy się też nacisk położony w jego historycznej gramatyce na dawniejszych epokach polszczyzny. W metodzie pracy był realistą i nie w błyskotliwych pomysłach była jego siła, ale w gruntownem i pewnem wydobyciu i przedstawieniu faktów. Te wartości zapewnią mu trwałą pamięć w nauce, tak jak przez szereg lat będzie się odczuwać w pracach naszej Akademii brak jego rozległej wiedzy, stałej gotowości do współpracy i wytrawnego naukowego sądu.

Serdecznie do Akademii przywiązany był Jerzy M y c i e l s k i. Duży zasób wiedzy, wielką pracowitość, oddał najprzód na usługi historii, poczem zwrócił się wyłącznie do historii sztuki w Polsce, zwłaszcza malarstwa,

którego znajomość oparł na szerokiej podstawie historii sztuki europejskiej, obejmując w swych studjach różne jej epoki od wieków średnich do czasów najnowszych. Na tem polu niemało się zasłużył także przez wykłady uniwersyteckie. Do końca życia zasiliał wydatnie wydawnictwa Akademji. Obok zasług naukowych niepodobna przemilczeć gorącego patriotyzmu tudzież rzadkiej dobroci serca, z jaką zmarły otaczał młodzież uniwersytecką.

Podobnie, jak ś. p. Łosiowi, także Wiktorowi Porzezińskiemu losy życiowe kazały przez najważniejszą część przedwcześnie przerwane życie działać na obczyźnie: w Moskwie był profesorem indoeuropejskiej gramatyki porównawczej. Ale choć wysoko tam ceniony, zawsze utrzymywał związki z Polską, po wojnie zaś, objąwszy katedrę w Warszawie, wyłącznie polskiej oddał się nauce, ogłaszając szereg mniejszych, ale zawsze głębiej ujętych prac z gramatyki ogólnej, słowiańskiej i litewskiej, której to ostatniej niepospolitym był znawcą.

Tych trzech członków stracił Wydział filologiczny. Wydział historyczno-filozoficzny — pięciu, w tem z pośród należących do niego prawników dwóch, zajmujących czołowe miejsca w dziedzinach, które uprawiali.

Franciszek Xawery Fierich był jednym z pierwszych w Polsce, którzy naukę procesu cywilnego oparli na głębokich naukowych podstawach. Dziedzinie tej poświęcił szereg monografij a nadto był autorem bardzo cennego systemu. Wszystkie jego prace charakteryzuje nienaganna metoda, ogromna sumienność, ścisłość i jasność przedstawienia. Poza procesem cywilnym był wy-

bitnym znawcą prawa wekslowego i autorem dwóch świetnych monografij z tej dziedziny. W ostatnim dziesiątku lat wszystkie swe zainteresowania i prace zwrócił w kierunku unifikacji prawa w Polsce, stając na czele Komisji Kodyfikacyjnej. Najżywszy udział brał w pracach nad ustawą procesową, której projekt nosi piętno jego niepowszedniej indywidualności.

Edmund Krzyski pracował w dziedzinie prawa i procesu karnego oraz filozofji prawa; jako dogmatyk prawa karnego wysunął się na czoło kryminalistów polskich. Rozpoczynając swą pracę w czasie zagorzałej walki między tradycyjnym kierunkiem a modernizmem, stanął twardo na gruncie kierunku klasycznego, co wypukła się w szczególności w jego najwybitniejszej dwutomowej pracy: Wykład prawa karnego, odznaczającej się, jak inne jego prace, doskonałą budową, ścisłością definicyj i poprawnością języka. Jako członek Komisji Kodyfikacyjnej współpracował częściowo przy układzie projektu polskiego kodeksu karnego, a w całości przy układzie polskiej procedury karnej.

Z pośród historyków ubył Zygmunt Luba Radziwiński; położył on znaczne zasługi na polu nauk heraldyczno-genealogicznych oraz historii krajów ruskich; był autorem kilkudziesięciu prac z pośród których rozmiarami i wartością naukową wybija się: Monografia ks. Sanguszków, opracowana wspólnie z Bronisławem Gorczakiem, oraz sześciotomowe wydawnictwo źródłowe p. t. Archiwum ks. Sanguszków.

Zmarło też dwóch członków zagranicznych tego Wydziału.

Karol Kadlec, profesor Uniwersytetu czeskiego

w Pradze, zajmował się historją porównawczą praw słowiańskich, której był najwybitniejszym w ostatnich czasach reprezentantem; znał też z racji swoich studjów i uwzględniał stale historję polskiego prawa w swoich pracach nad pierwotnym osadnictwem słowiańskim, w dużej pracy o prawie wołoskiem i t. d. W stosunku do Polaków zawsze był lojalny, serdeczny. Nie mogę pominąć jego wydatnego udziału w opracowaniu tomu Encyklopedji Polskiej, tyającego się doby przedhistorycznej.

Drugim, którego stracił Wydział II z członków zagranicznych, był wielki historyk dziejów papiewstwa w nowszej epoce Ludwik Pastor, dawniej profesor historii powszechnej Uniwersytetu w Innsbrucku, ostatnio poseł austriacki przy Watykanie. Jako z wieloletnim dyrektorem austriackiego Instytutu historycznego w Rzymie często przed wojną przychodziło stykać się z nim reprezentantom Akademji ze względu na naszą Ekspedycję Rzymską; w przeciwieństwie do swojego poprzednika okazywał duże zrozumienie i wielką życzliwość dla naszych prac, tak że imię jego przechowamy we wdzięcznej pamięci.

Największe jednak straty poniósł w ubiegłym roku Wydział matematyczno-przyrodniczy, który stracił sześciu członków krajowych, a to trzech czynnych i trzech korespondentów.

Jan Zawidzki, profesor Akademji rolniczej w Dublinach, potem Uniwersytetu Jagiellońskiego, wreszcie Politechniki w Warszawie, zawsze bardzo żywo interesował się pracami Akademji a zwłaszcza jej Wydziału III; prawie nigdy nie brakowało go na Walnych Zgromadze-

niach. Polem jego twórczości naukowej była chemja fizyczna. Dokonał wielu bardzo cennych prac z zakresu kinetyki chemicznej. Wskazał nowe drogi w ujmowaniu i wyświetlaniu zagadnień fizyczno-chemicznych, odkrył nowe metody badania przebiegu różnych procesów chemicznych, zwłaszcza t. zw. reakcyj autokatalitycznych. Prof. Zawidzki zajmował się również studjami w zakresie historii chemji; śledząc za rozwojem tej nauki w Polsce, wy dobył z zapomnienia zasługi kilku wybitnych naszych uczonych. Na stanowiskach profesora chemji położył wielkie zasługi jako pedagog i organizator instytutów, któremi kierował.

Stanisław Bądzynski, długoletni profesor Uniwersytetu Jana Kazimierza, pod koniec zaś życia Uniwersytetu Warszawskiego, w ciągu całej swej działalności naukowej zajmował się głównie badaniami z zakresu chemji fizjologicznej. Liczne jego prace nad przemianą materji, zwłaszcza ciał białkowych w organizmach zwierzęcych, nad procesami utlenienia związków tego typu i ich naturą, zwróciły w swoim czasie powszechną uwagę ścisłością, systematycznością i głębią ujęciem przedmiotu. Przyczyniły się one w nie małym stopniu do wyświetlenia różnych ważnych problemów w dziedzinie biochemji i do rozwoju tej gałęzi nauki w Polsce. Umiał skupić licznych współpracowników, wykształcić wielu dzielnych uczniów, czynnych obecnie na polu chemji i medycyny. Pozostawił po sobie pamięć wybitnego pedagoga, niepospolitego uczonego i szlachetnego człowieka.

Jan Dybowski zyskał jako profesor Szkoły Rolniczej w Grignon, a następnie kierownik wypraw

naukowych francuskich w kraje podzwrotnikowe a zarazem organizator ogrodu aklimatyzacyjno-kolonjalnego w Algerze, imię znakomitego znawcy stosunków ogrodniczych i rolniczych w krajach gorących i na tej podstawie powołano go na katedrę rolnictwa kolonialnego w Narodowym Instytucie Agronomicznym w Paryżu. Ostatnich parę lat poświęcił pracom w Polsce, obejmując kierownictwo działu ogrodniczego w Instytucie rolniczo-doświadczałnym w Puławach. Choć urodzony i wychowany zagranicą, odczuwał zawsze ścisły związek z krajem rodzinnym i dla niego u schyłku swego życia porzucił przybraną swoją ojczyznę Francję.

Władysław Szajnocha, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, ogłosił szereg prac naukowych z zakresu geologii i artykułów treści geologiczno-górnicznej. Ze szczególnem zamiłowaniem, do ostatniej niemal chwili życia, pracował na polu geologii Karpat fliszowych. Szereg wykonanych przezeń zdjęć karpaccich wydała Akademia w „Atlasie geologicznym Galicji“. Wielką jego zasługą było wydanie opisu i zestawień płodów kopalnych Polski w b. zaborze austriackim (sól, węgiel, rudy, olej skalny) a dążył wytrwale do uniezależnienia polskiego górnictwa i bronił śmiało tej myśli na forum publicznem. Podkreślić należy wreszcie jego zasługi pedagogiczne i organizatorskie jako twórcy Zakładu geologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Ludomir Sawicki pozostawił — mimo młodego wieku (liczył lat 44 w chwili zgonu) — bardzo bogaty dorobek naukowy, który zapewnia mu wybitne stanowisko we współczesnej geografii. Najważniejsze z jego prac tyczą się geomorfologii i glaciologii Karpat oraz Krasu.

Podstawowe znaczenie zachowały oryginalne badania morfologiczne i antropogeograficzne w Beskidach zachodnich na Słowaczyźnie. Zaslżył się jako inicjator systematycznych badań limnologicznych w Polsce i organizator prac nad pasterstwem karpackim, któremu poświęcił szereg rozpraw. Po odbyciu większych podróży do Siamu i Afryki rozpoczął prof. Sawicki planową akcję ekspedycyjną na bliski Wschód i zorganizował samochodowe wyprawy badawcze, które kolejno objęły wschodnie kresy Polski, Dobrudżę i Azję Mniejszą, wreszcie Bałkany. Trudy ostatniej przyplacił ciężką chorobą i śmiercią. Jako wybitny uczony i znakomity organizator przyczynił się do rozwoju polskiej geografji i w dziejach jej zapisał się trwale. Uniwersytet Jagielloński zawdzięcza mu utworzenie Instytutu geograficznego i zdobycie dlań bardzo pięknego i obszernego pomieszczenia.

Szymon Dzierżowski rozpoczął działalność naukową w dziedzinie chemji organicznej, przerzucił się następnie do badań o charakterze biologicznym, wzgl. chemiczno-fizjologicznym, oraz do dziedziny serologii. Prace jego nad otrzymywaniem ketonów, pochodnych pyrokatechiny, były podstawowemi dla zrealizowania syntezy adrenaliny. Długoletni asystent, współpracownik Nenckiego, jego następcą na stanowisku dyrektora Instytutu Medycyny doświadczalnej w Petersburgu, objął pod koniec życia, po powrocie do kraju, katedrę higieny w Uniwersytecie Warszawskim. Był jednym z pierwszych uczonych, którzy podjęli badania nad szczepionkami przeciw błonicy. Położył wielkie zasługi w udoskonaleniu metod sporządzania surowic, zwalczania epidemij (zwłaszcza dżumy), rozwoju uzdrowisk. W dziedzinie

higjeny godnemi uwagi są jego prace nad biologicznem oczyszczaniem ścieków miejskich. Śmierć nie pozwoliła mu rozwinąć, jak pragnął, szerszej działalności naukowej wśród swoich.

Nie mogę nie wspomnieć o stratach, które Akademia poniosła ubiegłego roku wśród grona swoich urzędników. Zmarła oddana Akademji, skromna, ale wzorowa pracowniczka Regina Szewczykówna, w Bibliotece Polskiej w Paryżu zmarł niedawno pozyskany na stanowisko informatora o Polsce współczesnej, pelen rozmachu i iniejatwy Stanisław Grabiański, oraz sumienna siła bibliotekarska Piotrowska.

Cześć pamięci zmarłych.

* * *

Prawo życia silniejsze jest jednak — jak długo świat istnieje — nad prawo śmierci. Obowiązkiem moralnym społeczeństwa wspominać tych, co pożyteczni byli a odeszli. Lecz żal nie może przeszkadzać pracy, a podniecać ją powinno wspomnienie wysiłków tych, których już niema, by od nich gorszymi się nie okazać.

Praca zaś Akademji coraz staje się rozleglejsza i głębsza. Nie będę wyliczać licznych, rozłożonych przedemną wydawnictw ostatniego roku. Chcę tylko wspomnieć ważniejsze, naprawdę „akademickie“. Do nich należą: tom XXVII inwentarza polskiej twórczości duchowej, który tworzy Biblijografia Polska Karola i Stanisława Estreicharów, przedruk anastatyczny tomu I Słownika gwar polskich Karłowicza, nowe wydanie tomu III Anatomji człowieka ś. p. Bochenka, t. II-gi Biblijografji fauny polskiej, Biblijo-

grafja nauk matematyczno-przyrodniczych za lata 1915—1918, Gobeliny polskie prof. Pagaczewskiego.

Z prac kończących się wymienię również tylko kilka większych. Niedługo ukaże się w reprodukcjach światłodrukowych bezcenny zabytek języka polskiego, Biblia królowej Zofji, przechowywana w Szarospataku, gdzie ją na miejscu całą sfotografował czł. L. Bernacki, który po prof. Łosiu objął jej wydanie. Wydrukowano już pełny tekst Aktów Unji Polski z Litwą, brak tylko przedmowy i indeksów. Dobiega końca I tom Kultury Słowian prof. Moszyńskiego, pierwszego wogóle syntetycznego ujęcia tego tematu. Na ukończeniu Mapa województwa krakowskiego w XVIII w., opracowana dla Atlasu historycznego Polski. Tylko indeksów brak do wydania Najstarszej księgi sądu najwyższego prawa niemieckiego na zamku krakowskim (wyd. prof. Kłodziński) i tomu II Polskich Instruktarzy ekonomicznych (ś. p. prof. Pawlika). Hołdem dla zasług Emila Godlewskiego sen. będzie wydanie jego Prac zbiorowych, których tom pierwszy niedługo się ukaże. Na ukończeniu olbrzymi tom aktów Nuntiatyry Bolognetti'ego w opracowaniu prof. Nankego i czł. Kuntzego. Sfotografowano wszystkie starożytne wazy, znajdujące się na ziemiach polskich, do wydania polskiego zeszytu w Corpus vasorum antiquorum.

W pełnym toku jest praca nad Historją Śląska do końca XIV wieku, przy udziale kilkunastu specjalistów; będzie to synteza studjów nad tą, tak drogą sercu polskiemu ziemią, prostująca na podstawie najściślej

naukowych badań fałszywe twierdzenia tych obcych uczonych, którzyby chcieli zaprzeczyć prastarej, odwiecznej jej polskości. Idzie naprzód druk pierwszej w polskim języku Gramatyki sanskryckiej ś. p. Gawrońskiego, jak również Dyplomatarjusza Katedry wileńskiej, przygotowanego przez ks. prof. Fijałka i prof. Semkowicza. Niebawem zacznie się druk Korespondencji J. Śniadeckiego w opracowaniu dra Kamykowskiego, i zgromadzonych przez prof. Kota Źródła do stosunków umysłowych Polski z Zachodem. W druku jest Katalog czasopism Biblioteki Akademji dyr. Papéego. Na nowo podjął prof. Estreicher przerwana pracę nad wydaniem Ortyli polskich. Rozpoczęte są studia nad wydaniem Atlasu języka polskiego i nad Atlasem litewszczyzny na obszarze Rzeczypospolitej. Liczymy się z wydaniem, w ciągu roku 1930, tomu Encyklopedji Polskiej, poświęconego obyczajowi (etnografji), a przygotowuje się tom o historii wojskowości i powtórne, niestety opóźniające się wydanie tomu, obejmującego literaturę piękną. Zamyśla się wydanie w czterechsetną rocznicę urodzin historii Batorego, tego wielkiego króla, zapewne wspólnie z Akademią Węgierską, której się odpowiedni wniosek ma przedłożyć. Zainicjowano dwa nowe wydawnictwa: perjodyczny Przegląd historii sztuki i bogato ilustrowaną Sztukę ludową. Przystępuje się do nowego, krytycznego przygotowania wydania Dzieł wszystkich Kopernika, którego ogłoszenie jest kwestją naszej narodowej godności.

W roku przysłym na Zielone Świąta postanowiła Akademia urządzać Zjazd naukowy, który — złą-

czony z rocznicą śmierci Jana Kochanowskiego — ma dać obraz kultury Polski wieku odrodzenia. Sądzić należy, że zjazd ten ożywi studia nad tą świetną epoką, zainteresuje szersze koła.

Normalny bieg miały stosunki naukowe z zagranicą, utrzymywane przez udział, i to czynny, ze strony Akademji przez jej reprezentantów we wszystkich międzynarodowych zjazdach typu ściśle naukowego, a w szczególności w t. zw. unjach międzynarodowych. W pełni rozwoju są obie Stacje Naukowe Akademji. Biblioteka Polska w Paryżu po gruntownem odnowieniu, o czem mówiłem już poprzedniego roku, pięknego lecz zaniedbanego budynku stała się dostępną dla publiczności w listopadzie roku ubiegłego; uroczyste otwarcie jej nastąpiło 3 maja b. r. przy udziale władz i reprezentantów nauki, tak francuskich, jak i polskich, w obecności prezesa Akademji i kilku jej członków. W Stacji Rzymskiej ciasno, bardzo ciasno nam być zaczyna. Rozszerzenie staje się konieczne. Dotąd Stacja służyła omal wyłącznie jako oparcie dla badań historycznych w Archiwum Watykańskim. Ważny to dział pracy. Ale nie jedyny, który należy uprawiać w Rzymie — tak jak to czynią inne narody. Trzeba tam miejsca dla historyków sztuki dla archeologów, dla filologów klasycznych i nowszych. W Rzymie istnieje już kilkanaście „Szkół“ i „Instytutów“ różnych narodów, starszych datą powstania i nowopowstających. Do tych, które mają już tradycję nieraz wiekową, jak niemiecki dziś (dawniej międzynarodowy) Instytut Archeologiczny, świetnie urządzony (choć obecnie w wynajętym lokalu), jak bardzo piękną mającą przeszłość École Française de

Rome, pomieszczona wraz z olbrzymią biblioteką w rezydencji ambasady francuskiej Palazzo Farnese, jak Instytuty historyczne austriacki, pruski i t. d., przybyły: dawniej nieco Instytut amerykański, rozporządzający wprost fantastycznymi środkami pieniężnymi, Instytut angielski, hojnie dotowany — jak tamten — ofiarnością społeczną, budują nowe, duże gmachy Czechosłowacja i Rumunja, narazie w wynajętych lokalach się mieszczące, biedne Węgry zakupiły piękny, ogromny pałac Falconieri za 5 milionów lirów i dobudowują jeszcze, by pomieścić stale pięćdziesięciu aż stypendystów. I tak dalej.

A my stoimy naprzeciw tym wspaniałym wysiłkom z naszymi dziesięciu skromnymi pokoikami w Hospicjum św. Stanisława, które zawdzięczamy jeszcze trosce o naukę polską — kardynała Hozjusza (†1579)! Czy nowa Rzeczpospolita Polska XX wieku nie wykaże równej troski o naukę?

Znaczne ma dziś środki Akademia, które czerpie z lasów, roli, stawów, tartaków, domów. Dokupiliśmy w tym roku jeden dom: przy ul. św. Jana, gdzie mieści się obecnie Sąd grodzki. Znaczne dają te majątki dochody. Ale to wystarczyć nie może — kilkakroć więcej potrzeba. Majątku zakładowego zużywać nam na bieżące potrzeby nie wolno: tylko dochód z niego iść na to może. Wielkie zapisy: ś. p. Pawła Tyszkowskiego i ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza przeznaczone są na specjalne cele, ściśle określone. Nowy zapis ś. p. Gabryela Krasinśkiego z ziemi opoczyńskiej dopiero po przebiegu wielu lat będzie dawał dochody.

Sejm i Rząd Rzeczypospolitej pomagają nam subwencjami głównie na zagraniczne stosunki i stacje; spe-

ejalnie na Bibliotekę Polską w Paryżu także w tym roku Ministerstwo Spraw Zagranicznych z dużą przyszło pomocą. Fundusz Kultury Narodowej umożliwił podjęcie wydania Biblii królowej Zofji, atlasów języka polskiego i litewszczyzny, oraz wznowienie poszukiwań w Staruni, gdzie niegdyś znaleziono takie cenne wykopaliska. Sejm śląski na wniosek wojewody śląskiego dra M. Grażyńskiego i w tym roku przyznał nam subwencję na wydawnictwa. Wdzięcznie wspominamy te pomoce, ale to wszystko jeszcze nie wystarcza. Działalność naukowa Akademji szybciej rośnie, niż jej własne dochody, niż te pomoce zewnętrzne.

Na razie troską naszą jest Stacja Rzymska. Karol hr. Lanckoroński uczynił na rzecz Akademji piękny dar zbioru koło 60.000 fotografii zabytków sztuki, zwłaszcza włoskiej. Największy to z podobnych zbiorów fotografii w Europie. Ale jest warunek: zbiór ma być umieszczony w Stacji Rzymskiej, gdzieby pod kierunkiem osobnego kustosa kształciło się stale kilku młodych historyków sztuki, których tak potrzeba dla uniwersytetów, muzeów, urzędów konserwatorskich. Trzeba pomieszczenia dla fotografii, dla nowych stypendystów. Pokoiki nasze przy Botteghe Oscure nie pomieszczą ich. Nabycie jakiegoś gmachu lub — co tańsze i odpowiedniejsze dać może rozwiązanie — budowa na ten cel choć skromnego budynku kosztować będzie z urzędzeniem przeszło 500.000 zł. Na to funduszków niema. Hr. Stanisław Henryk Badeni zadeklarował gotowość ofiarowania 50.000 zł, jeśli Akademia gmach zakupi; narazie daje 1.000 dolarów na kupno części podręcznej biblioteki, potrzebnej dla działu historii sztuki. Pan Minister Spraw Zagranicznych żywo zainte-

resował się tą sprawą, obiecał poparcie; też obiecał poparcie pan Minister wówczas Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a obecnie Prezes Rady Ministrów. Może znajdują się naśladowcy hr. Badeniego — na wzór tych Amerykanów i Anglików, którzy tak hojnie składają wciąż dary na rzecz ich Instytutów. Ze zwiększeniem rocznych stałych wydatków jakoś sobie damy rady, jeśli będzie odpowiedni gmach.

Pełni jesteśmy trosk. Ale też one są naszą siłą. Bo troski powstają, gdy rosną potrzeby nauki; a cóż dla nas może być silniejszym bodźcem, jak nie to, że ta polska nauka, której sztandar w nasze złożony ręce, rozrasta się, potężnieje — choć dlatego właśnie większe ma potrzeby. Radość, że nauka rośnie, daje nam siłę do pokonania trudności, budzi wiarę, że znajdziemy w naszych troskach oparcie w społeczeństwie, które — mimo tylu niekorzystnych objawów powojennego życia — nie zatraciło zrozumienia, co znaczy nauka, i że w tym tak dziś zaciętym meczu, który rozgrywają całe narody o być albo nie być, o świetność lub niewolę w przyszłości, wygrana zależy w tak wielkim stopniu od tego, w jakiej formie stanie na placu nauka.

Na tem zamykamy niniejsze sprawozdanie, a prelegent na ten rok zaproszony, prof. Eugenjusz Romer, członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego, odczyta rzecz swoją p. t. „*Ziemia i Państwo*“.

Ziemia i Państwo

przez

Eugenjusza Romera

Odczyt wygłoszony na publicznem posiedzeniu Polskiej Akademji
Umiejętności dnia 8 czerwca 1929 r.

La politique de toutes les puissances
est dans leur géographie.

*Napoleon w liście z 10. XI. 1804
do króla pruskiego.*

Przytoczone słowa napoleońskie określają więzy, jakie łączą państwo z ziemią, a więc i wpływ warunków geograficznych na dziejowy rozwój państw. Słowa Napoleona odnosiły się jednak do Rosji, swego rodzaju potęgi światowej, to też wyrażenie „puissance“, zastosowane w orzeczeniu napoleońskim, mogłoby wzbudzić podejrzenie, że podług Napoleona rola warunków geograficznych ogranicza się tylko do wielkich potęg światowych, które sięgły w rozwoju daleko poza swoje pierwotne środowisko geograficzne. Takie rozumowanie byłoby oczywiście mylne, a Brunhes, który po raz pierwszy wprowadził cytaty napoleońskie do literatury geograficznej, w chęci usunięcia wszelkiego nieporozumienia poszedł tak daleko, że zastąpił w nim słowo „puissance“ przez ogólne pojęcie „état“.

W wąskich ramach odczytu postanowiłem wskazać na kilka możliwych relacyj, ilustrujących napoleońską tezę. Przegląd mój rozpocznę od mocarstw światowych, poczem naszkicuję szereg wpływów geograficznych, ujawnionych w rozmieszczeniu i ukształtowaniu państw narodowych, zakończę zaś rzutem oka na rolę czynnika geograficznego w wewnętrznym państw ustroju.

Zjawisko mocarstw światowych jest przywiązane do czasów nowożytnych. Po upadku Rzymu i Kalifatu, jedynych przykładów mocarstw starożytnych i średnio-wiecznych, z nagłym rozszerzeniem horyzontu geograficznego, dokonanego w okresie wielkich odkryć, występuje odrazu istny rój mocarstw o rozmiarach do tej pory nieznanych. Nie ulega więc kwestji, że nowe to zjawisko dziejowe było wynikiem nowych a wielkich przestrzeni, oddanych myśli ludzkiej do rozporządzenia.

Najbardziej uderzającym rysem dziejowym mocarstw, zrodzonych z owego rozszerzenia się horyzontu geograficznego na całą kulę ziemską, jest ich wielość i zmienność.

Portugalczycy i Hiszpanie, którzy otworzyli wrota nowego świata, doprowadzili w krótkim odstępie czasu do tego, że w ich państwach słońce nie zachodziło. Ale jak prędko powstały te mocarstwa, tak rychło się przeżyły. Portugalczyków zastąpili wkrótce Holendrzy, obok Holendrów wystąpili wraz Francuzi, wszystkich zlikwidowali Anglicy.

W tym niezwykłym powodzeniu Anglików nie brak zapewne i wpływów geograficznych. Przedewszystkiem położenie na wyspie. Rolę tego czynnika nakreślił osobiwie już Ksenofont, biadając nad kontynentalnem

położeniem Aten. „Gdyby Ateńczycy — pisze on w Republice Ateńskiej — zamieszkiwali wyspę, a mieli poza tem i posiadłości zamorskie, mogliby dowoli szkodzić innym, sami przed tą szkodą ochronieni tak długo, jak długo będą panami morza“. — Taką sytuację wyzyskiwała Wielka Brytanja do ostatnich dni.

Ale inny czynnik geograficzny wywarł może jeszcze większy wpływ na rozwój światowej potęgi brytyjskiej: To ogólna cyrkulacja atmosferyczna i podlegający jej wpływom system prądów morskich. Osobliwym rysem tego systemu jest potęga prądu golfowego. Jeśli motorem owego systemu prądów jest termiczna różnica, występująca ze zmianą szerokości geograficznej, a ocean Atlantycki rozciąga się na północnej półkuli przez 90° szerokości, Wielki przez 60° , Indyjski zaś tylko przez 25° , to oczywiście różnica napięć atlantyckich centrów ciśnienia jest największą, a tem samem i siła prądów morskich musi na Atlantyku osiągać maximum, tem potężniej rozwinięte, gdy przekrój Atlantyku jako łoża owych prądów jest dwa do pięćkroć węższy ($30-70^{\circ}$ dł wobec $50-80^{\circ}$ dł dla oceanu Indyjskiego, a $100-140^{\circ}$ dł dla oceanu Wielkiego) od przekrojów innych oceanów. Jeśli się uwzględni przewodnie kierunki krążenia wód morskich, staje się jasnym, że wszystko pędzone dryftem wód atlantyckich może lądować na wschodnich wybrzeżach północnej części tego oceanu, a więc w znacznej mierze na wybrzeżach wysp brytyjskich, niemniej że wszelki produkt dryftowy wód innych oceanów jest w pewnej mierze skazany na ten sam los biernego lądowania w okolicach wysp brytyjskich.

Ten więc system krążenia wód morskich prede-

stynował porty Portugalji czy Andaluzji na punkt wyjścia wielkich odkryć geograficznych i otworzenia ery europeizacji świata, który umożliwił wielkie, ale zgoła bierne, prądem zapędzone zamorskie odkrycia, na których fundowano mocarstwa (odkrycie Brazylii przez Cabrala 1500), ten sam system prądów wskazywał na Anglję jako na dziedzica i fundatora największego i najtrwalszego w dziejach mocarstwa międzykontynentalnego.

Dla wykazania niezmiennej nigdy wartości czynnika geograficznego, wynikającego z ogólnej cyrkulacji atmosferycznej, niech mi będzie wolno zwrócić uwagę na to, że nieskończona jeszcze próba transatlantyckich lotów powtarza dokładnie historję odkryć żeglarskich na przełomie wieków nowożytnych: łatwo było wrócić z Ameryki do Anglii, ale trudno było się tam na najprostszej drodze dostać, raczej do Brazylii!

To wielkie przeznaczenie geograficzne, jak bodaj wszystkie, wielkie i małe czynniki geograficzne, pozostają dłuższy lub krótszy okres czasu utajone. Człowiek musi je własną pracą poznać, przez wżycie i wczucie się w tę ziemię, którą zamieszkuje, ujawnić je, a wreszcie musi wyrazić swoją zorganizowaną wolę, by je eksploatować.

Proces ten demonstruje historja osiedlenia i zajęcia Ameryki Północnej, tego par excellence Nowego Świata.

Trzy wielkie narody poszły w zawody o władztwo nad Nowym Światem: Hiszpanie, Francuzi, Anglicy. Narody te cierpiały na ogólnoludzki, wszystkim małym czy wielkim narodom właściwy głód ziemi. Na rosyjskich pobrzeżach morza japońskiego poznałem szmat

ziemi około 20.000 km² obszaru, zajęty kilku falami emigracyjnymi, sięgającymi r. 1860, przez garstkę kilku tysięcy ludzi. W pojęciu tych ludzi cały ten obszar był jednak w r. 1910 już zupełnie wypełniony i pięćdziesiąt procent ziemi wolnej już tam nie było. Takie stosunki panowały w Nowym Świecie w początku XVII wieku, gdy po pogromie hiszpańskiej Armady morza były chwilowo wolne i pierwsza fala angielskiej emigracji zjawiła się na amerykańskim brzegu. Ameryka była wtedy niemal w całości już poznana i okupowana. Hiszpanie wtargnęli na kontynent od amerykańskiego Medyteranu, Francuzi wkroczyli do szerokiej bramy zatoki św. Wawrzyńca, wyzyskując przedziwny spłot wód śródlądowych, penetrowali i wzięli w posiadanie cały obszar wewnętrzny, odwodniony do Wielkich Jezior i Mississipi, aż do ujścia owej „wielkiej wody“. Przetrwale do dzisiaj francuskie nazwy na oznaczenie niemal wszystkich ważnych miejsc geograficznych świadczą o spełnionej tu przez Francuzów wielkiej roli politycznej i kulturalnej. Wystarczy wymienić Belle Isle u wrót północno-wschodnich, Champlain i Montreal na drodze Wielkich Jezior, St. Louis i Baton Rouge na szlaku „wielkiej rzeki“. Dla emigracji angielskiej pozostał w Nowym Świecie tylko wąski pas wybrzeża atlantyckiego, zamkniętego zaporą appalachijską od wewnątrz, nawiedzony przez wielu, ale opuszczony dla tej właśnie bezdrożności, dla tego braku w głąb kraju perspektywy, przez wszystkich.

Zwycięstwo Anglosasów na amerykańskim gruncie zwykło się stawiać jako dowód wyższej wartości rasy, większej jej wytrwałości w pracy, umiejętności organizacyjnej. Nie podzielam tego poglądu. Zwycięstwo przy-

padło Anglosasom w udziale nie dzięki ich większym zdolnościom kolonizacyjnym, a w każdym razie, jeśli i ten czynnik odegrał swoją rolę, nie brakło innego, bodaj bardziej doniosłego czynnika geograficznego. Czynnikiem tym były Appalachy, których przekroczenie kosztowało rolnego osadnika Nowej Anglii 200 lat pracy, niezbędnej do zżycia się ze środowiskiem, a dającej siłę, trudną do wykształcenia na wielkich, bezgranicznych obszarach. To też gdy nowo-angielskie osadnictwo przekroczyło Appalachy i zetknęło się z obszarem francuskim, wyszło ono z osiedli typu rolniczego w dziedzinie typu nomadzkiego, z kraju o zaludnieniu 5—20 na km² do kraju o zaludnieniu poniżej 2 na 10 km². Losy przestrzeni przyszłych Stanów Zjednoczonych były rozstrzygnięte, a czynnik, który w konkurencji trzech narodów odegrał największą rolę, był natury geograficznej.

Historja Nowego Świata dowodzi, że zwycięstwo Anglików dokonało się tu nie skutkiem wzięcia w posiadanie pewnej części kraju, lecz w następstwie tego, że osadnicy angielscy mieli wolę życia z ziemi i zżycia się z tą ziemią, którą posiadli. Warunki geograficzne wolę kolonistów angielskich nietylko wydatnie poparły, ale nie jest wykluczone, że zmusiły ich do tego, by swej woli pierwotnej pozostali wierni. I to rozstrzygnęło o przyszłych losach Ameryki Północnej.

Z powyższego wynika teza geograficzna o znaczeniu ogólnem: podstawą polityczną państw jest pewien stopień gęstości zaludnienia, żyjącego z danego obszaru. Tę tezę wyraził słynny Merkator w zdaniu, które umieścił na mapie w obszarze zajęтым przez Scytów: „*Sacae nomades sunt, civitates non habent*“. Ta teza nietylko tłu-

maczy obecne stosunki polityczne, ona tłumaczy także i niejedną w pomroce ginącą genezę państw. Ona wyjaśnia, dlaczego tereny o wysokich wartościach geograficznych zostały upaństwowione dopiero w pewnym, bliżej znanym lub nawet zgoła nieznanym czasie — i dlaczego wpływ geograficzny nie znajdował częstokroć w historii politycznej tak długo żadnego oddźwięku. Gęstość zaludnienia wogóle, a w szczególności niedostateczna siła czynnika osiedleńczego w państwach kolonialnych, tłumaczy nam zarówno zmienne losy mocarstw międzykontynentalnych, portugalskich, hiszpańskich, francuskich, ona jest też przyczyną ciągłej płynności państw kolonialnych.

Wielka wojna światowa, największe wstrząśnienie dziejów ludzkości, spowodowała oczywiście olbrzymie zmiany terytorjalne. Zmiany owe dokonały się w Europie na obszarze około $\pm 1,400.000 \text{ km}^2$, za morzami około $\pm 2,800.000 \text{ km}^2$, razem nieco ponad ± 4 milj. km^2 powierzchni. Uwzględniając więc straty i zyski, suma zmian, spowodowanych wojną światową, wynosiła około $8\frac{1}{2}$ milj. km^2 . A jednak te zmiany są nieznaczące, jeśli je porównamy z przesunięciami, które się dokonały od schyłku ubiegłego wieku po dzień dzisiejszy. Suma głównych zmian terytorjalnych w ciągu tego czasu dotknęła obszarów o powierzchni blisko 25 mil. km^2 , a dokonała się w ten sposób, że sześć mocarstw kolonialnych (Wielka Brytania $+ 6\cdot3$, Francja $+ 4\cdot7$, Belgja $+ 2\cdot4$, St. Zjednoczone $+ 0\cdot2$, Włochy $+ 2\cdot0$, Japonja $+ 0\cdot3$ mil. km^2) powiększyło obszar podległy swej administracji o prawie 16 mil. km^2 , a pięć innych mocarstw (Rosja — $0\cdot4$, Chiny — $3\cdot1$, Niemcy — $2\cdot5$,

Tureja — 2·7, Hiszpanja — 0·1) skurczyło swój stan posiadania o około 9 mil. km². A stało się to wszystko bez wszelkiego niemal odgłosu.

W takim to ciągle płynnym i chwiejnym procesie dokonywa się wielkie nowożytne dzieło europeizacji globu.

Mimo zmienności współdziałających czynników dzieło to dokonywa się jednak bez przerwy. Pochód europeizacji postępuje stale w takim tempie, jakby ziemia na globie nigdy braknąć nie miała. Wielka Brytania pierwszym i jaskrawym przykładem. Po kongresie Wiedeńskim obszar poddany jej władztwu przekraczał 3 razy powierzchnię Rzymu z okresu świetności, od Waterloo do Wersalu powiększył się jeszcze czterokrotnie, częstokroć bez zgiełku; wszak przyrost Imperjum Brytyjskiego spowodowany wojną światową wynosi tylko 30% obszaru, który w ciągu wieku XX dostał się pod flagę brytyjską.

Jeśli zważymy, że obszary, kulturalnie i politycznie piętnem europejskim zaznaczone, zajmują dziś już 83% mieszkaney, trudno nie postawić pytania, ku czemu ludzkość w swej politycznej organizacji ostatecznie zdąży.

Niemiecki twórca antropogeografji Ratzel nie miał pod tym względem żadnej wątpliwości. „Reszta globu — są jego słowa — po wyłączeniu państw wielkich jest jeszcze wcale pokaźną dla procesu historycznego scalania przez pokojową okupację, byłaby jednak zbyt małą dla przedsięwzięć nowego Aleksandra czy Napoleona“. Ratzel jest więc przekonany, że ludzkość idzie stale i niezmiennie ku megalostatyzmowi.

Otóż cyfry, ilustrujące przeobrażenia stanu politycznego kuli ziemskiej, poglądu Ratzla nie popierają. Jeśli dla poparcia swego twierdzenia przeciwstawia Ratzel tysiące państw w wiekach ubiegłych 54 niezależnym państwom na kuli ziemskiej na schyłku XIX w., porównywa ze sobą ustroje formą i treścią zgoła odmienne. Wszakże w ostatnich 25 latach liczba państw niezależnych wzrosła do 77, a stan innych 10 uprawnia do przypuszczenia, że dalszy rozwój państw niezależnych jest dobrze przygotowany. Nie bez znaczenia jest też fakt, że szybko postępujący proces europeizacji pociąga za sobą powstawanie nowych, coraz liczniejszych, odrębnych terytorjalnie jednostek administracyjnych. Liczba państw, łącznie z obszarami, posiadającymi odrębną administrację, wzrosła z 84 do 153¹ w ciągu ostatniego ćwierć wieku.

Równie uderzającym, jak stały w ostatnich latach wzrost liczby państw samodzielnych, jest fakt trwałości państw małych i najmniejszych. Któżby powątpiewał w polityczną niezależność republik środkowo-amerykańskich, wyłonionych przed ledwie 60 laty z obejmującej je w całości Gwatemali? Szczegółowa analiza warunków geograficznych wszystkich małych państw wykazałaby, że posiadają one wybitny indywidualizm geograficzny, nadający im odpowiednią wagę polityczną. A ta waga i znaczenie staje się źródłem współzawodnictwa postronnych mocarstw, dbających o to, by przedmiot owego znaczenia nie dostał się w ręce niepożądanego przeciwnika. Tym sposobem Szwajcaria dzięki temu, że jest kluczem

¹ We wszystkich cyfrach wykluczono państwa i terytorja o odrębnej administracji, ale o powierzchni niżej 5000 km².

do przełęczy alpejskich, Danja dlatego, że władza nad cieśninami Bałtyku, Belgja, bo dzierży ujście Skaldy i Mozy, Holandja Renu, Rumunja Dunaju, są przedmiotem troski całego świata.

W rozwoju więc stosunków geopolitycznych kuli ziemskiej uderza nas szereg rażących sprzeczności. Ziemia zamieszkała ulega statecznej, coraz szersze kręgi zataczającej politycznej i kulturalnej europeizacji, a więc ma tendencję scalania się. W parze z tem postępujące polityczne rozczłonkowanie, łącznie ze wzrostem niezależnych politycznych organizacyj, przeciwstawia się procesowi poprzedniemu z całą siłą. I tak, zdawałoby się, że proces europeizacji jako ruch polityczny i kulturalny zawiódł zupełnie w pierwszym kierunku, zbierając plony jedynie w drugim. Ale i to przypuszczenie jest mylne.

Postępy kulturalnej europeizacji, tak świetnie występujące w cyfrach ludzi, używających języków światowych, zwłaszcza angielskiego, są nietylko przeceniane, ale zgoła polegają na nieporozumieniu. Zdaniem mojem europeizacja kulturalna miała ten przedewszystkiem skutek, że obok dwu wielkich przeciwieństw cywilizacyjnych, Wschodu i Zachodu, stworzyła trzecie wielkie przeciwieństwo Dalekiego Zachodu, cywilizacji amerykańskich „Europeidów“. Czy w przyszłości analogiczne przeciwieństwo nie gotuje się w Australji?

Podczas gdy jednak skończony cykl procesu europeizacji doprowadził w Ameryce do powstania nowego, samodzielnego i zupełnie równorzędnego ośrodka kulturalnego, innych wielkich strat doznał świat kultury europejskiej, lub za taką uważany, w Rosji. Tam bowiem

zbyt krótki i nieskończony cykl europeizacji został nagle przerwany, a Rosja współczesna nie tylko przerzuciła front swej działalności na wschód, do Azji, ale wyparła się wprost firmy europejskiej, o którą od dwu wieków tak usilnie i przez Humboldta aprobowane zabiegi czyniła.

Tak więc istotne powodzenie europeizacji jest zgoła niewspółmierne z wnioskami, które bylibyśmy skłonni wyciągnąć z faktu niezwyklego rozwoju politycznej przynależności i zależności od krajów europejskich lub wielkiej potęgi narodów, które Europa, „mater gentium“ czasów nowożytnych, z siebie wydała.

Przyczyny tak odmiennych od zamierzeń skutków nie są trudne do poznania. Materiał emigracyjny, mający dokonać europeizacji, ogarniał tylko pewne klasy czy warstwy społeczne, które nie były w pełni kultury europejskiej ani jej w całości nie reprezentowały, a odmiennie zgoła środowiska geograficzne, inne warunki życia się z ziemią i czas dokonały ostatecznie tego, co dopiero niedawno się ujawniło. Jeśli więc procesy scalania kulturalnego i politycznego, podjęte przed wiekami, tak małe miały ostatecznie powodzenie, tem mniejsze jest prawdopodobieństwo, by kraje, które dzisiaj zostały wplątane w krąg europejskich interesów, mogły ulec jakimkolwiek procesowi asymilacyjnemu.

Na to braknie przedewszystkiem czasu. Dzisiejsze tętno życia i środków komunikacyjnych utrudni wszelką izolację, a więc nie da tego spokoju, jaki jest pożądanym dla polityczno-gospodarczego opanowania, a tem samem, mimo ułatwień w rozpowszechnianiu zdobyczy ogólnoswiatowej kultury, utrudni pełny proces asymilacyjny,

jeśli go zgola nie wykluczy. Ten czynnik zaważy wszędzie, zwłaszcza jednak w tych obszarach, które w ostatnim dziesiątku lat ubiegłego i w ciągu bieżącego wieku dostały się pod administrację europejską. Jak wspomniałem, obszar podległy politycznie Europie i jej pochodnym obejmuje zgórá 4/5 części (83%) całej mieszkaney. Osobliwą cechą tych różnorodnych dziedzin, które się na ten świat składają, jest ich populacyjna pustka. Jeśli bowiem wyłączymy z tego kompleksu Europę i Stany Zjednoczone, a z obszaru politycznie zależnego wydzielimy Indje, kraj odwiecznej kultury, i Jawę, teren najpomyślniejszego powodzenia europejskiej administracji, obszar zajęty przez ludność europejskiego pochodzenia i obszar politycznie od Europy zależny ogarnia jeszcze blisko 90 mil. km², dokładnie 2/3 części zamieszkałego globu. Na tej przestrzeni wynosi jednak zaludnienie tylko 3·7 na km², czyli blisko 8 razy mniej, aniżeli w tych krajach i państwach innych części świata, którym od politycznej i kulturalnej opieki europejskiej udało się uchylić. Rzecz jasna, że dziedziny te zawdzięczają swą niezależność polityczną wyłącznie swej własnej kulturze, wyrażającej się energetycznie przede wszystkim gęstością zaludnienia. Ba, ale obszary, wchodzące dzisiaj w skład europejskiego wladztwa kolonialnego, będąc pustką w porównaniu do swych krajów opiekuńczych, są w porównaniu do terenów kolonizacyjnych XVI i XVII wieku, do puszczy i stepów przyszłych Stanów Zjednoczonych, istnem rojowiskiem ludzkim. Oto różnice, z których zrodzą się skuteczne opory przeciwko dalszemu pochodowi Europy i które zaważą na szali przyszłego ustroju politycznego kuli ziemskiej.

Dyskusja, poczęta z racji niezwykłych a geograficznie uprzywilejowanych kolonizacyjnych powodzeń Anglików, doprowadziła nas do poglądu, że ludzkość nie idzie ani ku politycznej, ani kulturalnej jedności, że przeciwnie nowe państwa, ba, nowe kultury ciągle się tworzą, a tworzą się według tych samych odwiecznych praw, pośród których nie ostatnie miejsce zajmuje prawo, oparte na odrębności geograficznego środowiska i odrębnych związkach człowieka z mieszkana. Życie się człowieka ze środowiskiem ujawnia się z biegiem czasu pewnym stopniem wypełnienia przestrzeni przez człowieka, a więc gęstością zaludnienia, która jest najpotężniejszym, a w każdym razie pierwszym, nieodłącznym bodźcem i czynnikiem politycznej organizacji. Rola jednak gęstości zaludnienia w powstawaniu państw i nowych ognisk kultury uzasadnia przypuszczenie analogicznego rozwoju obu tych czynników. Jeśli więc w szerokiej perspektywie historycznej uderza fakt, że oś terytorjalna wielkich ośrodków kulturalnych i mocarstwowych przesuwiała się z biegiem wieków ku coraz wyższym szerokościom geograficznym (Egipt, Indje, Chiny, Rzym, Europa), można wnosić, że środek zaludnienia kuli ziemskiej powstawał też zrazu na obwodzie strefy gorącej, poczem z wolna oddalał się ku północy. Gdy zaś proces intensywnego upaństwowienia globu rozpoczął się dopiero wtedy, gdy środek ciężkości zaludnienia znalazł się w strefie umiarkowanej, a proces ten był w znacznej mierze skierowany ku strefie międzyzwrotnikowej, stąd wniosek oczywisty, że przesuwanie się środka zaludnienia i tendencja do ruchu powrotnego są objawem statycznego wypełniania się kuli ziemskiej człowiekiem.

Uświadomienie sobie tego faktu, wyolbrzymionego skutkami wielkiej wojny, wywołało przede wszystkim wpływ na psychikę ludzkości z wszelkimi ujemnymi objawami w nauce i polityce. Należy się pocieszać, że ów maltuzjanizm pojawiał się jako choroba lokalna w ciągu dziejów wielokrotnie. Wystarczy czytać Politykę Arystotelesa lub Platona Rzeczpospolitą. A jednak ludzkość wracała do zdrowia. Niemniej nie ulega kwestji, że stan zaludnienia kuli ziemskiej i dalsze w tym kierunku możliwości staną się punktem wyjścia wielkiej i powszechnej polityki populacyjnej i gospodarczej. Czyż wzmożone ostatnio tempo europeizacji globu nie jest objawem tej polityki? Łącznie z tem dokonywa się wielkie przegrupowanie w zasadach gospodarczych kuli ziemskiej, zwłaszcza strefy gorącej, dla której już epoka „goździków i korzeni“ się skończyła i została zastąpiona przez fazę produkcji artykułów pierwszej potrzeby.

Dzięki naturalnej płodności krajów gorących muszą one jednak w przyszłości nie tylko pokryć przewagę zapotrzebowania całej ludzkości, ale siłą faktów, odwracając historję, poczną one przyciągać ku sobie środek zaludnienia kuli ziemskiej. Dzięki ogromnym postępom higjeny tropikowej hekatomby, płacone przez pierwszych europejskich osadników strefy gorącej, należą już do przeszłości, a śmiertelność tej strefy spadła powszechnie poniżej rosyjskiej lub hiszpańskiej. Mimo jednak tego, że stosunki zdrowotne strefy gorącej nie są już dla Europejczyka groźne, świeci ona ciągle rażącemi pustkami.

Odgraniczając strefę tropikową zwrotnikami, a strefy polarne 60°-tym równoleżnikiem, stwierdzamy następujące ogólne stosunki populacyjne kuli ziemskiej. Na

strefę międzyzwrotnikową przypada 36·5% obszaru a 24·1% zaludnienia, na strefy umiarkowane 50·3% obszaru a 75·5% zaludnienia, natomiast strefa arktyczna żywi na 13·2% powierzchni niespełna 1/2% ludzkości. Skala możliwości jest oczywiście we wszystkich strefach olbrzymia. Wystarczy powiedzieć, że NW-terytorjum Kanady żywi na jednostce obszaru mniej ludzi, niż tarczą lodową pokryta Grenlandja, a cząstka Skandynawji i Finlandja, zajmujące 5% powierzchni lądów arktycznych mieszczą w sobie 90% ludności hiperborejskiej. Podobne przeciwieństwa znamionują i strefę gorącą. Tu wszakże dominującym rysem jest tak jak skrawa pustka, jak ta, która znamionuje obszary dziedzin arktycznych. Czego tu jednak może dokonać kultura endemiczna, dowodzą Indje, czego kultura i administracja importowana, dowodzi Jawa.

Pierwsze zwiastuny przegrupowania się ludzkości są widoczne. Świadczą o tem objawy gospodarcze, występujące zarówno w produkcji, jak i w handlu światowym, a w dziedzinie populacyjnej objaw zgoła nowy. Oto strefa gorąca, upośledzona dotychczas pod względem zaludnienia, odznacza się niezwykłym niedorozwojem miast. Nawet wysoki stopień kultury podzwrotnikowej, znaczący się także gęstym zaludnieniem, nie wywołuje zagęszczenia ludności w miastach, właściwego Europie. Dwa kraje podzwrotnikowe, rywalizujące pod względem zaludnienia z najbogatszymi dziedzinami Europy, Indje i Jawa, mają ludności wielkomiejskiej (miasta ze zwyż 100.000 ludności) nieco ponad i nieco poniżej 3%, przeciwstawiając się pod tym względem silnie Europie, w której ludność wielkomiejska stanowi do-

kładnie szóstą część zaludnienia. Pod tym względem brak naogół w Europie silniejszych przeciwieństw (Polska, Czechosłowacja około 8%, Francja, Włochy około 15%, Danja, Holandja, Niemcy około 25%). Jedyny i wyjątkowy przerost wykazuje w tej mierze tylko Anglja z 40% ludnością wielkomięską. Tymczasem wszystkie społeczeństwa, powstałe drogą emigracji europejskiej, uderzają ogromnym rozrostem ludności wielkomięskiej (Kanada 23%, Stany Zjednoczone 26%), a społeczeństwa, rozwinięte na obwodzie krajów podzwrotnikowych, wykazują w tym kierunku wprost chorobliwą anomalję. Kraje czysto rolnicze, jak Argentyna lub Urugwaj, mają więc ludności wielkomięskiej 30, względnie 25%, a poszczególne państwa australskie mają — z wyjątkiem Queeslandu (37%) — ponad 60% ludności, tłoczącej się w rojowiskach miejskich. Unja Południowo-Afrykańska stanowi pozorny wyjątek. Ludność wielkomięska tego dominjum wynosi bowiem tylko 12%, ale 42% ludności pochodzenia europejskiego.

Oto zespół cyfr, ilustrujących zjawiska, które muszą budzić ponure refleksje. Cyfry te stwierdzają, że w krajach gorących Europejczycy pracują nieporównanie mniej, niż w swych krajach macierzystych, gorzej, cyfry te budzą podejrzenie, że Europejczycy mają wstręt przed przyrodą tych słonecznych krajów i że ten potworny a wyjątkowy zarazem rozrost miast podzwrotnikowych odzwierciedla falowanie tam i nazad ludności białej, która z niepokojem i zgrozą wchodzi we wnętrze kraju i cofa się w zgłęb wielkiego miasta, którego asanacja, wygody i różnorodne sposobności życiowe dają mu możność wytechnienia i skrzepienia do następnej próby bo-

rykania się z przyrodą tropów. Jeśli wnioski moje, wyprowadzone z przytoczonych tu ogólnych spostrzeżeń, są słuszne, to oczywiste, że pierwsze usiłowania, zdążające do przegrupowania ludzkości w kierunku przesunięcia jej środka ciężkości w niższe stopnie szerokości geograficznej, dotychczas się nie udały.

Klimat krajów gorących, który już przestał działać na człowieka białego zabójczo, nie przestał działać fizycznie i moralnie, obezwładniając go lub znacznie obniżając jego zdolność i wydajność pracy, podkopując jego wolę. Czy tę przemoc klimatu kiedykolwiek człowiek biały pokona? W każdym razie będzie to wymagało przynajmniej czasu.

Szereg zagadnień i zjawisk tu poruszonych świadczy, że współczesną ludzkość ogarnia dziś dążenie opanowania całej mieszanej i wydobywania z niej tych wartości, do których poszczególne jej części są zdolne. W tem dążeniu ujawniły się rozmaite kierunki, o których można tyle z pewnością powiedzieć, że idea stworzenia państwa wszechświatowego, zawiadującego centralistycznie zasobami globu, jest dziś dalszą do urzeczywistnienia, niż kiedykolwiek.

Jesteśmy u kresu naszych rozważań nad losami wielkich potęg światowych. Wola narodów i uosabiających je jednostek stworzyła je, przyroda wskazała ich ośrodki i drogi rozwoju, wola narodów powstałych i powstających na podłożu odrębnych środowisk geograficznych położyła lub położy kres ich świetności.

* * *

Niemожność powstania jednego państwa na kuli ziemskiej wyjaśnia ludowe przysłowie: „bliższa koszula ciała“. Obok wielkich, całą ludzkość wiążących interesów, są inne, mniejsze może, ale bezpośrednio, bliskie, występujące w każdym środowisku geograficznym. Te interesy ujawniają się w następstwie zżycia się człowieka ze środowiskiem, a w chwili odpowiedniego zagęszczenia się ludności. Taki stan wywołuje dążenia dośrodkowe, wyrażające się w organizacji politycznej. Ponieważ cały ten proces jest w poszczególnych środowiskach odmienny, więc też i państwa narodowe odznaczają się różnorodnością, zależną od warunków geograficznych.

Próba wystawienia schematu geograficzno-politycznego poszczególnych kontynentów posłuży jako demonstracja tej tezy. Przegląd ten zaczynam od Ameryki, której ustrój polityczny dokonał się w oczach nowożytnego człowieka. Oba amerykańskie kontynenty, niemal zupełnie puste, posiadały dwa starożytne ośrodki wysokiej kultury, usadowionej na wyniosłych wyżynach. Suchość tych wyżyn i wynikająca stąd potrzeba sztucznego nawodnienia stanowią analogję z miejscami geograficznymi, które były kolebką najstarszych kultur i państw wschodniej półkuli. Niedostępność zaś wyżyn, odgradzonych od wschodu i zachodu śnieżnymi łańcuchami gór, łącznie z pustkami otaczających dołów, stworzyły dla starych cywilizacji amerykańskich to poczucie bezpieczeństwa, które konkwistadorom hiszpańskim tak bardzo zadanie ułatwiło. Dzisiejsza struktura państw międzyandyskich dziedziczy w znacznej mierze ewolucyjne przystosowanie się polityczne państw Azteków, Maya i Inca do naturalnego rozczłonkowania tych obszarów.

Rozwój struktury politycznej pustek Ameryki Północnej zaznaczyłem już poprzednio. Dziedzictwo terytorjalne Hiszpanów i Anglików złożyło się na Stany Zjednoczone, dziedzictwo Francuzów przejęli Anglicy. Rozdział tych dwu wielkich politycznych obszarów jest osobliwy. Z wyjątkiem małego skrawka północno-wschodniego, gdzie granica ma burzliwą historję, znaczy ją na długiej przestrzeni jedyny na kuli ziemskiej łańcuch wielkich jezior, a od zachodniego skraju jezior przebiega granica między dwoma mocarstwami wzdłuż linii prostej 49° równoleżnika, 2500 km długiej. Mimo tak osobliwego i jakby się zdawało przypadkowo umówionego przebiegu tej linii, rozdziela ona Kanadę od Stanów Zjednoczonych w ten sposób, że tylko 1.5% powierzchni Stanów ma odpływ do morza Lodowatego, a tylko 0.3% Kanady odpływa do zatoki Meksykańskiej.

Oto dokument rychłego wzięcia się w przyrodę i zrozumienia jej właściwości przez europejskich osadników Ameryki Północnej.

Jeśli o systemie politycznym Ameryki Północnej rozstrzygnęły stosunki hydrograficzne, to w Ameryce Południowej większą rolę odegrała orografja. Wszystkie względy ludzkie przemawiały za tem, że Ameryka Południowa rozczłonkuje się politycznie na dwa, ku wschodowi i zachodowi zwrócone obszary, portugalski i hiszpański. Przemawiały za tem historja odkryć i osiedlenia, dokonanych przez dwa narody, jak i traktaty, zwłaszcza ów przesławny, zawarty w r. 1494 w Torde-sillas, mający gwarantować Portugalji Afrykę, a z powodu zupełnej nieświadomości rozmiarów kuli ziemskiej przyznający jej spory kawał Ameryki Południowej.

Traktat ten łącznie z niezamierzonym odkryciem Cabrala stał się formalną podstawą powstania portugalskiej Brazylii.

Mimo jednak tych wszystkich ludzkich względów, przemawiających za dwudzielną Ameryki Południowej, zwyciężyła w strukturze politycznej trójdzielność tego lądu. Jej południkowa orograficzna pasowcść: Andy, niziny, jako też stare wyżyny Gujany i Brazylii, sprawiły, że w każdym równoleżnikowym profilu Ameryki Południowej powstały trzy państwa z wyjątkiem najdłuższego, przyrównikowego profilu, przeciętego tylko przez dwa państwa, Peru i Brazylię, dzięki temu, że w tym profilu płynie równoleżnikowo Amazonka, wchłaniająca główne wody wielkiego południkowego koryta tego lądu.

Silne zróżnicowanie fizyczne i wiekowy rozwój dziejowy społeczeństw lądu azjatyckiego wykluczają możliwość wystawienia krótkiego schematu, ilustrującego całokształt zjawisk politycznej geografji, kształtujących się w ramach tej największej masy kontynentalnej. Wyjątkowa wielkość tego lądu łączy się osobliwie z faktem, że dwa państwa azjatyckie, Syberja i Chiny, zajmują okragło 27 mil. km², 3/5 powierzchni Azji. Historia bezprzykładowych powodzeń wypraw kozackich w Syberji dowodzi, że powstanie państwa rosyjskiego w Azji spotkało się z wydatną pomocą ze strony przyrody tego kraju. Ekspansja natomiast państwa chińskiego na dziedzi obwodowe stepów i pustyń Azji środkowej, jakkolwiek odwieczna, miała do pokonania liczne trudności, ale była też wskazaną i ułatwioną przez przyrodę. Szczególną rolę odegrała tu, zdaniem mojem, niezwykła rozmiarami erozja wsteczna wielkich rzek chińskich Huang-

ho, Jang-cy-kiang i ich dopływów, które zawiodły Chińczyków w sam głąb Tybetu. Dalsza świadoma ekspansja Chińczyków, mająca za cel stworzenie dla państwa „pod niebiosami“ politycznej strefy ochronnej, wykazuje wielkie zrozumienie geopolitycznych zagadnień. Ujawnia się to zarówno w przebiegu granicy zewnętrznej, wysuniętej niemal na całej linii poza działy wodne (dorzecze Ili, górny Irtysz), jak w rozczłonkowaniu wewnętrznym. Wszystkie prowincje państwa chińskiego pokrywają się doskonale z regionami geograficznymi, co prawda i z rozczłonkowaniem etnograficznym, co wskazywałoby na długotrwałe przystosowanie się stosunków wzajemnych, eksploatowanych politycznie przez Chiny. W natarciu wykonanem przez Rosję, straciły Chiny przedewszystkiem cały szereg górskich kantonów działowych. W tych to terenach, rzecz osobliwa, zorganizowała współczesna Rosja szereg autonomicznych republik Ojratów i Burjatów — klasyczny przykład zastosowania pewnej zasady nacjonalistycznej, nieszkodliwej na tych skrajnych obwodach Sowietów, a zdolnej wywołać pierwszorzędny zamęt, przedewszystkiem w politycznym ustroju Azji. Chiny już odczuły skutki tej propagandy. Na obszarze Gobi powstała republika Mongolji, na obszarze Dżungarji republika Czuguczak, w dziedzinach źródłowych Jenisseju republika Tanna-Tuva.

Ile i jak wspaniałych relacyj geograficznych wykazuje Azja zachodnia, świadczy bodaj porównanie ustrojów państwowych starożytnej Medo-Persji, Baktrji i Gedrozi z dzisiejszą Persją, Afganistanem i Beludżystanem, wystarczy analiza granic wewnętrznych Azji Mniejszej i Mezopotamji dziś i w starożytności.

O jednej relacji, dotyczącej demografji, a więc tylko pośrednio stykającej się z geografją polityczną, nie wolno, mówiąc o Azji, pominąć milczeniem. Cała Azja jest lądem naogół suchym. Bogactwem opadów atmosferycznych znaczy się tylko jej część południowo-wschodnia. Izohieta 1000 mm odcina tam połać kraju o powierzchni około 9 mil. km², mało co nad piątą część powierzchni kontynentu — mieszka tam jednak okrągło $\frac{4}{5}$ Azjatów.

Anglicy mawiają: kraj bez deszczu nie nie wart, deszcz sam jest skarbem, jeśli się tylko da zmagazynować. Prawdę tę potwierdziły losy Australji. Nad wszystkimi podróżami odkrywczemi Portugalczyków zawisło, jak wiadomo, widmo kontynentu australskiego, mającego w pojęciu Ptolomeusza barykadować drogę do Indyj. Nazwa Przylądka Dobrej Nadziei jest wiekiustym pomnikiem tych wierzeń. To widmo jednak dziwnym fatalizmem zawisło nad Australją. Okrażana przez Portugalczyków i przez Hiszpanów, dotykana przez Holendrów, nie została przez nikogo wziętą w posiadanie. Poznawana raz po raz od zachodu, od strony wybrzeża bez wody i bez drogi, nie wzbudziła chciwości odkrywców XVI wieku. Trzeba było Cooka, który z końcem XVIII wieku odkrył prześliczny port Jackson, dzisiejszy Sydney, trzeba było raczej gruntownych badań fizjograficznych Strzeleckiego, by Australja stała się przynętą dla angielskich osadników. Mało rozczłonkowana, słabo, a osobliwie zaludniona, dostarcza pierwszego, jedyne go, a bodaj nietrwałego przykładu na istnienie państwa kontynentalnego.

Afryka jest kontynentem, którego istotny ustrój polityczny mapa polityczna w zupełności maskuje. Mapa współ-

czesnych stosunków politycznych Afryki — to mapa najazdu europejskich interesantów. Nietylko jednak dzisiejszy system rozgraniczenia sfer interesów, a przede wszystkim podział wewnętrzny tych sfer jest bardziej organiczny, niż był przed 30 laty, ale przede wszystkim, mimo zmiennych losów kolei, wiekuista niezmiennosc granic i rozczłonkowania obszarów, zdawna w Afryce upaństwowionych, dorzecza Nilu i medyterańskiej Berberji, wskazuje, że i tu wpływy geograficzne nie są bezsilne. Kto chce zetknąć się z prawami politycznej geografji w Afryce, musi zwrócić się do etnologji i w jej zakresie znajdzie potwierdzenie geograficznych relacyj zasięgu języków i kultur, tworzenia się państw ludowych, niejednokrotnie osobliwie zorganizowanych.

Ustrój polityczny Europy podporządkowuje się, jak zauważył Ratzel, niemiecki twórca antropogeografji, w sposób bardzo ścisły prawu strefowego przystosowania do różnic klimatycznych, zmiennych z szerokością geograficzną i odległością od oceanu. O prawie tem pisze Ratzel proroczo: „często burzone, znowu przychodzi do głosu“.

Ratzel wystawił też następujący schemat naturalny państw europejskich:

Wielka Brytania	Holandja	Skandynawja	Polska	Rosja
	Francja	Niemcy	Austro-Węgry	Rumunja
Portugalja	Hiszpanja	Włochy	Grecja	Turecja

W systemie naturalnym nie mogło braknąć i Polski; zburzona, zmartwychwstała.

Powyższy szereg klimatyczno-polityczny ma oczywiście swe uzasadnienie genetyczne w strukturze wewnętrz-

nej i w zależnych od niej kształtach ładu, poziomych jak pionowych. Otóż uderzające trzy rozszerzenia i trzy zwężenia ładu zachowują się pod względem politycznym zupełnie odrębnie. W rozszerzeniach (iberyjskie, Wrath-Spartivento, Bergen-Matapan) polityczne rozwidlenia, tendencja do powstawania państw małych, w zwężeniach (francuskie, Helgoland-Tryjest, Gdańsk-Odessa) państwa politycznie zwarte, rozmiary państw znaczne. Suma przekrojów rozszerzeń ładu europejskiego mierzy 6.680 km, suma przekrojów zwężonych wynosi 2.580 km. Ponieważ na rozszerzenia przypada środek ciężkości 18 państw, a na zwężenia tylko 4 państwa, przeto państwa trzonowe mają przeciętny przekrój 370 km, państwa istmowe mają średni przekrój 645 km.

Różnicowanie polityczne w rozszerzeniach, scalanie w zwężeniach, tłumaczy się nietylko analogją płynącej wody, ale także właściwościami orograficznych rysów Europy, w których rzędzie nie najmniejsze znaczenie ma przerwa łuków górskich między Pirenejami a Alpami, a skręt łuku Karpat ku południowi. Oba te rysy rozstrzygają o tem, że zwężenie francuskie, równie jak polskie, jest zarazem pasażem międzymorskim o możliwie płaskich i niskich wododziałach przeciwnych zlewisk.

W tym obrazie geograficznym, wyjaśniającym stosunki polityczne całej Europy, nie mieściła się carska Rosja, a nauka wysilała się na podkreślenie momentów historycznych, zdolnych wyjaśnić anomalję rosyjskiego centralizmu politycznego. Tymczasem rewolucja rosyjska zaznaczyła się odrazu politycznym rozpadem tego wielkiego obszaru i mimo niezmienionej, w zasadzie centra-

listycznej polityki wewnętrznej Związku SSRR rozpad ten stale postępuje. Uwzględniając dzisiejszą liczbę republik i autonomicznych okręgów Związku na profilu NordKap-Jalta, średni przekrój terytorjum państwowego na tem największem rozszerzeniu wynosi niespełna 300 km.

Równie jak współczesny podział polityczny Europy ma wybitne znamiona geograficzne, tak też geograficzny był jego rozwój. Klasyczny w tym względzie jest przykład półwyspu apenińskiego, obszaru ciągle odradzającego się zjednoczenia i imperjalizmu: starożytnego-rzymskiego, średniowiecznego dualizmu cesarsko-papieskiego i nowożytnego. Położenie Włoch w osi poprzecznej największego śródładowego morza mieści w sobie niezniszczalną energję potencjalną, zamieniającą się za lada podniętą zewnętrzną w kinetyczną.

Jeszcze bardziej, niż związek ustrojów politycznych z rozczłonkowaniem geograficznym, ujawnia rolę wpływów geograficznych niezmiennosc obszarów politycznego niepokoju i zmienności. Takim terenem jest i była od wieków dziedzina Renu. Zaznaczyła się ona już za czasów rzymskich, klasycznie wystąpiły jej właściwości podczas rozkładu monarchji Karola Wielkiego. Ówczesne Lothari Regnum, wąski skrawek ziemi między Renem i Mozą, przedłużony do ujścia Rodanu, a w poprzek Alp wkraczający na półwysep Apeniński, nie miał żadnych podstaw życiowych, stał się też przedmiotem nieustannego sporu, a obszarem najżarliwszych zmagających. Feudalizm i sekundogenitury stan ten tylko przedłużyły i przesunęły okres powstania państw narodowych, w przypadku Włoch aż do XIX stulecia. Strefa

Renu pozostała jednak nadal obszarem wyjątkowego tarcia w Europie.

Wielka wojna światowa ujawniła istnienie podobnej strefy tarcia z podobnymi tendencjami do daleko idącego różnicowania politycznego na wschodnich granicach Polski. To strefa, która nie chce i nie może należeć do Azji, to południkowy łańcuch państw resztkowych, gotowych i jeszcze się tworzących. Idąc od południa, to Ukraina, Białoruś, Prusy Wschodnie, Litwa, Łotwa i Estonia. A nie jest to zapewne przypadkiem, że w przedłużeniu tej strefy leży i Finlandja.

Krótszy okres dziejowy tej dzielnicy Europy nie daje takiej sposobności dla sprawdzenia tego polityczno-geograficznego przeznaczenia, jak w dziedzinie Renu. I tu jednak świadectw historycznych nie brak. Świadczą więc o tem odwieczne zamierzenia polityczne Danji w kraju Czudów (Estonji), Kawalerów Mieczowych na terenie dzisiejszej Łotwy, Krzyżaków w Prusach Wschodnich, indywidualność Litwy, pierwszeństwo historyczne Wielkiego Nowogrodu, a niemniej i w zaraniu dziejów występująca odrębność Rusi kijowskiej, z podkreśloną odrazu tendencją do dalszego różnicowania na połacie zachodnią, halicką, stale zorientowaną ku Zachodowi (zamiary Daniela halickiego unji z Rzymem z połowy XIII w.) i połacie, wschodnią, kijowską, o zmiennem, to ku wschodowi, to ku zachodowi zwróconem ciężeniu. Te dwie wielkie strefy tarcia politycznego w Europie nie są pozbawione wspólnych rysów geograficznych. Oddzielają one bowiem europejską dziedzinę atlantycką od kontynentalnej i europejski trzon kontynentalny od kontynentalizmu azjatyckiego. Szczególnie jednak cechy sieci

wodnej są im wspólne. Wielki równoleżnikowy pas niżu europejskiego od Atlantyku do owej strefy „niestałej“ na wschodzie odznacza się przedziwną prawidłowością, a to asymetrią dorzeczy: Sekwany, Amizy, Wezery, Łaby, Odry, Wisły i Niemna. Skrzydło prawe wszystkich tych dorzeczy jest wielokrotnie większe od lewego, stąd też wszystkie dopływy większe wpływają do swych rzek głównych od wschodu. W pierwotnych stosunkach gospodarczych i politycznych wszystkie te rzeki odgrywały rolę zapory od zachodu, dawniej i dziś i zawsze wieść one będą ku wschodowi. Oto nie niemiecki, ale europejski „Drang nach Osten“.

Jedyny wyjątek w tym szeregu stanowi Ren z Mozela i Mozą, wiodącą ku zachodowi, z Neckarem i Mennem, wiążącemi Ren ze wschodem. Taka też cecha odznacza i Dniepr, posiadający równie walne dopływy od wschodu, jak i od zachodu.

Jeśli tym czynnikom geograficznym przypiszemy pokaźny udział w wykształceniu się stref niestałości politycznej i niepokoju europejskiego, to inny fakt geograficzny oświetli przyczynę, dla której tak wyraźna rysa przecięła blok polityczny carskiej Rosji. W krajinach niżowych małe opory, wynikające z rzeźby terenu, wywierają wpływ nieraz większy, niż śnieżne szczyty w wielkich systemach górskich. Wszak masyw Mt. Blanc stanowi *sui generis* jedność geograficzną, opanowaną ze wszech stron przez Francuzów, a wszystkie wody tej kalenicy europejskiej do tego samego wpadają morza. Wpływ małych form w kraju płaskim musi być wielkim, bo wielkim jest ich wpływ na wody, z trudemzaledwie płynące.

Otóż podczas gdy cały niż europejski łącznie ze wschodnią strefą niestałości ma kształt mniej lub więcej szerokiego koryta z osią zakłętą, przebiegającą równoleżnikowo, niż rosyjski ma formę tarczy, w środku wypukłej. Tej nieznaczej jednak nabrzmiałości człowiek opanować nie zdołał. Oto 150 lat rządów rosyjskich, popierających w swym bezdrożnym kraju eksploatację swych wielkich rzek, zdołało stworzyć system kanałów, wiążących wszystkie rzeki Rosji właściwej z Wołgą, ale nie zdołało włączyć do tego systemu ani Dźwiny ani Dniepru.

Dwom orientacjom Rusi, zachodniej na Rusi halickiej, a niestałej na Rusi kijowskiej, towarzyszy też szereg faktów geograficznych. I tak Dniepr, oś geograficzna Rusi kijowskiej, wiedzie równie dobrze na wschód, jak i na zachód, a wszelkie drogi obwodowe z Polski, więc z zachodu na Ruś halicką, może dłuższe, są pewniejsze i sprawniejsze, niż krótsze, wiodące przez jarami rozdebrzone Podole i Nadbuże, krainę istnych bezdroży.

Z powyższych wywodów i przykładów wynika, że w państwie jako związku zorganizowanego człowieka z poznana w ciągu życia historycznego i zajęta przezeń ziemią — ziemią, jej właściwości i jej położenie, są istotną cechą państwa, ważniejszą od narodu. Państwo zniesie bez szkody, czasem z pożytkiem, stałe straty narodowe, poniesione przez emigrację; państwo, które rocznie traciłoby równoważnik terytorjalny emigracji, dałoby taki dowód nieżywołności, że znikłoby z powierzchni ziemi natychmiast. Niewątpliwie nie można sobie wyobrazić państwa bez narodu, który państwo stworzył i który reprezentuje myśl państwową, rozwiniętą w ciągu i w na-

stępstwie swojej historii. Ale jeśli państwo broni części swego lub rewindkuje części innego obszaru politycznego, to względy tych dążeń są tylko i wyłącznie natury terytorjalnej. Wszystkie inne względy, wysuwane w polityce, względy historyczne, narodowe lub nawet ekonomiczne, są tylko pozorem lub tylko środkiem, który pośrednio ma wieść do celu.

W istocie państwa nie tak dobitnie nie zaznacza roli terytorjum, jak to, że istnieją części nieraz tak małe, jak Pomorze w stosunku do Polski, 4%, powierzchni państwa, które rozstrzygają o całości. Taką rolę odgrywa w każdym państwie, odpowiednio położonem, dostęp do morza. Ta rola morza w życiu państwa jest jednak wynikiem wiekowego rozwoju. Ludzkość musiała morze ogarnąć, morze zrozumieć, zanim się tak z niem zżyła, że się dla państwowego organizmu stało ono warunkiem życia. Rozwój roli morza w życiu państwowem ilustruje świetnie fakt przesuwania, względnie tworzenia stolic państw nowych — jako datę biorę wiek XVI — bezpośrednio nad morzem. Stosunek stolic morskich do lądowych wzrósł po XVI wieku przeszło ośmiokrotnie (na 100 stolic lądowych w państwach powstałych przed XVI wiekiem przypada stolic morskich 39, w państwach nowożytnych 315).

To też w historii Polski znajdujemy tylko przebłycki zrozumienia potrzeby morza, a domorski dostęp dawnej Polski nie był kwestją życia w tym stopniu, w jakim jest dzisiaj dla każdego państwa, którego terytorjum ma warunki fizyczne po temu. Rozumiał to dobrze Napoleon, mówiąc (8. VI, 1812) w Gdańsku o Gdańsku: „Je connais trop son importance. Elle est

l'embouchure de la Vistule et le débouché de la Pologne" — a najwybitniejszy antropogeograf współczesnych Niemiec, prof. Hettner, wywiódł tę kwestję w sposób następujący: „An ein Wiedererstehen Polens — pisze Hettner w swych rozważaniach na temat sytuacji geopolitycznej Niemiec i Rosji — ist wohl nicht zu denken. Von keinem der drei Staaten, die sich einst in Polen geteilt haben, kann man annehmen, dass er auf seinen polnischen Besitz leichten Herzens verzichten werde. Auch wenn Russland, wovon man wohl gesprochen hat, wozu es sich aber wohl freiwillig nie verstehen würde, Weichsel-Polen freigeben wollte, so würde dieses ohne Anteil am Meere, also ohne den Besitz von Preussen, nicht lebensfähig sein“.

Analiza znaczenia morza dla Polski przez geografa niemieckiego w sensie polskim dostarcza jaskrawego przykładu, jak bardzo przedmiotowe są zasady, na których się wspierają pojęcia geografii politycznej, jak związek państwa z ziemią wyraźnie i niedwuznacznie przemawia.

W tem przekonaniu kończę ten ustęp mych rozważań, a przechodzę do następnego zagadnienia geografii politycznej, do wpływu warunków geograficznych na wewnętrzną strukturę państwa.

* * *

Każde państwo dzieli się na jednostki administracyjne coraz mniejsze, coraz większego rzędu. W nich wszystkich ujawnia się wpływ ziemi. Nawet kształt poszczególnej parceli w szachownicy gruntów używanych ma swoje piętno geograficzne. Ale oczywiście widnokrąg,

rozstrzygający o dalszem różnicowaniu terytorjalnem, jest coraz większy, a konflikt ciasnych i rozległych punktów widzenia jest tak wielki, że w chwili przebudowy granic państwowych nietylko granice jednostek gospodarczych, ale gmin całych, bywają rozrywane.

To jest pewne, że wewnętrzne granice administracyjne każdego państwa są również wynikiem historii, tj. wżycia się poszczególnych grup narodu w swe bliższe środowisko geograficzne. Granice wewnętrzne są więc równie zależne od stosunków naturalnej drożności obszaru i kształtujących się na tej podstawie osadniczych ośrodków pierwszego rzędu i ich terytorjalnego przyciągania.

Obszar i granice jednostek administracyjnych I rzędu są przeto tak samo geograficznymi tworem, jak państwo, to znaczy są dziedzinami, których ludność jest skazana w pierwszym rzędzie na współżycie z sobą. Indywidualność prowincji, ugruntowaną geograficznie, stosunki demograficzne i gospodarcze mogą potęgować. W każdym więc państwie wytwarzają się dążenia autonomiczne, a nawet odśrodkowe, a regulacja stąd wynikających sprzeczności jest już rzeczą polityki państwowej, z natury rzeczy centralistycznej. Ten centralizm może być szkodliwy, w zasadzie jest jednak pożyteczny, bo może i winien mieć swe źródło w szerszym widnokregu geograficznym, zrodzonym z rozpatrywania całości obszaru państwa. To też państwo może wpływać na podział terytorjalny I rzędu, na swe prowincje. Wpływ ten różnorodny, a wywiera go państwo przede wszystkim przez budowę dróg. W rozbudowie tej przeważa normalnie wpływ gospodarczy. W danych warunkach może i powinien wysuwać się

naprzód cel zewnętrzno- lub nawet wewnętrzno-polityczny gdy idzie o osłabienie dążeń odśrodkowych, wywołanych stosunkami geograficznymi lub demograficznymi, i przeciwdziałanie uczuciom zbiorowym, które na takich podstawach rozwinąć się mogą.

W państwach starych proces prowincjonalnego rozczłonkowania zdawna się już dokonał i do ziemi się przystosował. Przykładem dawna Polska, w której granice województw i ziem z reguły unikały rzek znaczniejszych, a podział regionalny opierał się raczej na wyzyskaniu roli pośredniczącej, a więc terytorjalnie wiążącej, rzekom głównym tak bardzo właściwej. We Francji wewnętrzne granice ustrojowe dawnych historycznych krain tak wżyły się w duszę narodu, że pozostały one w umyśle Francuza nadbudową ustroju departamentowego, wprowadzonego przez rewolucję dla przekreślenia minionych dziejów. Niedosć tego. Rewolucja, która podzieliła prowincje historyczne na departamenty, a tem samem stworzyła granice wewnątrz tych prowincyj, nie tknęła jednak ich granic zewnętrznych. Jeszcze klasyczniejszego przykładu trwałości granic wewnętrznych w starych państwach dostarcza Szwecja. Nowy podział administracyjny Szwecji pozostał do tego stopnia w życiu martwą literą, że Szwed żyje i obraca się tylko w ramach, zakreślonych przez stare historyczne krainy: Skania, Smaland, Dalarne, Angermanland itp., zniesione przez nowy podział administracyjny, narzucony Szwecji trzysta lat temu (1634).

Te fakty przestrzegają przed wprowadzeniem radykalnych zmian nawet w państwach, jak Polska, któ-

rych historyczny rozwój został gwałtem przerwany. Naród żyć i współżyć z ziemią nigdy nie przestał.

W ostatnich latach kwestja wewnętrznego podziału administracyjnego państwa stała się przedmiotem ożywionych rozważań. Dyskusje te zrodziły się jako pochodne zagadnienia, jakie cele ma spełniać państwo narodowe w ogólnym ustroju świata, przetkanym współczesną siecią komunikacyjną, przedziwną tkanką o przedziwnej sprawności.

Świat cały, który runął w naremnicę wojenną w przekonaniu i z hasłem wyswobodzenia narodów i obdarzenia każdego narodu państwem, zbyt szybko się przekonał, że pierwszym celem całej ludności jest zdobycie dla niej najwyższej klasy życiowej, a więc najsprawniejsze wyzyskanie i rozproszczenie tych możliwości produkcyjnych, do których kula ziemską jest zdolną. Wtedy jednak stało się jasnym, że państwo jest jednostką terytorjalną we wszechświatowym systemie gospodarczym, a więc winno być przywiązane do takiego obszaru ziemi, który posiada najlepsze naturalne warunki wewnętrznej komunikacji. Z tego punktu widzenia wyłoniło się zagadnienie, czy wewnętrzne, prowincjonalne rozczłonkowanie państwa nie wywiera hamującego wpływu na powodzenie ogólnego celu ludzkości.

Odpowiedź na to pytanie wypadła może zbyt pochopnie twierdząco, a polityka, na jej zaś zlecenie nauka państw europejskich, biedzą się nad poszukiwaniem nowego podziału państw na t. zw. okręgi ekonomiczne. Rzecz jest zupełnie nowa i jest w toku, trudno o niej przesądzać. Zdaje mi się, że zaszło tu jednak niejaki nieporozumienie. Wszak nietylko struktura międzyna-

rodowa, t. zn. granice państwowe, ale może w większym jeszcze stopniu wewnętrzna struktura państw, które przeszły normalny rozwój dziejowy, jest geograficzną, opiera się na drogach, na ośrodkach zaludnienia, powstałych na krzyżowaniu i na przyciąganiu przestrzennem, jakie poszczególne ośrodki wywierają.

Przykład Francji jest w tej mierze pouczający. Pod wpływem ministra Clementela zarządzono we Francji bardzo rozległe studia nad podziałem jej na regiony ekonomiczne. Projekty rządowe z r. 1917 wywołały ożywioną dyskusję. Drogą rozporządzenia został ten podział w r. 1919 wprowadzony w życie jako terytorja 17 Izb handlowych Francji. Od tego czasu rozporządzenia, modyfikujące pierwotne, nie przestają się pojawiać, a komisje sejmowe, pracujące przez dwa lata nad nowym uregulowaniem stosunków administracyjnych Francji, dały ostatecznie (1928) wynik, nie tykający w najmniejszych szczegółach granic departamentów, a ograniczający się tylko do granic drugorzędnych, arrondissements.

Obserwując nowopowstałe, ale też i nowożytnie potęgi Ameryki Północnej, można wogóle postawić kwestję, którą się dziś stara Europa tak interesuje, pod znakiem pytania. Granice poszczególnych Stanów są przecież co najmniej równoważnikami granic prowincyj państw europejskich. Granice Stanów formowały się jednak tak szybko, jak postępowała kolonizacja, często ją wyprzedzając. Są to więc poza obszarem Appalachów granice astronomiczne lub granice, wyznaczone przez wielkie rzeki, chwilowe przeszkody ruchu. W granicach Stanów niema śladu zżycia się z przyrodą, przeciwnie, sieć ko-

munikacyjna, szachownica „homesteadów“, przystosowuje się do tak sztucznego systemu granic wewnętrznych. A jednak sprawność gospodarcza Ameryki może być postawioną za przykład.

Jakkolwiek lekcja geografji politycznej Ameryki nie może stwarzać dyrektywy ani dla zagadnień naukowych geografji politycznej Europy ani dla celów wewnętrznej polityki państw tej starej części świata, zdaje mi się niemniej, że sprawność obrotów ogólno-światowej produkcji jest zagadnieniem polityki gospodarczej i chyba tylko w bardzo luźnym stopniu oddziaływa na nie sprawa wewnętrznego podziału państw, a tem samem nie należy do poruszonego rozdziału geografji politycznej.

Do geografji jednak należy wykształcenie społeczeństw, pojmujących życie polityczne i gospodarcze jako wynik wzajemnych wpływów człowieka i ziemi na ziemi państwowej, jako też wzajemnych stosunków państw względem siebie. Geografja, która tę myśl pogłębi, otworzy oczy na doniosłość wzmożonej pracy i produkcji, na potrzebę dróg i ich ciągłego doskonalenia, na nieuniknione dla rozwoju państwa parcie do morza, bo życie państwa to ruch i ciągła przemiana i wymiana. Państwa mogą żyć w pokoju tylko pod warunkiem, gdy nie żyją w spokoju, lecz tworzą, potrzebują ciągle wymiany i ciągle są światu dla wymiany potrzebne.

Lekcja geografji politycznej i jej zagadnień wiedzie do poglądu, wyrażonego zwięźle przez Lorda Greya: „To think nationally without thinking internationally, leads to disaster“. Ale nietylko punktem wyjścia tej międzynarodówki, także jej celem, są państwa narodowe, tkwiące w odrębności przestrzennej lica ziemi.

Nowi członkowie Polskiej Akademji Umiejętności.

Po odczytanie sekretarza generalny prof. Stanisław Kutrzeba ogłosił nazwiska nowych członków, wybranych na Walnem administracyjnem posiedzeniu dnia 7 czerwca 1929 r.

Na Wydziale filologicznym wybrani zostali:

a) *członkiem czynnym krajowym*:

1. Gustaw Przychocki, prof. filologii klasycznej Uniwersytetu w Warszawie.

b) *członkami korespondentami krajowymi*:

2. Adolf Chybiński, prof. muzykologii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.

3. Adam Kleczkowski, prof. filologii germańskiej Uniwersytetu w Poznaniu.

4. Stanisław Łempicki, prof. historii oświaty Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.

5. Stanisław Pigoń, prof. hist. literatury polskiej Uniwersytetu w Wilnie.

Na Wydziale historyczno-filozoficznym wybrani zostali:

a) *członkiem czynnym krajowym*:

1. Jan Ptaśnik, prof. historii średniow, i nauk pomocn. Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.

b) *członkami korespondentami krajowymi:*

2. Stefan Czarnowski, doc. historji kultury Uniwersytetu w Warszawie.

3. Oskar Halewski, prof. hist. Europy wschodniej Uniwersytetu w Warszawie.

4. Kazimierz Kaczmarczyk, dyrektor Archiwum Państwowego w Poznaniu.

5. Stanisław Kętrzyński, historyk, poseł Rzpłtej Polskiej w Hadze.

6. Ks. prałat Alfons Mańkowski, prezes Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

7. Józef Siemieński, dyr. Archiwum Głównego w Warszawie.

Na Wydziale matematyczno-przyrodniczym wybrani zostali:

a) *członkami czynnymi krajowymi:*

1. Eugenjusz Rouer, prof. geografji Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.

2. Czesław Białobrzeski, profesor fizyki Uniwersytetu w Warszawie.

3. Stefan Pieńkowski, prof. Uniwersytetu w Warszawie.

b) *członkami korespondentami krajowymi:*

4. Jan Grochmalicki, prof. zoologii Uniwersytetu w Poznaniu.

5. Jan Nowak, prof. geologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

6. Bohdan Szyszkowski, profesor chemji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

7. Maksymiljan Rose, docent neurologji Uniwersytetu w Warszawie.

8. Jan Tur, prof. anatomji porówn. Uniwersytetu w Warszawie.

9. Edmund Malinowski, prof. Szkoły Głównej Gospodarstwa wiejskiego i docent genetyki Uniwersytetu w Warszawie.

10. Michał Kamiński, prof. astronomji Uniwersytetu w Warszawie.

Nadto wybrano jeszcze na członków zagranicznych, kilkunastu uczonych zagranicznych, których nazwiska podane będą do publicznej wiadomości w roku przyszłym po zatwierdzeniu tych wyborów przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej zatwierdził wybór następujących uczonych zagranicznych, wybranych na Walnem Zgromadzeniu dnia 9 czerwca 1928, na członków zagranicznych Polskiej Akademji Umiejętności.

Na członków korespondentów zagranicznych **Wydziału filologicznego:**

1. Jana Melicha, profesora filologii słowiańskiej Uniwersytetu w Budapeszcie.

2. Stefana Mladenowa, profesora gramatyki porównawczej Uniwersytetu w Sofji.

3. Józefa Škultéty'ego, emerytowanego profesora historii i literatury słowackiej Uniwersytetu w Bratysławie.

Na członka czynnego zagranicznego **Wydziału historyczno-filologicznego:**

1. Dezyderego Csanki'ego, podsekretarza stanu i dyrektora generalnego król. węgierskich Archiwów Państwowych.

Na członka korespondenta zagranicznego **Wydziału historyczno-filozoficznego:**

1. Ernesta Champaux, profesora historii prawa Uniwersytetu w Strasburgu.

Na członków czynnych zagranicznych **Wydziału matematyczno-przyrodniczego:**

1. Leona Lichtensteina, profesora matematyki Uniwersytetu w Lipsku.

2. Wiktora Grignard'a, profesora chemji organicznej Uniwersytetu w Lyonie.

3. Artura Keith'a, anatoma i konserwatora The Hunterian Museum przy Royal College of Surgeons of England w Londynie.

SPRAWOZDANIA I WNIOSKI

w sprawie nagród z funduszu ś. p. Probusa Barczewskiego
oraz z funduszu Feliksa Jasieńskiego i Witolda Łozińskiego.

1. Nagroda za pracę historyczną z fund. Barczewskiego.

Z niewielu dzieł treści historycznej, które się ukazały w roku zeszłym i były rozpatrywane na dwóch posiedzeniach Komitetu d. 11 lutego i 22 maja r. b., najwięcej warunków do uzyskania nagrody im. Probusa Barczewskiego posiada książka Michała Janika p. t. *Dzieje Polaków na Syberji* (Kraków 1928), str. 466 z 23 ilustracjami i mapką Syberji północnej i centralnej. Zaleca ją przede wszystkim pierwsze w piśmiennictwie naszym opracowanie monograficzne związków Polski z Syberją w historycznym ich rozwoju, zrazu przygodnych, podróżniczo-misyjnych (w wieku XIII), później, w następstwie starcia się z Moskwą i pójścia w jej niewolę, przymusowych i stałych (już od w. XVII aż do zachwiania się i upadku caratu), wypełnionych golgotą cierpień i mąk za Ojczyznę po utracie jej wolności politycznej; następnie budowa jej przejrzysta, poczynając od opisu Syberji aż do zamknięcia i trafnej charakterystyki dziejów polsko-syberyjskich, o ile się wyraziły w twórczości ogólnopolskiej, zwłaszcza w poezji (po

powstaniu listopadowem) i malarstwie (po powstaniu styczniowym); a dalej prawie wyczerpujące objęcie przedmiotu i pracowite, sumienne zużytkowanie literatury zarówno historycznej, nadewszystko w dziale pamiętnikarskim, także rękopiśmiennym, jak i pięknej; wreszcie sąd spokojny i rozważny, naogół bezstronny. Braki swojej pracy odczuwa autor dobrze, najdotkliwiej zaś ten, iż nie mógł dotrzeć do urzędowych źródeł rosyjskich, a nawet, jak dodać trzeba, i do wielu wydawnictw po stronie rosyjskiej, głównie czasopiśmiennych; nie uwydatnił też dostatecznie doniosłego wpływu kulturalno-społecznego Polaków na Syberji, a o dziejowem ich tutaj znaczeniu w rozszerzaniu i utrwaleniu organizacji parafjalnej Kościoła rzymsko-katolickiego w ciągu w. XIX (już od r. 1812) nie wspomniał, chociaż materiał w tym zakresie jest w naszych wydawnictwach wcale dostępny. Mimo tych luk a i oceny źródeł pamiętnikowych nie zawsze pogłębionej, książka historyczno-literacka Michała Janika, będąca owocem długoletnich, mozolnych studjów a napisana z talentem, zachowa w literaturze polskiej syberyjskiej niepoślednią wartość jako najpełniejsze dotychczas zobrazowanie stosunków polsko-rosyjskich w sposób przedmiotowy. Z tego względu Komitet przedstawia ją jednomyślnie do nagrody im. Probusa Barczewskiego.

2. Nagroda za dzieło malarskie z fund. Barczewskiego.

Komitet dla rozdania nagrody im. śp. Barczewskiego za dzieło malarskie uchwalił jednomyślnie po rozpatrzeniu obrazów, wystawionych w r. 1928, przedstawić do nagrody p. Stefana Filipkiewicza w uznaniu jego do-

tychczasowej działalności artystycznej, a w szczególności za obraz „Jesień“, wystawiony w r. 1928 na 84-ej wystawie Towarzystwa artystów polskich „Sztuka“.

3. Nagroda z funduszu im. Feliksa Jasińskiego i Witolda Łozińskiego.

Nagrodę z tego funduszu (za dzieło z zakresu grafiki, rzeźby lub muzyki dla autorów, którzy nie przekroczyli 35 lat) przyznano p. Czesławowi Markowi, wybitnemu młodemu kompozytorowi polskiemu, przebywającemu w Zurychu, za dwie jego kompozycje orkiestrowe, mianowicie „Suita“ i „Symphonia brevis“.

Nagrody.

Walne Zgromadzenie członków czynnych P. A. U. na posiedzeniu dnia 7 czerwca 1929 przyznało następujące nagrody:

1. Nagrodę im. Probusa Barczewskiego za pracę historyczną przyznano p. drowi Michałowi Janikowi za dzieło „*Dzieje Polaków na Syberji*“.

2. Nagrodę im. Probusa Barczewskiego za dzieło malarskie przyznano p. Stefanowi Filipkiewiczowi za obraz „*Jesień*“ oraz za całą dotychczasową działalność artystyczną.

3. Nagrodę im. Feliksa Jasieńskiego i Witolda Łozińskiego przyznano p. Czesławowi Markowi za dwie jego kompozycje orkiestrowe p. t. „*Suita*“ i „*Symphonia brevis*“.

WAŻNIEJSZE AKTY URZĘDOWE.

Nr 2221/29.

Konkurs.

Polska Akademia Umiejętności ogłasza konkurs z funduszu ofiarowanego przez Zrzeszenie Pracowników Banku Polskiego, na temat: „Stopa procentowa w Polsce w latach 1918—1930“. Ubiegający się o nagrody winni opracować zmiany w wysokości stopy procentowej, ich przyczyny i skutki na tle porównania ze stanem przedwojennym. Winni uwzględnić procent różnego rodzaju, a więc od wkładów i pożyczek czyli zagadnienie rozpiętości stopy procentowej, procent legalny, procent Banku Polskiego, banków państwowych i prywatnych, t. zw. dyskont uliczny a także, o ile możliwości, procent na wsi. Rozmiar prac ustala się na mniej więcej dziesięć arkuszy druku. Prace w języku polskim, pisane na maszynie po jednej stronie arkusza, oznaczone godłami, niemniej jak zapieczętowane listy, zawierające imiona i nazwiska oraz adresy autorów a oznaczone na kopertach odnośnemi godłami, należy nadsyłać do Polskiej Akademii Umiejętności (Kraków, ul. Sławkowska 17), najpóźniej do d. 31 grudnia 1930 r.

Sąd konkursowy, złożony z członków Komitetu zarządzającego funduszem, przyzna trzy nagrody w kwocie 6.000, 3.000 i 1.000 złotych. W razie jeżeli żadna praca nie będzie zasługiwała na pierwszą nagrodę rozdana będzie tylko druga i trzecia. Prace nagrodzone stają się własnością Akademii, która zastrzega sobie prawo ogłoszenia dwóch z nich drukiem. Ogłoszenie o rozstrzygnięciu konkursu nastąpi na Walnem posiedzeniu Polskiej Akademii Umiejętności w czerwcu 1931 r.

WYKAZ STOSUNKÓW AKADEMJI
z zagranicznymi instytucjami naukowymi.

WYKAZ STOSUNKÓW-AKADEMII

z zgrupowaniem Instytutu Nauk o Ziemi

Wydawnictwo Geograficzne, Warszawa, 1978

Wydawnictwo Geograficzne, Warszawa, 1978

Wydawnictwo Geograficzne, Warszawa, 1978

Wydawnictwo Geograficzne, Warszawa, 1978

Wydawnictwo Geograficzne, Warszawa, 1978

Wydawnictwo Geograficzne, Warszawa, 1978

Wydawnictwo Geograficzne, Warszawa, 1978

Wydawnictwo Geograficzne, Warszawa, 1978

DODATEK DO WYKAZU INSTYTUCYJ
którym Polska Akademia Umiejętności przesyła swoje wydawnictwa ¹⁾.

AMERYKA.

Cambridge. Journal of Mathematics and Physics of the Massachusetts Institut of Technology B III a.

New-York. College Art Association of Amerika New-York University Khs. R.

St. Louis. Missouri Botanical Garden B III b.

West-Block. Departament of Agriculture B III b.

¹⁾ Rocznik 1925/6 str. 111, Rocznik 1926/27 str. 89 i Rocznik 1927/28 str. 123.

Objaśnienia skrótów: W — oznacza, iż Akademia wysyła wszystkie swoje wydawnictwa z wyjątkiem podręczników; 1 — Rozprawy Wydziału filologicznego; 2 — Rozprawy Wydziału histor.-filozoficznego; 3 — Rozprawy Wydziału matem.-przyrodniczego; B I/II — Bulletin Intern. Wydz. filolog. i Wydz. hist.-filozof.; B III — Bull. Wydz. matem.-przyrodn. Serja A i B i Comptes rendus mensuels des séances de la Classe des Sciences mathématiques et naturelles; B III a — tylko Serja A; B III b — tylko Serja B; B I/III — Bull. intern. wszystkich trzech Wydziałów; CR — Comptes Rendus de séances de la Classe de Sciences Mathématiques et Naturelles; Kapr — wydawnictwa Komisji antropologii i prehistorji; Kb — Katal. liter. naukowej; Ketn — K. etnograficznej; Kf — K. fizjograficznej; Kfil — K. filologicznej; Kfiz — K. filozoficznej; Kg — K. geograficznej; Kh — K. historycznej; Khs — K. historii sztuki; Kj — K. językowej; Kl — K. literackiej; Kor — K. orjentalistycznej; Kp — K. prawniczej; Kw. filoz. — Kwartalnik filozoficzny; Kah — K. atlasu historycznego Polski; Phs — Przegląd Historji Sztuki; Spr — Sprawozdania z posiedzeń; R — Rocznik.

Sprawozdania z posiedzeń i czynności przesyła się wszystkim średnim zakładom naukowym w Polsce.

AZJA.

- Baku.** L'Université d'Atat d'Asserbaidjan B I/III, CR.
Irkuck. Bibliothèque de l'Université B I/III, CR.
Kyoto. Imperial University B I/III, CR.
Charbin. Polish High School, Spr.
Peru. Institut des Recherches Biologiques à l'Université B III b,
Kf, Spr.
Lendai. General Department of Scientific Research B III, CR.
Taszkient. Bibliothèque de l'Université d'Asie Centrale B I/III, CR.
Tyflis. Jardin Botanique B III/b.

EUROPA.

- Åbo.** Bibliothek der Akademie B III, CR.
Beograd. Glasnik Etnograf. Museja Kent.
Berlin. Chemische Zentralblatt B III a.
— Medizinische Referatenblätter B III.
Breslau. Maats- und Universitätsbibliothek Kah.
Brno. Filizoficka Fakulta Masarykovy University 1, Spr.
Eisenstadt. „Burgenland“ Kent.
Génève. Foyer d'Etudes Slaves 1, 2, Kl, Kj, Kent, B I/II, Spr.
Halle a. S. Naturwissenschaften Verein für Sachsen und Thüringen
B III.
Heidelberg. Akademie der Wissenschaften B I/III.
Helsingfors. Société finlandaise d'Archéologie Kent, Kapr.
Jassy. Seminarul Matematic B III a.
Kijów. Société des Naturalistes B III.
Königsberg. Historische Kommission für Ost- und Westpreussische
Landesforschung B III b.
Leningrad. Archeograficzeskaja Komisija Akademiji Nauk 2, B I/II.
— Société de Géographie B III, Spr.
— Institut de Sciences Medicales B III b.
London. Institute of Metals B III a.
Madrid. Real Academia Espanola B I/III.
— Sociedad Espanola de Fisica y Quimica B III a.
Moskwa. Kosinskaja Biologiczeskaja Stancija B III b.

- Moskwa.** Bibliothèque Scientifique du Département de Sciences Techniques B III.
- Mińsk.** Białoński Naukowo - Doświadczałny Instytut Gospodarki Wiejskiej i Leśnej B III, Kf.
- Orłowa.** Gimnazjum Polskie, Spr.
- Paris.** Musée National d'Histoire Naturelle 3, B III, Kent, Kf, Kapr, R.
- Pensa.** Musée Regional de la Volga Centrale B III, CR.
- Praha.** Deutscher Naturwissensch. - medicin. Verein für Böhmen B III.
- Slavische Rundschau, Phs.
 - Bureau d'Institut Slave, R.
 - Entomologické Oddělení Narodního Musea B III b, Kf.
 - Prager Presse B I/II, Kj, Kl, Kapr, Kent.
 - Orjentalni Ustav, Kor.
 - Reddítelstvi Narodnopysných Sbirek Narodního Musea, Kent.
- Riga.** Latvijās Saule, Kent, Kapr.
- Universitāts-Bibliothek B III.
 - Institut für systematische Zoologie B III b, Kf.
- Roma.** École Française B I/II.
- Pontificium Institutum Orientalium Studiorum B I/II.
- Sophia.** Musée d'Histoire Naturelle B III b.
- Sociétés Bulgare de Sciences Naturelles B III b.
- Tartu.** Ülikooli Geografia Kabinett, Kapr, Kent, Kg.
-

1910

1. ...

2. ...

3. ...

4. ...

5. ...

6. ...

7. ...

8. ...

9. ...

10. ...

11. ...

12. ...

13. ...

14. ...

15. ...

16. ...

17. ...

18. ...

19. ...

20. ...

21. ...

22. ...

23. ...

24. ...

25. ...

26. ...

27. ...

28. ...

29. ...

30. ...

31. ...

32. ...

33. ...

34. ...

35. ...

36. ...

37. ...

38. ...

39. ...

40. ...

41. ...

42. ...

43. ...

44. ...

45. ...

46. ...

47. ...

48. ...

49. ...

50. ...

51. ...

52. ...

53. ...

54. ...

55. ...

56. ...

57. ...

58. ...

59. ...

60. ...

61. ...

62. ...

63. ...

64. ...

65. ...

66. ...

67. ...

68. ...

69. ...

70. ...

71. ...

72. ...

73. ...

74. ...

75. ...

76. ...

77. ...

78. ...

79. ...

80. ...

81. ...

82. ...

83. ...

84. ...

85. ...

86. ...

87. ...

88. ...

89. ...

90. ...

91. ...

92. ...

93. ...

94. ...

95. ...

96. ...

97. ...

98. ...

99. ...

100. ...

**Zamknięcie sumaryczne rachunków
za rok 1928.**

Zamknięte sumaryczne rachunków
za rok 1928.

Zestawienie sumaryczne rachunków za rok 1928.

Fundusz obrotowy (wspólny).

PRZYCHOD

Prelimi- nowano		Przedmiot	Dochody			
			Szczegó- łowo		Razem	
zł	gr		zł	gr	zł	gr
50000	—	Subwencja Min. W. R. i O. P.	—	—	45000	—
300000	—	Z dóbr żywieckich	—	—	232740	63
110000	—	Z odsetek i administracji funduszków spe- cjalnych oraz ze sprzedaży publikacyj	—	—	116226	98
460000	—	Niedobór w dochodach poniżej prelimi- narza wynosi zł 66032:39.	—	—	393967	61

ROZCHÓD

Prelimi- nowano		Przedmiot	Wydano		Przekro- czenie	Oszczęd- ność	
			Razem			zł	gr
zł	gr		zł	gr	zł		
		I. Wydatki administra- cyjne.					
82000	—	Płace i wynagrodzenia . .	34495	60	195	60	
2300	— ¹						
9000	—	Diety	9207	44	207	44	
13000	—	Wydatki rzeczowe Kancel- larji i ekspedycji . . .	19797	38	914	28	
3940	04 ²						
1000	— ³						
818	45 ⁴						
124	61 ⁵						
13000	—	Porządki domowe w Krako- wie i Warszawie . . .	13000	—	—	—	—
10000	—	Opał i światło	10000	—	—	—	—
85183	10	Do przeniesienia . .			1317	32	—

Prelimi- nowano		Przedmiot	Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
			Razem		zł	gr	zł	gr
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
85183	10	Z przeniesienia . . .	—	—	1317	32	—	—
2000	—	Nieprzewidziane wydatki .	2000	—	—	—	—	—
1000	—	Przygotowania do udziału w P. W. K. w Poznaniu	1000	—	—	—	—	—
88183	10	II. Wydatki naukowe.			1317	32		
12000	— ⁶	Biblioteka	16024	08	—	—	—	—
1350	—							
2674	08 ⁷							
9500	—	Rocznik i Sprawozdania .	8469	10	—	—	1110	58
106	68 ⁸							
8000	—	Muzeum Archeologiczne .	10404	50	—	—	—	—
2400	— ⁹							
4	50 ¹⁰							
8000	—	Komisja antropolog. i pre- historji	7995	60	—	—	—	4 40
7000	—	Komisja etnograficzna . .	7789	82	—	—	—	—
789	82 ¹⁰							
8000	—	Komisja geograficzna . .	6371	11	—	—	1628	89
500	—	Encyklopedia Polska . .	—	—	—	—	500	— ¹¹
13000	—	Biblijografia Estreichera .	15813	—	—	—	—	—
763	68 ¹²							
2049	32 ¹⁰							
1000	—	Fundusz zapasowy Zarządu	34663	05	—	—	336	05
25000	— ¹³							
4000	—	Komitet wydania materiałów do Śniadeckiego	2674	08	—	—	1325	92
203321	18		199732	66	1317	32	4905	84

¹ Zwrot reszty kosztów kancelaryjnych za czas od 1 stycznia 1927 do 31 grudnia 1928 od funduszu Rady Międzynarodowych badań naukowych. ² Przeniesiono z „Porządków demowych”. ³ Przeniesiono z „Przygotowań do udziału w wystawie w Poznaniu”. ⁴ Przeniesiono z „Opalu i światła”. ⁵ Przeniesiono z „Nieprzewidzianych wydatków”. ⁶ Zwrot zaliczek udzielonych. ⁷ Przeniesiono z „Komitetu wydania materiałów do Śniadeckiego”. ⁸ Prof. Noyes za wydrukowanie artykułu. ⁹ Subwencja Ministerstwa W. R i O. P. na płacę kustozsa. ¹⁰ Dotacja z fund. zapasowego Zarządu. ¹¹ oraz K 18000.— 4 1/2% listy zast. galic. Banku krajowego. ¹² Za odbitki od ks. P. Sapiehy. ¹³ Dotacja Województwa Śląskiego na wydawnictwa.

WYDZIAŁ I i II.

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
14000	—	Wydział I.	20608	80	—	—	—	—
150	— ¹							
6458	80 ²							
17500	—	Wydział II.	19872	91	—	—	—	—
1500	— ³							
872	91 ⁴							
18000	—	Komisja historii sztuki	15680	76	—	—	2319	24
7000	—	Komisja literacka	6670	—	—	—	330	—
7000	—	Komisja filologiczna	8852	50	—	—	—	—
1684	56 ⁵							
50	— ⁶							
117	94 ²							
600	—	Wydanie zabytków staro- polsk. w fotografiach	600	—	—	—	—	—
2500	—	Archiwum neofilolog.	2500	—	—	—	—	—
7500	—	Komisja językowa	7839	30	—	—	—	—
339	30 ²							
7000	—	Komisja orientalistyczna	12470	—	—	—	—	—
5470	— ²							
3200	—	Słownik staropolski	3215	—	—	—	—	—
15	— ²							
3400	—	Słownik polskiej łaciny śred- niowiecznej	3400	—	—	—	—	—
4000	—	Biblioteka pisarzy polskich	4070	—	—	—	—	—
70	— ²							
6000	—	Zróżdła do dziejów życia umysłowego Polaków	5849	38	—	—	150	62
3300	—	Komisja hist.-pedagogiczna	4652	20	—	—	—	—
1352	20 ⁷							
11000	—	Komisja historyczna	10860	17	—	—	139	83
8000	—	Komisja prawnicza	11112	75	—	—	—	—
3000	— ⁸							
112	75 ²							
3500	—	Komisja dla historii filozofji w Polsce	3208	—	—	—	292	—
10000	—	Atlas historyczny	7509	54	—	—	2490	46
154698	46	Do przeniesienia	148971	31			5722	15

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
154693	46	Z przeniesienia . . .	148971	31	—	—	5722	15
1500	—	Komisja dla badań dziejów Wojskow. w Polsce . . .	1500	—	—	—	—	—
6000	—	Kwartalnik filozoficzny . . .	7089	57	—	—	—	—
1000	— ⁹							
89	57 ²							
9000	—	Biuletyn Wydziału I i II . . .	9844	38	—	—	—	—
844	38 ²							
173127	41		167405	26	—	—	5722	15

¹ Zwrócone honorarjum. ² Dotacja z fund. zapasowego Zarządu.
³ Przeniesiono z „Komisji dla badań dziejów wojskowości w Polsce“.
⁴ Z „Atlasu historycznego Polski“.
⁵ Z „Archiwum neofilologicznego“.
⁶ Z „Wydania zabytków storopolskich“.
⁷ Ze „Źródeł do dziejów życia umysłowego Polaków“.
⁸ Subwencja z fund. Fedorowicza.
⁹ Z administracji Kwartalnika filozoficznego.

WYDZIAŁ III.

Prelimi- nowano			Wydano		Przekro- czenie		Oszczęd- ność	
zł	gr		zł	gr	zł	gr	zł	gr
120100	—	Publikacje	122894	84	—	—	—	—
2794	84 ¹							
29900	—	Komisja fizjograficzna . . .	31939	52	—	—	—	—
1174	32 ¹							
865	— ²							
154834	16		154834	16	—	—	—	—

¹ Dotacja z funduszu zapasowego Zarządu.
² Zwrot zaliczek i zasiłków.

ZESTAWIENIE

Przekroczenia z końcem roku 1928	zł	gr.
Niedobór w dochodach	66032	39
W wydatkach wspólnych administracyjnych	1317	32
„ „ naukowych	—	—
„ Wydziału I i II	—	—
„ Wydziału III	—	—
	67349	71
oraz niepokryte przekroczenia z roku 1927	47960	94
	115310	65
i z roku 1924 i 1925	250000	—
Razem	365310	65

ZESTAWIENIE

Oszczędności z końcem roku 1928	zł	gr
W wydatkach wspólnych administracyjnych	—	—
„ „ naukowych	4905	84
„ Wydziału I i II	5722	15
„ Wydziału III	—	—
Razem	10627	99

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr

Fundusze osobne.

1. Fundusz na wydawnictwo podręczników humanistycznych.

Awans 1 stycznia 1928	—	—	21947	18
Wydano na honorarja, druk i broszurowanie	—	—	11099	75
Ze sprzedaży podręczników	9466	85	—	—
Subwencja Senatu Akademickiego	10000	—	—	—
Awans 31 grudnia 1928	13580	08	—	—
	33046	93	33046	93

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
2. Fundusz na wydawnictwo podręczników przyrodniczych.				
Awans 1 stycznia 1928	—	—	42748	44
Wydano na honorarja, druk i oprawę	—	—	39264	78
Ze sprzedaży podręczników	26603	39	—	—
Pożyczka z fund. Tyszkowskiego na Anatomję czło- wieka t. III i IV	30000	—	—	—
Subwencja Senatu Akademickiego	10000	—	—	—
Awans 31 grudnia 1928	15409	83	—	—
	82013	22	82013	22

3. Fundusz nagród i konkursów.

Awans 1 stycznia 1928	—	—	1000	—
Pokrycie awansu z funduszków Akademii	1000	—	—	—
	1000	—	1000	—

4. Fundusz obrotowy Biblioteki Polskiej w Paryżu.

Pozostałość 1 stycznia 1928	2438	91	—	—
Subwencja zwyczajna M. W. R. i O. P. za r. 1927/8	12270	—	—	—
" " M. W. R. i O. P. za r. 1928/9	12000	—	—	—
" nadzwyczajna na katalog rycin	9400	—	—	—
" bezpośrednia M. S. Z. na reorganizację i przebudowę	75000	—	—	—
Subwencja bezpośrednia M. S. Z. na informatora	6000	—	—	—
" " " " biuro warsz.	300	—	—	—
" " " " katalog B.	1400	—	—	—
" " m. Poznania	10000	—	—	—
" " m. Warszawy	20000	—	—	—
Awans 31 grudnia 1928	12055	—	—	—
Przesłano do Biblioteki	—	—	47221	88
Przekazano bezpośrednio przez M. S. Z.	—	—	82700	—
" " " m. Poznań	—	—	10000	—
" " " m. Warszawy	—	—	20000	—
Wydatki drobne i koszty podróży	—	—	942	03
	160863	91	160863	91

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
5. Fundusz Ekspedycji Rzymskiej.				
Zwrot pożyczki	500	—	—	—
Subwencje M. W. R. i O. P. za r. 1927/8	26700	—	—	—
„ M. W. R. i O. P. za r. 1928/9	45000	—	—	—
Awans 1 stycznia	—	—	14272	65
Wydatki rzeczowe Stacji i urządzenie	—	—	24534	10
Ekspedycja rzymska	—	—	16901	53
Subwencje na wyjazd do Włoch	—	—	5007	25
Druk wydawnictw i honorarja	—	—	5171	—
Pozostałość 31 grudnia 1928	—	—	6313	47
	72200	—	72200	—

6. Fundusz Rady Międzynarodowej badań naukowych.

Subwencje M. W. R. i O. P. za r. 1927/8	42000	—	—	—
„ M. W. R. i O. P. za r. 1927/8	22500	—	—	—
Zwrot niewydanych diet i kosztów podróży	1500	—	—	—
Awans 31 grudnia 1928	4096	35	—	—
Awans 1 stycznia 1928	—	—	11927	36
Wkładki	—	—	11422	43
Podróże i diety za udział w zjazdach	—	—	23847	60
Wydawnictwa	—	—	6261	96
Wydatki kancelaryjne za r. 1927 i 1928	—	—	3600	—
Corpus vasorum antiquorum	—	—	13037	—
	70096	35	70096	35

7. Fundusz rezerwowy.

Pozostałość 1 stycznia 1928	29502	36	—	—
Zwrot zaliczki dyr. Baran	600	—	—	—
„ „ K. Hałaciński	1043	86	—	—
„ awansu fund. Łozińskiego	250	—	—	—
Pokrycie niedoboru z r. 1927 na fund. nagród i konkursów	—	—	1000	—
Zaliczka dyr. Baran	—	—	3000	—
„ K. Hałaciński	—	—	2000	—
Pozostałość 31 grudnia 1928	—	—	25396	22
	31396	22	31396	22

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
8. Fundusz „Żywiec“.				
a) (Fundusz zakładowy).				
Pozostałość 1 stycznia 1928	430877	24 ¹	—	—
Z parcelacji Sporysza	193468	97	—	—
Reszta ceny kupna Czańca	282000	—	—	—
Zwrot kosztów budowy stawu Nowokaniowskiego	99	30	—	—
Koszty parcelacji Sporysza	—	—	5784	60
„ „ gruntów Białej-Lipnika	—	—	4151	70
„ sprzedaży gruntów w Skidniu	—	—	50	—
Budowa domu w Dziadowiźnie	—	—	156512	04
Kupno i remont urządzenia gorzelnii w Brzeszczach	—	—	21594	75
Odnowienie gorzelnii w Lipowej	—	—	6555	26
Budowa stawu Nowokaniowskiego	—	—	5751	69
Budowa progu na Sole w Białanach	—	—	3000	—
Projekt zimochowów w Brzeszczach	—	—	300	—
Wymiana grunt. w Jawiszowicach-Brzeszczach	—	—	501	90
Reszta za tartak w Zawoi	—	—	35400	—
Budowa kolonji profesorskiej w Zawoi	—	—	5598	33
Przeniesiono z wpływów za parcelację na odsetki	—	—	631	93
Pożyczka hipoteczna prof. Zaremby	—	—	2439	31
Pozostałość 31 grudnia	—	—	658174	—
	906445	51	906445	51

¹ z tego pożyczono na pokrycie przekroczeń z r. 1924 i 1925 kwotę 250.000 zł. (ob. zestawienie przekroczeń).

b) (Fundusz obrotowy) Folwarki.

Czynsze dzierżawne	118654	74	—	—
Ze sprzedaży ryb	75320	49	—	—
„ „ ziemiopłodów	25730	76	—	—
„ „ spirytusu	59896	41	—	—
Odsetki od rat za parcele w Sporyszu	4810	52	—	—
„ „ „ „ Czańiec	20828	84	—	—
Za spalony budynek w Lipowej	3001	31	—	—
Do przeniesienia	308243	07	—	—

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
Z przeniesienia	30824	07	—	—
Zwrot zaliczek	3935	31	—	—
Przeniesiono do funduszu zakładowego	2301	90	—	—
Wydatki administracyjno-gospodarcze	—	—	22820	50
" gospodarcze	—	—	12054	20
" w sprawach gospodarstwa rybnego	—	—	22897	80
" " wodnych	—	—	640	—
Ubezpieczenia	—	—	13290	11
Podatki i ciężary publiczne	—	—	13619	94
Remont budynków w Dziadowiznie	—	—	33725	—
" " w Skidniu	—	—	16000	—
Koszty prawne	—	—	1500	—
Zaliczki zwrotne	—	—	2000	—
Bonifikaty odsetek	—	—	150	52
Inne wydatki	—	—	2301	90
Przeniesiono do funduszu obrotowego P. A. U.	—	—	64992	31
	314480	28	314480	28

c) *Fundusz obrotowy. Lasy.*

Ze sprzedaży drzewa	553935	43	—	—
Czynsze dzierżawne za prawo polowania	1600	—	—	—
" " różne	500	—	—	—
Wydatki administracyjno-gospodarcze	—	—	14266	19
" na prowadzenie gospod. lasowego	—	—	271990	—
Ubezpieczenia	—	—	1510	76
Danina lasowa rata za rok 1928	—	—	48000	—
" " " " " 1929	—	—	46793	93
Zwrot kaucji (Schwartz)	—	—	3726	23
Kupno koni	—	—	1960	—
Koszty prawne	—	—	40	—
Przeniesiono do funduszu obrotowego P. A. U.	—	—	167748	32
	556035	43	556035	43

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr

9. Fundusz ś. p. Pawła Tyszkowskiego.

a) (Fundusz zakładowy).

Pozostałość 1 stycznia 1928	23741	81	—	—
Ze sprzedaży gruntów	31916	24	—	—
Awans 31 grudnia 1928	154233	21	—	—
Splata hipoteki Grabownicy	—	—	33162	60
Odbudowa Grabownicy	—	—	5000	—
Koszty prawne	—	—	144	32
„ parcelacyjne	—	—	2643	82
Wyplacone legaty	—	—	168940	52
	209891	26	209891	26

b) (Fundusz obrotowy).

Pozostałość 1 stycznia 1928	225374	69	—	—
Czynsze dzierżawne	67794	68	—	—
Ze sprzedaży drzewa	79469	32	—	—
Odszkodowanie lasowe	1	80	—	—
Brutta naftowe	30000	—	—	—
Za prawo rybołostwa	4	30	—	—
Odsetki	7038	24	—	—
Wydano funduszowi naukowemu	—	—	80000	—
Wydanki gospodarczo-administracyjne	—	—	91509	07
Za administrację do funduszu obrot. Akad.	—	—	65679	26
Pozostałość 31 grudnia 1928	—	—	172494	70
	409683	03	409683	03

c) (Fundusz naukowy)

Otrzymano z funduszu obrotowego	80000	—	—	—
Awans 1 stycznia	—	—	10	—
Do przeniesienia	80000	—	10	—

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
Z przeniesienia	80000	—	10	—
Wypłacono subwencje:				
Prof. St. Ciechanowski	—	—	8000	—
Dr Mikułowski	—	—	3000	—
Prof. K. Klecki	—	—	6000	—
Prof. J. Lenartowicz i prof. Weigl	—	—	3106	25
Prof. W. Nowicki i dr Parnas	—	—	5511	05
Dr Pieczenko	—	—	2000	—
Prof. Weigl	—	—	5010	05
Prof. E. Godlewski	—	—	4000	—
Prof. Hirszfeld i prof. Radliński	—	—	5000	—
Prof. Rogoziński	—	—	750	—
Pożyczka na wydanie t. III i IV Anatomji człowieka	—	—	30000	—
Pozostałość 31 grudnia 1928	—	—	7612	65
	80000	—	80000	—

10. Fundusz ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza.

(Fundusz obrotowy).

Pozostałość 1 stycznia 1928	13597	92	—	—
Z gospodarstwa rolnego	50669	59	—	—
Z gospodarstwa leśnego	32176	68	—	—
Odsetki	1019	11	—	—
Przeniesiono do funduszu naukowego	—	—	20000	—
Zapłacone za Zarząd w Krzeczowicach	—	—	3346	89
Procent od legatu p. Janoszyny	—	—	8893	54
Nabożeństwo żałobne za ś. p. Fundatora	—	—	100	10
Wydatki gospodarczo-administracyjne	—	—	7978	51
Za administrację do funduszu obrotowego Akademji	—	—	8528	58
Pozostałość 31 grudnia 1928	—	—	48615	68
	97463	30	97461	30

Przedmiot	Przychód		Rozchód	
	zł	gr	zł	gr
<i>b) (Fundusz naukowy)</i>				
Z funduszu obrotowego	20000	—	—	—
Stypendjum	—	—	600	—
Nagroda prof. Załęskiego	—	—	5000	—
Subwencja na „Instruktarze ekonom.“ Pawlika	—	—	3000	—
Druk i honorarjum (Pisma E. Godlewskiego t. I)	—	—	1931	—
Pozostałość 31 grudnia 1928	—	—	9469	—
	20000	—	20000	—

11. Fundusz domu im. Hr. Hussarzewskich.

Awans 31 grudnia 1928	16011	95	—	—
Awans 1 stycznia 1928	—	—	1186	22
Remont domu	—	—	8298	73
Czynsz	—	—	5960	—
Narosłe odsetki	—	—	567	—
	16011	95	16011	95

12. Fundusz ś. p. Konstantego Górskiego.

Dochód z czynszów domu w Warszawie	825	—	—	—
Przesiesiono do funduszu obrotowego	—	—	825	—
	825	—	825	—

